

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2013

Utgiftskapitler: 20–51 og 1600–1651

Inntektskapitler: 3021–3051, 4600–4638, 5341, 5580, 5605 og 5693

Innhold

Del I	Innledning	9	Kap. 24 Regjeringsadvokaten	27
			Kap. 3024 Regjeringsadvokaten	28
1	Oversikt	11	<i>Programkategori 00.40</i>	
1.1	Virkeområde	11	<i>Stortinget og underliggende institusjoner</i>	29
1.2	Hovedoppgaver og organisering...	11	Kap. 41 Stortinget	29
1.3	Oversikt over budsjettforslaget for Finansdepartementet	12	Kap. 3041 Stortinget	32
1.3.1	Samlede utgifter	12	Kap. 42 Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	33
1.3.2	Samlede inntekter	13	Kap. 43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen	34
2	Enkelte viktige oppgaver i 2013	14	Kap. 3043 Stortingets ombudsmann for forvaltningen	35
2.1	Statens pensjonsfond	14	Kap. 44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	35
2.2	Regelverksarbeid på finansmarkedsrådet	14	Kap. 3044 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	36
2.3	Økt etterlevelse og innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet	15	Kap. 51 Riksrevisjonen	36
2.4	Arbeidet med bærekraftig utvikling og klima	15	Kap. 3051 Riksrevisjonen	38
2.5	Ny, felles ordning for arbeids- giveres innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (EDAG)	15	Programområde 23	
			Finansadministrasjon	39
3	Oppfølging av anmodnings- vedtak	17	<i>Programkategori 23.10</i>	
3.1	Vedtak nr. 601 (2011–2012), 13. juni 2012	17	<i>Finansadministrasjon</i>	39
4	Oversiktstabeller for budsjettet	18	Kap. 1600 Finansdepartementet	39
4.1	Utgifter fordelt på kapitler	18	Kap. 4600 Finansdepartementet	50
4.2	Inntekter fordelt på kapitler	19	Kap. 1602 Finanstilsynet	51
4.3	Bruk av stikkordet «kan overføres»	21	Kap. 4602 Finanstilsynet	56
4.4	Årsverksanslag per 1. mars 2012 på Finansdepartementets område.	21	Kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet	57
Del II	Budsjettforslaget for 2013	23	Kap. 1605 Direktoratet for økonomistyring	57
5	Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.	25	Kap. 4605 Direktoratet for økonomistyring	62
			Kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	62
Programområde 00			<i>Programkategori 23.20</i>	
Konstitusjonelle institusjoner	25		<i>Skatte- og avgiftsadministrasjon</i>	65
<i>Programkategori 00.30 Regjering</i>	25		Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten	66
Kap. 20 Statsministerens kontor	26		Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten	75
Kap. 3020 Statsministerens kontor	26		Kap. 1618 Skatteetaten	76
Kap. 21 Statsrådet	26		Kap. 4618 Skatteetaten	91
Kap. 3021 Statsrådet	27		<i>Programkategori 23.30</i>	
			<i>Offisiell statistikk</i>	94
			Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå	94
			Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå	101

<i>Programkategori 23.40 Andre formål</i>	102	Kap. 5693 Utbytte av aksjer i diverse	
Kap. 1632 Kompensasjon for		selskaper mv.	122
merverdiavgift	102		
Kap. 1634 Statens innkrevingsentral	103	Del III Andre saker	123
Kap. 4634 Statens innkrevingsentral	108		
Kap. 1637 EU-opplysning	109	6 Likestilling og mangfold	125
Kap. 1638 Kjøp av klimakvoter	109	6.1 Finansdepartementet	125
Kap. 4638 Salg av klimakvoter	113	6.2 Finansdepartementets	
Kap. 1645 Statens finansfond	113	underliggende etater	125
		6.3 Legemeldt sykefravær i	
Programområde 24 Statlig gjeld og		Finansdepartementet og	
fordringer, renter og avdrag mv.	114	underliggende etater	127
		6.4 Programkategori 00.30	
<i>Programkategori 24.10 Statsgjeld,</i>		Regjering	129
<i>renter og avdrag mv.</i>	114		
Kap. 1650 Statsgjeld, renter mv.	115	7 Miljø- og ressurs spørsmål	132
Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning ..	117	7.1 Finansdepartementet	132
		7.1.1 Oppfølging av arbeidet med	
<i>Programkategori 24.20 Statlige fordringer,</i>		bærekraftig utvikling	132
<i>avsetninger mv.</i>	118	7.2 Statistisk sentralbyrå	133
Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer ..	119		
Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank	120	Forslag	135
Kap. 5605 Renter av statskassens kontant-			
beholdning og andre fordringer ...	120	Vedlegg 1	
Kap. 5692 Utbytte av statens kapital i		Ledernes ansettelsesvilkår i heleide	
Den nordiske investeringsbank ...	122	statlige foretak	143

Tabelloversikt

Tabell 5.1	Finanstilsynets ressursbruk, fordelt på tilsynsområder	52	Tabell 5.19	Andel oppgavegivere som rapporterer elektronisk	97
Tabell 5.2	Omfang av tjenester og aktiviteter i DFØ – antall.....	59	Tabell 5.20	Frigitte statistikker	97
Tabell 5.3	DFØs lønns- og regnskapskunder – oversikt	60	Tabell 5.21	Statens innkrevingsentral – registrerte krav og innkrevd beløp per år	104
Tabell 5.4	Innbetaling av skatter, avgifter og toll	66	Tabell 5.22	Statens innkrevingsentral – innkrevningseffektivitet (løsnings- og innbetalingsprosent)	104
Tabell 5.5	Toll- og avgiftsetaten – grensekontroll – beslagsstatistikk	68	Tabell 5.23	Statens innkrevingsentral – produktivitetsutvikling	105
Tabell 5.6	Toll- og avgiftsetaten – økonomisk kontroll – kontrollstatistikk	69	Tabell 5.24	Korrekt saksbehandling	106
Tabell 5.7	Toll- og avgiftsetaten – inntekter og restanser	70	Tabell 5.25	Statens innkrevingsentral – servicegrad	106
Tabell 5.8	Fastsatte skatter og avgifter – oversikt	77	Tabell 5.26	Kvotesalg til og med 31. august 2012	111
Tabell 5.9	Antall behandlede selvangivelser mv.	78	Tabell 5.27	Innenlandsk statsgjeld per 31. desember 2011	115
Tabell 5.10	Samlet aktiv restanse	80	Tabell 5.28	Garantiordninger for Den nordiske investeringsbank	119
Tabell 5.11	Skatt og arbeidsgiveravgift for inntektsårene 2009–2011	81	Tabell 6.1	Likestilling og mangfold i Finansdepartementets underliggende etater	126
Tabell 5.12	Merverdiavgift for avgiftsårene 2008–2010	81	Tabell 6.2	Aldersfordeling i Finansdepartementets underliggende etater	126
Tabell 5.13	Skatteetaten – antall behandlede klager på skattevedtak	83	Tabell 6.3	Legemeldt sykefravær – totalt	127
Tabell 5.14	Tilsagnsordningen ved oppfølging av konkursbo	93	Tabell 6.4	Legemeldt sykefravær – kvinner	128
Tabell 5.15	Statistikkens aktualitet – antall uker fra referanseperiodens utløp til publisering	95	Tabell 6.5	Legemeldt sykefravær – menn	128
Tabell 5.16	Frigivelse av statistikker – avvik i forhold til varslet tidspunkt	96	Tabell 6.6	Legemeldt sykefravær i 2011 – fordelt på aldersgrupper	129
Tabell 5.17	Svarprosent i undersøkelser fra Statistisk sentralbyrå	96	Tabell 7.1	Bevilgning til miljøtiltak	132
Tabell 5.18	Oppgavebyrde knyttet til rapportering	96			

Figuroversikt

Figur 1.1	Virksomheter på Finansdepartementets område i 2013	11	Figur 5.1	Skatte- og avgiftsadministrasjonens arbeid med fastsetting og innkreving av skatter og avgifter	65
-----------	---	----	-----------	---	----

DET KONGELIGE
FINANSDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2013

Utgiftskapitler: 20–51 og 1600–1651

Inntektskapitler: 3021–3051, 4600–4638, 5341, 5580, 5605 og 5693

*Tilråding fra Finansdepartementet 28. september 2012,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledning

1 Oversikt

1.1 Virkeområde

I denne proposisjonen fremmes forslag om utgifter og inntekter under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner, programområde 23 Finansadministrasjon, herunder skatte- og avgiftsadministrasjonen, og programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv. Ansvaret for bevilgningene, herunder regnskapsavleggelse, under programkategoriene 00.30 Regjering og 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner tilligger henholdsvis Statsministerens kontor og Stortingets egne institusjoner. Av praktiske hensyn føres disse programkategoriene opp i Finansdepartementets proposisjon, og beløpene tas med i oversikter over bevilgninger på Finansdepartementets område. Forslag under programkategori 00.40 er i samsvar med forslag fra Stortingets administrasjon.

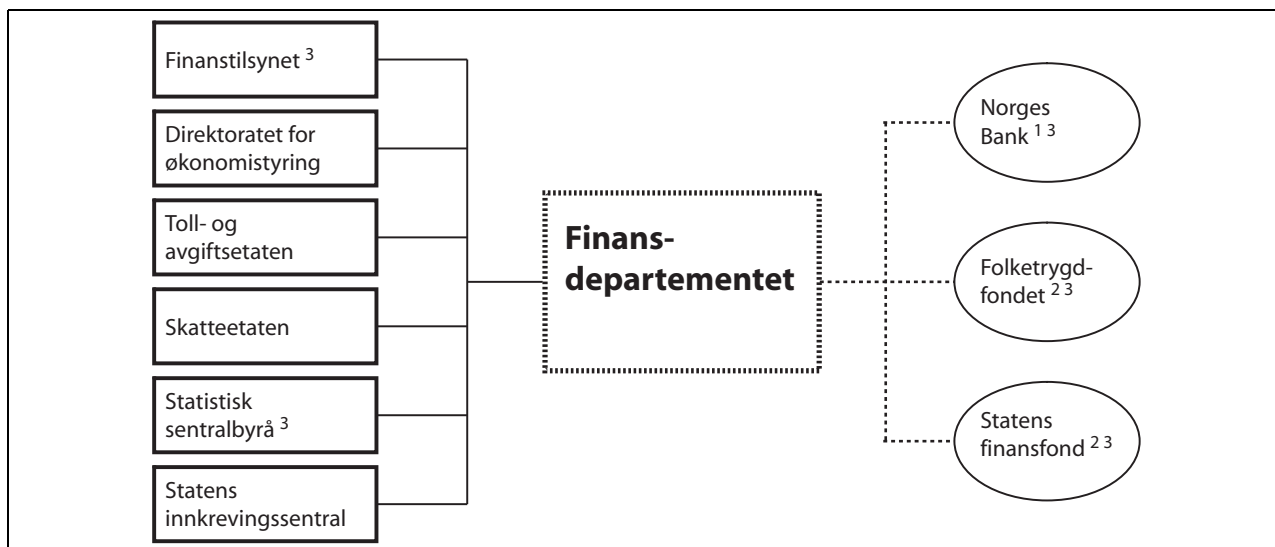
1.2 Hovedoppgaver og organisering

Finansdepartementet med underliggende etater har blant annet ansvar for å:

- bidra til et egnet beslutningsgrunnlag for den økonomiske politikken og budsjettarbeidet
- sikre finansieringen av offentlig virksomhet gjennom skatter og avgifter
- koordinere arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten
- forvalte statlig formue og gjeld
- bidra til et offisielt statistikk- og datagrunnlag til bruk i offentlig og privat virksomhet
- bidra til velfungerende finansmarkeder

Politikken på disse områdene er omtalt i Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013, Prop. 1 S (2012–2013) Statsbudsjettet for budsjettåret 2013 og Prop. 1 LS (2012–2013) Skatter, avgifter og toll 2013. Proposisjonen her omfatter i første rekke forvaltningen og administrasjonen på områdene som er nevnt ovenfor.

Nedenfor følger en oversikt over virksomheter på Finansdepartementets område.

Figur 1.1 Virksomheter på Finansdepartementets område i 2013

¹ Ansvarsforholdet mellom Norges Bank og statsmyndighetene i blant annet budsjettsaker og administrative saker er regulert ved lov 24. mai 1985 nr. 28 om Norges Bank og pengevesenet mv.

² Fondene er egne rettssubjekter, jf. lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet og lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond.

³ Virksomhet med eget styre.

1.3 Oversikt over budsjettforslaget for Finansdepartementet

1.3.1 Samlede utgifter

Programområder under departementet:

Betegnelse	(i 1 000 kr)			
	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	1 753 858	1 936 600	1 995 500	3,0
Programområde 23 Finansadministrasjon	24 948 629	25 751 400	29 495 600	14,5
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	63 394 880	14 924 200	79 380 900	431,9
Sum utgifter	90 097 367	42 612 200	110 872 000	160,2

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner omfatter regjeringen og Stortinget med underliggende institusjoner. Forslag til bevilgning for 2013 under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner utgjør 1 995,5 mill. kroner. Av økningen på 58,9 mill. kroner fra saldert budsjett 2012 gjelder 45 mill. kroner kap. 41 Stortinget. Den skyldes blant annet større vedlikeholdsarbeider og sikringstiltak i tilknytning til Stortingets bygningsmasse.

Forslaget under programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner er i samsvar med forslag fra Stortingets administrasjon.

Programområde 23 Finansadministrasjon

Programområde 23 Finansadministrasjon omfatter skatte- og avgiftsadministrasjon, offisiell statistikk, finansadministrasjon og enkelte andre formål. Samlet forslag til bevilgninger for 2013 under programområde 23 Finansadministrasjon utgjør 29 495,6 mill. kroner. Dette er en økning med 3 744,2 mill. kroner fra saldert budsjett 2012. Den største økningen gjelder merverdiavgiftskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner og til private og ideelle virksomheter. Denne bevilgningen foreslås økt med 3 170 mill. kroner fra saldert budsjett 2012. Bevilgningen til kjøp av klimakvoter i samsvar med Kyoto-avtalen foreslås økt med 130 mill. kroner.

Bevilgningene til skatte- og avgiftsadministrasjon foreslås økt med 329,9 mill. kroner. Forslaget innebærer at Skatteetatens og Toll- og avgiftsetatens innsats for å forebygge og avdekke svart økonomi og skatte- og avgiftsunndragelser kan videreføres i 2013. Skatteetaten vil, i samarbeid med Arbeids- og velferdsetaten og Statistisk sentralbyrå, videreføre arbeidet med å innføre en felles ordning for arbeidsgiveres innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. Målet er å legge til rette for at arbeidsgiver på en enklere måte kan ivareta sin opplysningsplikt. Budsjettforslaget innebærer også at Skatteetaten kan fortsette å utvikle elektroniske skattekort (eSkattekort) som vil gi forenklinger for både arbeidsgivere og lønnsinntakere. Skatteetaten vil også fortsette å modernisere etatens systemer for innhenting av grunnlagsdata fra næringslivet og offentlig forvaltning. Dette vil blant annet gi sikrere produksjon av den forhåndutfylte selvangivelsen. Bevilgningen til Toll- og avgiftsetatens grensekontroll foreslås økt i 2013.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.

Programområdet omfatter utgifter til renter og avdrag på den innenlandske statsgjelden, og på statskassens fordringer. Departementets renter og avdrag på statsgjeld er budsjettert til 79 380,9 mill. kroner. Økningen med 64 456,7 mill. kroner fra saldert budsjett 2012 skyldes i hovedsak at et stort obligasjonslån har forfall i 2013.

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
01-23	Driftsutgifter	10 093 033	10 161 400	10 779 000	6,1
30-49	Nybygg, anlegg mv.	364 307	422 300	384 000	-9,1
60-69	Overføringer til kommuner	14 561 999	15 400 000	18 500 000	20,1
70-89	Overføringer til private	18 928 028	16 628 500	14 665 000	-11,8
90-99	Utlån, avdrag mv.	46 150 000		66 544 000	
	Sum under departementet	90 097 367	42 612 200	110 872 000	160,2

Utgifter under programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner og programområde 23 Finansadministrasjon er i hovedsak administrasjonsutgifter. Av de samlede utgiftene utgjør driftsutgiftene 83,0 pst. under programområde 00 og 97,4 pst.

under programområde 23, utenom kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift. Renteutgifter føres over postgruppe 70-89 og utgjør 87,3 pst. av forslaget for denne postgruppen.

1.3.2 Samlede inntekter

Programområder under departementet:

(i 1 000 kr)

Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner	49 449	25 300	45 650	80,4
Programområde 23 Finansadministrasjon	3 878 634	3 736 300	3 154 600	-15,6
Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.	15 184 453	7 489 800	11 682 800	56,0
Sum inntekter	19 112 536	11 251 400	14 883 050	32,3

Samlede inntekter, utenom skatter og avgifter, utgjør 14 883,1 mill. kroner. Av dette er 5 643,7 mill. kroner renteinntekter. For omtale av statens renteinntekter av statskassens foliokonto og andre fordringer i 2013 vises det til kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer. Det er gjort rede for skatter og avgifter i en egen proposisjon – Prop. 1 LS (2012–2013) Skatter, avgifter og toll 2013.

Gebyret for tollkreditt foreslås redusert. Gebyrinntekten skal heretter bare dekke Toll- og avgiftsetatens kostnader ved ordningen. For 2013 anslås gebyrinntektene til 20 mill. kroner på årsbasis. Dette er om lag 150 mill. kroner lavere enn en videreføring av 2012-reglene ville gitt. Forslaget vil redusere kostnadene for de aller fleste av de om lag 23 000 importørene som kan bruke tollkredittordningen.

2 Enkelte viktige oppgaver i 2013

Nedenfor omtales enkelte viktige oppgaver for Finansdepartementet i 2013 utover det viktige arbeidet med å samordne den økonomiske politikken:

2.1 Statens pensjonsfond

Stortinget har i lov 21. desember 2005 nr. 123 om Statens pensjonsfond gitt Finansdepartementet ansvaret for forvaltningen av fondet. Den operasjonelle forvaltningen av Statens pensjonsfond utland (SPU) og Statens pensjonsfond Norge (SPN) ivaretas av henholdsvis Norges Bank og Folketrygdfondet, jf. lovens § 2. Departementet har fastsatt bestemmelser for Norges Banks og Folketrygdfondets forvaltning i egne mandater. De beskriver referanseindekser og rammer for forvaltningen, og de inneholder bestemmelser om risikostyring, rapportering og ansvarlig investeringspraksis. Mandatene er prinsippbaserte, og de forutsetter at Norges Bank og Folketrygdfondet fastsetter mer detaljerte interne regler.

Den samlede markedsverdien av Statens pensjonsfond var 3 696,5 mrd. kroner ved inngangen til annet halvår 2012 fordelt på 3 561 mrd. kroner i SPU og 135,5 mrd. kroner i SPN. Det er ventet at fondet vil vokse i tiden framover. Langsiktig og god forvaltning av denne fellesformuen er en viktig oppgave.

Finansdepartementet fastsetter investeringsstrategien for fondet inkludert retningslinjer for ansvarlige investeringer og følger opp forvaltningen. I 2013 vil det bli arbeidet med prioriterte oppgaver innenfor disse hovedområdene.

Arbeidet med Statens pensjonsfond er nærmere omtalt i Meld. St. 17 (2011–2012) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2011 og i Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013.

2.2 Regelverksarbeid på finansmarkedsområdet

På finansmarkedsområdet pågår et omfattende arbeid med å utvikle og tilpasse finansnæringens

rammebetingelser gjennom hensiktsmessige lover og forskrifter. Regelverket skal bidra til at finansmarkedene og finansinstitusjonene virker på en effektiv måte, samtidig som hensynet til sikkerhet, soliditet og stabilitet i finansmarkedet ivaretas. Det legges vekt på at reguleringen skjer på en konsistent måte med lik regulering av samme type risiko uavhengig av hva slags finansinstitusjon som tar risikoen, samt at kundenes interesser skal ivaretas. Regelverksarbeidet på finansmarkedsområdet følger dels av EØS-forpliktelser og er dels en modernisering. Det er redegjort nærmere for prioriterte regelverksoppgaver i proposisjonens del II under kap. 1600 Finansdepartementet.

Arbeidet med finansiell stabilitet er delt mellom Finansdepartementet, Finanstilsynet og Norges Bank. Finansdepartementet har et ansvar for finansiell stabilitet og arbeider særlig med rammevilkårene for finanssektoren. En omtale av dette området og av situasjonen i de internasjonale finansmarkedene er gitt i Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013. Det vises også til at det i den årlige Finansmarknadsmeldinga gis nærmere informasjon om utviklingen i finansmarkedene, utsiktene for finansiell stabilitet og omtale av finansmarkedsreguleringen. Meld. St. 24 (2011–2012) Finansmarknadsmeldinga 2011 ble lagt fram i mai 2012.

I kjølvannet av den internasjonale finanskrisen i 2008–2009 er det satt i gang omfattende prosesser for å få på plass nye og bedre reguleringer for finansmarkedene, jf. arbeidet i regi av G 20, Basel og EU. EU-kommisjonen la i juli 2011 fram nytt direktiv og forordning om nye kapital- og likviditetskrav for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak. De nye kapital- og likviditetskravene inngår i den tredje revisjonen av EUs kapitalkravsdirektiv, ofte omtalt som CRD IV-regelverket, og er basert på de såkalte Basel III-anbefalingene fra Baselkomiteen. Forhandlingene i EU om CRD IV-regelverket er i slutfasen, og Finansdepartementet legger til grunn at CRD IV-regelverket vil bli tatt inn i EØS-avtalen. De nordiske finansministre oppnevnte i februar 2012 en arbeidsgruppe for blant annet å vurdere ulike forhold ved det kommende

CRD IV-regelverket og den forestående innføringen av dette i nasjonal rett, herunder mulighetene for samarbeid mellom de nordiske land om gjennomføringen av det nye regelverket. Rapporten ble avgitt til de nordiske finansministerne i juni 2012 og inneholdt blant annet anbefalinger om å styrke det nordiske samarbeidet om de nye kapital- og likviditetskravene.

2.3 Økt etterlevelse og innsats mot skatte- og avgiftsunndragelser og annen økonomisk kriminalitet

Inntektene fra skatter og avgifter til stat, kommuner og fylker utgjør i overkant av 1 000 milliarder kroner. Skatte- og avgiftsunndragelser rammer fellesskapet og svekker grunnlaget for velferdsstaten. Samtidig fører det til at de lovlidige skatte- og avgiftsbetalerne må finansiere en større andel av fellesskapets utgifter. Det reduserer igjen deres evne til å konkurrere med de useriøse aktørene. Finansdepartementet prioriterer innsatsen mot økonomisk kriminalitet. Dette gjelder både den nasjonale innsatsen og innsats gjennom de internasjonale fora departementet og underlagte virksomheter er med i.

Skatteetaten og Toll- og avgiftsetaten har de siste årene fått økte ressurser og dermed blitt satt i stand til å bedre sin innsats for å avdekke skatte-, toll- og avgiftsunndragelser. Undersøkelser og trusselvurderinger viser imidlertid at det fortsatt er en betydelig risiko for skatte- og avgiftskriminalitet. Dette sett i sammenheng med at metodene for å unndra skatter og avgifter er i stadig utvikling og at unndragelser på skatte- og avgiftsområdet i større og større grad blir organisert, gjør det nødvendig å fortsette innsatsen på dette området. Tett samarbeid mellom kontrollatene imellom og mellom disse og politiet bl.a. ved utveksling av erfaringer og sakssamarbeid er av stor betydning i arbeidet med å bekjempe økonomisk kriminalitet.

Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet (2011–2014) inneholder tiltak på en rekke områder. I tillegg til et eget kapittel om skatte- og avgiftskriminalitet inneholder planen blant annet et eget kapittel om samarbeid mellom enheter og etater. Det framgår her at Finansdepartementet og Justis- og beredskapsdepartementet blant annet skal sørge for at det blir utredet nye samarbeidsformer mellom politiet, påtalemyndigheten og kontrollmyndighetene med henblikk på å inndra og beslaglegge utbytte fra økonomisk kriminalitet, samt vurdere behov for å endre regelverk om advokaters taushetsplikt. Videre skal

Skatteetaten utrede en modell for felles opplæring og kompetanseutvikling for kontrollatene på området økonomisk kriminalitet.

2.4 Arbeidet med bærekraftig utvikling og klima

I Nasjonalbudsjettet 2012 la regjeringen fram en revidert nasjonal strategi for bærekraftig utvikling med en ambisjon om at Norge skal være et foregangsland. Bærekraftprinsippet skal integreres i regjeringens øvrige arbeid. Som oppfølging rapporteres det årlig om arbeidet i eget kapittel i nasjonalbudsjettet. Det er utviklet 17 indikatorer for å kunne følge utviklingen på en systematisk måte.

Finansdepartementet deltar under de internasjonale klimamøtene i den norske forhandlingsdelegasjonen som ledes av Miljøverndepartementet. Finansdepartementets rolle er i første omgang å bistå Miljøverndepartementet i økonomifaglige problemstillinger.

På klimakonferansen i Durban i 2011 ble det vedtatt å arbeide mot en internasjonal klimaavtale i 2015. På konferansen ble det vedtatt å etablere Det grønne klimafondet som skal bidra til å finansiere klimatilak i utviklingsland. Norge er representert i ledelsen av fondet.

Klimameldingen ble lagt fram 25. april 2012, jf. Meld. St. 21 (2011–2012). Der ble det presentert en rekke tiltak for å få ned utslippene av klimagasser og fremme utvikling av ny teknologi.

2.5 Ny, felles ordning for arbeidsgiveres innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (EDAG)

Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og Statistisk sentralbyrå (SSB) samarbeider om å innføre en felles ordning for arbeidsgiveres innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m., jf. Prop. 111 S (2011–2012) og lovforslag i Prop. 112 L (2011–2012). Målet med ordningen er å samkjøre myndighetenes informasjonskrav overfor arbeidsgivere i én felles ordning og på den måten legge til rette for at arbeidsgiver på en så enkel måte som mulig kan ivareta sin opplysningsplikt. Skatteetaten, NAV og SSB har startet et hovedprosjekt som skal utforme og gjennomføre ordningen. Prosjektet skal blant annet utarbeide regelverk for ordningen i nært samarbeid med ansvarlige organer og utvikle felles mottaks-

løsning for EDAG-meldinger. Det ledes av Skattedirektoratet. Ordningen planlegges å bli iverksatt i januar 2015.

EDAG er nærmere omtalt i proposisjonens del II under kap. 1618 Skatteetaten og kap. 1620 Statistisk sentralbyrå.

3 Oppfølging av anmodningsvedtak

3.1 Vedtak nr. 601 (2011–2012), 13. juni 2012

«Stortinget ber regjeringen vurdere om det er grunnlag for endringer i organiseringen og virksomheten i Finansklagenemnda som kan bidra til å styrke klagers rettssikkerhet.»

Ansvar for forhold knyttet til Finansklagenemnda er delt mellom Finansdepartementet, Jus- og beredskapsdepartementet og Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. Finansdepartementet tar sikte på at det i finansmarkeds- meldingen for 2012 som skal legges fram for Stortinget våren 2013, blir gjort rede for oppfølgingen av anmodningsvedtaket.

4 Oversiktstabeller for budsjettet

4.1 Utgifter fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
Regjering					
20	Statsministerens kontor	103 219	104 800	91 450	-12,7
21	Statsrådet	151 092	139 100	147 800	6,3
24	Regjeringsadvokaten	67 560	66 300	71 700	8,1
	<i>Sum kategori 00.30</i>	<i>321 871</i>	<i>310 200</i>	<i>310 950</i>	<i>0,2</i>
Stortinget og underliggende institusjoner					
41	Stortinget	913 915	1 086 900	1 131 900	4,1
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	5 283	6 300	6 600	4,8
43	Stortingets ombudsman for forvaltningen	46 810	52 200	54 350	4,1
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	11 068	9 200	10 100	9,8
51	Riksrevisjonen	454 911	471 800	481 600	2,1
	<i>Sum kategori 00.40</i>	<i>1 431 987</i>	<i>1 626 400</i>	<i>1 684 550</i>	<i>3,6</i>
	<i>Sum programområde 00</i>	<i>1 753 858</i>	<i>1 936 600</i>	<i>1 995 500</i>	<i>3,0</i>
Finansadministrasjon					
1600	Finansdepartementet	355 628	358 900	377 900	5,3
1602	Finanstilsynet	311 479	323 200	333 800	3,3
1605	Direktoratet for økonomistyring	356 632	364 500	378 400	3,8
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	17 100	16 600	16 400	-1,2
	<i>Sum kategori 23.10</i>	<i>1 040 839</i>	<i>1 063 200</i>	<i>1 106 500</i>	<i>4,1</i>
Skatte- og avgiftsadministrasjon					
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 522 061	1 475 800	1 533 800	3,9
1618	Skatteetaten	4 957 101	4 737 100	5 009 000	5,7
	<i>Sum kategori 23.20</i>	<i>6 479 162</i>	<i>6 212 900</i>	<i>6 542 800</i>	<i>5,3</i>

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
Offisiell statistikk					
1620	Statistisk sentralbyrå	731 541	706 800	732 800	3,7
	<i>Sum kategori 23.30</i>	<i>731 541</i>	<i>706 800</i>	<i>732 800</i>	<i>3,7</i>
Andre formål					
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	16 109 234	16 950 000	20 170 000	19,0
1634	Statens innkrevingsentral	310 554	289 700	294 200	1,6
1637	EU-opplysning	4 800	5 000		-100,0
1638	Kjøp av klimakvoter	270 499	513 500	638 700	24,4
1645	Statens finansfond	2 000	10 300	10 600	2,9
	<i>Sum kategori 23.40</i>	<i>16 697 087</i>	<i>17 768 500</i>	<i>21 113 500</i>	<i>18,8</i>
	<i>Sum programområde 23</i>	<i>24 948 629</i>	<i>25 751 400</i>	<i>29 495 600</i>	<i>14,5</i>
Statsgjeld, renter og avdrag mv.					
1650	Statsgjeld, renter mv.	17 244 880	14 924 200	12 836 900	-14,0
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning	46 150 000		66 544 000	
	Sum kategori 24.10	63 394 880	14 924 200	79 380 900	431,9
	<i>Sum programområde 24</i>	<i>63 394 880</i>	<i>14 924 200</i>	<i>79 380 900</i>	<i>431,9</i>
	<i>Sum utgifter</i>	<i>90 097 367</i>	<i>42 612 200</i>	<i>110 872 000</i>	<i>160,2</i>

4.2 Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
Regjering					
3020	Statsministerens kontor	1 158			
3021	Statsrådet	1 504	300	300	0,0
3024	Regjeringsadvokaten	22 420	13 500	13 400	-0,7
	<i>Sum kategori 00.30</i>	<i>25 082</i>	<i>13 800</i>	<i>13 700</i>	<i>-0,7</i>
Stortinget og underliggende institusjoner					
3041	Stortinget	10 508	9 400	29 200	210,6
3043	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	1 431			
3044	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	274			

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
3051	Riksrevisjonen	12 154	2 100	2 750	31,0
	<i>Sum kategori 00.40</i>	<i>24 367</i>	<i>11 500</i>	<i>31 950</i>	<i>177,8</i>
	<i>Sum programområde 00</i>	<i>49 449</i>	<i>25 300</i>	<i>45 650</i>	<i>80,4</i>
	Finansadministrasjon				
4600	Finansdepartementet	24 401	12 300	216 100	1 656,9
4602	Finanstilsynet	19 810	10 000	10 500	5,0
4605	Direktoratet for økonomistyring	57 097	38 000	44 900	18,2
5580	Sektoravgifter under Finans- departementet	281 546	313 200	323 800	3,4
	<i>Sum kategori 23.10</i>	<i>382 854</i>	<i>373 500</i>	<i>595 300</i>	<i>59,4</i>
	Skatte- og avgiftsadministrasjon				
4610	Toll- og avgiftsetaten	324 973	194 300	51 000	-73,8
4618	Skatteetaten	310 443	93 900	106 100	13,0
	<i>Sum kategori 23.20</i>	<i>635 416</i>	<i>288 200</i>	<i>157 100</i>	<i>-45,5</i>
	Offisiell statistikk				
4620	Statistisk sentralbyrå	241 655	205 100	211 500	3,1
	<i>Sum kategori 23.30</i>	<i>241 655</i>	<i>205 100</i>	<i>211 500</i>	<i>3,1</i>
	Andre formål				
4634	Statens innkrevingsentral	1 979 302	1 769 500	1 845 700	4,3
4638	Salg av klimakvoter	639 407	1 100 000	345 000	-68,6
	<i>Sum kategori 23.40</i>	<i>2 618 709</i>	<i>2 869 500</i>	<i>2 190 700</i>	<i>-23,7</i>
	<i>Sum programområde 23</i>	<i>3 878 634</i>	<i>3 736 300</i>	<i>3 154 600</i>	<i>-15,6</i>
	Statlige fordringer, avsetninger mv.				
5341	Avdrag på utestående fordringer	6 000 473	200	6 000 200	3 000 000,0
5605	Renter av statskassens kontant- beholdning og andre fordringer	9 182 780	7 488 600	5 681 700	-24,1
5693	Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.	1 200	1 000	900	-10,0
	<i>Sum kategori 24.20</i>	<i>15 184 453</i>	<i>7 489 800</i>	<i>11 682 800</i>	<i>56,0</i>
	<i>Sum programområde 24</i>	<i>15 184 453</i>	<i>7 489 800</i>	<i>11 682 800</i>	<i>56,0</i>
	<i>Sum inntekter</i>	<i>19 112 536</i>	<i>11 251 400</i>	<i>14 883 050</i>	<i>32,3</i>

4.3 Bruk av stikkordet «kan overføres»

			(i 1 000 kr)	
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2012	Forslag 2013
20	21	Spesielle driftsutgifter, 22. juli-kommisjonen	7 118	
1600	21	Spesielle driftsutgifter	23 707	52 200
1605	21	Spesielle driftsutgifter		19 300
1608	21	Spesielle driftsutgifter	2 264	16 400
1618	22	Større IT-prosjekter	201 619	275 200
1620	21	Spesielle driftsutgifter	52 676	201 200
1638	01	Driftsutgifter	2 974	8 700
1638	21	Kvotekjøp, generell ordning	159 736	630 000

Overførbare bevilgninger på Finansdepartementets område er knyttet til prosjekter og ordninger som går over flere år, og hvor det kan være en viss

usikkerhet om framdriften. Oversikten gjelder ikke postgruppen 30-49 Nybygg, anlegg mv.

4.4 Årsverksanslag per 1. mars 2012 på Finansdepartementets område

Kap.	Betegnelse	Per 1. mars 2011	Per 1. mars 2012
20	Statsministerens kontor	68	79
21	Statsrådet	83	84
24	Regjeringsadvokaten	47	50
Sum	Regjering	198	213
41	Stortinget	429	430
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	4	3
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	46	47
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	6	6
51	Riksrevisjonen	500	495
Sum	Stortinget og underliggende institusjoner	985	981
1600	Finansdepartementet	288	291
1602	Finanstilsynet	252	266
1605	Direktoratet for økonomistyring	357	347
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 838	1 844

Kap.	Betegnelse	Per 1. mars 2011	Per 1. mars 2012
1618	Skatteetaten	6 044	5 955
1620	Statistisk sentralbyrå	923	917
1634	Statens innkrevingsentral	347	347
Sum	Finansadministrasjon	10 049	9 967
	Totalt Regjering, Stortinget og underliggende institusjoner og Finansadministrasjon	11 232	11 161

Del II
Budsjettforslaget for 2013

5 Nærmere omtale av bevilgningsforslagene mv.

Programområde 00 Konstitusjonelle institusjoner Programkategori 00.30 Regjering

Utgifter under programkategori 00.30, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
20	Statsministerens kontor	103 219	104 800	91 450	-12,7
21	Statsrådet	151 092	139 100	147 800	6,3
24	Regjeringsadvokaten	67 560	66 300	71 700	8,1
	Sum kategori 00.30	321 871	310 200	310 950	0,2

Om Statsministerens kontor, Statsrådet og Regjeringsadvokaten

Statsministerens kontor og Statsrådet

Statsministerens kontor bistår statsministeren i å lede og samordne regjeringens arbeid, blant annet ved å forberede, gjennomføre og følge opp regjeringsskonferansene.

Visse saker behandles i Statsrådet under Kongens ledelse. Dette gjelder for eksempel framleggelse av lovforslag, budsjettforslag og andre forslag til vedtak til Stortinget. Statsministerens kontor har sammen med fagdepartementene ansvar for å forberede, gjennomføre og følge opp Statsrådets møter hos Kongen. Videre samordner kontoret regjeringsmedlemmenes deltakelse i Stortingets debatter og spørretimer. Bistand til statsministeren i internasjonalt arbeid er også blant kontorets oppgaver. Videre har kontoret lønns- og arbeidsgiverfunksjoner overfor regjeringens medlemmer og øvrige politikere i departementene.

Statsministerens kontor er organisert med tre avdelinger (Administrativ avdeling, Innenriksavdelingen og Internasjonal avdeling) og en kom-

munikasjonsseksjon. I Administrativ avdeling inngår også Regjeringens biltjeneste.

Regjeringsadvokaten

Regjeringsadvokatens hovedoppgaver er å føre sivile rettssaker på vegne av staten samt å gi uttalelser om juridiske spørsmål. Regjeringsadvokaten har som mål at staten får dekket sitt behov for advokattjenester på en god måte, som totalt sett utnytter de tildelte ressursene best mulig. Regjeringsadvokatens brukere skal oppfatte embetet som serviceinnstilt, målrettet og effektivt. Det skal vektlegges en rask saksbehandling med høy kvalitet.

Regjeringsadvokatens brukere er statlige organer, dvs. regjeringen, departementene og deres underliggende virksomheter. Regjeringsadvokatens saksfelt omfatter alle områder av statens virksomhet. Viktige områder er domstolskontroll av offentlig myndighet (skatt, trygd, konsesjoner, ekspropriasjon mv.), erstatningsaker, eiendomssaker, saker vedrørende arbeids- og tjenesteforhold mv. Regjeringsadvokaten fører også saker for internasjonale domstoler.

Kap. 20 Statsministerens kontor

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	95 337	92 800	91 450
21	Spesielle driftsutgifter, 22. juli-kommisjonen, <i>kan overføres</i>	7 882	12 000	
	Sum kap. 20	103 219	104 800	91 450

Rapport 2011

Statsministerens kontor har bistått statsministeren i å lede og samordne regjeringens arbeid, blant annet ved å forberede, gjennomføre og følge opp regjeringsskonferansene. I 2011 ble den administrative staben styrket med en stilling. Etter angrepet mot regjeringsskvartalet 22. juli 2011 ble lokalene til Statsministerens kontor ødelagt, og kontoret har flyttet inn i lokaler på Akershus festning. Dette har medført økte lønnsutgifter og nødvendige investeringer bl.a. i inventar og IKT-utstyr.

Etter 22. juli 2011 ble det oppnevnt en uavhengig kommisjon (22. juli-kommisjonen) som skulle gjen-

nomgå og trekke lærdom fra angrepene mot regjeringsskvartalet og Utøya 22. juli 2011. Kommisjonen avga rapport til statsministeren 13. august 2012.

Budsjett 2013**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under kapittel 20 Statsministerens kontor dekker ordinære driftsutgifter for Statsministerens kontor. Ressursene til Regjeringens biltjeneste er for 2012 styrket med i alt 2,4 mill. kroner, blant annet på grunn av departementenes spredte lokalisering. Dette ressursbehovet vil vedvare, og styrkingen foreslås derfor videreført for 2013.

Kap. 3020 Statsministerens kontor

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
16	Refusjon av foreldrepenger	549		
18	Refusjon av sykepenger	609		
	Sum kap. 3020	1 158		

Kap. 21 Statsrådet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	151 092	139 100	147 800
	Sum kap. 21	151 092	139 100	147 800

Rapport 2011

Utover normale driftsutgifter ble det i 2011 utbetalt etterlønn til politikere. Som følge av angrepene

mot regjeringsskvartalet og på Utøya 22. juli 2011 økte reiseutgiftene for departementenes politiske ledelse. Utgiftene til Regjeringens biltjeneste økte, og det ble investert i nytt inventar og IKT-utstyr.

Budsjett 2013**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under kapittel 21 Statsrådet skal dekke regjeringsmedlemmenes, statssekretærenes og de politiske rådgivernes lønnsutgifter, samt en del andre utgifter knyttet opp mot den politiske ledelsen i departementene. Dette gjelder bl.a. utgifter til bolig for pendlere, hjemreiser og besøksreiser for familie, diett når vedkommende har utgifter til dobbel husholdning og barnehage-tilbud for politisk ledelse.

Bevilgningen dekker også generelle driftsutgifter for den politiske ledelse i departementene, herunder utgifter til tjenestereiser og alle driftsutgifter forbundet med Regjeringens biltjeneste.

Nærmere regler om hvilke ytelser politisk ledelse kan få dekket, er gitt i Reglement om arbeidsvilkår for politisk ledelse, fastsatt ved kgl.res. 28. mars 2003. Reglementet suppleres og utfylles i Håndbok for politisk ledelse, som utgis av Statsministerens kontor.

Statsministerens kontor iverksetter, i samråd med politiet, visse sikkerhetstiltak for regjeringen. Det er vanskelig å budsjettere tiltakene, og tiltakene vil også kunne endre seg i løpet av budsjettåret. Det foreslås derfor at Stortinget samtykker i at Statsministerens kontor i 2013 kan overskride bevilgningen på kapittel 21 Statsrådet, post 01 Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen, jf. forslag til romertallsvedtak III.1.

Forslaget innebærer en økning av budsjett-rammen med 8,7 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2012. Foruten lønns- og prisjustering skyldes økningen styrking av kapasiteten til Regjeringens biltjeneste som følge av spredt lokalisering av departementene samt videreføring av politiske stillinger som ble opprettet i 2012, jf. Prop. 111 S (2011–2012) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2012.

Kap. 3021 Statsrådet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Leieinntekter	382	300	300
16	Refusjon av foreldrepenger	1 122		
	Sum kap. 3021	1 504	300	300

Post 01 Leieinntekter

Inntektsposten omfatter inntekter ved framleie av ledige pendlerboliger. Rammen for 2012 foreslås videreført i 2013.

Kap. 24 Regjeringsadvokaten

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	53 593	51 400	54 800
21	Spesielle driftsutgifter	13 967	14 900	16 900
	Sum kap. 24	67 560	66 300	71 700

Rapport 2011

I 2011 kom det inn 1 003 nye saker til Regjeringsadvokaten. Dette er en økning på 7 pst. fra 2010.

Utviklingen går i retning av at både uttalelssaker og rettssaker blir større og mer kompliserte. Det har særlig sammenheng med at rettskildematerialet er mer omfattende og sammen satt.

Sakene fordeler seg med 756 rettssaker, 158 rådgivende uttalelser og 89 høringer. Blant retts sakene utgjør områdene trygd, psykisk helsevern og utlendingssaker fortsatt betydelige tall. Antallet trygdesaker og saker om psykisk helsevern ligger på samme nivå som i 2010. Utlendingssakene brakte derimot i 2011 en ny, stor økning. Tallet for 2011 (164) er en økning på 40 saker fra 2010.

Arbeidsbelastningen for Regjeringsadvokatens ansatte er voksende. Blant annet av rekrutterings hensyn er embetet ikke tjent med å øke antall advokater. Den økte arbeidsbelastningen løses ved å sette ut saker til private advokater, og noe bruk av egenprosedyre i etatene. Saker som settes ut til private advokater, er først og fremst på

områder der embetet har et større antall saker av relativt ensartet karakter.

Budsjett 2013**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter hos Regjeringsadvokaten. Husleiekostnader for tilleggslokaler ble noe større enn antatt. I tillegg er det behov for en generell styrking av driften. Det foreslås derfor å øke post 01 Driftsutgifter med 1,5 mill. kroner utover lønns- og prisjusteringer.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke prosessutgifter og utgifter til leie av advokater. Posten kan også benyttes til å finansiere oppdrag som Regjeringsadvokaten påtar seg, jf. inntekter under kap. 3024, post 03 Oppdrag. Antall utlendingssaker er økende, og det er behov for å sette ut flere saker til private advokater for å avlaste Regjeringsadvokaten. På denne bakgrunn foreslås det en økning av post 21 med 1,5 mill. kroner utover prisjusteringer.

Kap. 3024 Regjeringsadvokaten

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Erstatning for utgifter i rettssaker	20 914	13 000	13 400
03	Oppdrag		500	
16	Refusjon av foreldrepenger	1 271		
18	Refusjon av sykepenger	235		
	Sum kap. 3024	22 420	13 500	13 400

Post 01 Erstatning for utgifter i rettssaker

Inntektsforslaget dekker inntekter som følge av at staten tilkjennes saksomkostninger i sivile saker der Regjeringsadvokaten har vært prosessfullmektig. Rammen for 2012 foreslås videreført i 2013.

Post 03 Oppdrag

Posten skal dekke inntekter fra oppdrag som Regjeringsadvokaten tar på seg, blant annet for statsforetakene, jf. kap. 24, post 21. Ordningen har ikke vært i bruk de siste årene, og det budsjetteres derfor ikke med inntekter for 2013.

Programkategori 00.40 Stortinget og underliggende institusjoner

Utgifter under programkategori 00.40, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
41	Stortinget	913 915	1 086 900	1 131 900	4,1
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	5 283	6 300	6 600	4,8
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen	46 810	52 200	54 350	4,1
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste	11 068	9 200	10 100	9,8
51	Riksrevisjonen	454 911	471 800	481 600	2,1
	Sum kategori 00.40	1 431 987	1 626 400	1 684 550	3,6

Programkategorien omfatter lønns- og driftsutgifter til Stortinget, Ombudsmannsnemnda for Forsvaret, Stortingets ombudsmann for forvaltningen, Stortingets kontrollutvalg for etterret-

nings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste og Riksrevisjonen. Forslaget er i samsvar med forslag fra Stortingets administrasjon.

Kap. 41 Stortinget

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	709 237	736 800	793 600
32	Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>		90 000	51 000
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	49 551	97 000	115 300
70	Tilskudd til partigruppene	143 106	149 200	158 600
72	Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek	1 400	1 400	1 400
73	Kontingenter, internasjonale delegasjoner	10 621	12 500	12 000
	Sum kap. 41	913 915	1 086 900	1 131 900

Hovedoppgaver og organisasjon

Stortingets administrasjon skal gjennom sine støtte- og servicefunksjoner legge til rette for at

stortingsrepresentantene kan konsentrere seg om det politiske verv de er valgt til, og at Stortinget og dets organer på en effektiv måte kan ivareta sine funksjoner.

Stortingets administrasjon skal oppleves som relevant, profesjonell, effektiv, serviceorientert og samfunnsbevisst av stortingsrepresentantene og andre målgrupper. Administrasjonen skal utføre sine oppgaver slik at Stortingets anseelse blir ivaretatt på best mulig måte.

Foruten de konstitusjonelle oppgavene, ivaretas Stortingets internasjonale aktiviteter gjennom besøksutvekslinger til og fra Norge. Stortinget ønsker også å bidra til demokratiutvikling og styrke parlamentenes rolle i nye demokratier.

Direktøren er Stortingets øverste administrative leder og direkte underlagt Stortingets presidentskap. Administrasjonen er organisert i fem avdelinger: Konstitusjonell avdeling, Drifts- og serviceavdelingen, Forvaltningsavdelingen, Informasjons- og dokumentasjonsavdelingen og Internasjonal avdeling.

Rapport 2011

Stortinget har i 2011 holdt 108 møter. Det ble behandlet 450 innstillinger fra presidentskap og komiteer i plenum. Videre ble det besvart 1 968 skriftlige spørsmål i tillegg til spørsmålene i muntlig spørretime. 124 interpellasjoner ble behandlet. Det ble avgitt 15 redegjørelser fra regjeringen i Stortinget.

I etterkant av terroranslaget 22. juli har Stortingets administrasjon forelagt presidentskapet en rapport basert på erfaringer fra 22. juli. Presidentskapet har vedtatt en tiltaksplan som omfatter både synlige og usynlige tiltak for å ivareta sikkerheten i og rundt Stortinget.

Stortinget besluttet i 2010 å opprette et eget kontor i Brussel, og har siden januar 2011 vært bemannet med en medarbeider. Formålet er å styrke kontakten og samarbeidet med Europaparlamentet. Kontoret er lokalisert i Norway House.

I 2011 ble det blant annet laget nettpresentasjoner til hundreårsjubileet for første kvinne på Stortinget, Anna Rogstad og til 150-årsdagen for nedleggelsen av grunnsteinen til stortingsbygningen. Som del av forberedelsene til grunnlovsjubileet i 2014 ble grunnloven av 17. mai 1814 digitalisert og tilgjengelig på nett. I tillegg arbeides det videre med å digitalisere stortingsforhandlingene fra 1814 til 2001.

Stortingets presidentskap besluttet å opprette et ungdomsparlament i Stortingets egen regi. Første arrangement gjennomføres i 2012.

Samarbeidet med Fontenehuset i Oslo om tiltaksplasser ble videreført i 2011.

Utdanningsetaten godkjente administrasjonen som lærebedrift innenfor IKT og kokkefag. Høs-

ten 2011 begynte den første lærlingen i IKT-seksjonen.

I 2011 ble nye retningslinjer for kommunikasjon i Stortingets administrasjon vedtatt og i løpet av året er det tatt i bruk en nettside for ledere på Stortingets intranett: «styringssidene».

Stortingets administrasjons arbeid med offentlige anskaffelser ble vesentlig styrket.

I 2011 ble det gjennomført første halvdel av et toårig utviklingsprogram for ledere. Det er også avholdt forelesninger om taushetsplikt.

Sikkerhetsseksjonen har gjennomført opplæring i bruk av hjertestarter/førstehjelp. Såkalt sikker utskrift, som innebærer at brukeren identifiserer seg med adgangskortet sitt for å få ut utskriftene, ble innført i hele Stortinget i 2011.

Stortingets administrasjon har fra 2004 vært part i avtalen om et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen).

Stortinget bevilger hvert år et tilskudd til partigruppene. Tilskuddet må benyttes i henhold til retningslinjene, og partigruppene må levere revidert årsregnskap til Stortingets presidentskap.

Ny lov om pensjonsordning for stortingsrepresentanter og regjeringsmedlemmer ble vedtatt av Stortinget 16. desember 2011, med ikrafttredelse 1. januar 2012. Pensjonsordningen omfatter alderspensjon, uførepensjon og etterlattepensjon. Alderspensjonsordningen er basert på samme prinsipper som ny alderspensjon i folketrygden.

Det er inngått avtale om kjøp av 38 leiligheter i Maridalsveien 17 som skal ferdigstilles i 2013. Et tilsvarende antall vil deretter bli solgt.

I 2011 ble det delt ut nettbrett som arbeidsredskap for representantene. Fra 2011 benyttes det nye digitale nødnettet som også politi, ambulansetjeneste og brann- og redningsetat benytter.

Det er gjennomført nødvendig og planlagt vedlikehold av bygningsmassen.

Mål og budsjett 2013

Nedenfor gjengis målene for hvert av administrasjonens handlingsområder med noen toneangivende tiltak som vil prege arbeidet i 2013:

Støtte til den parlamentariske saksbehandlingen

Administrasjonen skal sikre god kvalitet og kontinuitet i støtten til presidentskapet, samt representantenes støtteapparat i salen, komiteene og delegasjonene.

Flere tiltak er satt i verk, og settes i verk for å gi representantene økt tilgang til den informasjonen de trenger der de til enhver tid befinner seg.

De elektroniske løsningene som benyttes i den parlamentariske saksbehandlingen, videreutvikles for å bli mer brukervennlige og gi bedre informasjon. Alle viktige hendelser i den parlamentariske kalenderen skal gjennomføres etter planen. Arbeidet med å utvikle en kommentarutgave til Stortingets forretningsorden følges opp etter en lovteknisk revisjon.

Det vil bli vurdert nye tiltak basert på debatten knyttet til den kommende Europameldingen. Det tilbys faglige møteplasser gjennom seminarer og andre arrangementer. Nordisk råd sesjon 2013 avholdes i stortingssalen.

Virksomhetsstyring og lederskap

Stortingets administrasjons interne styring skal være enkel og helhetlig, med god økonomistyring, og den skal gi lederne relevant og gyldig styringsinformasjon når de trenger det.

Administrasjonen skal strekke seg mot å være en foregangsvirksomhet i helhetlig lederskap, herunder god styring og medarbeiderutvikling.

Ledernes systemer og verktøy for styring, innsyn og kontroll videreutvikles. Flere tiltak settes i verk for å sikre høy tilfredshet med styringsinformasjon.

Lederrollene er omforent, og arenaer for disse er avklart. Program for introduksjon av nye ledere er tatt i bruk.

Organisasjonskultur og internkommunikasjon

Stortingets administrasjon skal skape en helhetsfokusert og utviklingsorientert kultur hvor administrasjonens etiske retningslinjer og nedfelte verdier reflekteres i den enkeltes holdning og adferd.

Det arbeides videre med kultur og medarbeiderskap. Medarbeidersamtaler og egnevaluering utvikles videre som instrument for bedre kompetansebehov, tjenester og service. Intranettet oppgraderes slik at det gjøres til foretrukket kanal for intern informasjon. Medarbeiderskap og administrasjonens etiske retningslinjer er sentrale elementer i introduksjonsprogrammet for nytilsatte.

Personalpolitikk og kompetanse

Administrasjonen skal arbeide kontinuerlig med å anskaffe, beholde og videreutvikle kompetanse i takt med nye behov.

I løpet av 2013 er verktøy for kompetansekartlegging ferdig og tatt i bruk. Flere aktiviteter er satt i gang for å styrke basiskompetanse og kunnskap innen spesielle områder.

Tjenestekvalitet og servicenivå

Administrasjonen skal definere sine tjenester (strategi og innhold) og servicenivå for å sikre god tilfredshet hos brukerne.

Administrasjonen skal utvikle sin tjenesteportefølje ved å levere relevante tjenester med rett nivå og omfang, og basert på tilgjengelig kapasitet i Stortingets administrasjon.

I 2013 er det introdusert ny portal for bestilling av brukernære tjenester. Prosess for inn- og utfasing av tjenester er etablert. Hensikten er å bidra til at relevante tjenester produseres. Elektronisk håndbok på løveporten og nettbrett skal bidra til lettere gjenfinning og forståelse av regler. Reise- og telefonordningen effektiviseres ved å videreutvikle nettløsninger. Informasjonstavler gir veiledning til å finne fram i Stortingets aktiviteter. Stortingets bygningsmasse vedlikeholdes etter vedtatte planer.

Forholdet til omverdenen

Stortingets kommunikasjon med omverdenen skal være relevant og god og bidra til et godt omdømme.

Stortingets forhold til omverdenen skal være preget av god balanse mellom åpenhet og sikkerhet. Dette gjelder både tilgang til informasjon og fysisk tilgjengelighet.

Målet om et «grønt storting» skal være et av premissene for utviklingsarbeidet i Stortinget.

Digitalisering av stortingsforhandlinger og registre 1814–2000 fortsetter og fullføres i løpet av 2013. Forberedelsene til Grunnlovsjubileet 2014 trappes opp. 100 år med stemmerett for kvinner markeres med flere jubileumstiltak. I løpet av 2013 er det etablert et ungdomsparlament. Hensikten er å stimulere ungdoms interesse for demokrati og medvirkning.

Budsjett 2013

Budsjettet omfatter den parlamentariske virksomheten i vid forstand, medregnet Stortingets deltakelse i internasjonale parlamentarikerforsamlinger, øvrige reiser og stortingsrepresentantenes godtgjørelser. Budsjettet omfatter også den administrative drift og vedlikehold av Stortinget.

Stortingets budsjettkapittel viser en total vekst på 45 mill. kroner (4,1 pst.) fra 2012 til 2013. I kostnadene for 2013 inngår delbetalinger for kjøp av 38 pendlerboliger (51 mill. kroner), større bygningsmessige arbeider utover normalt vedlikehold (18 mill. kroner) samt fullføring av ekstra-

ordinære informasjons- og kommunikasjonsutviklingsprosjekter som er beregnet til 15 mill. kroner. I løpet av 2013 og 2014 vil flere pendlerboliger bli solgt.

Kap. 41 blir ikke tilført midler fra den sentrale lønnsreserven i staten, og det må følgelig legges inn en viss lønnsreserve i budsjettet.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønn og godtgjørelser for stortingsrepresentanter og ansatte, og utgifter til Stortingets kjøp av varer og tjenester. Posten omfatter også utgifter til reiser og deltakelse i faste internasjonale parlamentarikerforsamlinger. Utgifter til trykking av Stortingets publikasjoner, drift av Stortingets bibliotek og arkiv, samt vedlikehold og drift av bygninger og Stortingets tjenesteboliger inngår i denne posten.

Post 32 Kjøp av leiligheter, kan overføres

Her føres kjøp av pendlerboliger.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Her budsjetteres kjøp av teknisk utstyr, fornyelse og videreutvikling av Stortingets IKT-systemer, kjøp av kunst, ombyggingsarbeider, større ved-

likeholdsarbeider mv. i Stortingets bygningsmasse. Som følge av en vedtatt langtidsplan for større investeringer er budsjettet for denne posten økt vesentlig i 2013. Totalt er det foreslått investeringer for 460 mill. kroner for kommende 10 års periode, herunder en total rehabilitering av Prinsens gate 26, nybygget i Akersgaten og større investeringer med sikringstiltak som følge av aktiviteter som iverksettes etter 22. juli 2011.

Post 70 Tilskudd til partigruppene

Posten omfatter Stortingets tilskudd til partienes gruppesekretariater. Tilskuddet til hver stortingsgruppe avhenger av partiets representasjon på Stortinget. Det gis et fast, felles grunntilskudd til hver partigruppe samt et tillegg per stortingsrepresentant.

Post 72 Tilskudd til det norske Nobelinstituttets bibliotek

Her føres tilskudd til Nobelinstituttets bibliotek.

Post 73 Kontingenter internasjonale delegasjoner

Her føres kontingentene til Nordisk Råd, OSSE og IPU.

Kap. 3041 Stortinget

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Salgsinntekter	8 009	6 900	7 540
03	Leieinntekter	2 499	2 500	1 660
40	Salg av leiligheter			20 000
	Sum kap. 3041	10 508	9 400	29 200

Under dette kapitlet budsjetteres blant annet salgsinntekter, salg av pendlerboliger og leieinn-

tekter. Salgsinntektene kommer stort sett fra kafe-teriaene.

Kap. 42 Ombudsmannsnemnda for Forsvaret

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2011	budsjett 2012	2013
01	Driftsutgifter	5 283	6 300	6 600
	Sum kap. 42	5 283	6 300	6 600

Hovedoppgaver

Ombudsmannsnemnda skal bidra til å sikre de allmennmenneskelige rettigheter for Forsvarets personell, og ved sitt arbeid søke å medvirke til å effektivisere Forsvaret. Nemndas leder benevnes som Ombudsmannen for Forsvaret, er årslønnet og leder Ombudsmannens administrasjon.

Personellet i Forsvaret kan bringe inn alle typer saker for Ombudsmannen, dersom de mener seg urettmessig, urimelig eller urettferdig behandlet av Forsvarets ordinære forvaltningsorganer. Antall henvendelser til Ombudsmannen er mange, og de fleste henvendelser løses ved dialog og på lavest mulig nivå. Antall henvendelser fra vernepliktige, ansatte og veteraner til Ombudsmannen innenfor det som kan rubriseres som «rådgivende og veiledende funksjon», har de siste årene vist økende tendens, det samme har henvendelser fra personellorganisasjonene. Ombudsmannen merker et økende antall henvendelser fra kvinner på førstegangstjeneste og fra personell i Heimevernet.

Saker av prinsipiell karakter, eller som har særlig allmenn interesse, forelegges nemnda etter forberedelse av Ombudsmannen.

Ombudsmannen foretar en rekke besøk til militære avdelinger og tjenestesteder, og underviser bl.a. på kurs for tillitsvalgte. Som ledd i tilsyn og kontroll av tjenesteforholdene i Forsvaret, foretar Ombudsmannsnemnda rutinemessige inspeksjoner (befaringer). Medlemmer av Forsvarets ombudsmannsnemnd er også medlemmer av Ombudsmannsnemnda for sivile vernepliktige. Utgifter vedrørende sistnevnte nemnd dekkes også over kap. 42.

Stortinget, Forsvarsministeren og Forsvarsjefen kan forelegge saker for Ombudsmannen og Ombudsmannsnemnda til uttalelse.

Ombudsmannen bidrar i et internasjonalt arbeid i regi av Geneva Centre for the Democratic

Control of Armed Forces og deltar i et internasjonalt samarbeidsforum for ombudsmenn innen hovedsaklig NATO/OSSE. I 2013 er den norske Ombudsmannen for Forsvaret vert for en årlig konferanse.

Innberetning til Stortinget

Ombudsmannsnemnda sender årlig melding om sin virksomhet til Stortinget (Dok. nr. 5). Gjenpart av meldingen sendes Forsvarsdepartementet. Nemnda kan også, når den finner det ønskelig, sende melding til Stortinget om enkeltsaker i årets løp.

Av meldingen for 2011–2012 framgår at det samlede klageantall holder seg stabilt, men enkelte henvendelser og klagesaker omfatter grupper av personell, og antall personer som er involvert i sakene er langt høyere enn antall saker. De fleste henvendelser/saker løses gjennom veiledning og råd ved besøk av Ombudsmannen ved avdeling eller per telefon/samtale. Disse sakene registreres ikke som klagesaker.

Klagesakene hos Ombudsmannen knytter seg blant annet til spørsmål vedrørende utsettelse av førstegangstjeneste, utsettelse av øvelser, økonomiske ytelser som bostøtte, sosial stønad, økonomisk erstatning, medisinske kjennelser, tannpleie, trygd, legekjennelser, befalets rettigheter, forbigående, ytringsfrihet, disiplinærsaker, tjeneste i internasjonale operasjoner, tjenesteuttalelser mv.

Ombudsmannen har også henvendelser fra veteraner og deres familier, etterlatte og pårørende, og bistår i flere sammenhenger og saker.

Ved inspeksjoner søker Ombudsmannsnemnda å bidra til en effektivisering av Forsvaret og bedring av tjenesteforholdene i Forsvaret.

Ombudsmannsnemnd for sivile vernepliktige sender innberetning til Stortinget (Dok. nr. 6) hvert fjerde år.

Kap. 43 Stortingets ombudsmann for forvaltningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	46 810	52 200	54 350
	Sum kap. 43	46 810	52 200	54 350

Bestemmelser om Sivilombudsmannen er gitt i lov av 22. juni 1962, sist endret 2. desember 2011, og i Stortingets instruks for ombudsmannen av 19. februar 1980, sist endret 12. juni 2007.

Hovedoppgaver

Som Stortingets tillitsmann skal Sivilombudsmannen føre kontroll med at det i den offentlige forvaltning ikke blir gjort urett eller feil mot den enkelte borger. Ombudsmannen skal også bidra til at forvaltningen respekterer og sikrer menneskerettighetene. Disse oppgavene ivaretas først og fremst gjennom undersøkelser og behandling av klager fra enkeltpersoner, organisasjoner og selskaper. Ombudsmannen tar også opp saker på eget initiativ, i hovedsak basert på kjennskap til forhold i forvaltningen det kan være grunn til å ta opp særskilt. Han foretar besøk til offentlige etater, hos fylkesmenn, kommuner, i fengsler og andre lukkede institusjoner. Der det er behov for det, blir besøkene fulgt opp for å få bedret forholdene. For borgerne er Sivilombudsmannen et alternativ og et supplement til domstolskontrollen med forvaltningen. Gjennom sine meldinger til Stortinget gir Sivilombudsmannen informasjon om hvordan Grunnloven, lover og Stortingets vedtak i praksis blir anvendt i forvaltningsvirksomhet.

Rapport 2011

Ombudsmannens årsmelding for 2011 ble overlevert Stortinget i mars 2012. Meldingen er inntatt i Dok. 4 (2011–2012). I tillegg til at viktige, prinsipielle enkeltsaker er omtalt i meldingen, orienteres det også i år om generelle utviklingstrekk i forvaltningen basert på ombudsmannens erfaringer med klagesaksbehandlingen i 2011. Det er lagt vekt på å vise bredden i klagesaksbehandlingen, også utover de klager som resulterer i kritikk fra ombudsmannen.

Klagesaksbehandling

Antall klagesaker har vært økende i flere år. Veksten har ligget på i gjennomsnitt 8 pst. årlig de siste fem årene. Klagesakstallet økte noe mindre fra 2010 til 2011 enn de foregående årene, men sakstallet er fortsatt økende. Det kom inn i alt 2 995 klager i 2011, mot 2 959 året før. Klagesakene er til en viss grad også mer kompliserte og arbeidskrevende. Om lag 49 pst. av henvendelsene ble realitetsbehandlet og 51 pst. av sakene ble avvist, mot 50 pst. for hhv. realitetsbehandlede og avviste saker året før. Det har blitt prioritert å ivareta den løpende klagesaksbehandlingen i 2011, og det ble derfor tatt opp 33 saker på eget initiativ i 2011, mot 35 i 2010. Samlet tilgang på saker var dermed 3 028 i 2011, mot 2 994 året før. Ved årets slutt var saksbeholdningen på 536 saker, mot 513 i 2010. Det er fortsatt en målsetting å øke antallet saker som tas opp av eget tiltak. I lys av det høye nivået på antallet klagesaker blir det viktig å prioritere hvilke saker som tas opp. Det vil fortsatt legges vekt på å avslutte flere saker uten nærmere undersøkelser.

Saksbehandlingstid

Saksbehandlingstiden er dels et uttrykk for den interne effektiviteten i klagesaksbehandlingen og dels et uttrykk for hvor raskt forvaltningen responderer på foreleggelse fra ombudsmannen. Dessverre er saksbehandlingstiden hos ombudsmannen gått noe opp for samtlige saks kategorier i 2011. Den gjennomsnittlige saksbehandlingstiden var 17 dager for saker som ble avvist på formelt grunnlag, 47 dager for saker som ble avsluttet uten å ha vært tatt opp med forvaltningen, samt 183 dager for saker som ble avsluttet etter å ha vært tatt opp med forvaltningen. Det er fortsatt ønskelig å få redusert saksbehandlingstiden, og arbeidet med dette er prioritert.

Arbeidet med internasjonale spørsmål og menneskerettigheter

Sivilombudsmannen skal bidra til at forvaltningen respekterer og sikrer menneskerettighetene. I tillegg til annet arbeid på dette feltet, arrangerte Sivilombudsmannen et menneskerettighetsseminar i 2011. Tema for seminaret var «Frihetsberøvelse av utlendinger – forholdet til Den europeiske menneskerettighetskonvensjon (EMK)». Ombudsmannen deltar aktivt i flere internasjonale nettverk og har siden 2010 sittet i styret for ombudsmannsnettverket International Ombudsman Institute (I.O.I).

Mål og budsjett for 2013

Ombudsmannen og hans medarbeidere skal på bakgrunn av klager fra borgerne undersøke saken og foreta en rettslig vurdering av de spørsmål klagen måtte reise. Ombudsmannen står imidlertid fritt til å ta opp de spørsmål han mener er av interesse. Undersøkelsen og vurderingen skal gjøres på en formålstjenlig, effektiv og rasjonell måte. Undersøkelsesens omfang skal bestemmes ut fra det som fremstår som nødvendig for å få avklart om det har vært gjort urett eller feil. Det er viktig at ombudsmannen begrenser undersøkelsesens omfang til det som klagen og saksdokumentene gir grunnlag for. For å oppfylle

disse kravene må ombudsmannen til enhver tid ha en organisering og arbeidsform som fremmer god flyt i saksbehandlingen.

Veksten i antallet klagesaker har over tid vært betydelig, og sakene til en viss grad også mer arbeidskrevende. Budsjettveksten for 2013 er i hovedsak en økning av saksbehandlerressursene og IT-støtten for å ivareta ombudsmannens oppgaver tilstrekkelig.

Et viktig mål for 2013 er å ha fokus på at saksavviklingen er effektiv. I 2013 ønsker ombudsmannen i tillegg å ta opp flere saker av eget tiltak. Det tas også sikte på flere besøk i forvaltningen. Målet med besøkene er å skaffe seg kunnskap om forholdene i den type institusjoner ombudsmannen mottar klager på.

Ombudsmannen vil i 2013 arbeide videre med å utvikle den interne mål- og resultatstyringen. Viktige mål for virksomheten er å arbeide videre med å sikre prioritering av de viktigste sakene, tilstrebe en effektiv saksbehandling, god juridisk kvalitet og tillit i samfunnet, gode og effektive interne rutiner og støtteaktiviteter, samt videreutvikling av ombudsmannskontoret som en god arbeidsplass.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og utgifter til Sivilombudsmannens kjøp av varer og tjenester.

Kap. 3043 Stortingets ombudsmann for forvaltningen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2011	budsjett 2012	2013
16	Refusjon av foreldrepenger	1 431		
	Sum kap. 3043	1 431		

Kap. 44 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2011	budsjett 2012	2013
01	Driftsutgifter	11 068	9 200	10 100
	Sum kap. 44	11 068	9 200	10 100

Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget) er et permanent utvalg, opprettet i 1996. Utvalget har syv medlemmer som alle velges for fem år av gangen, og kan gjenvelges.

Hovedoppgaver

EOS-utvalget skal føre regelmessig tilsyn med etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste som utføres i den sivile og militære forvaltning (EOS-tjeneste). Kontrollutvalgets oppgaver er å gjennomføre inspeksjoner, undersøke alle klager og ta opp saker av eget tiltak som utvalget ut fra formålet finner det riktig å behandle. Hovedformålet er å ivareta den enkeltes rettssikkerhet og se til at tjenestene respekterer menneskerettighetene.

Det avgis årlig melding til Stortinget om utvalgets virksomhet, og ellers gis det innberetning ved behov.

Rapport 2011

Stortingets kontrollutvalg (EOS-utvalget) har i 2011 gjennomført 26 inspeksjoner av ulike etater og avdelinger. Det er avholdt 23 interne arbeidsmøter. Videre er det gjennomført ni inspeksjoner av ytre enheter og lokale ledd. Det har i 2011 inn-

kommet 29 klagesaker til utvalget, og utvalget har tatt opp 16 saker av eget tiltak.

Nærmere opplysninger om virksomheten er gitt i utvalgets årsmelding for 2011 (Dokument 7:1 (2011–2012)).

Mål og budsjett 2013

Utvalgets hovedoppgave er å føre løpende kontroll med EOS-tjenestene. Kontrollen utøves i form av inspeksjoner, behandling av klagesaker og behandling av saker som tas opp av eget tiltak. Utvalgets faglige virksomhet styres i hovedsak av hva som framkommer gjennom inspeksjonsvirksomheten og klagesaker, samt av de signalene Stortinget gir ved behandlingen av utvalgets årsmeldinger.

Utvalget vil i 2013 holde fram med prosjektrettede undersøkelser, som et supplement til den løpende inspeksjonsvirksomheten. Utvalget vil fortsette å følge med på utviklingen i EOS-tjenestene og det økende samarbeidet mellom disse. Utvalget vil søke å benytte seg av sin teknisk sakkyndige i enda større grad enn tidligere, for å holde seg oppdatert på den teknologiske utviklingen hva gjelder EOS-tjenestenes oppgaver og kapasiteter. Utvalget vil fortsatt opprettholde kontakten med andre kontrollmyndigheter og relevante fagmiljøer både i Norge og internasjonalt.

Kap. 3044 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2011	budsjett 2012	2013
16	Refusjon av foreldrepenger	274		
	Sum kap. 3044	274		

Kap. 51 Riksrevisjonen

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2011	budsjett 2012	2013
01	Driftsutgifter	454 911	471 800	481 600
	Sum kap. 51	454 911	471 800	481 600

Hovedoppgaver og organisering

Riksrevisjonen ledes av et kollegium som består av fem riksrevisorer valgt av Stortinget for en periode på fire år. Riksrevisjonens formål, oppgaver og rammevilkår følger av lov om Riksrevisjonen av 7. mai 2004 nr. 21 og instruks om Riksrevisjonens virksomhet av 11. mars 2004. Riksrevisjonen skal gjennom revisjon, kontroll og veiledning bidra til at statens inntekter blir innbetalt som forutsatt og at statens midler og verdier blir brukt og forvaltet på en økonomisk forsvarlig måte, og i samsvar med Stortingets vedtak og forutsetninger, jf. riksrevisjonsloven § 1.

Riksrevisjonen kan også etter avtale påta seg revisjons-, kontroll- eller bistandsoppdrag internasjonalt. Stortinget kan pålegge Riksrevisjonen å sette i gang særlige undersøkelser. Oppgavene er nærmere utdypet i instruks om Riksrevisjonens virksomhet.

Riksrevisjonen er organisert i syv avdelinger, med fire regnskapsrevisjonsavdelinger, to forvaltningsrevisjonsavdelinger og en administrasjonsavdeling, samt en stabsseksjon direkte knyttet til revisjonsråden.

Rapport 2011

Rapporteringen for 2011 viser at revisjonen i hovedsak er gjennomført i tråd med planen. Uforutsette forhold medfører imidlertid alltid et behov for enkelte omprioriteringer av ressursene. Omprioriteringer er basert på vurdering av vesentlighet og risiko for feil og mangler.

Når det gjelder revisjonsfaglige utviklingsprosjekter, ble det særlig arbeidet videre med utviklingen av et nytt elektronisk revisjonsstøtteverktøy og implementering av nye internasjonale revisjonsstandarder. Dette arbeidet pågikk i hele 2011 og fortsetter i 2012 med implementering i hele organisasjonen fra 1. mai. Av administrativt utviklingsarbeid, har det blant annet vært vesentlig å innføre et nytt økonomisystem. I 2011 har Riksrevisjonen innført elektronisk fakturaflyt, skiftet regnskapssystem, gått over til statens standard kontoplan, endret økonomirapporteringen og desentralisert budsjettinnleggingen. Videre er arbeidet med å legge til rette for innføring av elektronisk saksbehandling i 2012 gitt særlig prioritet.

I 2011 ble 68 pst. av ressursene brukt på revisjonsfaglige aktiviteter (67 pst. i 2010), 4 pst. på internasjonale aktiviteter (uendret), 5 pst. på kompetanseutvikling (uendret) og 23 pst. på administrasjon og andre støttefunksjoner, som IKT, øko-

nomi, personal, arkiv, bibliotek, renhold, resepsjon og sentralbord (24 pst. i 2010).

Riksrevisjonen har i forbindelse med bistand til institusjonsutvikling av andre riksrevisjoner innrapportert 9 358 514 kroner som bistandsmidler (DAC-midler) til OECD via Norad i 2011. I 2010 var dette tallet 10 087 471 kroner.

En detaljert orientering om virksomheten i 2011 ble framlagt i Dokument 2 (2011–2012).

Mål og budsjett for 2013

Riksrevisjonen har en fireårig strategisk planperiode. Den gjeldende strategiske planen løper fra 2010 til 2014. Visjonen for perioden er «å bidra effektivt til Stortingets kontroll og fremme god forvaltning». Det er definert fem strategiske hovedmål for perioden:

- Riksrevisjonen har allmenn tillit, og rollen og oppgavene er godt kjent i Stortinget og forvaltningen.
- Revisjonen gjennomføres på en enhetlig måte og holder høy faglig kvalitet.
- Riksrevisjonen har kompetanse til å gjennomføre arbeidsoppgavene på en effektiv og tilfredsstillende måte.
- Riksrevisjonen er en ledende aktør innenfor utvikling av offentlig revisjon internasjonalt.
- Riksrevisjonen er en god arbeidsplass som tiltrekker seg og beholder kompetente og engasjerte medarbeidere.

I 2013 vil nytt revisjonsstøtteverktøy og nye internasjonale standarder være implementert i Riksrevisjonen. Det vil imidlertid fortsatt være behov for tilpasninger og ev. videreutvikling av bl.a. verktøyet, metodestøtte, maler mv. Videre er det en prioritert oppgave å forbedre datafangstløsningen, som legger til rette for elektronisk tilgang til reviderte virksomheters økonomidata og bruk av analyseverktøy mot disse. Disse tiltakene skal gi bedre kvalitet på gjennomføring av revisjonen. Det forventes også at et felles revisjonsstøtteverktøy for alle revisjonstyper og elektronisk saksbehandling vil gi økt effektivitet, bl.a. ved å legge til rette for bedre samhandling og informasjonsdeling i hele organisasjonen.

Arbeidet med innføring av nytt økonomisystem skal ferdigstilles i 2013. Da skal de anbefalte statlige regnskapsstandardene være implementert, og økonomirapporteringsrutinene skal være videreutviklet i tråd med disse.

Riksrevisjonens utviklingssamarbeid med andre lands riksrevisjoner vil bli videreført og videreutviklet i 2013. Riksrevisjonen vil fortsatt

samarbeide tett med IDI (INTOSAI Development Initiative), spesielt når det gjelder å bidra til å styrke regionale INTOSAI-organisasjoner. Det ble i 2009 opprettet et globalt partnerskap mellom INTOSAI og det internasjonale donorsamfunnet. Partnerskapet har som målsetting å bygge kapasitet og styrke riksrevisjoner i utviklingsland. Riksrevisjonen har med sin bistandserfaring et spesielt godt utgangspunkt og forpliktelse til å være en sentral bidragsyter i denne sammenheng. IDI er sekretariat for det globale partnerskapsamarbei-

det. Norad skal finansiere administrasjonen av ordningen. Det vises til omtale i Dokument 2 (2010–2011).

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og utgifter til Riksrevisjonens kjøp av varer og tjenester. Lønnsutviklingen i Riksrevisjonen forventes å følge lønnsutviklingen i staten for øvrig.

Kap. 3051 Riksrevisjonen

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag
		2011	Saldert budsjett 2012	
01	Refusjon innland	1 774	1 600	2 100
02	Refusjon utland	854	500	650
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	75		
16	Refusjon av foreldrepenger	4 719		
18	Refusjon av sykepenger	4 732		
	Sum kap. 3051	12 154	2 100	2 750

Riksrevisjonen vil motta refusjoner i forbindelse med inngått leieavtale med IDI-sekretariatet og internasjonale revisjonsoppdrag.

Programområde 23 Finansadministrasjon

Programkategori 23.10 Finansadministrasjon

Utgifter under programkategori 23.10, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
1600	Finansdepartementet	355 628	358 900	377 900	5,3
1602	Finanstilsynet	311 479	323 200	333 800	3,3
1605	Direktoratet for økonomistyring	356 632	364 500	378 400	3,8
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring	17 100	16 600	16 400	-1,2
	Sum kategori 23.10	1 040 839	1 063 200	1 106 500	4,1

Kap. 1600 Finansdepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	302 553	303 400	313 500
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	41 275	43 700	52 200
70	Forskning og allmennopplysning om finansmarkedet	11 800	11 800	12 200
	Sum kap. 1600	355 628	358 900	377 900

Hovedoppgaver

Finansdepartementets arbeidsoppgaver kan deles opp i fem hovedområder:

1. Samordning av den økonomiske politikken, som omfatter:
 - overvåking og analyse av den økonomiske utviklingen
 - finanspolitikk
 - penge- og valutakurspolitikk
 - inntekts- og fordelingspolitikk
 - strukturpolitikk, herunder funksjonsmåten til arbeidsmarkedet og produktmarkedene

- koordinering av regjeringens arbeid med bærekraftig utvikling
 - internasjonalt økonomisk samarbeid
 - statlig gjeldsforvaltning og statens kjøp og salg av klimakvoter
 - offisiell statistikk, herunder overordnet styring av Statistisk sentralbyrå
2. Arbeidet med formuesforvaltning, som omfatter:
 - investeringsstrategien til Statens pensjonsfond utland og Statens pensjonsfond Norge, inkludert retningslinjer for ansvarlige investeringer

- oppfølging av og videreutvikling av rammeverket for forvaltningen av Statens pensjonsfond
 - rammeverket for og oppfølgingen av forvaltningen av Statens obligasjonsfond
3. Arbeidet med statsbudsjettet, som omfatter:
- statsbudsjettets utgifter og inntekter under de enkelte fagdepartementene
 - effektivitet og ressursbruk i statsforvaltningen og økonomiske og administrative virkninger av offentlige utgifter
 - forvaltning og utvikling av regelverk for økonomistyring i statsforvaltningen, tiltak for å tilrettelegge for økonomistyringen i virksomhetene og overordnet styring av Direktoratet for økonomistyring
 - saker fra fagdepartementene med økonomiske og administrative konsekvenser
4. Arbeidet på skatte- og avgiftsområdet, som omfatter:
- skatte- og avgiftsforslag som ledd i den samlede finanspolitikken
 - regelverksutvikling for skatter, avgifter og toll
 - skatte- og avgiftssystemenes virkninger på det offentlige inntekter, ressursutnyttelsen i økonomien og fordelingsvirkninger
 - overordnet styring av Skatteetaten, Toll- og avgiftsetaten og Statens innkrevingsentral
 - internasjonalt samarbeid på skatte-, toll- og avgiftsområdet
5. Arbeidet med finansmarkedsspørsmål, som omfatter overordnet styring av Finanstilsynet og utforming av regelverk for og overvåking av:
- finansinstitusjonene, herunder banker, øvrige kredittinstitusjoner, forsikringselskaper, eiendomsmeglere mv.
 - verdipapirmarkedet, autoriserte markedsplasser og børser
 - struktur- og konkurransepolitikk for finansmarkedet
 - regnskaps- og revisjonslovgivning
 - finansiell stabilitet

Rapport

Økonomisk politikk, forvaltning av statens gjeld og statlig handel med klimakvoter

Arbeidet med å utforme og samordne regjeringens økonomiske politikk er en av Finansdepartementets hovedoppgaver, jf. nasjonalbudsjettet og revidert nasjonalbudsjett. Politikken og de analyser den bygger på, gis en bred omtale i de løpende budsjettokumentene til Stortinget.

Under finanskrisen og det internasjonale økonomiske tilbakeslaget var hovedoppgaven for den økonomiske politikken å holde sysselsettingen oppe og arbeidsledigheten lav. Siden sommeren 2009 har det igjen vært vekst i norsk økonomi, og sysselsettingen har tatt seg opp. Ledigheten har så langt i 2012 gått ned til 3 pst. av arbeidsstyrken. Dette er klart lavere enn gjennomsnittet for de siste 20 årene og langt under nivåene i de fleste andre industriland. I 2012 har oppmerksomheten vært rettet mot å ta vare på disse gode resultatene ved å tilpasse bruken av oljeinntekter slik at vi demper presset på konkurranseutsatte næringer og opprettholder handlefriheten i finanspolitikken. Uroen rundt statsgjeldssituasjonen til enkelte europeiske land illustrerer hvor viktig det er å føre en ansvarlig og langsiktig finanspolitikk, med orden i eget hus.

For omtalen av forvaltningen av statens gjeld vises det til den årlige lånefullmaktsproposisjonen. Departementets vurdering av utøvelsen av pengepolitikken er nærmere omtalt i den årlige Finansmarknadsmeldinga.

Prosesen med innkjøp av klimakvoter har pågått kontinuerlig siden høsten 2007 da det ble lagt ut et offentlig anbud på kjøp av klimakvoter. Etter denne innledende runden er det innhentet tilbud etter en forenklet prosedyre, jf. nærmere omtale under kapitlene 1638 og 4638 i denne proposisjonen.

Formuesforvaltning

Departementet rapporterte om forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2011 i Meld. St. 17 (2011–2012) Forvaltningen av Statens pensjonsfond i 2011.

I denne meldingen la departementet fram planer for endring av SPU's referanseindeks for obligasjoner og ny geografisk fordeling av fondets aksjeinvesteringer. Det ble også lagt fram vurderinger av reglene for rebalansering av SPU's portefølje. Meldingen inneholdt også analyser av resultatene i forvaltningen for 2011 og en bred omtale av arbeidet med ansvarlige investeringer. Stortinget behandlet meldingen 12. juni 2012.

Det vises ellers til omtale i proposisjonens del I, pkt. 2.1 Statens pensjonsfond.

Arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten

Finansdepartementet har et ansvar for effektiv ressursbruk i statsforvaltningen. Dette ivaretas blant annet ved å fastsette og forvalte felles prin-

sipper og normer for økonomistyring i staten (økonomiregelverket mv.) og ved ulike tiltak for å legge til rette for økonomistyringen i statlige virksomheter.

Direktoratet for økonomistyring (DFØ) har fått delegert myndighet til å forvalte hoveddelen av økonomiregelverket, med unntak av fagområdet etatsstyring som er beholdt i departementet. Finansdepartementet og Direktoratet for økonomistyring legger til rette for faglig utvikling og kompetanseoverføring i staten innen god virksomhets- og økonomistyring.

Finansdepartementet leder et nettverk for etatsstyring med deltakere fra de fleste departementene. Det er et mål å legge til rette for informasjonsutveksling og kompetansebygging på tvers av departementsfellesskapet og bidra til faglig utvikling på dette feltet.

Finansdepartementet har fulgt opp forslaget om å videreutvikle regnskapsføringen i statsforvaltningen, jf. omtale i Gul bok 2010 og 2011. Utviklingsarbeidet ledes av DFØ på oppdrag fra departementet. I 2010 ble det utarbeidet en standard kontoplan for statlige virksomheter. Kontoplanen ble fastsatt av Finansdepartementet som en frivillig ordning fra 1. januar 2011, med sikte på obligatorisk innføring i 2014 etter en nærmere vurdering av erfaringene. Erfaringene med den pågående innføringen av standard kontoplan for de første innføringskullene er så langt gode. De første kullene av statlige virksomheter har tatt kontoplanen i bruk i 2011 og 2012. Finansdepartementet har derfor høsten 2012 fastsatt kontoplanen som obligatorisk med virkning fra 2014.

Finansdepartementet har fra 1. januar 2010 fastsatt anbefalte, men ikke obligatoriske regnskapsstandarder for statlige virksomheter som i samråd med sitt departement velger å føre periodisert virksomhetsregnskap i tillegg til kontantregnskapet. Stortingets bevilgningsvedtak og statlige virksomheters rapporteringer til statsregnskapet skal fortsatt være basert på kontantprinsippet. DFØ utarbeidet i 2010 et tilbud om tjenester og støtte til virksomheter som tar i bruk ny kontoplan og eventuelt endrer føringsprinsipp i virksomhetsregnskapet.

DFØ har i 2012 fått i oppdrag å utvikle standarder for oppstilling av årsregnskap også for virksomheter som velger å bruke kontantprinsippet i egen regnskapsføring. Et viktig formål med en standardisering av regnskapsoppstillingen er å gi brukerne av regnskapet en samlet framstilling og innsikt i virksomhetens økonomiske disposisjoner og bruk av fullmakter. Et annet formål er å utnytte mulighetene som ligger i ny standard kontoplan

for å gjøre regnskapsinformasjon sammenliknbar på tvers av virksomheter. Basert på resultatene av en høringsrunde vil Finansdepartementet vurdere å fastsette standarder for regnskapsoppstilling basert på henholdsvis kontantprinsippet og periodiseringsprinsippet som obligatoriske for alle statlige virksomheter.

Finansdepartementet redegjorde i Gul bok 2012 for arbeidet med å vurdere behov og muligheter for å aggregere og publisere mer detaljert statsregnskapsinformasjon. Det er arbeidet videre med sikte på å supplere rapporteringen til statsregnskapet etter kontantprinsippet med mer detaljert informasjon om utgiftens eller inntektens art i henhold til standard kontoplan.

Finansdepartementet har løpende fulgt opp kvalitetssikringsarbeidet av større, statlige investeringsprosjekter med bl.a. forskning og utvikling av standarder for prosjektstyring. Forskningen er organisert i et eget forskningsprogram, Concept, jf. omtale under kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring.

Skatte- og avgiftsområdet

Informasjonsutvekslingsavtaler

I samarbeid med de øvrige nordiske landene har Finansdepartementet framforhandlet informasjonsutvekslingsavtaler på skatteområdet med flertallet av de jurisdiksjoner som har avgitt politisk forpliktende erklæringer til OECD om å gi innsyn i og effektivt utveksle informasjon i skattesaker. Det nordiske prosjektet ble forlenget til utløpet av 2012, og departementet antar da at avtaler vil være avklart med alle de resterende jurisdiksjoner.

Sluttvederlag

På bakgrunn av forslag i Prop. 1 LS (2011–2012) Skatter, avgifter og toll 2012, ble det vedtatt lovendring som løsriver reglene om skattefrihet for sluttvederlag fra overenskomster mellom hovedorganisasjoner. Den nærmere regulering av skattefriheten vil nå fastsettes i forskrift i medhold av skatteloven. Utkast til forskrift ble sendt på høring 28. juni 2012.

Ny beskatning av uførepensjon

Nye regler for beskatning av uførepensjon legges fram i Prop. 1 LS (2012–2013) Skatter, avgifter og toll 2013. Det foreslås at uførepensjon skal skattlegges på samme måte som lønnsytelser.

Saksbehandlingsregler i eiendomsskattesaker

Finansdepartementet fremmet forslag om nye saksbehandlingsregler i eiendomsskattesaker i Prop. 112 L (2011–2012). Forslaget har vært på alminnelig høring. Bakgrunnen for forslaget var at gjeldende saksbehandlingsregler er mangelfulle, og behovet for regulering var stort. Forslagene ble vedtatt i Stortinget 12. juni 2012 og trer i kraft fra eiendomsskatteåret 2013. Endringene innebærer at forvaltningsloven som hovedregel skal gjelde for saksbehandling etter eignedomsskatte- lova. Fordi eiendomsskatt er en form for masse- forvaltning, er det behov for noen unntaksregler.

Merverdiavgift – justeringsreglene ved oppføring av bygg

Finansdepartementet ga 8. juni 2012 en tolknings- uttalelse om reglene om justering av inngående merverdiavgift ved oppføring av bygg. Departe- mentet har kommentert hvordan fullføringen av et byggetiltak etter merverdiavgiftsloven § 9-1 annet ledd bokstav b (kapitalvaren) får betydning i to relasjoner. For det første vil justeringsperio- den på ti år starte opp på dette tidspunkt, jf. mer- verdiavgiftsloven § 9-4 annet ledd. For det andre vil fullføring av byggetiltaket innebære oppstart av en seks måneders frist for å søke tilbakegående avgiftsoppgjør – se merverdiavgiftsforskriften § 8-6-2 første ledd annet punktum.

Høring – helsesektorens tilgang til folkeregisteret

Departementet sendte 31. januar 2012 på høring forslag om å gi private helsevirksomheter som utfø- rer tjenester på vegne av det offentlige, tilgang til folkeregisteropplysninger via Norsk Helsenett SF. Formålet med endringsforslagene er å gi en sik- rere og mer effektiv informasjonsutveksling i helsesektoren. Høringsfristen var 2. mai 2012, og lovforslag legges fram i Prop. 1 LS (2012–13).

Gjennomgang av ordningen med d-nummer i folkeregisteret

Arbeidsgruppen som var nedsatt av Finansdepar- tementet for å gjennomgå ordningen med rekvire- ring og tildeling av d-nummer i folkeregisteret, leverte sin sluttrapport 27. oktober 2011. I rappor- ten er det foreslått tiltak som skal gjøre det van- skeligere å få tildelt d-nummer på grunnlag av fal- ske legitimasjonsdokumenter, og tiltak som vil gi bedre kvalitet på opplysninger om d-nummer-

registrerte. Departementet har bedt Skattedirek- toratet om å iverksette aktuelle tiltak.

Bostedsregistrering

Finansdepartementet sendte 27. juni 2011 på høring forslag til endringer i folkeregisterforskrif- tens regler om bostedsregistrering av utenland- ske arbeidstakere. Som oppfølging av dette arbei- det har Skattedirektoratet endret folkeregisterfor- skriften med virkning fra 1. juni 2012. Endringen innebærer at personer som pendler fra annet land i EØS til Norge på grunn av inntektsgivende arbeid, kan unntas fra bostedsregistrering i Norge. Det vil si at en person som pendler til Norge på grunn av arbeid, fortsatt vil kunne være registreringsmessig bosatt i felles hjem med ekte- felle og/eller barn i et annet EØS-land. Unge, ens- lige pendlere kan være bostedsregistrert i for- eldrehjemmet fram til det året de fyller 22 år. Etter fylte 22 år kan en enslig pendler være bosteds- registrert i hjemlandet dersom han eller hun har selvstendig bolig der.

Elektronisk skattekort

I Prop. 112 L (2011–2012) foreslo regjeringen en ordning med elektronisk skattekort. Ordningen innebærer at arbeidsgivere innhenter skattekort elektronisk direkte fra Skatteetaten, i stedet for å motta skattekort fra sine ansatte. Det ble foreslått at ordningen gjøres frivillig for arbeidsgiver fra inntektsåret 2013. Skattedirektoratet tar sikte på at ordningen blir obligatorisk fra inntektsåret 2014.

A-opplysningslov

I dag rapporterer arbeidsgivere til dels de samme opplysningene om ansettelses- og inntektsforhold til Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og Statistisk sentralbyrå (SSB). Denne rapporte- ringen skjer til flere ulike tidspunkt og på ulike måter. For å forenkle og samordne innrapporte- ringen, foreslo Finansdepartementet i Prop. 112 L (2011–2012) en ny, felles ordning for arbeidsgive- res innrapportering for å unngå at arbeidsgiver skal måtte levere de samme opplysningene flere ganger. Det ble foreslått at ordningen ble regulert ved en særskilt lov (a-opplysningsloven). Forsla- get ble vedtatt av Stortinget 22. juni 2012. Skatte- direktoratet vil, i samarbeid med NAV og SSB, arbeide videre med hovedprosjektet, herunder legge fram forslag til nødvendige forskriftsendrin- ger.

Kontrollbestemmelser

I Prop. L 141 (2011–2012) fremmet Finansdepartementet forslag om nye kontrollbestemmelser i ligningsloven og merverdiavgiftsloven. Forslaget er en oppfølging av Skatteunndragelsesutvalgets forslag. Departementet foreslår at kontrollbestemmelsene i de to lovene i størst mulig grad blir like. For å gjøre kontrollene mer effektive, foreslår departementet en mer generell plikt til å gi opplysninger etter krav fra skatte- og avgiftsmyndighetene. Forslaget inngår som en del av arbeidet med å samle forvaltningsreglene i en egen skatteforvaltningslov.

Personalliste

Finansdepartementet har i Prop. 141 L (2011–2012) fremmet forslag om at arbeidsgivere i bransjene restaurant-/serveringsvirksomhet, frisørvirksomhet/skjønnhetspleie og bilpleie/bilverksted pålegges å føre en daglig oppdatert oversikt over hvilke personer som til enhver tid er på jobb. Formålet med reglene er å motvirke svart arbeid. For å bidra til etterlevelse av ordningen skal skattekontoret kunne ilegge et overtredelsesgebyr til den som ikke oppfyller sin plikt. Det legges opp til at endringene skal tre i kraft samtidig med at nødvendige forskriftsbestemmelser om personallisteordningen og praktiseringen av gebyrordningen trer i kraft.

Høring – nytt regelverk for kassasystemer

Finansdepartementet sendte 15. februar 2012 Skattedirektoratets utredning med forslag til nytt regelverk for kassasystemer på høring. I forslaget tillates bare bruk av kassasystemer med nærmere angitte funksjoner. Dette vil medføre at leverandører av kassasystemer må oppgradere dagens systemer og avgi en produkterklæring til skattekontoret som viser at funksjonskravene er oppfylt.

Skattyters rettssikkerhet

I Prop. 1 LS (2011–2012) uttalte departementet at gjeldende saksbehandlingsregler og Skatteetatens praktisering av disse gir skattyterne en betryggende rettssikkerhet, men at det likevel er behov for regelmessig å se på regelverket og praktiseringen av dette, slik at kvaliteten på saksbehandlingen og rettssikkerheten blir best mulig. Forslag om å oppheve regelen om at skattyter som ikke oppfyller sin opplysningsplikt kan miste klageretten, og forslag om å innføre muligheten til

i nærmere bestemte tilfeller å ilegge tilleggsskatt med redusert sats, ble sendt på høring 16. desember 2011. Departementet la fram endringsforslagene i Prop. 112 L (2011–2012). Forslagene er vedtatt og trådte i kraft i juni 2012, med virkning fra og med likningen for inntektsåret 2011.

Høring – forslag til presiseringer i ligningsloven § 6-15

Finansdepartementet sendte 31. januar 2012 ut høringsnotat om forslag til presiseringer i ligningsloven § 6-15 om kontroll hos tredjemann og ny forskrift om gjennomføring av kontroll på skatte- og avgiftsområdet mv. Skatte- og avgiftsmyndighetene har adgang til å benytte alle eksisterende metoder for kopiering for å sikre tilgang til elektronisk lagrede opplysninger under virksomhetskontroller og mulighet for senere gjennomgang av kopiert materiale i kontrollmyndighetenes egne lokaler. Tilsvarende endringer er foreslått i ligningsloven § 6-15 om kontroll av tredjepart. Forslaget følges opp med forslag til endringer i Prop. 1 LS (2012–2013).

Høring – forslag om å pålegge drosjesentraler å innberette opplysninger

Finansdepartementet har 9. mai 2012 sendt på høring et forslag om å pålegge drosjesentraler å rapportere inn skiftdata og andre opplysninger til skatte- og avgiftsmyndighetene. Forslaget går ut på at det skal lastes ned opplysninger fra taksameteret i den enkelte drosje til den sentralen drosjeløynet er knyttet til. Sentralen skal innberette opplysningene én gang i året. Den foreslåtte ordningen vil styrke skatte- og avgiftsmyndighetenes mulighet for å avdekke og forhindre skatte- og avgiftsunndragelser i drosjenæringen. Høringsnotatet følges opp med forslag til endringer i Prop. 1 LS (2012–2013).

Høring – innvendig gjennomlysning

Avdekking av innvendig smugling av narkotika og valuta i kroppens hulrom er utfordrende og tidkrevende for tollmyndighetene. For å kunne effektivisere og forbedre denne kontrollen, sendte Finansdepartementet 20. mars 2012 på høring et forslag om at tollmyndighetene ved hjelp av såkalt lavdose røntgenmaskiner får adgang til gjennomlysning av den kontrollerte for å avdekke innvendig smugling. Forslaget foreslås hjemlet i tollforskriftens regler om undersøkelse på person. Departementet foreslår at det stilles krav om mistanke om innvendig smugling og samtykke fra

den kontrollerte før tollmyndighetene kan iverksette slik kontroll. Departementet vil, på bakgrunn av innkomne høringsuttalelser, vedta nødvendige forskriftsendringer.

Ny lov om Statens innkrevingsentral

Finansdepartementet la i Prop. 127 L (2011–2012) fram forslag om egen lov om Statens innkrevingsentral (SI) som inneholder de sentrale reglene om innkrevingsentralens utenrettslige innkrevingsvirksomhet. Tidligere har reglene om SIs oppgaver vært spredt på ulike regelverk. Med stadig økende oppdragsmengde har det vært ønskelig å samle reglene i en egen lov. Proposisjonen inneholder også forslag til nye bestemmelser i tvangsfullbyrdelsesloven som regulerer SIs kompetanse som særnamsmann. Samlet vil dette gi klare rammer og et mer oversiktlig regelverk som best mulig ivaretar hensynet til skyldnernes rettsikkerhet. Lovforslaget legger videre til rette for at innkrevingsentralen kan gi bistand i inndrivelse av erstatningskrav for personskade voldt ved straffbar handling som er tilkjent i sivil sak. Dette vil også gjelde i saker hvor erstatningskravet er idømt før lovens ikrafttredelse. Når loven eventuelt er vedtatt av Stortinget, vil departementet utarbeide nødvendige forskrifter til loven.

Finansmarkedsområdet

Regelverksarbeidet på finansmarkedsområdet har i stortingsssesjonen 2011–2012 resultert i følgende lovforslag:

Finansdepartementet fremmet 11. mai 2012 Prop. 107 L (2011–2012) om forslag til endringer i bokføringsloven, verdipapirhandelloven, eiendomsmeglingsloven m.m. Forslaget innebærer forenklinger i bokføringsregelverket, blant annet at bokføringspliktige skal ha adgang til fritt å velge oppbevaringsmedium, herunder elektronisk lagring, og en lemping av bokføringslovens krav om utarbeiding av spesifikasjoner av pliktig regnskapsrapportering. Videre ble det foreslått endringer i prospektplikten etter verdipapirhandelloven. Det ble også foreslått at foretak som yter mellommannstjeneste i tilknytning til selskapsandeler regulert i selskapsloven, som hovedregel skal ha konsesjon som verdipapirforetak og dermed må følge verdipapirhandellovens regler om investeringsrådgivning. Finansdepartementet foreslo videre enkelte endringer i eiendomsmeglingsloven, blant annet om organisering av oppgjørsfunksjonen og om adgang til å benytte medhjelpere som ennå ikke har bestått medhjelpereksa-

men. Stortinget behandlet lovforslaget 15. juni 2012. Lovforslaget har ulike ikrafttredelsestidspunkter, herunder trådte blant annet de nye prospektreglene og flere av reglene i bokføringsloven i kraft 1. juli 2012.

Budsjett 2013

I kap. 2, del I, i denne proposisjonen omtales flere prioriterte oppgaver for Finansdepartementet i 2013. Videre framgår det av rapportdelen ovenfor at flere av de sakene som er omtalt der, krever oppfølging også etter 2012.

Økonomisk politikk, forvaltning av statens gjeld og statlig handel med klimakvoter

Arbeidet med å utforme og samordne regjeringens økonomiske politikk vil være en hovedoppgave for Finansdepartementet også i 2013. Politikken og de analyser den bygger på, vil bli gitt en bred omtale i de løpende budsjettokumentene til Stortinget. Det vises til nærmere omtale i Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013.

Finansdepartementet har ansvaret for å koordinere regjeringens politikk for bærekraftig utvikling. I Nasjonalbudsjettet 2012 la regjeringen fram en revidert strategi for bærekraftig utvikling med en ambisjon om at Norge skal være et foregangsland i bærekraftarbeidet. Klimaarbeidet, både internasjonalt og hjemme, vil stå høyt på dagsorden også i 2013, og det vil bli arbeidet med oppdaterte utslippsframskrivninger.

For kjøp og salg av klimakvoter vises det til omtale under kapitlene 1638 og 4638 i denne proposisjonen.

Formuesforvaltning

Departementets arbeid med forvaltningen av Statens pensjonsfond er styrket de siste årene gjennom opprettelsen av en egen avdeling for formuesforvaltning og økt bemanning. Departementets arbeid med fondet er knyttet opp til videreutvikling av fondets overordnede og langsiktige investeringsstrategi, fastsettelse av retningslinjer for forvaltningen og oppfølgingen av disse, samt ivaretagelse av fondets rolle som ansvarlig investor. I tillegg til egne ressurser trekkes det på eksterne fagmiljøer i inn- og utland i arbeidet med fondet.

Prioriteringene for arbeidet med å videreutvikle fondets investeringsstrategi i 2013 vil ta utgangspunkt i de mål som er beskrevet i Meld. St. 17 (2011–2012). Det tas sikte på å videreutvikle strategien slik at en i enda større grad enn i dag

kan utnytte fondets særtrekk knyttet til langsiktighet, størrelse og evne til å holde mindre omsettelige eiendeler. Den påbegynte oppbyggingen av en portefølje av investeringer i eiendom er et eksempel på en slik utvikling, men som samtidig innebærer økte krav til oppfølging av forvaltningen.

Det vises til nærmere omtale i proposisjonens del I, pkt. 2.1 Statens pensjonsfond, og Meld. St. 1 (2012–2013) Nasjonalbudsjettet 2013.

Arbeidet med statsbudsjettet og økonomistyring i staten

Finansdepartementet og Direktoratet for økonomistyring (DFØ) vil i 2013 videreføre arbeidet med å legge til rette for faglig utvikling og kompetanseoverføring i staten innen god virksomhets- og økonomistyring.

Finansdepartementet vil gjennom Etatsstyringsnettverket fortsette arbeidet med å utveksle informasjon og bygge kompetanse om styring av underliggende virksomheter på tvers av departementsfelleskapet.

I samarbeid med DFØ vil Finansdepartementet fortsette å videreutvikle regnskapsføringen i statsforvaltningen. DFØ vil i 2013 føre videre arbeidet med å innføre standard kontoplan i statlige virksomheter. Det arbeides med sikte på at en samlet løsning for regnskapspresentasjon i statlige virksomheter skal kunne fastsettes som obligatorisk med virkning fra 1. januar 2014.

Finansdepartementet fortsetter arbeidet med å legge til rette for at informasjon fra standard kontoplan kan inngå i rapporteringen til statsregnskapet. Det vises til nærmere omtale av statlig økonomistyring i Gul bok 2013.

Finansdepartementet vil følge opp arbeidet med å kvalitetssikre større, statlige investeringsprosjekter, jf. omtale under kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring.

Skatte- og avgiftsområdet

Skatteforvaltningsprosjektet

I Prop. 1 LS (2011–2012) varslet Finansdepartementet flere tiltak for å styrke skattyters rettsikkerhet. Et av tiltakene som ble varslet, var en gjennomgang av forvaltningsreglene på Skatteetatsens område, først og fremst skatt, arbeidsgiveravgift og merverdiavgift. Dette vil omfatte temaer som opplysningsplikt for skatte- og avgiftspliktige, kontrollbestemmelser, partsinnsyn, dekning av saksomkostninger mv. Siktemålet med gjennomgangen er å samle forvaltningsreglene i en egen

skatteforvaltningslov. Departementet har satt i gang arbeidet med ny lov, men gjennomgangen er omfattende og tidkrevende. Arbeidet vil pågå gjennom hele 2013, og departementet tar sikte på å utarbeide et høringsnotat om nye skatteforvaltningsregler i løpet av 2014.

Enklere regler for beskatning av deltakerliknede selskaper

I Meld. St. 11 (2010–2011) varslet Finansdepartementet at det vil arbeide videre med mulige forenklinger og forbedringer av reglene for beskatning av deltakerliknede selskaper. Det er blant annet aktuelt å se på reglene om beregning av deltakernes innskudd og om fradragsbegrensning for kommandittister. Departementet har disse spørsmålene til vurdering og tar sikte på å sende ut et høringsnotat med mulige forslag til forenklinger av regelverket.

Gjennomgang av NOKUS-reglene

Departementet vil gå gjennom reglene for skattlegging av norsk-kontrollerte utenlandske selskaper (NOKUS). NOKUS-reglene framgår av skatteloven §§ 10–60 flg. og innebærer med visse unntak at norske eiere som har kontrollerende innflytelse over et selskap hjemmehørende i et lavskatteland, blir skattlagt løpende til Norge for sin forholdsmessige andel av selskapets overskudd. Det er mange ulike hensyn som gjør seg gjeldende ved vurderingen av NOKUS-reglene, blant annet er det viktig å beskytte det norske skattefundamentet. Reglene skal også bidra til kapital-eksportnøytralitet. Samtidig bør reglene være forenlige med norsk utviklingspolitikk.

Merverdiavgift og fast eiendom

Finansdepartementet utreder om det bør innføres generell og obligatorisk avgiftsplikt for utleie av næringseiendom. En slik løsning vil kunne overflødiggjøre behovet for særskilt frivillig registrering i Merverdiavgiftsregisteret. Viktige mål for arbeidet er å foreslå endringer som vil gi færre grensedragninger og redusere risikoen for feil avgiftsbehandling. Temaet merverdiavgift og fast eiendom er et omfattende utredningsarbeid, og et eventuelt forslag om utvidet merverdiavgiftplikt må inngå i den ordinære budsjettprosessen. I forkant av et slikt forslag til lovendring må både utredningsarbeid og alminnelig høring være gjennomført.

Den generelle kompensasjonsordningen for kommunesektoren

Finansdepartementet vil vurdere enkelte presiseringer og eventuelle endringer i den generelle kompensasjonsordningen for merverdiavgift som gjelder for kommunesektoren med sikte på å gjøre regelverket klarere og mer brukervennlig. Dette gjelder blant annet hva som anses som en lovpålagt oppgave i henhold til kompensasjonsregelverket. Departementet tar sikte på å komme tilbake med konkrete lovforslag etter at saken har vært på høring.

Merverdiavgift og midlertidig innførsel av anleggsmaskiner

Finansdepartementet har igangsatt et arbeid med å vurdere hva som eventuelt kan avhjelpe den likviditetsulempe som kan oppstå for innenlandske næringsdrivende ved midlertidig innførsel av anleggsmaskiner. Den næringsdrivende blir belastet med innførselsmerverdiavgift ved grensepassering, og tollkreditten kan forfalle til betaling før den næringsdrivende mottar avgiftsoppgjør for den aktuelle innenlandske avgiftsterminen fra skattekontoret. Siktemålet er å finne en løsning som kan ta hensyn til både næringsdrivendes behov og skatte- og avgiftstekniske hensyn. Innfordringshensynet er hovedbegrunnelsen for at innbetaling av merverdiavgift i dag skal skje ved grensepassering. Også dette hensynet må grundig vurderes. Departementet vil vurdere disse spørsmålene nærmere og tar sikte på å komme tilbake med eventuelle forslag til regelverksendringer på et senere tidspunkt.

Finansmarkedsområdet

I 2013 vil blant annet følgende lovsaker kreve særlig innsats på finansmarkedsområdet:

Ny finanslovgivning

Banklovkommisjonen overleverte sin utredning nr. 24, NOU 2011: 8 Ny finanslovgivning til Finansdepartementet 27. mai 2011. I utredningen har kommisjonen gjennomgått finansinstitusjonslovgivningen med sikte på modernisering, samordning og revisjon. Banklovkommisjonen har utarbeidet et utkast til en ny, samlet lov om finansforetak og finanskonsern som kan erstatte det meste av gjeldende lover på bank- og forsikringsområdet. Lovutkastet inneholder i tillegg utkast til nye bestemmelser for å gjennomføre EØS-regler

som svarer til EUs nye solvensregelverk for forsikringselskap (Solvens II-regelverket) og EUs nye regelverk om kapital- og likviditetskrav for kredittinstitusjoner og verdipapirforetak (CRD IV-regelverket). Utredningen har vært på høring. Finanstilsynet har utarbeidet to høringsnotater om gjennomføring av henholdsvis Solvens II-regelverket og CRD IV-regelverket, som Finansdepartementet sendte på høring i oktober 2011. Departementet uttalte i forbindelse med høringen av Finanstilsynets notater at departementet legger opp til å gjennomføre Solvens II-regelverket og CRD IV-regelverket i ny finansforetakslov basert på Banklovkommisjonens utkast i NOU 2011: 8.

Finansdepartementet arbeider nå med en lovproposisjon til Stortinget med forslag til ny lov om finansforetak og finanskonsern, basert på Banklovkommisjonens utredning. Departementet vil også forberede nødvendige forskriftsendringer.

Fripoliser og kapitalkrav

Banklovkommisjonen avga sin utredning nr. 25, NOU 2012: 3 Fripoliser og kapitalkrav til Finansdepartementet 17. januar 2012. Utredningen inneholder en beskrivelse av pensjonsinnretningenes utfordringer med forvaltning av fripoliser, særlig i lys av de nye kapitalkravene under Solvens II-regelverket. Den inneholder også forslag til endringer av enkelte bestemmelser i foretakspensjonsloven. Hensikten med Banklovkommisjonens forslag er å gi et bidrag til å bremse veksten i den tradisjonelle fripolisebestanden. Utredningen har vært på høring.

Endringer i banksikringsloven

Finansdepartementet sendte 16. desember 2011 på høring et utkast til endringer i banksikringsloven, utarbeidet av Finanstilsynet. Utkastet innebærer at Bankenes sikringsfond skal dekke tap på garanterte innskudd etter innskuddsgarantiordningen så snart som mulig og senest etter én uke. Etter gjeldende rett skal fondet dekke tap senest tre måneder etter at tapet har oppstått. En maksimal utbetalingstid på én uke er foreslått av finanskriseutvalget i NOU 2011: 1, og er i tråd med de forslag til utbetalingsfrist som diskuteres i forbindelse med revisjonen av EUs innskuddsgaranti-direktiv.

Finansdepartementet sendte 11. mai 2012 på høring et utkast til endringer i banksikringsloven, som innebærer at medlemmer av Bankenes sikringsfond hvert år skal betale en avgift til sikringsfondet. Etter gjeldende rett skal avgift ikke svares

når Bankenes sikringsfonds egenkapital overstiger minstekravet etter banksikringsloven. Finanskriseutvalget har i NOU 2011: 1 gått inn for en lovendring i tråd med høringsutkastet.

Finanstilsynets forbrukeransvar

Finansdepartementet sendte 27. mars 2012 et forslag om å lovfeste Finanstilsynets forbrukeransvar på høring med høringsfrist 1. juni 2012. Finanstilsynet har i dag et klart ansvar for å bidra til at forbrukernes interesser ivaretas på finansmarkedet. Etter Finansdepartementets syn kan det likevel være grunn til å få dette ansvaret klarere fram i finanstilsynsloven. En eventuell lovendring vil etter departementets vurdering ikke innebære noen realitetsendring av betydning.

Dekning av rettskostnader etter nemnduttalelser

Finansdepartementet sendte 29. juni 2012 på høring et utkast til en lovbestemmelse om at finansinstitusjoner som ikke etterlever nemnduttalelser i forbrukerens favør, skal dekke forbrukerens kostnader knyttet til behandling av saken i første rettsinstans, og i høyere instanser dersom institusjonen skulle anke. Utkastet er basert på et forslag fra finanskriseutvalget i NOU 2011: 1. Det er utformet slik at det kan passe inn i den nye loven om finansforetak og finanskonsern, jf. ovenfor.

Ny kollektiv tjenestepensjonsforsikring

Banklovkommissjonen avga sin utredning nr. 26, NOU 2012: 13 Pensjonslovene og folketrygdreformen II med utkast til ny kollektiv tjenestepensjonsforsikring til Finansdepartementet 28. juni 2012. Utredningen er fase II i Banklovkommissjonens arbeid med tilpasning av regelverket for tjenestepensjonsordningene i privat sektor til ny folketrygd. Utredningen ble sendt på høring 29. juni 2012.

Det arbeides med lovproposisjon på alle de områdene som er nevnt over.

Sikringsordning og soliditetssvikt

EU-kommisjonen la i juni 2012 fram et forslag til nytt EU-direktiv om håndtering av økonomiske problemer i finansinstitusjoner. Direktivforslaget er nå til behandling i Europaparlamentet og Rådet, der det ses i sammenheng med Kommisjonens forslag til revisjon av EUs innskuddsgaranti-

direktiv, som ble fremmet i 2010. EU vedtok for øvrig i 2009 endringer i innskuddsgaranti-direktivet, som blant annet innebar en fullharmonisering av dekningsnivået i EU-landenes innskuddsgarantiordninger til 100 000 euro fra 1. januar 2011. Denne fullharmoniseringen er deretter tatt inn i det revisjonsforslag til nytt innskuddsgaranti-direktiv som ble fremmet i 2010 og som fortsatt er under behandling. EUs fullharmoniserte bestemmelse om dekningsnivå, ville – dersom den ble gjennomført i Norge – svekke den norske innskuddsgarantiordningen som dekker opptil 2 mill. kroner per innskyter per bank. I februar 2012 vedtok Europaparlamentet å støtte Norges ønske om å videreføre det gjeldende norske dekningsnivået. Regjeringen arbeider aktivt for at Norge skal kunne videreføre den norske innskuddsgarantiordningen med vårt nåværende dekningsnivå på 2 mill. kroner per innskyter per bank. Det vises også til omtale av dette i pkt. 3.4 i Meld. St. 24 (2011–2012) Finansmarknadsmeldinga 2011 og til finanskomiteens enstemmige merknader og støtte til dette i Innst. 360 S (2011–2012).

Samfunnssikkerhet og beredskap

Finansdepartementet har som mål at det innen departementets ansvarsområder skal være et systematisk samfunnssikkerhetsarbeid og en tilfredsstillende beredskap for å kunne håndtere ekstraordinære hendelser. Departementet og underliggende etater har et beredskapsplanverk for å kunne håndtere uønskede hendelser. Deler av planverket ble blant annet benyttet av departementet for å sikre at driften kunne opprettholdes etter terroraksjonen mot regjeringskvartalet 22. juli 2011. Finansdepartementet var i stand til å ivareta alle kritiske funksjoner i de to ukene fra terroraksjonen og fram til departementet flyttet tilbake til de ordinære lokalene i G-blokka i regjeringskvartalet. I etterkant av terroraksjonen 22. juli har departementet oppdatert alle sentrale beredskapsplaner og varslingslister. Dette arbeidet vil bli fulgt opp kontinuerlig.

En hovedutfordring i finansiell sektor er å sikre at betalingsformidlingen opprettholdes og fungerer tilfredsstillende, slik at samfunnets behov for betalingstjenester dekkes. Sårbarheten i finansiell sektor er i økende grad knyttet til driften av IKT-systemer og kontinuerlig tilgang på telekommunikasjon og strømforsyning. Det har de senere år blitt arbeidet med å effektivisere og tilpasse beredskapen i finansiell sektor til de sårbarhetsforholdene som et moderne betalingsystem innebærer. Som et resultat av dette ble

det i 2000 etablert et eget beredskapsutvalg for finansiell sektor (BFI). BFI skal sikre en best mulig samordning av beredskapsarbeidet i den finansielle infrastrukturen, og utvalget vurderer bl.a. driftsstabilitet, risiko og sårbarhet. Utvalget har ansvar for å komme fram til og koordinere tiltak for å forebygge og løse krisesituasjoner og andre situasjoner som kan resultere i store forstyrrelser i den finansielle infrastrukturen. Utvalgets medlemmer representerer de mest sentrale aktører innen norsk finansiell infrastruktur. Finanstilsynet har ansvaret for ledelse og sekretariat. Finansdepartementet deltar i utvalgets møter som observatør.

Det er i 2012 avholdt to ordinære møter i BFI, og det er planlagt ytterligere ett. Det tas sikte på å videreføre aktiviteten på minst samme nivå i 2013.

Post 01 Driftsutgifter

Driftsbevilgningen dekker lønnsutgifter og andre utgifter til drift av departementet. Finansdepartementet hadde per 1. mars 2012 en bemanning tilsvarende 291 årsverk. Lønnsrelaterede utgifter utgjør om lag 70 pst. av budsjettet. Av øvrige driftsutgifter utgjør lokalleie den største enkeltposten. For 2013 foreslås det bevilget 313,5 mill. kroner, som er 10,1 mill. kroner høyere enn saldert budsjett for 2012. Økningen gjelder lønns- og prisjustering. Det legges opp til om lag samme aktivitetsnivå som i 2012.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter hovedsakelig utgifter til forskningsoppdrag, utredningsarbeid og ekstraordinære innkjøp. Forskningsmidlene brukes særlig til programmer i regi av Norges forskningsråd, blant annet knyttet til skatteøkonomi. Det vises til nærmere omtale av målene for Forskningsrådet i Prop. 1 S (2012–2013) for Kunnskapsdepartementet, kap. 5 Forsking og utvikling i statsbudsjettet.

Bevilgningen dekker også utgifter til kjøp av utviklingstjenester fra Statistisk sentralbyrå. En viktig oppgave som Statistisk sentralbyrå ivaretar for departementet, er å vedlikeholde det økonomiske modellapparatet som brukes ved utforming av den økonomiske politikken. I tillegg brukes midlene på posten til en rekke enkeltstående utredningsarbeider, blant annet kjøp av eksterne konsulenttjenester i forbindelse med departementets oppfølging av Statens pensjonsfond.

For 2013 foreslås det bevilget 52,2 mill. kroner, som er 8,5 mill. kroner høyere enn saldert bud-

sjett for 2012. Økningen gjelder foruten prisjustering økte utgifter til utredninger mv.

Finansdepartementet mottar refusjoner fra andre offentlige virksomheter som departementet samarbeider med. På grunn av usikkerhet om størrelsen på refusjonene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1600, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4600, post 02 Diverse refusjoner, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 70 Forskning og allmennopplysning om finansmarkedet

I forbindelse med statsbudsjettet for 2002 ble det vedtatt å bruke en del av provenyet fra omdanning og salg av Oslo Børs til å opprette et finansmarkedsfond med en fondsavsetning på 90 mill. kroner. Finansmarkedsfondets formål er å bidra til økt kunnskap om og forståelse for finansielle markeds virkemåte, herunder regulering av markeder og markedsaktører, samt å fremme innsikt og øke bevisstheten om etikk på finansmarkedsområdet. Fondet skal bidra til forskning, utdanning og allmenn opplysning knyttet til finansmarkedsproblemer. I regjeringens forslag om opprettelsen av et finansmarkedsfond het det bl.a. følgende, jf. St.prp. nr. 1 (2001–2002):

«Oslo Børs var tidligere en stiftelse. Etter vedtagelsen av den nye børsloven er Oslo Børs omdannet til et allmennaksjeselskap. I forbindelse med vedtagelsen av den nye børsloven vedtok Stortinget 3. november 2000 å be Regjeringen legge fram forslag til oppretting og omfang av et fond for å fremme økt kunnskap om kapitaldannelse, samt øke bevisstheten og innsikten rundt næringslivsetikk, og også forskning på disse områdene. I Revidert nasjonalbudsjett 2001 uttalte Finansdepartementet at departementet ville komme tilbake til saken i Nasjonalbudsjettet 2002.

Salget av aksjene i Oslo Børs Holding ASA i mai 2001 ga et bruttoproveny på kr 475 005 141. Nettoprovenyet, etter fradrag for kostnader i forbindelse med aksjesalget, til sammen kr 450 196 723, er i tråd med forutsetningene for omdannelsen overført fra Oslo Børs til staten.

Finansdepartementet tilrår at om lag en femtedel av netto salgsbeløp avsettes til et finansmarkedsfond. Dette utgjør 90 mill. kroner. Beløpet foreslås bevilget på kap. 1600, post 90 og satt inn på egen konto i Norges Bank.

Fondets avkastning vil i sin helhet bli inntektsført i statsbudsjettet, og vil gi grunnlag for en utgiftsbevilgning over statsbudsjettet til de nevnte formål.

Det legges til grunn at formålet med fondet skal være å bidra til økt kunnskap om, og forståelse for finansielle markeders virkemåte, herunder regulering av markeder og markedsaktørene, samt fremme innsikt og øke bevissthet mht. næringslivsetikk på finansmarkedsområdet.»

Et bredt flertall i Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag, jf. Budsjett-innst. S. nr. 6 (2001–2002). Finansmarkedsfondets kapital ble senere økt til ca. 201 mill. kroner i forbindelse med omdanning og salg av Verdipapirsentralen (VPS). Kapitalen i fondet utgjør 206,7 mill. kroner ved utgangen av 2011. Dette inkluderer en senere tilleggsbevilgning som følge av ubenyttede midler av avkastningen fra fondets første driftsår.

Regjeringen har i proposisjonen fra 2001, jf. siste avsnitt i sitatet ovenfor, forutsatt at hele fondskapitalen, som nå altså utgjør 206,7 mill. kroner, skal disponeres til å bidra til økt kunnskap om og forståelse for finansielle markeders virkemåte.

Styret for Finansmarkedsfondet ble oppnevnt av Finansdepartementet 10. april 2003. Finansdepartementet fastsatte 19. desember 2003 vedtekter for fondet og 23. april 2004 regelverk for Finansmarkedsfondet. Vedtektene for fondet ble endret høsten 2006. Etter dette kan styret for fondet, i tillegg til de midler som bevilges over statsbudsjettet, utdele midler som mottas som gave. Disse midlene vil gå til de samme formål som fondsavkastningen.

Kapitalen i fondet er plassert som tre kontolån til staten med rente tilsvarende renten på statsobligasjoner med 10 års bindingstid fra valuteringsstidspunktene:

- 90 mill. kroner ble forrentet med 6,2 pst. fra og med 2. januar 2002 til og med 1. januar 2012, og blir fra og med 1. januar 2012 til og med 31. desember 2012 forrentet med 1,36 pst.
- Vel 111 mill. kroner forrentes med 5,38 pst. fra og med 10. april 2003 til og med 9. april 2013.
- Vel 5,5 mill. kroner forrentes med 4,59 pst. fra og med 1. juli 2004 til og med 30. juni 2014.

Fondets avkastning inntektsføres i statsbudsjettet og gir grunnlag for en utgiftsbevilgning til nevnte formål. Førrige års avkastning fra fondskapitalen føres inn på inntektssiden i statsbudsjettet etterfølgende år. For 2011 ble avkastningen anslått til

om lag 11,8 mill. kroner, og dette beløpet ble inntektsført på kap. 4600 Finansdepartementet, post 85 Avkastning fra Finansmarkedsfondet, for 2012. Det samme beløpet ble utgiftsført som bevilgning til Finansmarkedsfondet for 2012 på kap. 1600, post 70.

Dersom denne bevilgningsmodellen videreføres for Finansmarkedsfondet, vil bevilgningene til fondet trolig bli vesentlig redusert i årene framover. Utviklingen i det generelle rentenivået, kombinert med den generelle prisstigningen, vil innebære lavere bevilgninger og følgelig lavere virksomhet, jf. at kontolånene erstattes av nye kontolån ved forfall. Renten på statsobligasjoner med 10 års løpetid, som også blir renten på de nye kontolånene, ser ut til å bli vesentlig lavere i perioden fra 2013 enn den var i perioden 2002–2004 da fondets kapital først ble plassert. Det første kontolånet, etablert 2. januar 2002 med en rente på 6,2 pst., er allerede erstattet med et nytt kontolån fra 1. januar 2012, med løpetid fram til 31. desember 2012. Som det framgår ovenfor, gir denne plasseringen en vesentlig lavere rente, 1,36 pst.

Etter departementets vurdering bør Finansmarkedsfondet, for å kunne oppfylle sitt formål, settes i stand til å opprettholde tildelingene på et nivå omtrent som i dag, målt i faste priser. Det krever etablering av en ny bevilgningsmodell. Dersom dagens modell videreføres, vil det medføre en vesentlig reduksjon av fondets virksomhet i årene framover.

Et enstemmig styre i Finansmarkedsfondet, hvor bl.a. Oslo Børs og VPS er representert, fremmet i brev 25. oktober 2010 til Finansdepartementet et forslag om å benytte fondets grunnkapital slik at bevilgningsnivået, dvs. sum rente og bruk av fondets kapital, kan holdes reelt uendret og slik at fondet kan opprettholde dagens aktivitetsnivå i årene framover. Etter at departementet orienterte Finansmarkedsfondet om enkelte prinsipielle spørsmål ved forslaget, viste Finansmarkedsfondets enstemmige styre i brev til Finansdepartementet 5. november 2011 til den nye modellen som fra budsjettåret 2012 ble etablert for Fondet for forskning og nyskaping (Forskningsfondet), jf. Kunnskapsdepartementets Prop. 1 S (2011–2012). Modellen innebærer at fondet er opphørt, fondskapitalen er tilført statskassen og erstattet av utgiftsbevilgninger over statsbudsjettet. Finansmarkedsfondets styre gir i brevet 5. november 2011 uttrykk for at en liknende bevilgningsmodell for Finansmarkedsfondet «fullt ut [vil] ivareta styrets ønske om å sikre at bevilgningsnivået opprettholdes på om lag nåværende nivå, regnet i faste priser, og også sikre at fondet har tilstrekkelig kri-

tisk masse til å ha en reell misjon i forhold til forskning og allmennopplysning om finansmarkedet».

Departementet slutter seg til Finansmarkedsfondets styres vurdering og foreslår på denne bakgrunn å etablere en ny modell for bevilgninger til Finansmarkedsfondet, der selve fondet opphører fra og med 1. januar 2013, fondskapitalen tilføres statskassen og erstattes av ordinære utgiftsbevilgninger over statsbudsjettet fra og med budsjettåret 2013.

For 2013 foreslås derfor en bevilgning på 12,2 mill. kroner på kap. 1600, post 70.

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilføringer i tidligere års statsregnskap

Det oppstår fra tid til annen differanser i regnskapet hos regnskapsførerene i staten. Enkelte av disse differansene blir ikke oppklart til tross for en betydelig innsats med å finne ut av hva de kan skyldes. Det kan også forekomme at beløp blir anvist og postert feil i statsregnskapet, og at feilen først oppdages etter at årsregnskapet er avsluttet.

Oppretting av slike feil ved motsatt postering i et senere års regnskap vil på grunn av ettårsprin-

sippet medføre at også senere års regnskap blir feil. Etter Finansdepartementets vurdering er det mest korrekt at uoppklarte differanser og andre feil korrigeres i statsregnskapet ved posteringer over konto for forskyvninger i balansen. Da vil disse posteringene ikke påvirke bevilgningsregnskapet det året korrigeringen gjøres. Det forutsetter at dette skjer etter posteringsanmodning fra vedkommende departement og i) etter at det som er mulig er gjort for å oppklare differansen og ii) når feilposteringen ikke kan korrigeres på annen måte.

Det må innhentes hjemmel fra Stortinget i den enkelte sak før posteringsanmodning kan sendes Finansdepartementet. For mindre beløp bør Finansdepartementet ha fullmakt.

Stortinget vedtok ved behandling av Innst. S. nr. 252 (1997–98), jf. St.prp. nr. 65 (1997–98), å gi Finansdepartementet slik fullmakt for budsjett- og regnskapsåret 1998. Denne fullmakten er årlig blitt gjentatt i budsjettdokumentene. Det foreslås at Finansdepartementet gis samme fullmakt for budsjett- og regnskapsåret 2013, jf. forslag til romertallsvedtak IX.

Kap. 4600 Finansdepartementet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2013
		2011	Saldert budsjett 2012	
02	Diverse refusjoner	7 161	500	2 000
16	Refusjon av foreldrepenger	3 817		
18	Refusjon av sykepenger	1 605		
85	Avkastning fra Finansmarkedsfondet	11 818	11 800	7 400
95	Fondskapital			206 700
	Sum kap. 4600	24 401	12 300	216 100

Post 02 Diverse refusjoner

Posten omfatter refusjoner fra andre offentlige virksomheter som Finansdepartementet samarbeider med.

Post 85 Avkastning fra Finansmarkedsfondet

Kapitalen i Finansmarkedsfondet utgjør 206,7 mill. kroner. Forrige års avkastning inntektsføres

i statsbudsjettet og har til nå gitt grunnlag for en utgiftsbevilgning til fondets formål. Avkastningen i 2012 anslås til om lag 7,4 mill. kroner. Dette beløpet inntektsføres under kap. 4600, post 85 i 2013. Det vises til nærmere omtale under kap. 1600, post 70 Forskning og allmennopplysning om finansmarkedet, herunder av departementets forslag om en ny bevilgningsmodell fra og med budsjettåret 2013. Etter denne modellen vil det fra 2014 ikke bli inntektsført avkastning fra Finansmarkedsfondet.

Post 95 Fondskapital

Finansmarkedsfondet foreslås avvirket fra 2013, jf. omtale under kap. 1600, post 70. Fondets kapital

på 206,7 mill. kroner foreslås inntektsført på kap. 4600, post 95.

Kap. 1602 Finanstilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	301 907	311 500	321 800
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	9 572	11 700	12 000
	Sum kap. 1602	311 479	323 200	333 800

Formål, hovedoppgaver og organisering

Finanstilsynet skal se til at institusjonene under tilsyn virker på en hensiktsmessig og betryggende måte i samsvar med lov og bestemmelser gitt i medhold av lov, samt den hensikt som ligger til grunn for institusjonens opprettelse, dens formål og vedtekter. Finanstilsynets oppgaver er fastlagt i lov 7. desember 1956 nr. 1 om tilsynet for kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper og verdipapirhandel mv. (finansstilsynsloven), og i de ulike særlovene for områdene under tilsyn. Finanstilsynet vedtok høsten 2010 strategi for perioden fram til 2014.

Finanstilsynets hovedmål er å bidra til finansiell stabilitet og velfungerende markeder. Dette er konkretisert i følgende delmål:

- Solide og likvide finansinstitusjoner
- God overvåking av risiko i økonomi og markeder
- Forbrukerbeskyttelse gjennom god informasjon og rådgivning
- Egnet ledelse og tilfredsstillende virksomhetsstyring i foretakene
- Robust infrastruktur som sikrer betryggende betalinger, handel og oppgjør
- Tilstrekkelig og pålitelig finansiell informasjon
- God markedsatferd
- Effektiv krisehåndtering

Finanstilsynet ledes av et styre på fem medlemmer, supplert med to representanter fra de ansatte ved behandling av administrative saker. Virksomheten hadde per 1. mars 2012 en bemanning tilsvarende 266 årsverk.

Sentrale innsatsområder i de nærmeste år

Basert på utviklingstrekkene i finansmarkedene anses følgende tiltak sentrale i de nærmeste årene:

Banker og øvrige kredittinstitusjoner

- Identifisere utviklingstrekk i økonomi, markeder og institusjoner som kan true finansiell stabilitet.
- Gjennomføre felleseuropeiske regler for kapital og likviditet, og videreutvikle tilsynsmetoder.
- Påse at kvaliteten på kapitalen og kapitalnivået i bankene er på et tilstrekkelig høyt nivå, særlig for systemviktige banker.
- Gjennom stedlige tilsyn og oppfølging av interne modeller påse at institusjonene har forsvarlig styring og kontroll med kredittrisikoen.
- Gjennom dokumentbaserte og stedlige tilsyn følge opp at institusjonene prioriterer styring og overvåking av likviditetsrisiko.
- Lede og/eller delta i tilsynskollegier for grensekryssende banker av betydning for det norske markedet.
- Påse forsvarlig forbrukerbeskyttelse gjennom tilsynsmessig oppfølging av komplekse og nye produkter.
- Følge opp institusjonenes operasjonelle risiko knyttet til infrastruktur og oppgjørssystemer samt eventuell utkontraktering.

Forsikring og pensjon

- Gjennomføre Solvens II, videreutvikle tilsynsmetoder og godkjenne interne modeller for beregning av nye solvenskrav.

- Integrere risikovurdering vedrørende klima i tilsynet med skadeforsikringsselskapene.
- Lede og/eller delta i tilsynskollegier for grensekryssende forsikringsselskaper som har betydning for det norske markedet.
- Påse forsvarlig forbrukerbeskyttelse gjennom tilsynsmessig oppfølging av komplekse produkter i forsikring.

Verdipapiriområdet

- Følge opp nye rammevilkår på verdipapiriområdet og endringer i infrastruktur og handelsmønstre, blant annet ved å bidra til gjennomføring av nytt regelverk på infrastrukturuområdet.
- Videreutvikle spesialkompetanse innen markedsovervåking og utrede behovet for å anskaffe nye overvåkingssystemer i tillegg til dagens system for transaksjonsrapportering (TRS).
- Følge opp foretakenes salgs- og rådgivningsvirksomhet som ledd i en aktiv forbrukerbeskyttelse.
- Styrke og effektivisere saksbehandlingskapasiteten på verdipapiriområdet.
- Videreføre en risikobasert tilnærming i kontrollarbeidet på regnskapsområdet, med særlig vekt på bransjer som er av stor betydning på Oslo Børs.

- Kvalitetssikre foretakenes verdsettelse av eiendeler og gjeld gjennom vurderinger av anvendte modeller og benyttede forutsetninger.
- Håndheve brudd på den løpende informasjonsplikten.

Revisorer og regnskapsførere

- Prioritere tilsyn med revisorer i foretak av allmenn interesse.
- Trappe opp samarbeidet med revisortilsynsmyndigheter i andre land.
- Prioritere tilsyn med de største regnskapsførerselskapene, med særlig oppmerksomhet knyttet til utkontraktering.

Eiendomsmegling og inkasso

- Prioritere tilsynet med behandling av klientmidler.
- Følge opp kvalifikasjonskravene i ny eiendomsmeglingslov og etablere en klar og forutsigbar forvaltningspraksis.

Rapport 2011

Nedenfor følger nærmere beskrivelse av Finanstilsynets arbeid i 2011.

Tabell 5.1 Finanstillsynets ressursbruk, fordelt på tilsynsområder

Tilsynsområder	Regnskap 2010		Regnskap 2011		Plantall 2012	Foreløpige plantall 2013
	Årsverk	Prosent	Årsverk	Prosent	Prosent	Prosent
Banker	63,1	26,5	63,2	25,1	25,5	25,5
Finansieringsselskap og kredittforetak	7,2	3,0	6,9	2,7	2,8	2,8
Betalingsforetak					0,9	0,9
Forsikring	46,8	19,6	47,4	18,8	19,7	19,7
Pensjonskasser og fond	9,8	4,1	9,1	3,6	3,8	3,8
Verdipapirmarkedet	47,3	19,8	52,9	21,0	21,3	21,3
Prospektkontrollen	7,9	3,3	11,5	4,6	5,0	5,0
Eiendomsmeglere	9,8	4,1	11,2	4,5	3,2	3,2

Tabell 5.1 Finanstilsynets ressursbruk, fordelt på tilsynsområder

Tilsynsområder	Regnskap 2010		Regnskap 2011		Plantall 2012	Foreløpige plantall 2013
	Årsverk	Prosent	Årsverk	Prosent	Prosent	Prosent
Inkassoforetak	3,6	1,5	4,9	1,9	1,5	1,5
Revisorer og regnskapsfører virksomhet	30,1	12,6	33,0	13,1	11,4	11,4
Regnskapskontroll	9,8	4,1	8,6	3,4	3,6	3,6
Andre	3,3	1,4	3,2	1,3	1,2	1,2
Sum	239	100	252	100	100	100

Generelt

Ressursinnsatsen økte med 13 årsverk fra 2010 til 2011, jf. tabell 5.1. Ressursinnsatsen overfor de fleste tilsynsgruppene økte fra 2010 til 2011. Unntaket var finansieringsselskap og kredittforetak, pensjonskasser og -fond og regnskapskontrollen hvor det var en mindre reduksjon i ressursinnsatsen.

Finanstilsynet har fastsatt mål for saksbehandlingstid for et utvalg forvaltningssaker og for tilsynsrapporter og tilsynsmerknader. For de fleste forvaltningssakene er målet at 90 pst. skal være ferdig behandlet innen 30 dager. For enkelte kompliserte sakstyper er det satt lengre frist. Fristen for tilsynsrapporter og -merknader varierer mellom de ulike tilsynsområdene. Saksbehandlingstid for forvaltningssaker totalt ble redusert fra 2010 til 2011. Eneste unntaket var for forvaltningssaker der fristen er 30 dager. I 2011 var måloppnåelsen for forvaltningssaker totalt 77 pst., mot 78 pst. i 2010.

For å øke effektiviteten og bedre kvaliteten på grunnlaget for tilsynsarbeidet har utviklingen av både nye og eksisterende tekniske løsninger blitt prioritert. Finanstilsynet har i økende grad benyttet Altinn til innrapportering. Nye skjemaer er etablert i Altinn II, og mottaksløsningen er videreutviklet for å kunne ta i bruk ny funksjonalitet i Altinn II.

Nedenfor gis en kort oversikt over prioriteringer og viktige oppgaver i 2011. For en mer detaljert gjennomgang vises det til Meld. St. 24 (2011–2012) Finansmarknadsmeldinga.

Bank og finans

Stedlige tilsyn er viktige for å avdekke problemområder i enkeltbanker i en tidlig fase. Finanstil-

synets stedlige tilsyn bygger på risikomoduler som er basert på internasjonale tilsynsstandarder. Modulene anvendes for å kartlegge bankenes kredittrisiko, markedsrisiko, likviditetsrisiko, operasjonell risiko og overordnet styring og kontroll. Innenfor alle risikoområdene vurderes både det aktuelle risikonivået og bankens system for styring og kontroll av risikonivået. Modulene er tilgjengelige på Finanstilsynets nettsted. I 2011 ble det gjennomført 53 stedlige tilsyn i banker og finansieringsforetak. Åtte av inspeksjonene var tematiske om bankenes etterlevelse av retningslinjene for forsvarlig utlånspraksis for boliglån. Fem av inspeksjonene var IT-tilsyn.

I de mindre og mellomstore bankene ble det i de fleste tilfellene gjennomført generelle inspeksjoner som dekker alle hovedrisikoområdene, men med spesiell oppmerksomhet på kreditt- og likviditetsrisiko. For kredittrisikoen i de større bankene ble det i 2011 lagt særlig vekt på utlånsporteføljer som antas å være spesielt påvirket av finanskrisen. Dette gjelder blant annet shipping, næringseiendom og oppkjøpsfinansiering. I de mindre og mellomstore bankene var sentrale temaer gjennomgang av enkeltengasjementer, vurdering av bankenes utlånspraksis samt etterlevelse av interne retningslinjer. Overfor enkelte banker ble det pekt på høy risiko i utlånsporteføljen, ofte knyttet mot enkeltbransjer eller enkeltengasjementer. Bankene ble i disse tilfellene bedt om å innføre strammere rammer for slik eksposering. For enkelte banker er opprettholdelse av en langsiktig finansieringsstruktur utfordrende. Overfor flere enkeltbanker ble det gitt uttrykk for at likviditetsindikatorerne eller innskuddsdeknningen bør økes. Det ble også pekt på at det må settes klarere rammer for størrelsen på likviditetsbufferen og for kvaliteten på de likvide midlene som inngår i bufferen.

Forsikring og pensjon

Finanstilsynet følger utviklingen i forsikringselskaperne gjennom stresstester, analyser og stedlige tilsyn. Tilsynene ble gjennomført med utgangspunkt i risikomodulene som er utarbeidet for å dekke ulike risikoområder i forsikringselskaperne.

I 2011 ble det gjennomført stedlige tilsyn i seks livsforsikringselskaper, to pensjonskasser, seks skadeforsikringselskaper, ett sjøtrygdslag og i sju forsikringsformidlingsforetak.

I tilsynet med livsforsikringselskaperne ble det lagt vekt på styrings- og kontrollsystemer på overordnet nivå. Blant saker som ble tatt opp, var kapitalstiasjonen, kostnadsoverskridelser innen enkelte bransjer og produkttyper, økt levealder og behov for økte avsetninger i 2011, samt risiko for sårbarhet ved utkontraktering av viktige funksjoner. Det ble gitt merknader knyttet til risikoramme og risikotoleranse for kapitalforvaltningen og manglende strategi for forsikringsområdet.

I tilsynet med pensjonskasser påpekte Finanstilsynet brudd på kapitaldekningskravet og solvensmargin. Det ble gitt merknader til svak risikostyring og behovet for en samlet risikovurdering. Manglende oppfølging av dårlige utføresultater og manglende erstatningsavsetning ble kommentert. Rammestruktur og uavhengigheten mellom forvalter og kontrollfunksjoner fikk også merknader. I tillegg var det mangler ved stresstestene og prosesser knyttet til dem. Andre merknader gikk på handlingsregler ved brudd på overordnede risikorammer, overvåking av interne retningslinjer og lovkrav og på styrerapportering.

To av skadeforsikringselskaperne hadde svake resultater. For disse påpekte Finanstilsynet brudd på krav til kapitaldekning og solvensmargin, samt mangler ved styring av kapitalforvaltningen og regnskapsmessige avstemmingsproblemer. I tillegg ble det gitt merknader til tilfredsstillende strategiske mål for vekst og lønnsomhet og integrasjonsproblemer med ny eier.

I tilsynet med forsikringsformidlingsforetakene ble det påpekt svakheter i risikostyring og internkontroll. Finanstilsynet avdekket også brudd på provisjonsforbudet og opplysningsplikten overfor tilsynet i tillegg til manglende kontroll med utkontraktert virksomhet. Andre forhold som ble påpekt, var rutiner for egnethetsvurdering av ansattes kompetanse, kontroll av fullmaktsforhold og krav om ansvarsforsikring for yrkesmessig uaktsomhet.

Verdipapirmarkedet

I 2011 ble det gjennomført 18 stedlige tilsyn i verdipapirforetak. I tillegg ble det gjennomført ett tilsyn spesielt rettet mot verdipapirforetakenes IKT-løsninger. Foretakenes informasjon og investeringsrådgivning ble nøye undersøkt ved de stedlige tilsynene. Tilsynet la vekt på om investeringsrådgivningen hadde vært i kundenes interesse og egnet for kundene. Videre var markedsføring og foretakenes opplysningsplikt sentrale temaer ved flere tilsyn. Omfanget av verdipapirforetaks salg av kompliserte spareprodukter til ikke-profesjonelle investorer ble kartlagt. Ett verdipapirforetak leverte tilbake sine tillatelser etter gjennomført tilsyn, og Finanstilsynet fattet vedtak om tilbakekall av tillatelsene for to verdipapirforetak i 2011.

I 2011 ble det gjennomført fire stedlige tilsyn i forvaltningsselskaper for verdipapirfond. Tilsynene omfattet styring og kontroll, etablering av kundeforhold, informasjonsplikt og selve forvaltningen av fondene.

De generelle atferdsreglene i verdipapirmarkedet, herunder reglene om ulovlig innsidehandel, markedsmanipulasjon og tilbørlig informasjonshåndtering, er sentrale for å bidra til å sikre omdømmet til det norske verdipapirmarkedet og dermed dets funksjon som velfungerende kapitalkilde. Finanstilsynet undersøkte i 2011 et stort antall saker for mulige brudd på dette regelverket. Det ble anmeldt ni saker hvor det forelå mistanke om ulovlig innsidehandel eller brudd på taushetsplikt og én sak om markedsmanipulasjon. Videre ila Finanstilsynet 14 overtredelsesgebyr for brudd på flaggeplikt og 13 overtredelsesgebyr for brudd på meldeplikt.

Revisjon og regnskapsføring

Finanstilsynet kontrollerer om kravene som regulerer revisjonsvirksomhetene, er oppfylt, at kravene til revisors selvstendighet er oppfylt, og om kvaliteten på utført revisjon er tilfredsstillende. Videre kontrollerer tilsynet at pliktene etter hvitvaskingsregelverket blir etterlevd, og at revisor og revisjonsselskap leverer eget regnskap og selvdeklarerer i rett tid.

Det ble gjennomført 47 stedlige tilsyn innenfor revisjon i 2011, og det ble fattet tre vedtak om tilbakekall av autorisasjon fra revisorer.

Finanstilsynet kontrollerer om kravene som gjelder for regnskapsførervirksomhet, er oppfylt. Blant annet undersøker tilsynet kvalitetskontrollen av arbeidet i foretakene i tilfeller der det blir benyttet medarbeidere som ikke er autoriserte

regnskapsførere, og at pliktene etter regnskapsloven, bokføringsloven og hvitvaskingsregelverket blir etterlevd. Videre undersøker tilsynet at regnskapsførere og regnskapsførerselskap leverer eget regnskap og selvangivelse i rett tid o.l. Det ble gjennomført 56 stedlige tilsyn av regnskapsførervirksomhet i 2011, og det ble fattet vedtak om tilbakekall av autorisasjon for 170 regnskapsførere og 25 regnskapsførerselskap. En vesentlig andel av tilbakekallene er begrunnet i manglende etterutdanning og manglende besvarelse av dokumentbasert tilsyn.

Eiendomsmegling og inkasso

Det ble i 2011 gjennomført 93 stedlige tilsyn med eiendomsmeglingsforetak og med advokater som driver eiendomsmegling. Det relativt store antallet tilsyn var for å kontrollere at foretakene etterlever det kompetansekravet til alle ansvarlige meglere som ble innført 1. juli 2011. Finanstilsynet tilbakekalte fire tillatelser til å drive eiendomsmegling, tre eiendomsmeglerbrev og to rettigheter til å være ansvarlig megler.

I 2011 ble det gjennomført 11 stedlige tilsyn i fremmedinkassoforetak. Kontrollvirksomheten dreide seg særlig om det ble foretatt korrekt salærberegning, om det hadde blitt tatt nødvendig hensyn til skyldnernes innvendinger, og om foretakene hadde innarbeidet forskrift om risikostyring og internkontroll i virksomheten.

IT-tilsyn

I 2011 gjennomførte Finanstilsynet 23 IT-tilsyn og tilsyn med system for betalingstjenester i banker, forsikringsselskaper, finansieringsforetak, verdipapirinstitusjoner, hos revisorer og regnskapsførere og i eiendomsmeglings- og inkassoforetak. IT-tilsynene omfattet også tilsyn hos IKT-leverandører med grunnlag i IKT-forskriftens § 12 om utkontraktering av IKT-virksomhet. De felles betalingstjenestene til bankene, som blir ivaretatt av Finansnæringens Fellesorganisasjon (FNO) på vegne av bankene, ble også gjennomgått. I tillegg ble det gjennomført 27 forenklede IT-tilsyn som en del av ordinære tilsyn.

Noen av de viktigste funnene fra IT-tilsynene er:

- mangelfull leveranseevne hos IT-leverandør ved gjennomføringen av prosjekt,
- finansforetak som hadde utfordringer med å sikre tilstrekkelig kontroll med alle ledd i transaksjonskjeden der drift og beredskap utføres av flere aktører,

- noen foretak hadde fragmenterte risikoanalyser som skapte problemer med å sikre et helhetlig risikobilde,
- finansforetak som hadde problemer med å gjennomføre risikoanalyser av utkontrakterte IT-oppgaver til lavkostnadsland og
- mangelfull testing av reserveløsninger og/eller manglende verifisering av at reserveløsninger fungerer i noen foretak.

Budsjett 2013

Finanstilsynets forvaltnings- og utredningsoppgaver følges opp løpende. Finanstilsynet prioriterer følgende oppgaver i 2013:

- Identifisere utviklingstrekk i økonomi, markeder og institusjoner som kan true finansiell stabilitet.
- Videreutvikle makroøkonomisk overvåkning og makrotilsyn, stresstester og metoder for oppfølging av velfungerende markeder.
- Gjennomføre felleseuropeiske regler for kapital og likviditet for banker.
- Innføre felleseuropeisk soliditetsregelverk for forsikring.
- Videreutvikle det nordiske samarbeidet, herunder arbeidet for enhetlig nordisk gjennomføring av felleseuropeiske regler.
- Gjennom internasjonalt samarbeid bidra til å gjennomføre internasjonale krav til institusjoner og tilsyn, blant annet gjennom deltagelse i college-arbeidet for de største nordiske finanskonsernene.
- Gjennomføre stedlig og dokumentbasert tilsyn i tilstrekkelig omfang, med vekt på institusjoner og områder av størst betydning for finansiell stabilitet og velfungerende markeder.
- Gjennomføre nødvendig tilsyn med revisorer som reviderer foretak av allmenn interesse og videreføre samarbeidet med Den norske Revisorforening (DnR) og Norges Autoriserte Regnskapsføreres Forening (NARF).
- Påse at kvaliteten på kapital og soliditeten i bankene og forsikringsselskapene er på et tilstrekkelig høyt nivå på bakgrunn av risiko, rammebetingelser og beregningsmetoder.
- Løpende overvåkning og oppfølging av likviditets- og fundingsituasjonen i bankene.
- Forberede og bidra til gjennomføring av endrede krav til innskytergarantiordningen og garantiordninger for livs- og skadeforsikring.
- Innføre EØS-baserte krav til institusjonenes krisehåndterings- og avviklingsplaner samt øvrige krav som følger av EUs kommende krisehåndteringsdirektiv.

- Forberede gjennomføringen av krav til endringer i regelverk og tilsynsaktivitet som følger av FATF's reviderte anbefalinger.
- Påse at selskapene etterlever regelverk generelt, herunder retningslinjer for boligfinansiering.
- Følge opp operasjonell risiko knyttet til betalings- og oppgjørssystemene samt institusjonenes IKT-systemer.
- Sikre forsvarlig forbrukerbeskyttelse gjennom blant annet å følge opp foretakenes etterlevelse av regler om god forretningsskikk og regler om salg og rådgivningsvirksomhet.
- Gjennomføre en effektiv regnskapskontroll av noterte foretak med fortsatt vekt på verdsettelse av eiendeler og gjeld.
- Følge opp nye rammevilkår på verdipapiriområdet og endringer i infrastruktur og handelsmønstre.
- Bidra til effektiv håndhevelse av regelverket om markedsmissbruk, herunder videreutvikle spesialkompetanse innen markedsovervåking for å møte framtidige utfordringer knyttet til nye handelsmønstre.
- Følge opp kvalifikasjonskravene i ny eiendomsmeglingslov og etablere en klar og forutsigbar forvaltningspraksis.
- Sikre gjennomføringen av internasjonale og nasjonale krav til rapportering knyttet til blant annet CRD IV og Solvens II.

Den foreslåtte bevilgningen skal brukes i samsvar med Finanstilsynets strategi, oppgaver og prioriteringer som er omtalt foran. Finanstilsynets budsjetttramme for 2013 foreslås satt til 333,8 mill. kroner.

Kap. 4602 Finanstilsynet

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
03	Prospektkontrollgebyrer	6 146	10 000	10 000
16	Refusjon av foreldrepenger	2 624		
18	Refusjon av sykepenger	1 649		
86	Vinningsavståelse og overtredelsesgebyr	9 391		500
	Sum kap. 4602	19 810	10 000	10 500

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og øvrige driftsutgifter. For 2013 foreslås det bevilget 321,8 mill. kroner under post 01. Dette er en økning på 3,3 pst. fra saldert budsjett for 2012. Økningen skyldes lønns- og prisjustering.

Prospektkontrollen er nærmere omtalt under kap. 4602 Finanstilsynet, post 03 Prospektkontrollgebyrer. Antallet prospekter som skal kontrolleres, kan variere en del fra år til år, og Finanstilsynet kan ikke selv påvirke volumet. Finansdepartementet ber derfor om fullmakt til å overskride bevilgningen på kap. 1602, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter på kap. 4602, post 03 Prospektkontrollgebyrer, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter utviklingstiltak for Finanstilsynets systemer på IKT-området. For 2013 gjelder dette bl.a. utvikling av en datavarehusløsning for bank- og forsikringsområdet for å legge til rette for bedre uttrekk og analyse av innrapporterte data, innrapporteringsløsninger i forbindelse med Solvens II for forsikring, innrapporteringsløsninger i forbindelse med CRD IV for bank, oppgradering av transaksjonsrapporteringsystemet (TRS) og videreutvikling av Altinn II-rapportering.

For 2013 foreslås det bevilget 12 mill. kroner. I forbindelse med enkelte av prosjektene nevnt ovenfor kan det være behov for å bestille for mer enn bevilget. Det bes derfor om en bestillingsfullmakt på 10 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak IV.

Post 03 Prospektkontrollgebyrer

Posten omfatter gebyrer fra den operative prospektkontrollen for omsettelige verdipapirer. Finanstilsynets kostnader ved prospektkontrollen dekkes ved at utsteder betaler et gebyr til Finanstilsynet. Eventuelle avvik mellom utstedte gebyrer og Finanstilsynets kostnader fordeles året etter på noterte utstederforetak, enten som en tilleggsutlikning eller som en reduksjon av utlikningen til andre tilsynsutgifter. Slike etterberegninger føres av praktiske årsaker på kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartemen-

tet, post 70 Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene.

Post 86 Vinningsavståelse og overtredelsesgebyr

På posten føres inntekter fra vinningsavståelse for brudd på verdipapirhandelloven. Her føres også inntekter fra overtredelsesgebyr, ilagt ved for sent leverte regnskap eller overtredelse av bestemmelsene om melde- og flaggeplikten i verdipapirhandelloven. Inntekter som føres på denne posten, kan ikke disponeres av Finanstilsynet.

Kap. 5580 Sektoravgifter under Finansdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2011	budsjett 2012	2013
70	Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	281 546	313 200	323 800
	Sum kap. 5580	281 546	313 200	323 800

Tilsynets utgifter dekkes i sin helhet av de institusjonene som er under tilsyn etter finanstilsynsloven § 1 eller annen lovhjemmel. Utlikningen foretas av Finanstilsynet og godkjennes av Finansdepartementet. Inndekningen av utgiftene er hjemlet i finanstilsynsloven § 9. Det totale bidrag fra tilsynsenhetene i 2013 er budsjettert til 323,8 mill. kroner. Beregning og betaling av den enkelte tilsynsenhets bidrag skjer etterskuddsvis. De budsjetterte inntektene for 2013 vil derfor bli inntektsført i 2014. Bakgrunnen for dette er at det totale utlikningsbeløpet ikke vil være klart før på slutten

av budsjettåret, og at oversikten over hvilke enheter som skal utliknes, først foreligger når året er omme. Foranstående gjelder ikke prospektkontrollen, der hovedregelen er at prospektutstedere betaler samme året som kontrollen foretas, og inntekten føres på kap. 4602 Finanstilsynet, post 03 Prospektkontrollgebyrer.

Siden 2005 er utgifter også utliknet på filialer av foretak hjemmehørende i andre EØS-land. Fordi tilsynsoppgavene rettet mot filialene er mindre omfattende enn for norske selskap, betaler disse en redusert tilsynsavgift.

Kap. 1605 Direktoratet for økonomistyring

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2011	budsjett 2012	2013
01	Driftsutgifter	336 847	313 600	330 700
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		21 400	19 300
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	19 785	29 500	28 400
	Sum kap. 1605	356 632	364 500	378 400

Formål, hovedmål og organisering

Direktoratet for økonomistyring (DFØ) er statens ekspertorgan for økonomi- og virksomhetsstyring i staten. Med utgangspunkt i Reglement for økonomistyring i staten og Bestemmelser om økonomistyring i staten skal DFØ legge til rette for god styring. DFØ skal ivareta en helhetlig tilnærming på området. Direktoratets visjon er effektiv ressursbruk i staten. De overordnede målene for DFØ er å legge til rette for hensiktsmessige fellesløsninger og god styring i statlige virksomheter. DFØ skal:

- forvalte økonomiregelverket i staten (unntatt bestemmelsene om departementenes styring av underliggende virksomheter, etatsstyring). DFØ skal vurdere og eventuelt foreslå endringer overfor Finansdepartementet, slik at regelverket er oppdatert og relevant.
- forvalte og formidle kunnskap om hvordan virksomhetene skal etterleve økonomiregelverket i staten. Statlige virksomheter skal få et tilstrekkelig tilbud om kompetansebygging og erfaringsoverføring på direktoratets fagområder.
- forvalte konsernsystemene for statsregnskapet og statens konsernkontoordning.
- levere fellestjenester på økonomiområdet som gir synergieffekter og stordriftsfordeler for staten. DFØ må avveie hensynet til direkte gevinster gjennom standardiserte fellesløsninger mot behovet for spesialtilpassede løsninger for enkelte eller grupper av statlige virksomheter.
- gjennomføre analyser og utredninger som grunnlag for utvikling av statlig styring.

Hovedmålene for DFØ er:

- DFØs kompetanseoverføring representerer beste praksis innenfor styring og samfunnsøkonomisk analyse
- DFØs fellestjenester er korrekte, rettidige og nyttige
- DFØs tjenester gir synergier og stordriftsfordeler

DFØ er organisert med en sentral enhet i Oslo og seks kontorsteder – i Tromsø, Trondheim, Stavanger, Kristiansand, Drammen og Hamar. Det er også et kontor i Vadsø under kontorsted Tromsø. DFØ hadde per 1. mars 2012 en bemanning tilsvarende 347 årsverk.

Mål og resultater 2011

Virksomheten endret navn fra Senter for statlig økonomistyring (SSØ) til Direktoratet for økonomistyring (DFØ) i november 2011. Nedenfor følger en nærmere redegjørelse for DFØs mål og resultater for 2011.

Hovedmål 1: DFØs kompetanseoverføring representerer beste praksis innenfor styring og samfunnsøkonomisk analyse

DFØ tilbyr kompetansetiltak, metodeutvikling, veiledning og rådgivning, i tillegg til analyse og informasjonsformidling innenfor sitt ansvarsområde. Dette omfatter bl.a. fagområdene:

- mål- og resultatstyring, resultatmålinger og resultatinformasjon
- virksomhetsstyring og risikostyring
- tilskuddsforvaltning
- evalueringer av styringsmessig karakter
- samfunnsøkonomiske analyser
- statsregnskap og virksomhetsregnskap
- statlig betalingsformidling

DFØ har opprettholdt leveransene innenfor alle hovedkategorier av tjenester på disse områdene. Tjenestene er tilgjengelige for alle statlige virksomheter og skal bidra til at de kan forbedre sin virksomhets- og økonomistyring.

DFØs metoder og kompetansetiltak bygger på prinsippene og standardene i regelverket for økonomistyring i staten. I 2011 ble det utgitt tre metododokumenter og tre rapporter. Direktoratet har tonet ned én-til-én rådgivningsoppdrag og har i stedet prioritert oppdrag med læringseffekt for mange. I løpet av 2011 ble det holdt 42 kurs og seminarer og 10 nettverksmøter i regi av DFØ. I tillegg har DFØ drevet omfattende informasjons- og motivasjonsarbeid rettet mot ledere og medarbeidere i statlige virksomheter. Dette skjer bl.a. ved lansering av nye veiledere og på konferanser. Gjennom disse aktivitetene har DFØ nådd ut til to-tre tusen deltakere. Mer enn 700 statlige ledere og fagfolk fra alle deler av forvaltningen deltok på DFØs årskonferanse om god virksomhets- og økonomistyring i staten.

Tabell 5.2 Omfang av tjenester og aktiviteter i DFØ – antall

DFØs kompetansetiltak	2009	2010	2011
Nye veiledere	0	7	3
Rapporter	8	3	3
Kurs og seminarer	47	38	42
Pådriveraktiviteter		38	59
Møter i faglige nettverk	11	11	10
Deltakere på kurs, seminarer og nettverk	1 200	1 450	1 220
Deltakere ved pådriveraktiviteter		1 400	2 600
Nye rådgivningsoppdrag	65	31	34

DFØ samarbeider med Høgskolen i Oslo og Akershus om et studieprogram i regnskap. I skoleåret 2010/2011 fulgte 22 studenter programmet.

DFØ gjennomfører en årlig brukerundersøkelse som dekker tjenestene kurs, veiledere og rådgivning innenfor økonomistyring og samfunnsøkonomiske analyser. Undersøkelsen i 2011 viste gjennomgående stabil tilfredshet med tilbud og nytte av DFØs tjenester på disse områdene.

DFØ etablerte Evalueringsportalen i november 2010. Selve databasen er i Nasjonalbiblioteket. Etter pliktavleveringsloven § 4 er statlige virksomheter forpliktet til å melde inn alle evalueringsrapporter når de er gjort tilgjengelige for allmennheten. Ved utgangen av 2011 var det registrert 850 evalueringer i databasen. I 2011 har det vært et mål å øke antall registrerte evalueringer, samt å identifisere tiltak som kan bidra til å øke kvaliteten på de registrerte opplysningene om evalueringene. Det var i underkant av 3 200 besøk i databasen (definert som besøk over ett minutt) i 2011.

Hovedmål 2: DFØs fellestjenester er korrekte, rettidige og nyttige

DFØs lønns- og regnskapstjenester

DFØ tilbyr økonomitjenester på frivillig basis til virksomheter i statsforvaltningen. I 2011 er lønn utbetalt korrekt og til rett tid, og alle regnskap er avstemt korrekt. Kundetilfredsheten ligger på et stabilt nivå, og rundt 80 pst. sier at de totalt sett er fornøyde med DFØ som leverandør.

Omfanget av tjenester har økt noe gjennom 2011. Dette skyldes bl.a. en fortsatt økning av volumet innen elektronisk fakturabehandling. DFØs satsing på elektronisk fakturabehandling i statlige virksomheter har gitt administrative besparelser hos kundene og bidratt til bedre kvali-

tet i økonomistyringen. Antallet behandlede fakturaer økte fra 691 000 i 2010¹ til 714 000 i 2011.

DFØ har utviklet en e-handelsløsning som integrerer hele innkjøpsprosessen fra ordre til godkjent faktura. Løsningen samhandler med e-handelsplattformen til Direktoratet for forvaltning og IKT og er en integrert del av DFØs tjenester på regnskapsområdet. Ved utgangen av 2011 hadde seks virksomheter tatt løsningen i bruk. Løsningen skal evalueres i 2012.

DFØ har et eget budsjett til utviklingstiltak for systemer og infrastruktur på IKT-området. Dette omfatter oppgraderinger og videreutvikling av systemløsninger. Det er satt i gang flere prosjekter som setter DFØ i stand til å tilby oppgraderte og moderne løsninger til sine kunder.

Statsregnskapet, konserntjenestene og regelverksforvaltningen

DFØ har ansvaret for å forvalte økonomiregelverket, med unntak av fagansvaret for etatsstyring som forvaltes av Finansdepartementet.

I 2011 kom det 24 søknader om unntak fra det statlige økonomiregelverket. Av disse ble 19 innvilget. Ved utgangen av 2011 var det 58 gyldige unntak fra regelverket, hvorav 10 er varige.

DFØ har ansvaret for forvaltning og drift av statsregnskapet. Andelen komplette regnskapsrapporter innen fristen var 99,1 pst., det samme som i 2010. Ved utgangen av 2011 rapporterte 237 statlige regnskapsførere til statsregnskapet. Dette

¹ I Prop. 1 S (2011–2012) ble det ved en feil rapportert et nivå på 749 000 fakturaer for 2010. Feilen skyldes problemer ved overgang til nytt e-postformat for mottak av elektroniske fakturaer.

er en liten nedgang fra året før og skyldes forenkling i rapporteringen fra skatteregnskapet Sofie.

DFØ inngår og forvalter rammeavtaler med banker om betalingstjenester i staten. Den enkelte statlige virksomhet får tilgang til tjenestene ved å gjøre avrop på rammeavtalene. Det er obligatorisk for statlige virksomheter å bruke avtalene. Gjeldende avtaler ble inngått i 2010 og løper til 31. desember 2013. DFØ kan deretter forlenge avtalene med ett år.

I 2010 besluttet Finansdepartementet å innføre én felles standard kontoplan på virksomhetsnivå for statlige virksomheter. Kontoplanen ble innført som en frivillig ordning fra 1. januar 2011, med sikte på obligatorisk innføring i 2014 etter en nærmere vurdering av erfaringene. Erfaringene med den pågående innføringen av standard kontoplan for de første innføringskullene er gode. Finansdepartementet har således høsten 2012 fastsatt kontoplanen som obligatorisk med virkning fra 1. januar 2014.

DFØ har etablert Regnskapsprogrammet i staten. Gjennom dette programmet utvikles det et tjenestetilbud tilpasset ny standard kontoplan og virksomhetsregnskap ført etter enten kontantprin-

sippet eller periodiseringsprinsippet. I perioden 2010 til 2014 tilbyr DFØ puljevis, frivillig innføringsbistand til statlige virksomheter som ønsker å ta i bruk ny kontoplan og/eller nye regnskapsprinsipper.

Hovedmål 3: DFØs tjenester gir synergier og stordriftsfordeler

DFØ skal oppnå stordriftsfordeler for staten ved å tilby standardiserte tjenester innenfor budsjett og regnskap, samt lønns- og personaladministrasjon. Mer enn 66 000 fast ansatte i statlige virksomheter ble lønnet via DFØs lønnstjenester i 2011, og det ble utarbeidet drøyt 156 000 lønns- og trekkoppgaver for fast- og honorarlønnede i staten. DFØs volumer fortsetter å øke, i første rekke som følge av at flere statlige virksomheter har ønsket å bli kunder. Små og mellomstore virksomheter utgjør en stor del av kundene. Ved utgangen av 2011 leverte DFØ lønnstjenester til 178 statlige virksomheter, tilsvarende en markedsandel på 78 pst. 138 virksomheter eller 61 pst. mottok regnskapstjenester fra DFØ.

Tabell 5.3 DFØs lønns- og regnskapskunder – oversikt

	Antall kundeavtaler	Antall ansatte	Antall virksomheter
Kundeavtaler lønn og regnskap:			
Lønn	231	68 236	178
Regnskap	165	33 620	140

Med store volumer på lønns- og regnskapstjenestene kan DFØ samle et større fagmiljø på dette området enn det som er mulig i de fleste statlige virksomheter. Store fagmiljøer kan gi bedre kvalitet gjennom muligheter for faglige diskusjoner, raskere avklaring av problemstillinger og mer/bedre utvikling av tjenestene. Videre kan DFØ gjennom store volumer forsvare investeringer som den enkelte statlige virksomhet ikke ville kunne forsvare, og som har effekter utover stordriftsgevinstene.

I arbeidet med å formidle og overføre kompetanse om statlig økonomistyring legger direktoratet vekt på å utvikle og tilby tjenester som kan nå mange, såkalte én-til-mange løsninger. Dette kommer blant annet til uttrykk i DFØs kurs og veiledere, som er grunnstammen i direktoratets kompetansetilbud.

Utfordringer

I en rekke europeiske land gjennomføres det omfattende kutt i offentlig tjenestetilbud og i offentlige organisasjoner, i stor grad utløst av store statsfinansielle utfordringer. Arbeidet med å effektivisere offentlig sektor i andre land er intensivt. Blant annet synes det å være en trend at det i større grad utvikles fellesløsninger innenfor statlig internadministrasjon.

Det har ikke vært nødvendig med tilsvarende tiltak for Norge, og det er en fare for at Norges statsfinansielle styrke svekker innsatsen for en mer effektiv ressursbruk i offentlig sektor. DFØs visjon er «effektiv ressursbruk i staten». Direktoratet hjelper virksomhetene med å styrke kompetansen om effektiv og god styring, og leverer felles tjenester i store volumer på en mer effektiv måte enn om de enkelte statlige virksomhetene skulle utføre oppgaven hver for seg.

Beslutninger om ressursbruk må baseres på gode analyser. DFØ har ansvar for kompetansetiltak, metodeutvikling, veiledning og rådgivning om samfunnsøkonomisk analyse i staten. DFØ har viktige oppgaver knyttet til oppfølging av utredningen om rammeverket for samfunnsøkonomisk analyse som skal leveres til Finansdepartementet i oktober 2012.

DFØ skal utvikle det faglige fellesskapet innenfor virksomhets- og økonomistyring i staten. Det innebærer å videreutvikle eksisterende kompetansetjenester og utarbeide nye. DFØ gjennomfører i 2012 en bred kartlegging av kompetansen i statlige virksomheter på direktoratets ansvarsområde. Kompetansekartleggingen vil gi et godt grunnlag for å prioritere videreutviklingen av DFØs kompetanse- og tjenestetilbud i 2013 og årene framover.

I 2012 har det vært stor oppmerksomhet rundt departementenes praktisering av ulike lovverk ved håndtering av tilskuddsforvaltningen. DFØ har utarbeidet en egen veileder om tilskuddsforvaltning, en sjekklister for utvalgte prosesser i tilskuddsforvaltningen og en veileder i evaluering av tilskuddsordninger. DFØ tilbyr flere kurs og seminarer på fagområdet og har etablert et faglig nettverk for tilskuddsforvaltning med medlemmer fra ulike departementer og virksomheter. DFØ vil prioritere å dekke etterspørselen etter kompetansetjenester fra forvaltningen på dette fagområdet i 2013. Kompetanse må bygges og vedlikeholdes over tid i virksomhetene og for det personellet virksomhetene til enhver tid disponerer. Derfor vil det også være en vedvarende utfordring for forvaltningen å benytte de ulike kompetansetiltakene, metoder og veiledere i tilstrekkelig grad.

Alle virksomheter rapporterer til statsregnskapet etter kontantprinsippet. Bevilgningsregnskapet skal avgis etter kontantprinsippet og inneholde informasjon om utgifter og inntekter fordelt på kapittel og post, i henhold til inndelingen i statsbudsjettet slik det vedtas av Stortinget.

God regnskapsinformasjon på virksomhetsnivå er et viktig grunnlag for gode beslutninger om videreutvikling og forbedring i den enkelte statlige virksomhet. Slik informasjon er også avgjørende for å kunne si noe om hva virksomheten har levert for de ressursene den har fått stilt til rådighet.

Fra 1. januar 2010 har Finansdepartementet fastsatt anbefalte, men ikke obligatoriske standarder (SRS) for føring av periodiserte virksomhetsregnskap i staten. I samråd med overordnet

departement bestemmer virksomhetene selv om de vil bruke disse standardene.

Fra 1. januar 2011 har departementet fastsatt en ny, felles kontoplan som høsten 2012 ble fastsatt som obligatorisk fra 1. januar 2014. Standard kontoplan vil gjøre virksomhetene bedre i stand til å utarbeide nøkkeltall, tidsserieanalyser og å sammenlikne seg med andre virksomheter. Etter hvert som virksomhetene tar ny kontoplan i bruk, vil det også gi grunnlag for bedre informasjon om virksomheten i staten på mer aggregerte nivåer.

DFØ skal i 2013 fortsette arbeidet med å innføre standard kontoplan, som er gjort obligatorisk fra 1. januar 2014. DFØ vil også bistå virksomheter som ønsker å ta i bruk periodiserte virksomhetsregnskap i tråd med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Det finnes i dag ingen felles statlig mal og veiledning for oppstilling av virksomhetsregnskap etter kontantprinsippet. I forbindelse med arbeidet med å ta i bruk ny standard kontoplan har det blitt klart at om lag to tredeler av virksomhetene i staten inntil videre ønsker å beholde kontantprinsippet for virksomhetsregnskapet. DFØ har i 2012 fått i oppdrag å utarbeide et forslag til standard oppstillingsmal, basert på standard kontoplan, for årsregnskap i virksomheter som ønsker å benytte kontantprinsippet i virksomhetsregnskapet.

Nye standarder for oppstilling av virksomhetsregnskapet etter kontantprinsippet vil bli sendt på høring. På grunnlag av høringsuttalelsene vil Finansdepartementet vurdere å fastsette standarder for oppstilling av både kontantbaserte og periodiserte årsregnskaper på virksomhetsnivå i staten. Det kan være aktuelt å fastsette standardene som obligatoriske fra 2014. Det vises til nærmere omtale i Gul bok 2013, kap. 9.

Mål og budsjett 2013

Det vises til omtale av DFØs hovedmål ovenfor.

Den underliggende målstrukturen, kvalitative og kvantitative resultatmål, fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og DFØ i forbindelse med utforming av tildelingsbrevet for 2013. Det legges ikke opp til vesentlige endringer i styringsparameterne i 2013. Tilsiktede resultater i 2013 skal generelt være minst like gode som oppnådde resultater i 2011, jf. rapportomtalen foran.

Den foreslåtte bevilgningen skal brukes i samsvarende med de formål og hovedoppgaver som er omtalt foran. DFØs budsjetttramme for 2013 foreslås satt til 378,4 mill. kroner.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, drift og innkjøp av kontorutstyr, drift og innkjøp av IT-utstyr mv. Beløpet inkluderer også direkte utgifter til lønnskjøring for andre statlige virksomheter hos ekstern leverandør, i tillegg til utgifter til videreutvikling av regnskapsområdet i statlige virksomheter. Det foreslås bevilget 330,7 mill. kroner under post 01. Økningen fra saldert budsjett 2012 skyldes i hovedsak pris- og lønnsjustering.

DFØ vil ha inntekter når etaten utfører tjenester for andre statlige virksomheter og enkelte andre inntekter. På grunn av usikkerhet om størrelsen på inntektene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1605, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4605, post 01 Økonomitjenester, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter utgifter til regnskapsprogrammet. Det foreslås bevilget 19,3 mill. kroner under post 21. Programmet delfinansieres også over kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter utviklingstiltak for DFØs systemer og infrastruktur på IKT-området, herunder nødvendige oppgraderinger, videreutvikling av systemløsninger og forprosjekter mv. Posten omfatter også utgifter til en e-handelsløsning for DFØs kunder i tillegg til utgifter til videreutvikling av regnskapsområdet i statlige virksomheter. Det foreslås bevilget 28,4 mill. kroner under post 45.

Kap. 4605 Direktoratet for økonomistyring

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Økonomitjenester	50 436	38 000	44 900
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	4		
16	Refusjon av foreldrepenger	2 463		
18	Refusjon av sykepenger	4 194		
	Sum kap. 4605	57 097	38 000	44 900

Post 01 Økonomitjenester

Posten omfatter i hovedsak betaling fra kunder til dekning av tredjepartskostnader i forbindelse med elektronisk fakturabehandling, programvare-

vedlikehold og teknisk drift av lønssystemet. Videre omfatter posten kostnader ved produksjon av lønns- og reiseslipper og lønns- og trekkoppgaver.

Kap. 1608 Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
21	Spesielle driftsutgifter, kan overføres	17 100	16 600	16 400
	Sum kap. 1608	17 100	16 600	16 400

Bevilgningen under kap. 1608 går til ulike felles tiltak i staten med formål å styrke økonomistyringen og til særlige utviklings tiltak innenfor styring av store statlige investeringsprosjekter.

Økonomistyring

Finansdepartementets arbeid med statlig økonomistyring omfatter blant annet å fastsette og forvalte reglement for økonomistyring i staten og andre felles prinsipper og normer for god økonomistyring, og ulike tiltak for å legge til rette for økonomistyringen i statlige virksomheter. Hensikten med tiltakene er å bedre kvaliteten på regnskapsføringen og økonomistyringen i virksomhetene og legge til rette for best mulig utnyttelse av ressursene.

I 2011 ble bevilgningen og overført beløp fra 2010 benyttet på følgende prioriterte områder:

- Tiltak for å utvikle regnskapsområdet for statlige virksomheter, herunder utredning av aggregert regnskapsinformasjon og tilrettelegging av tjenestetilbud, jf. omtale i Gul bok 2010 og 2011.
- Videreutvikling av portalen for evaluering i staten.

Evalueringsportalen ble satt i drift i 2010 og er nå over i en ordinær driftsfase.

Til sammen 8,1 mill. kroner av foreslått bevilgning vil gå til å styrke statlig økonomistyring. Oppmerksomheten vil i 2013 være særlig rettet mot utvikling av regnskapsoppstilling og årsrapportering på virksomhetsnivå. Det vises til omtale av statlig økonomistyring i Gul bok 2013, kap. 9.

Prosjektstyring

I 2000 ble det innført en ordning med kvalitetssikring av kostnadsoverslaget og styringsunderlaget for alle statlige investeringsprosjekter (ekskl. SDØE) med en anslått kostnad over 500 mill. kroner. Fra 1. januar 2003 ble det i tillegg gjort unntak for helseforetakene. Fra 2005 ble ordningen utvidet til også å gjelde konseptvalget. Kvalitetssikringen utføres etter dette i to trinn:

- kvalitetssikring av konseptvalget ved fullført forstudie (KS 1)
- kvalitetssikring av kostnadsoverslag og styringsunderlag ved fullført forprosjekt, eller i detaljprosjekteringsfasen for enkelte prosjekter (KS 2)

Kvalitetssikringen utføres av særlig kvalifiserte, private virksomheter som etter konkurranse er til-

delt rammeavtale med Finansdepartementet. Det ble 4. mars 2011 inngått ny rammeavtale med fem ulike foretakskonstellasjoner for tidsrommet fram til 31. desember 2012 med opsjon på to års forlengelse. Opsjonen ble utløst innen fristen 1. oktober 2012. Etter dette vil rammeavtalen av 4. mars 2011 bli gjeldende fram til 31. desember 2014.

Den gjeldende rammeavtalen viderefører ordningen med KS 1 og KS 2 med noen endringer og presiseringer:

- Terskelverdien på 500 mill. kroner, som hadde stått uendret siden 2000, er økt til 750 mill. kroner. Dette er imidlertid ikke til hinder for at kvalitetssikring kan gjennomføres også for prosjekter med lavere kostnadsoverslag.
- Det kan gis unntak fra KS 1 for prosjekter som ikke har vesentlige konseptuelle sider, og unntak fra KS 2 for prosjekter der risikoen antas å være liten.
- Som følge av forvaltningsreformen er fylkesvegnettet betydelig utvidet. Prosjekter på fylkesvegnettet som ligger over terskelverdien og helt eller delvis skal finansieres med bompenge, skal kvalitetssikres. Vedkommende fylkeskommune vil bli involvert.
- Planlegging etter plan- og bygningsloven bør iverksettes først etter at regjeringen har valgt konseptuell løsning (etter fullført KS 1).
- På bakgrunn av erfaringene med KS 1 er kravene til mulighetsstudien og til føringene for forprosjektfasen utvidet.
- På bakgrunn av erfaringene med KS 2 er kravene til kostnadsestimering og kontraktsstrategi utvidet.

Under den gjeldende rammeavtalen av 4. mars 2011 er det startet opp om lag 50 oppdrag, hvorav sluttrapport er levert for om lag 30 av oppdragene.

Investeringsprosjektene og kvalitetssikringsarbeidet har siden 2002 vært fulgt opp av et eget tverrfaglig forskningsprogram – Concept-programmet. Dette er organisatorisk forankret ved NTNU og fullfinansiert over kap. 1608.

Concept-programmet arbeider med følgeforskning ved store offentlige investeringer. Det innebærer å trekke ut erfaringer fra tilretteleggingen og kvalitetssikringen av prosjektene, og forske på spesifikke problemstillinger som er relevante for å bedre dette arbeidet. Målet er å oppnå større samfunnsøkonomisk nytte av investeringene. Arbeidet vil bli videreført i 2013.

Etter hvert som tidligere kvalitetssikrede prosjekter blir fullført, samles erfaringsdata som er sammenliknbare på tvers av prosjekter og sektorer for å gi ny kunnskap og råd til beslutnings-

takere og kvalitetssikrere. Det vil i tiden framover bli lagt økt vekt på å gjennomføre etterhåndsevalueringer (såkalte ex-post evalueringer) både i KS 1- og KS 2-perspektiv.

I KS 2-perspektivet skal det evalueres om resultatmålene ble nådd, dvs. om prosjektets innhold ble som forutsatt, samt om leveransen fant sted innenfor budsjett- og tidsrammene.

Evaluering av KS 1 gjelder effektene av prosjektene. Her skal en evaluere hvorvidt samfunns- og effektmål ble nådd, og om samfunnsøkonomisk nytte er realisert i henhold til forutsetningene. For å få meningsfulle evalueringer med overføringsverdi til andre prosjekter, vil effektevalueringer gjennomføres noen år etter at prosjektene er satt i drift. Det skal tas hensyn til senere drifts-, vedlikeholds- og oppgraderingskostnader, endringer i nyttebildet og samlet levedyktighet for investeringen. Foreløpig har ingen prosjekter som

har vært gjennom både KS 1 og KS 2 kommet langt nok til at effektene kan evalueres. Concept-programmet har imidlertid utviklet evalueringsformatet og testet dette slik at en kan evaluere effektene etter hvert som prosjektene er kommet i driftsfasen.

Concept-programmets forskningsresultater og publikasjoner er åpent tilgjengelige og kan lastes ned fra programmets nettsider.

Gjennomføring av systematiske prosjektevalueringer er i pilotfasen. Evalueringene vil kreve økt innsats i årene som kommer. Samtidig vil følgeforskning, arbeid med kompetansebygging, erfaringsutveksling nasjonalt og internasjonalt og forskningsformidling videreføres på samme nivå som tidligere.

For 2013 er det lagt opp til at 8,3 mill. kroner av den foreslåtte bevilgningen under kap. 1608, post 21 går til Concept-programmet.

Programkategori 23.20 Skatte- og avgiftsadministrasjon

Utgifter under programkategori 23.20, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)

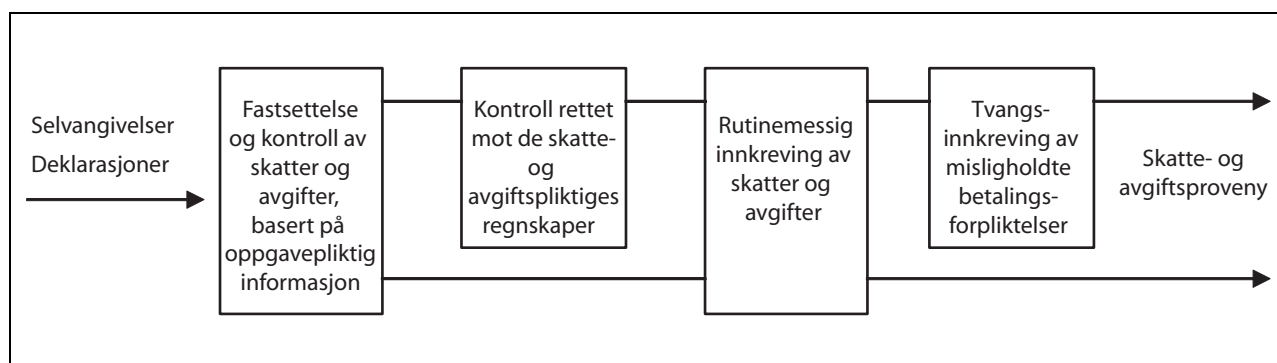
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
1610	Toll- og avgiftsetaten	1 522 061	1 475 800	1 533 800	3,9
1618	Skatteetaten	4 957 101	4 737 100	5 009 000	5,7
	Sum kategori 23.20	6 479 162	6 212 900	6 542 800	5,3

Organisering og ansvarsområder

Finansdepartementet har ansvar for forvaltning av skatte- og avgiftssystemene. Dette omfatter arbeid med skatte- og avgiftslovgivningen og styringen av den statlige delen av skatte-, avgifts- og tolladministrasjonen (Skatteetaten og Toll- og avgiftsetaten). Skatteoppkreverne hører administrativt til kommunene, men er underlagt Finansdepartementets og Skatteetatens faglige instruksjonsmyndighet for innkreving av skatt og folketrygdavgifter og kontrollfunksjoner overfor arbeids-

givere. Staten har ansvaret for kontroll og revisjon av skatteoppkreverfunksjonen, ved henholdsvis Skatteetaten og Riksrevisjonen.

Finansdepartementet og den øvrige skatte- og avgiftsadministrasjonen skal blant annet sikte mot en tilfredsstillende etterlevelse av regelverket for skatter, avgifter og toll. Etatene har som primære oppgaver å fastsette, innkreve og kontrollere. Ved siden av regelverksutvikling, informasjon og veiledning er verdikjeden i skatte- og avgiftsadministrasjonen som vist i figur 5.1.

Figur 5.1 Skatte- og avgiftsadministrasjonens arbeid med fastsetting og innkreving av skatter og avgifter

Målet for etatene er å tilrettelegge for inntekter til fellesskapet og bidra til rettferdig fordeling gjennom riktig fastsettelse og rettidig innbetaling av skatter, avgifter og toll. I tillegg har Toll- og avgiftsetaten som mål å motvirke ulovlig inn- og utførsel av varer. Skatteetaten skal i tillegg arbeide

for et korrekt og oppdatert folkeregister. Det gis en nærmere beskrivelse av etatenes hovedmål og resultater mv. under henholdsvis kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten og kap. 1618 Skatteetaten.

For årene 2009–2011 fordelte skatte- og avgiftsinntektene seg som vist i tabell 5.4.

Tabell 5.4 Innbetaling av skatter, avgifter og toll

	Regnskapstall (mill. kr)		
	2009 ¹	2010 ²	2011 ³
Skatt på inntekt og formue	192 888	199 335	229 404
Arbeidsgiveravgift	128 089	130 416	138 542
Trygdeavgift	90 800	91 936	102 436
Skatt og avgift på utvinning av petroleum	168 966	159 168	209 678
Merverdiavgift	185 178	196 809	208 747
Andre avgifter	85 551	92 506	95 673
Tollinntekter, inkl. salg av tollkvoter	2 242	2 522	2 747
Sum skatte-, avgifts- og tollinntekter over statsbudsjettet	853 714	872 692	987 227
Kommune- og fylkeskommuneskatt på inntekt og formue ⁴	129 580	138 226	135 519
Samlede skatte-, avgifts- og tollinntekter	983 294	1 010 918	1 122 746

¹ Jf. St.meld. nr. 3 (2009–2010)² Jf. Meld. St. 3 (2010–2011)³ Jf. Meld. St. 3 (2011–2012)⁴ Kilde: Statistisk sentralbyrå

Innbetalte beløp som andel av fastsatte beløp har de senere årene ligget på et stabilt, høyt nivå for de viktigste skattene og avgiftene. Det vises til

nærmere omtale under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten og kap. 1618 Skatteetaten.

Kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	1 423 566	1 399 600	1 479 100
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	98 495	76 200	54 700
	Sum kap. 1610	1 522 061	1 475 800	1 533 800

Formål, hovedoppgaver og organisering

Målene for Toll- og avgiftsetaten er å motvirke ulovlig inn- og utførsel av varer, tilrettelegge for riktig fastsettelse og rettidig innbetaling av toll og avgifter samt yte god service. Hovedoppgavene er å:

- tilrettelegge for effektiv inn- og utførsel av varer
- kontrollere gods, reisende og transportmidler (grensekontroll)

- forvalte deklarerings-, fastsettelses- og innkrevningssystemer som sikrer staten toll- og avgiftsinntekter
- kontrollere grunnlaget for avgifter og toll for å avdekke unndragelser (økonomisk kontroll)
- forvalte regelverket, herunder å informere og veilede brukerne

Etaten er organisert med et sentralt direktorat og seks underliggende tollregioner. Regiontollstedet er det administrative senteret i den enkelte toll-

region. Regiontollstedene er i Fredrikstad, Oslo, Kristiansand, Bergen, Trondheim og Tromsø. Toll- og avgiftsetaten er også lokalisert 32 andre steder i landet. I tillegg utfører svenske og finske enheter på grensen oppgaver for norske tollmyndigheter. Per 1. mars 2012 hadde etaten en bemanning tilsvarende 1 844 årsverk.

Mål og resultater 2011

Toll- og avgiftsetatens driftsresultater vurderes ut fra fire fastsatte hovedmål for virksomheten, jf. nedenfor.

Hovedmål 1: Hindre ulovlig inn- og utførsel av varer

Grensekontrollen baseres i stor grad på risikoanalyser og etterretning for å avdekke alvorlige overtredelser og profittmotivert smugling. Beslagene varierer fra år til år, og enkeltbeslag kan gjøre store utslag på årsresultatet.

Toll- og avgiftsetaten har økt kontrollaktiviteten de senere årene. Antall kontrollerte objekter i 2011 var 217 673 med 25 372 treff. Til sammenlikning kontrollerte etaten 206 482 objekter med 23 950 treff i 2010 og 187 645 objekter med 21 121 treff i 2009. Dette ga en treffprosent på 11,7 i 2011, mot 11,6 i 2010 og 11,3 i 2009. Treffprosenten er høyest i kontrollen av reisende og i kontrollen av transportmidler. Resultatene er noe lavere enn i 2010. Treffprosenten i godskontrollen økte fra 4,7 pst. i 2009 og 5,0 pst. i 2010 til 5,8 pst. i 2011. De beslag som gjøres i godskontrollen, er ofte betydelige.

Totalt ble det i 2011 gjort 35 519 beslag, mot 33 607 i 2010 og 30 168 i 2009 (ett treff kan inneholde flere beslag). Dette tilsvarer en økning på 5,7 pst. fra 2010 og 11,4 pst. fra 2009.

I 2011 ble 6 389 overtredelser anmeldt til politiet, mot 6 254 i 2010 og 5 412 i 2009, en økning på henholdsvis 2,2 og 15,6 pst. Det ble i tillegg skrevet ut 18 512 forenklede forelegg i 2011, noe som er en økning på om lag 5,2 pst. fra 2010. 762 av overtredelsene som ble anmeldt til politiet, er definert som alvorlige. Dette var en nedgang på 6,8 pst. fra 2010. De alvorlige overtredelsene utgjorde en betydelig andel av beslagsvolumet. Dette er beslag knyttet til profittmotivert smugling, og

aktørene er ofte profesjonelle i organiserte nettverk.

Det ble gjort 2 511 beslag av narkotika i 2011, mot 2 513 i 2010 og 2 251 i 2009, jf. tabell 5.5. Beslagene er fordelt på alle typer narkotika. Beslagene av cannabis har økt sammenliknet med 2010, mens beslagene av kokain, amfetamin og heroin har gått ned i både mengde og antall.

Antall beslag hvor narkotika ble smuglet inni kroppen, har økt senere år, men holdt seg stabilt fra 2010 (62) til 2011 (60). Økningen i innvendig smugling er en utfordring for Toll- og avgiftsetaten fordi slik smugling er vanskelig å avdekke.

Beslagene av høyt beskattede varer var i 2011 store sammenliknet med tidligere år. Økningen var særlig stor for øl og vin. Beslag av øl økte fra 388 938 liter i 2010 til 414 844 i 2011. Vinbeslagene økte med 30,7 pst. – fra 54 863 liter i 2010 til 71 729 i 2011. Beslagene av brennevin har gått ned, fra 52 230 liter i 2010 til 41 972 i 2011. En stor andel av alkoholbeslagene ble gjort ved grensen til Sverige og var ment for videresalg.

Etaten disponerte i 2011 tre skannere, to mobile og en som er permanent plassert på Svinesund. Skannerne gjør det mulig å undersøke last på vogntog og i containere uten fysisk å inspisere lasterommene. Skannere er et effektivt kontrollverktøy og gir også gevinst for næringslivet ved at kontroller kan utføres raskere og smidigere. Antall skannede objekter gikk ned med 8,8 pst. – fra 9 745 i 2010 til 8 891 i 2011. Antall treff i 2011 var 669, og det ble beslaglagt flere typer narkotika, sprit, vin, øl og sigaretter. Treffprosenten gikk ned fra 19 i 2010 til 17,1 i 2011.

Det ble i 2011 avdekket brudd på deklarasjonsplikten for betalingsmidler tilsvarende 56,1 mill. kroner, fordelt på om lag 900 forhold. Tallene for 2010 var 57,9 mill. kroner avdekket, fordelt på om lag 1 000 forhold. I mars 2011 ble nye regler om overtredelsesgebyr for manglende deklareringsplikten av betalingsmidler iverksatt. Det ble innkrevd overtredelsesgebyr for 5,4 mill. kroner i 2011. De alvorligste sakene der Toll- og avgiftsetaten finner mistanke om at betalingsmidlene er tilknyttet straffbare forhold, blir politianmeldt. I 2011 ble 111 forhold politianmeldt og om lag 16,8 mill. kroner beslaglagt på grunn av mistanke om straffbare forhold. I 2010 ble 19 mill. kroner beslaglagt.

Tabell 5.5 Toll- og avgiftsetaten – grensekontroll – beslagsstatistikk

År	2009	2010	2011
Antall narkotikabeslag	2 251	2 513	2 511
Cannabis (i kg)	1 565,9	449,0	1 480,1
Heroin (i kg)	96,5	83,0	11,3
Amfetamin (i kg)	246,4	123,3	54,2
Kokain (i kg)	57,6	74,4	47,4
Ecstasy (i stk. tabl.)	89 621	2 794	180
Dopingmidler (enheter)	223 576	106 752	130 034
Brennevin ¹ (i liter)	25 878	52 230	41 973
Sprit ² (i liter)	22 366	14 250	437
Vin (i liter)	44 792	54 863	71 729
Øl (i liter)	250 268	388 938	414 844
Sigaretter (stk.)	13 775 511	7 227 188	9 061 907
Skytevåpen (stk.)	19	17	22
Valuta NOK ³	16 900 000	18 991 630	16 810 000

¹ Alkoholvarer med alkoholprosent over 22 pst. t.o.m. 60 pst.

² Brennevin med mer enn 60 pst. alkohol

³ Beslaglagt valuta pga. mistanke om straffbare forhold, anmeldte saker

Hovedmål 2: Riktig fastsettelse av avgifter og toll

I 2011 mottok Toll- og avgiftsetaten om lag 6,3 mill. inn- og utførselsdeklarasjoner, mot 6 mill. i 2010. Tilsvarende tall for 2009, som var preget av den internasjonale konjunkturnedgangen, var om lag 5,6 mill., jf. tabell 5.6.

Alle deklarasjonene blir behandlet i TVINN (TollVesenet's Informasjonssystem med Næringslivet). 174 877 deklarasjoner ble tatt ut til dokumentkontroll, mot 183 330 i 2010 og 175 995 i 2009.

Fysisk kontroll av de deklarte varene ble utført i 9 777 tilfeller, mot 9 981 i 2010 og 9 378 i 2009. Ved kontrollene sjekkes informasjon i deklarasjonene mot underliggende dokumentasjon eller den fysiske varen. Kontrollene i 2011 medførte at deklarasjonene ble rettet med 203 mill. kroner til fordel for statskassen og med 373 mill. kroner til fordel for næringslivet. Korrigert beløp i deklarasjonskontrollen i favør av staten er noe lavere i 2011 enn for tidligere år. Etaten har satsset på informasjon og oppfølging av deklaranter som gjør mye feil, og dette har bidratt til å redusere ikke forsettlige feil i deklarasjonene.

Etatens behandling og kontroll av inn- og utførselsdeklarasjonene er nødvendig for at

Norge skal oppfylle sine forpliktelser i henhold til internasjonale avtaler og er grunnlaget for innkrevingen av det meste av etatens inntekter. Deklarasjonene brukes videre i statistikken for norsk utenrikshandel og utgjør behandlings- og beslutningsgrunnlag for andre etater som Statistisk sentralbyrå, Mattilsynet, Statens landbruksforvaltning og Klima- og forurensningsdirektoratet.

I perioden 2009–2011 lå antallet særavgiftsoppgaver stabilt på rundt 10 000 i året. Mellom 5 og 6 pst. av oppgavene kontrolleres, og ved nærmere 50 pst. av de kontrollerte særavgiftsoppgavene avdekkes det feil. I 2011 ble det korrigert 3,1 mill. kroner til fordel for staten og om lag 200 000 kroner til fordel for næringslivet. Samtlige nyregistrerte særavgiftspliktige gis særskilt veiledning. Et nytt system for elektronisk innrapportering av særavgiftsoppgaver ble innført høsten 2011. Elektronisk deklarerer forventes å heve kvaliteten på særavgiftsoppgavene.

I tillegg til deklarasjonskontrollen og oppgavekontrollen gjennomføres det kontroller av virksomhetenes toll- og avgiftsregnskap, samt kontroller rettet mot ulovlig disponering av motor- og kjøretøy og innførsel av kapitalvarer. I 2011 ble det gjennomført 1 419 virksomhetskontroller. Disse

kontrollene medførte at det ble etterberegnet 466,8 mill. kroner i toll, særavgifter og merverdiavgift, mot 464,6 mill. kroner i 2010 og 489,5 mill. kroner i 2009. Under 1 pst. av sakene utgjør mer enn halve beløpet.

Summen av korreksjoner til fordel for staten i forbindelse med deklarasjons- og særavgiftsoppgavekontroll og etterberegninger etter virksomhetskontroller utgjorde 672 mill. kroner. Tilsvarende tall for 2010 var 730 mill. kroner og 766 mill. kroner for 2009. Toll- og avgiftsetatens økonomiske kontroll er viktig av allmennpreventive grunner og fordi disse kontrollene har høy treffprosent.

Etatens økonomiske kontroller avdekket 192 alvorlige overtredelser i 2011, mot 159 i 2010 og 174 i 2009. 36 av sakene ble anmeldt til politiet, mot 34 i 2010 og 47 i 2009.

Videre førte etatens satsing på kontroll med forfalskede merkevarer og andre krenkelses av immaterielle rettigheter (IPR-varer) til 533 tilbakeholdte varesendinger i 2011, mot 318 i 2010 og 132 i 2009. Antall tilbakeholdte enheter i 2011 var 159 500, mot 220 026 i 2010 og 39 649 i 2009. Utviklingen viser at den øremerkede satsingen på området har gitt gode resultater.

Etatens økonomiske kontroller avdekket totalt beløp tilsvarende 1 mrd. kroner i 2011.

Tabell 5.6 Toll- og avgiftsetaten – økonomisk kontroll – kontrollstatistikk

År	2009	2010	2011
Antall innførselsdeklarasjoner	4 403 882	4 774 306	5 028 580
Antall dokumentkontroller ved innførsel	152 938	160 070	151 550
Treffprosent i innførselskontrollen	35,0	32,1	29,1
Antall utførselsdeklarasjoner	1 196 608	1 234 808	1 249 633
Antall dokumentkontroller ved utførsel	23 057	23 260	23 327
Treffprosent i utførselskontrollen	46,6	45,5	41,9
Antall oppgavekontroller av registrerte særavgiftspliktige	548	585	558
Antall virksomhetskontroller ¹	1 343	1 335	1 419
Antall avdekkede alvorlige overtredelser	174	159	192

¹ I tillegg utføres årlig om lag 150–200 bistandskontroller for andre lands tollmyndigheter.

Hovedmål 3: Rettidig innbetaling av avgifter og toll

Toll- og avgiftsetatens inntekter i 2011 var 204,3 mrd. kroner, mot 191,8 mrd. kroner i 2010 og 179,9 mrd. kroner i 2009, jf. tabell 5.7. Dette utgjør en økning på 12,4 mrd. kroner (6,5 pst.) fra 2010 til 2011. Økningen gjelder samtlige inntektsgrupper.

Tollinntektene økte i 2011 med 121 mill. kroner (5,0 pst.) i forhold til 2010.

Inntektene fra innførselsmerverdiavgift økte med 10,3 mrd. kroner (9,8 pst.) fra 2010 til 2011. Økningen skyldes både økte importpriser og økt importvolum.

Inntektene fra motorvognavgiftene økte med 1,1 mrd. kroner (2,3 pst.) fra 2010 til 2011 og med 5,7 mrd. kroner (13,5 pst.) fra 2009 til 2011. 407,9 mill. kroner (2,1 pst.) av økningen i 2011 skyldes økning i engangsavgiften. Veksten i importen av biler avtok i 2011. Det ble i 2011 registrert 8,3 pst.

flere personbiler enn året før, mot en økning på 29,5 pst. i 2010 sammenliknet med 2009.

Inntekter fra årsavgift og veibruksavgift på autodiesel økte med henholdsvis 369,7 mill. kroner (4,3 pst.) og 652,2 mill. kroner (7,6 pst.), mens inntekt fra veibruksavgift på bensin ble redusert med 451,0 mill. kroner (6,1 pst.). Økningen i autodieselavgift og reduksjonen i bensinavgiften henger sammen med en stadig større andel diesalbiler.

Inntektene fra øvrige særavgifter økte med 920 mill. kroner (2,5 pst.) fra 2010 til 2011. Økningen fra 2009 til 2010 var på 630 mill. kroner (1,7 pst.). Størst økning fra 2010 til 2011 hadde produktavgift på alkoholholdige drikkevarer med 542,2 mill. kroner (4,8 pst.), avgift på tobakk med 206,6 mill. kroner (2,8 pst.) og CO₂-avgift med 196,9 mill. kroner (4,3 pst.). Størst reduksjon viste avgift på sluttbehandling av avfall med 189,3 mill. kroner (68,1 pst.). Reduksjonen skyldes at forbrenningsavgiften ble avvirket 1. oktober 2010.

I tillegg til de beløp som framkommer i tabell 5.7, krevde etaten inn om lag 1,3 mrd. kroner i diverse avgifter, forelegg og gebyrer for andre myndigheter, mot om lag 1 mrd. kroner i 2009 og 1,2 mrd. kroner i 2010. Dette tilsvarer en økning på om lag 8,4 pst. Disse inntektene omfatter blant annet eksportavgift på fisk, forskningsavgift på

landbruksprodukter og avgifter i matforvaltningen, samt miljøgebyrer ved innførsel av batterier, dekk, biler og elektriske produkter.

Etatens beløpsrestanser var i 2011 noe lavere enn i 2010. Innbetalte beløp tilsvarte 99,9 pst. av alle beløp med forfall i 2011. Tilsvarende tall var 99,8 pst. i 2010 og 99,9 pst. i 2009.

Tabell 5.7 Toll- og avgiftsetaten – inntekter og restanser

År	(mill. kroner)		
	2009	2010	2011
Inntekter: ¹	179 913	191 846	204 256
– tollinntekter ²	2 150	2 416	2 537
– merverdiavgift ved innførsel ³	98 688	105 086	115 374
– avgift på motorvogner og drivstoff ⁴	42 309	46 948	48 029
– øvrige særavgifter	36 766	37 396	38 316
Akkumulerte restanser	504	597	572
Nye restanser i året	238	316	201

¹ For mer detaljert oversikt, se Prop. 1 LS (2012–2013) Skatter, avgifter og toll 2013.

² Eksklusive salg av tollkvoter.

³ For merverdiavgiftspliktige næringsdrivende er merverdiavgiften som oppkreves ved innførsel, fradragsberettiget i deres merverdiavgiftsoppgjør med skattekontorene, jf. også fotnote til tabell 5.8 under kap. 1618 Skatteetaten.

⁴ Motorvognavgifter omfatter kapittel/post: 5536/71 Engangsavgift, 5536/72 Årsavgift, 5536/73 Vektårsavgift, 5536/75 Omregistreringsavgift, 5538/70 Veibruksavgift på bensin og 5538/71 Veibruksavgift på autodiesel.

Hovedmål 4: Yte brukerne god service

Toll- og avgiftsetaten arbeider kontinuerlig med å yte bedre service til brukerne. Etatens målsetting er at nettsidene toll.no skal være brukernes foretrukne informasjonskanal. I 2011 hadde nettsidene i overkant av 1,5 mill. besøkende. Det er en økning på 15 pst. fra 2010. Kalkulatoren for innførsel av kjøretøy og muligheten for kjøretøyeiere til selv å hente sitt KID-nummer til bruk ved innbetaling av årsavgiften er spesielt populære tjenester. Antall abonnenter på nyhetssaker fra toll.no økte fra 4 200 i 2010 til 5 000 i 2011.

De regionale informasjonssentrene mottok om lag 115 000 spørsmål i 2011, mot 122 000 i 2010 og 124 000 i 2009. Om lag 87 pst. av spørsmålene kommer telefonisk, resten hovedsakelig per e-post. Nedgangen i antall spørsmål henger trolig sammen med økt bruk av nettsidene.

Etatens har som mål at saksbehandlingstiden skal være kort, samtidig som kvaliteten opprettholdes. Enkelte søknadstyper fra næringslivet er høyt prioritert. Viktigheten av en rask behandling av næringslivets søknader om tollkreditt er et eksempel på dette. Etatens behandlet 98,7 pst. av

tollkreditsøknadene innen to uker i 2011. Tilsvarende tall for foregående år var 97,6 pst. (2010) og 96,5 pst. (2009).

Toll- og avgiftsdirektoratets behandling av klagesaker skal ha høy kvalitet. Målet for 2011 var at minst 60 pst. av alle særavgiftsklagene skulle være behandlet innen seks måneder. Direktoratet behandlet 61,4 pst. innen fristen. Tilsvarende resultat foregående år var 58 pst. (2010) og 64,4 pst. (2009).

Samlet resultatvurdering

Ut fra de fastsatte hovedmål for Toll- og avgiftsetaten vurderer Finansdepartementet driftsresultatene i 2011 samlet sett som gode, med en positiv resultatutvikling de senere år. Etatens kan vise til gode resultater i grensekontroller sammenliknet med tidligere år, selv om resultatene er noe lavere enn i 2010. Beslagene av øl og vin har aldri vært større, mens antall narkotikabeslag holdt seg på nivå med 2010. Finansdepartementet er tilfreds med resultatene på fastsettelsesområdet, hvor de aller fleste resultatmålene ble nådd. På innkrevsområdet har det vært en økning i alle inn-

tekstgrupper sammenliknet med 2010, og etatens restanser holder seg lave. Etatens service til brukerne vurderes som gjennomgående god, og etaten når fastsatte servicemål for saksbehandlingstid på de fleste områdene.

Sentrale utfordringer og tiltak

Bekjempelse av toll- og avgiftsunndragelser

Toll- og avgiftsetatens økonomiske kontroll skal avdekke og forebygge toll- og avgiftsunndragelser. Det er et stort spenn av kontrollobjekter. Regelmessig kontroll av store avgiftsbetalere og kontroller for å avdekke de bevisste og alvorlige overtredelsene er viktige for å sikre betalingen av avgifter til staten.

De siste årene har etaten styrket arbeidet med risikovurderinger og analyse. Kontrollene som gjennomføres skal i størst mulig grad rettes mot aktører som ikke er lojale mot regelverket etaten forvalter. Internasjonale tollstrategier, fastsatt av EU og WCO, legger også økt vekt på bruk av risikovurderinger av vareforsendelser og aktører. Kompleksiteten i den økonomiske kriminaliteten øker. Det er også en vekst i mengden varer som krysser grensene. Utstrakt bruk av elektronisk informasjonsoverføring og økt volum og detaljeringsgrad i informasjonen om varestrømmen stiller store krav til Toll- og avgiftsetatens kompetanse og bruk av ny teknologi i kontrollvirksomheten. I 2010 ble det opprettet egne analyseenheter i alle tollregionene, og tre tollregioner iverksatte særskilte tiltak for å bekjempe økonomisk kriminalitet. Dette arbeidet skal fortsette også i 2013.

Den økonomiske kontrollen skal i 2013 videre styrkes gjennom å utvikle og forbedre kontrollmetoder rettet mot utvalgte risikoområder innenfor deklarasjonskontrollen.

Etaten skal i kampen mot skatte- og avgiftsunndragelser samarbeide med etater som Skatteetaten, politiet, ØKOKRIM og Fiskeridirektoratet. Samarbeidet omfatter utveksling av informasjon samt felles kontroller og kontrollaksjoner. Etaten skal fortsatt være en aktiv deltaker i Fiskeriforvaltningens analysetnettverk (FFA), som arbeider mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske.

Tiltak mot valutasmugling

Formålet med det etablerte valutaregisteret og tilhørende regelverk er å forebygge og bekjempe økonomisk kriminalitet, samt å bidra til riktig skatte- og avgiftsbetaling. Arbeidet gjøres ved at kontroll- og etterforskningsmyndighetene får til-

gang til opplysninger om valutavekslinger og fysiske eller elektroniske overføringer av betalingsmidler inn og ut av Norge.

Brudd på plikten til å deklare valuta og andre betalingsmidler er i dag et internasjonalt problem. Selv om flere slike lovbrudd nå blir oppdaget, er det fremdeles grunn til å tro at bare en mindre del av den ulovlige inn- og utførselen blir avdekket.

For å øke treffsikkerheten i kontrollene vil etaten styrke informasjonsinnhenting og samarbeidet med andre aktører, herunder Skatteetaten og politiet. Etaten har hunder som er spesialtrent til å lukte seg fram til pengesedler. Disse har vist seg å være et nyttig hjelpemiddel for å finne smuglet valuta.

Innsats mot valutasmugling er en prioritert oppgave for etaten og meget viktig i kampen mot narkotikasmugling, hvitvasking og organisert kriminalitet.

Grensekontrollen

Gjennom tilstedeværelse ved grense og kontroll av vareførsel har Toll- og avgiftsetaten en sentral funksjon for å redusere den risiko som strømmen av varer, transportmidler og personer representerer. Internasjonalt rammeverk legger betydelige føringer for etatens kontroll ved grensene. Ved å møte potensielle trusler allerede i tilknytning til grensepassering, kan samfunnsbeskyttelsen økes.

Valg av riktig kontrollobjekt i en strøm av varer, kjøretøyer og personer er en viktig forutsetning for å lykkes i grensekontrollen. Kontrollen innrettes derfor etter vesentlighet og risiko, blant annet ved bruk av internasjonale kontaktnettverk, risikoanalyser og informasjonsinnhenting. Etaten har møtt trafikkøkning og nye trusler med forbedrede kontroll- og utvelgelsesmetoder, videreutvikling av etatens etterretnings- og analysearbeid, effektive teknologiske hjelpemidler og godt samarbeid med politiet.

Kontroll ved hjelp av røntgenutstyr og skannere bidrar til en mer effektiv kontrollgjennomføring og en raskere og mer smidig behandling av publikum og næringsliv. Etaten mottok i juni 2012 sin fjerde skanner. Dette er en mobil skanner som skal brukes av Tollregion Oslo og Akershus. Toll- og avgiftsetaten har gode erfaringer med bruk av skannere, både som enkeltstående verktøy og i kombinasjon med andre kontrollmetoder.

Etaten har i 2012 utplassert teknisk utstyr for elektronisk tilstedeværelse på grenseoverganger, basert på bruk av kameraer og skiltgjenkjenning. Systemet innebærer at det varsles med billedover-

føring når aktuelle kjøretøy passerer en grenseovergang. Erfaringer fra en prøveperiode i 2011 viste at dette er et effektivt verktøy som har bidratt til flere store narkotikabeslag. Etaten vil arbeide videre med sin bruk av systemet i 2013.

Etaten skal fortsette sitt arbeid med å hindre innførsel av piratkopivarer (IPR-varer). Denne handelen har sterke forbindelser til svart økonomi, og arbeidet beskytter produktsikkerheten, forbrukerne og hensynet til like konkurransevilkår i næringslivet. Piratkopier som representerer en fare for helse, miljø og sikkerhet, skal gis særlig oppmerksomhet.

Som en ytterligere styrking av grensekontrollen foreslås det avsatt til sammen 26,1 mill. kroner. Tiltakene omfatter etablering av grensekontroll i Langesund grunnet ny fergerute til Danmark, styrking av grensekontrollen på Storskog og Bjørnfjell grensestasjoner og utskifting av en av etatens mobile skannere.

Prøveprosjekt utrykningsstatus

Regjeringen ble ifm. Stortingets behandling av Dokument 8:88 S (2010–2011) «Om tettere samarbeid og bedre metoder for toll- og politietaten i arbeidet med ulovlig innvandring og annen kriminalitet» bedt om «[...] å foreta en vurdering av behovet for forskriftsendringer vedrørende tollvesenets behov for å benytte sine kjøretøy som utrykningskjøretøy i noen særlige tilfeller» og å legge fram vurderingen for Stortinget på egnet måte.

Toll- og avgiftsetaten har de senere årene sett en klar profesjonalisering av smuglervirksomheten, hvor smuglerne i økende grad er organisert i nettverk og benytter kontraspaning, følgebiler og kommunikasjonsutstyr for å unngå å bli stanset. Etatens beslagstatistikk viser at smuglingen i økende grad skjer over ubemannede grenseoverganger. I 2011 passerte i overkant av 8,5 mill. kjøretøy over landegrensen inn i Norge, fordelt på 11 betjente og 58 ubemannede grenseoverganger. Dette er en økning på 15 pst. fra 2006, og trafikken er økende.

Toll- og avgiftsetaten har i dag to hovedutfordringer i sin landveis grensekontroll. For det første har etaten ingen særskilte fullmakter i trafikken. Dette innebærer at etatens tjenestemenn må ferdes som ordinære trafikanter. For det andre er utstyret som i dag benyttes for å signalisere tollkontroll, uhensiktsmessig og har ikke ønsket effekt. Det oppstår misforståelser og problemer med å få gitt signal til kontrollobjektet om stansingspålegg og med å signalisere til andre trafi-

kanter at tollkontroll pågår. Risikoen for tjenestemenn, kontrollobjekter og andre trafikkkanter blir dermed unødig stor.

Utrykningsstatus i grensekontrollen har i hovedsak tre formål: Å sikre at tolltjenestebilene på en sikker måte kan observere og ta igjen kontrollobjekter, på en tydelig og sikker måte å signalisere stoppålegg og å øke sikkerheten for tolltjenestemenn, kontrollobjekt og andre trafikkkanter ved stans langs landevei. Utrykningsstatus innebærer at etatens kjøretøy gis anledning til å fravike vegtrafikklovens bestemmelser om skilting og veimerking, fartsbestemmelser og forbud mot trafikk og parkering. Det gir også etaten anledning til å benytte blinkende blått lys for å varsle om fri vei og for å varsle kontrollobjekt og andre veifarende om stans og gjennomføring av kontroll.

I situasjoner der kontrollobjekter forsøker å unndra seg tollkontroll, skal ikke Toll- og avgiftsetaten drive forfølgelse («biljakt»). Dette vil kunne utløse uønskede grensedragninger mot politiet og er i tillegg vesentlig mer ulykkesbelastet enn annen utrykningskjøring. Slike situasjoner må fortsatt håndteres av politiet. Etatens biler skal likevel kunne fortsette dagens praksis med på avstand å følge etter et objekt som unndrar seg tollkontroll, for å kunne observere veivalg og rapportere til politiet. Dette skal skje uten bruk av blålys.

Toll- og avgiftsetaten skal gjennomføre et treårig prøveprosjekt med bruk av utrykningsstatus og blålys. Prøveprosjektet gjennomføres i Tollregion Øst-Norge. Toll- og avgiftsdirektoratet får i oppdrag å evaluere prøveprosjektet etter to år, slik at det foreligger et godt grunnlag for vurdering av om utrykningsstatus for Toll- og avgiftsetaten skal gjøres permanent. Stortinget vil orienteres før en eventuell oppstart av en permanent ordning med utrykningsstatus for Toll- og avgiftsetaten.

Finansdepartementet og Samferdselsdepartementet vil i tillegg utrede og sende på høring et forslag om å gi Toll- og avgiftsetatens øvrige tjenestebiler fullmakt til ved behov å fravike enkelte deler av trafikkreglene, tilsvarende fullmaktene Statens vegvesen og parkeringsetater har i dag, for eksempel stans i busslommer, adgang til å krysse sperrelinjer, mv. Prøveprosjektet med utrykningsstatus gjennomføres uavhengig av dette arbeidet.

Internasjonalt samarbeid

Toll- og avgiftsetatens oppgaver preges i økende grad av den internasjonale utviklingen. Det legges

større vekt på beskyttelse av legal og effektiv internasjonal handel. Samtidig har trusler som internasjonal terror, miljøkriminalitet, svart økonomi og korrupsjon ført til krav om bedre kontroll av vare- og valutastrømmene. Tollmyndighetene må prioritere sine oppgaver ut fra en vurdering av den globale utviklingen, og etaten må følge med på og påvirke standarder og regelverk som utvikles gjennom World Trade Organization (WTO), World Customs Organization (WCO) og frihandels- og samarbeidsavtaler som Norge har inngått (herunder tollsamarbeidet innen EUs tollunion og bilaterale tollsamarbeidsavtaler med tredjeland).

Den vesentligste delen av norsk handel med utlandet er med andre europeiske land. Det er derfor viktig at regelverk, prosedyrer og kontrollmetoder avstemmes med våre europeiske handelspartnere. Norske tollmyndigheter har i 2012 tre faste stillinger utenlands for å styrke det internasjonale kontrollsamarbeidet, og i tillegg en spesialutsending i Brussel for å følge utviklingen i WCO, WTO, EU og EFTA. Samtidig er det ønskelig at nye og forbedrede prosedyrer for vareførselen får global oppslutning. WCOs rammeverk på tollområdet har som formål å forenkle den globale handelen, samtidig som samfunnsbeskytterollen skal ivaretas. Toll- og avgiftsdirektoratet arbeider med å harmonisere norske tollprosedyrer i tråd med dette og bidrar i utformingen av strategier og tiltak. Norske tollmyndigheter har vært en pådriver i arbeidet med å utarbeide en opprinnelseskonvensjon innenfor «EuroMed» området. Konvensjonen trådte i kraft 1. januar 2012.

Toll- og avgiftsetaten bistår Finansdepartementet og øvrige departementer, særlig Nærings- og handelsdepartementet og Utenriksdepartementet, i de løpende forhandlinger om frihandelsavtaler. For tiden føres frihandelsforhandlinger i regi av EFTA med India, RuBeKa (tollunion bestående av Russland, Hviterussland og Kasakhstan), Indonesia, Mellom-Amerika (Costa Rica, Guatemala, Honduras, Panama; eventuelt vil El Salvador og Nicaragua kunne tiltre forhandlingene på et senere stadium) og Vietnam. I tillegg forberedes forhandlinger i EFTA-regi med Malaysia. Gjenopptakelse av forhandlingene med Thailand antas å ligge noe lengre fram i tid.

Handelsfasilitering er et viktig tema under forhandlinger om frihandelsavtaler og på multilateralt plan. Toll- og avgiftsetaten bistår Finansdepartementet og Utenriksdepartementet i forhandlingene om handelsfasilitering under Doha-runden i WTO. Etaten deltar også i forhandlinger med enkeltland med sikte på inngåelse av avtaler om tollsamarbeid. Slike avtaler, som er uavhengige av

frihandelsavtalene, kan blant annet omfatte gjensidig informasjonsutveksling.

Det arbeides aktivt med å styrke samarbeidet mellom norske og russiske tollmyndigheter i nordområdene, og det vurderes om det er behov for å bygge ut de gjeldende tollsamarbeidsavtalene mellom Norge og Russland fra 1993 og 1997.

Toll- og avgiftsetaten har en aktiv rolle i WCO, for tiden blant annet med viseformannskap for Europaregionen i WCOs Policy Commission. Norge har spesielt lagt vekt på samfunnsbeskyttelse gjennom temaer som miljø, koordinert grensadministrasjon og forsterket innsats mot korrupsjon.

Etaten deltar aktivt i ulike komiteer og arbeidsgrupper innenfor WCO, samt under EFTA- og EØS-avtalen. Toll- og avgiftsdirektoratet deltar sammen med Finansdepartementet blant annet i EFTAs komité for handelsfasilitering, der det blant annet utarbeides modelltekster for EFTAs pågående tredjelandsforhandlinger. Direktoratet er også med i et eget ekspertutvalg om EUs satsing på produktsikkerhetsområdet, den såkalte «varepakken», hvor målet er å utarbeide retningslinjer for samarbeidet mellom toll- og tilsynsmyndigheter.

Toll- og avgiftsetaten bistår WCO med tollfaglig ekspertise i en del utviklingsland, med sikte på innføring av internasjonalt anerkjente standarder for tollbehandling, handelsfasilitering og god forvaltningspraksis. Arbeidet støttes i hovedsak av bistandsmidler fra NORAD, basert på avtale mellom NORAD og WCO.

EU innførte 1. juli 2009 nye regler om forhåndsvarsling av all vareførsel til og fra EU-området. Siden 1. januar 2011 har det vært obligatorisk å sende forhåndsvarsel elektronisk. Norge har inngått en egen avtale med EU i denne forbindelse og er dermed regnet for å være innenfor EUs sikkerhetssone, jf. Prop. 1 S (2010–2011). Som en følge av avtalen er Norge invitert til å delta på møtene i Customs Code Committee (CCC), EU-kommisjonens tollovskomité. Norge stiller nå i disse møtene som observatør med talerett.

Norske tollmyndigheter har bidratt aktivt i kontrollsamarbeidet innenfor WCO, Europol, Baltic Sea og Politi-Toll-Norden-samarbeidet (PTN), med sikte på kriminalitetsbekjempelse.

Obligatorisk elektronisk kontoutskrift for tollkreditt i Altinn

Toll- og avgiftsetaten bruker om lag 1,7 mill. kroner årlig på utsendelse av månedlige kontoutdrag knyttet til tollkreditt. Toll- og avgiftsetaten inn-

førte i 2011 en løsning for elektronisk levering av kontoutskrift for tollkreditt via Altinn. I underkant av 2 000 av totalt 23 000 tollkredittkunder mottar i dag dette elektronisk. Det er en forutsetning for å være med i tollkredittordningen at bedriften er registrert i merverdiavgiftsregisteret. Som følge av at Skatteetaten fra 1. januar 2012 har innført krav om pliktig levering av merverdiavgiftsoppgaver via Altinn, er det naturlig at tilsvarende plikt skal gjelde for tollkredittordningen. Ordningen vil medføre en netto besparelse for Toll- og avgiftsetaten på 1,3 mill. kroner årlig.

Nye TVINN

Det vises til omtale av Nye TVINN i Prop. 1 S (2011–2012). TVINN-systemet benyttes til toll-deklarasjoner og til fastsetting og innkreving av toll og avgifter. Prosjektet Nye Tvinns ble avsluttet juni 2012. Prosjektet Nye TVINN hadde som målsetning å utvikle differensierte løsninger for næringslivet med blant annet autorisasjonsordninger som gir enklere prosedyrer for transport og kontroll. Prosjektet arbeidet i 2012 med utvikling, testing og idriftsetting av funksjonelle og teknologiske forbedringer i TVINN. I tillegg ble inn- og utførselsprosessene for ulike transportformer analysert. Etaten vil fortsette med å videreutvikle prosedyrer, regelverk og teknologiske løsninger i sin ordinære drift.

Toll- og avgiftsetatens tilpasninger til nytt Autosys
Nytt Autosys er et prosjekt i regi av Vegdirektoratet, jf. omtale i Prop. 1 S (2012–2013) for Samferdselsdepartementet. Autosys er kilderegister for motorvognavgiftene, og det er avgjørende for riktig fastsettelse av avgiftene at data fra registeret er korrekte. Framtidig utforming av motorvognavgiftene er også avhengig av at registeret inneholder tilstrekkelige opplysninger om kjøretøy og eier. Det er også krav om at systemet skal være fleksibelt med tanke på tilpasninger til endringer i lovverk og andre formelle forhold, opprettholde generell IKT-sikkerhet, utarbeide gode selvbetjenings- og brukertjenester samt opprettholde høy datakvalitet. Det må gjennomføres tilpasninger i Toll- og avgiftsetatens IT-systemer som følge av nytt Autosys.

Nytt Autosys innføres løpende, med planlagt ferdigstilling innen utgangen av 2016. Toll- og avgiftsetatens tilpasninger av egne IT-systemer til nytt Autosys må skje på bakgrunn av framdriften i relevante deler av Autosys-prosjektet.

Mål og budsjett 2013

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for Toll- og avgiftsetaten for 2013:

- Motvirke ulovlig inn- og utførsel av varer
- Riktig fastsettelse av avgifter og toll
- Rettidig innbetaling av avgifter og toll
- Yte brukerne god service

Den underliggende målstruktur, kvalitative og kvantitative resultatmål, fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og Toll- og avgiftsetaten i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til etaten. I hovedsak vil de viktigste styringsparameterne for 2013 tilsvare dem som ble anvendt for 2011. Tilsiktede resultater i 2013 skal i hovedsak være på nivå med oppnådde resultater i 2011. Toll- og avgiftsetaten arbeider kontinuerlig med å forbedre kvaliteten i oppgaveløsningen. Det er imidlertid urealistisk å oppnå en helt feilfri saksbehandling. I praksis må arbeidet med å forbedre kvaliteten også avveies mot fastsatte effektivitetsmål.

Toll- og avgiftsetatens utgiftsramme foreslås satt til 1 533,8 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 3,9 pst. i forhold til saldert budsjett 2012.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og øvrige driftsutgifter og er budsjettert til 1 479,1 mill. kroner. Dette tilsvarer en økning på 5,7 pst. i forhold til saldert budsjett 2012. Økningen gjelder i hovedsak lønns- og prisjustering og økte avsetninger til etatens grensekontroll.

Finansdepartementet ber om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1610, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekter under kap. 4610, postene 01 Særskilt vederlag for tolltjenester og 04 Diverse refusjoner, jf. nærmere omtale nedenfor.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter større vedlikehold, utskiftninger og anskaffelser til IT-formål. Posten er budsjettert med 54,7 mill. kroner.

I forbindelse med enkelte anskaffelser og prosjekter kan det være behov for å bestille for mer enn bevilget. Det bes derfor om en bestillingsfullmakt på 40 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak IV.

Kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Særskilt vederlag for tolltjenester	6 243	6 600	6 400
02	Andre inntekter	2 383	2 900	2 400
03	Refunderte pante- og tinglysingsgebyr	2 219	2 000	2 000
04	Diverse refusjoner	3 710	2 800	3 100
11	Gebyr på kredittdeklarasjoner	272 378	175 000	32 100
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	113		
16	Refusjon av foreldrepenger	11 017		
17	Refusjon lærlinger	18		
18	Refusjon av sykepenger	21 449		
85	Overtredelsesgebyr – valutadeklarerings	5 443	5 000	5 000
	Sum kap. 4610	324 973	194 300	51 000

Post 01 Særskilt vederlag for tolltjenester

Posten omfatter gebyrer for privatrevirert tollbehandling og ekspedisjonsgebyr for utført tollforretning utenfor kontorsted og ekspedisjonstid. For å dekke de merkostnader som slik behandling og ekspedering medfører ved høyere aktivitetsnivå enn forutsatt, ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1610, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekter under kap. 4610, post 01 Særskilt vederlag for tolltjenester, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Satsene for privatrevirert tollbehandling/særskilt vederlag for tolltjenester vil bli økt til 370 kroner for 50 pst. overtid og til 470 kroner for 100 pst. overtid. Ekspedisjonsgebyret blir videreført med 200 kroner per påbegynt halvtime.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter flere typer inntekter som f.eks. avskiltingsgebyr, inntekter fra auksjonssalg av overliggende, inndratte varer, innkrevde saksomkostninger og agio. Avskiltingsgebyret på 900 kroner er noe høyere enn etatens kostnader tilsier slik at det også skal virke preventivt.

Toll- og avgiftsetaten har en del direkte utgifter i anledning auksjonssalg, særlig til kunngjøringer, provisjon til nettauksjonssted og til taksering

av spesielle varer som f.eks. tepper og smykker. Slike utgifter bidrar direkte til at det kan oppnås høyere salgsinntekter. For å få et mer korrekt uttrykk for salgsresultatet, foreslås at slike direkte utgifter kan trekkes fra brutto salgsbeløp (nettoposteres), jf. forslag til romertallsvedtak X.1.

Post 03 Refunderte pante- og tinglysingsgebyr

Posten omfatter refusjon av pante- og tinglysingsgebyr som Toll- og avgiftsetaten tidligere har betalt ved tvangsinnkreving av restanser, utført av de ordinære namsmenn.

Post 04 Diverse refusjoner

Posten benyttes til inntekter som er en direkte konsekvens av og av samme art som en korresponderende utgift. Dette gjelder blant annet tilskudd til prosjekter etter oppdrag fra NORAD og tilskudd fra andre statlige etater til konkrete prosjekter, kompetansetiltak mv., inntekter fra kursvirksomhet for næringslivet, inntekter fra framleie av lokaler ved Svinesund tollsted til spedisjonsforetak og provisjoner til dekning av etatens merutgifter ved innkreving av gebyrer o.l. for andre.

Det er nær sammenheng og samvariasjon mellom disse inntektene og tilhørende utgifter på kap.

1610, post 01 Driftsutgifter, og inntektene varierer en del fra år til år. Finansdepartementet ber derfor om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1610, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekter under kap. 4610, post 04 Diverse refusjoner, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 11 Gebyr på kredittdeklarasjoner

Ved innførsel er hovedregelen at toll og avgifter skal betales ved grensepasseringen. Etter tollkredittordningen kan godkjente importører innvilges kreditt, slik at deklarasjoner for en kalendermåned kan samles og betales den 18. i påfølgende måned. For hver innførselsdeklarasjon som belastes en tollkredittkonto, beregnes det et gebyr med hjemmel i § 14-20 fjerde ledd i skattebetalingsloven. I årene 2004–2011 var gebyret 75 kroner per deklarasjon. For å redusere overprisen ble gebyret fra 1. januar 2012 redusert til 47 kroner.

For 2013 foreslås det at gebyrordningen legges om, samtidig som gebyrinntektene reduseres betydelig. I måneder der en importør har benyttet seg av tollkredittordningen, vil han bli belastet et gebyr på 100 kroner. På årsbasis antas gebyret å

gi en inntekt på om lag 20 mill. kroner som tilsvarer Toll- og avgiftsetatens kostnader ved tollkredittordningen. Videreføring av gjeldende gebyrordning og -sats ville gitt en inntekt på om lag 170 mill. kroner. Omleggingen vil gi en kostnadsreduksjon for de aller fleste av de om lag 23 000 som kan bruke tollkredittordningen i dag.

Post 85 Overtredelsesgebyr – valutadeklarerer

Posten omfatter inntekter fra overtredelsesgebyr, ilagt ved ulovlig ut- og innførsel av valuta. Ordningen er nærmere omtalt i Prop. 1 L (2009–2010) Skatte- og avgiftsopplegget 2010 mv. – lovendringer. Valuta og andre betalingsmidler med en verdi tilsvarende mer enn 25 000 kroner skal meldes, framlegges og deklarerer for Toll- og avgiftsetaten ved inn- og utførsel iht. tolloven med forskrifter. Når det er konstatert brudd på deklareringsplikten, kan det ilegges et overtredelsesgebyr, eventuelt kan forholdet anmeldes til politiet. Overtredelsesgebyret kan utgjøre inntil 20 pst. av ikke-deklart beløp.

Kap. 1618 Skatteetaten

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	4 554 740	4 355 900	4 487 300
21	Spesielle driftsutgifter	148 044	131 500	150 000
22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	99 301	163 200	275 200
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	155 016	86 500	96 500
	Sum kap. 1618	4 957 101	4 737 100	5 009 000

Formål, hovedoppgaver og organisering

Målene for Skatteetaten er å tilrettelegge for korrekt fastsettelse og innbetaling av skatter og avgifter, sørge for et oppdatert folkeregister samt yte god service. Skatteetatens hovedoppgaver er å:

- utskrive forskuddsskatt
- sikre skatte- og avgiftsprovenyet, herunder kontrollere grunnlaget for oppgavene fra skatte- og avgiftspliktige og tredjepart
- fastsette og kontrollere skatt på formue og inntekt, i tillegg til folketrygdavgifter

- fastsette, kontrollere og innkreve merverdi- og arveavgift
- kontrollere og føre tilsyn med de kommunale skatteoppkrevernes innkreving av direkte skatter og arbeidsgiveravgift
- forvalte folkeregisteret
- forvalte regelverk, herunder informere og veilede publikum

Skatteetaten er organisert med et sentralt direktorat og fem skatteregioner (Skatt nord, Skatt Midt-Norge, Skatt vest, Skatt sør og Skatt øst) samt

Oljeskattekontoret og Skatteopplysningen. Skatte-regionene består per 1. september 2012 av til sammen 131 skattekontorenheter. I tillegg har Skatteetaten 50 serviceavtaler med andre offentlige kontorer. Etaten hadde per 1. mars 2012 en bemanning tilsvarende 5 955 årsverk.

Mål og resultater 2011

Skatteetatens driftsresultater vurderes ut fra fire fastsatte hovedmål, jf. nedenfor. For 2011 ble det gjort en del endringer i etatens styringsparametre, blant annet under hovedmål 1. Styringsparametrene, spesielt på dette området, er under utvikling.

Hovedmål 1: Skattene skal fastsettes riktig og til rett tid

I 2011 ble det fastsatt 834,4 mrd. kroner i direkte og indirekte skatter på etatens ansvarsområde. Fastsatt beløp utgjorde til sammen 61,2 mrd. kroner mer enn i 2010, jf. tabell 5.8 og fotnote 1. Dette skyldes i hovedsak en økning i skatt på inntekt og formue med 23,3 mrd. kroner og petroleumsskatt med 29,3 mrd. kroner. Trygdeavgift og arbeidsgiveravgift økte med henholdsvis 3,8 og 4,0 mrd. kroner. Merverdiavgift viste en samlet økning på 10,7 mrd. kroner sammenliknet med 2010. Merverdiavgift på import, fastsatt av Toll- og avgiftsetaten, økte med 9,6 mrd. kroner, og merverdiavgift fastsatt av Skatteetaten økte med 1,1 mrd. kroner. Det ble utliknet 1,7 mrd. kroner i arveavgift i 2011, en nedgang på 0,3 mrd. kroner fra 2010.

Det vises for øvrig til omtale i Prop. 1 LS (2012–2013) Skatter, avgifter og toll 2013.

Tabell 5.8 Fastsatte skatter og avgifter – oversikt

	(mill. kroner)		
	2009	2010	2011
Skatt på inntekt og formue	307 500	324 600	347 900
Trygdeavgift	86 200	89 600	93 400
Petroleumsskatt	246 800	145 100	174 400
Sum fastsatt ved likningsbehandlingen	640 500	559 300	615 700
Arbeidsgiveravgift, unntatt sentralt beregnet arbeidsgiveravgift	116 300	119 800	123 800
Merverdiavgift ¹	185 200	198 500	209 200
Arveavgift	2 700	2 000	1 700
Sum fastsatte skatter og avgifter	944 700	879 600	950 400
Sum fastsatte skatter og avgifter eksklusive merverdiavgift fastsatt av Toll- og avgiftsetaten	846 000	773 200	834 400

¹ Beløpet inkluderer merverdiavgift som oppkreves av Toll- og avgiftsetaten ved innførsel. Dette utgjorde 116,0 mrd. kroner for 2011 og 106,4 mrd. kroner for 2010. For merverdiavgiftspliktige næringsdrivende er innførselsmerverdiavgiften fradragsberettiget i deres avgiftsoppgjør med skattekontorene, jf. fotnote 3 i tabell 5.7 under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten.

Utskriving og endring av skattekort for inntektsåret 2011

For inntektsåret 2011 ble det i desember 2010 skrevet ut vel 3,5 mill. skattekort. I løpet av 2011 ble 24,4 pst. av skattekortene endret. Tilsvarende tall var 21,8 pst. i 2010 og 25,7 pst. i 2009. Økningen fra 2010 skyldes blant annet at en del pensjonister fikk feil skattekort ved forskuddsutskrivingen som følge av at pensjonsreformen ble innført

sent på året. Det ble i 2011 skrevet ut 143 000 skattekort til nye skattepliktige. Dette er 28 pst. mer enn i 2010.

Likning for inntektsåret 2010

I 2011 behandlet Skatteetaten selvangivelser for inntektsåret 2010 fra om lag 3,6 mill. lønnsstakere og pensjonister, 324 000 personlig næringsdrivende og 240 000 selskaper, jf. tabell 5.9.

Skatteetaten mottok 54,2 mill. oppgaver med grunnlagsdata i forbindelse med likningsarbeidet i 2011. Dette er en økning på 1,7 mill. oppgaver fra 2010. Av de mottatte oppgavene var 9,2 mill. lønns- og trekkoppgaver og 25,2 mill. saldo- og renteopp-

gaver. I alt ble 99,6 pst. av oppgavene med grunnlagsdata mottatt med fastsatt kvalitet innen produksjonsstart for selvangivelsen. Dette er en bedring på ett prosentpoeng fra 2010.

Tabell 5.9 Antall behandlede selvangivelser mv.

	2009	2010	2011
Selvangivelse lønnstakere og pensjonister	3 431 000	3 483 600	3 551 500
Selvangivelse personlig næringsdrivende	312 000	305 000	324 000
Selvangivelse etterskuddspliktige selskaper	229 000	234 000	240 000
Grunnlagsdata (lønns- og trekkoppgaver, bankoppgaver mv.)	54 100 000	52 500 000	54 150 000

Ordningen med leveringsfritak for selvangivelse ble innført fra inntektsåret 2007. I 2009 valgte 58,3 pst. av lønnstakerne og pensjonistene å benytte seg av leveringsfritaket. I 2010 steg andelen til 64,4 pst., og i 2011 var andelen 65,3 pst. Av dem som leverte selvangivelse, leverte 62,2 pst. elektronisk i 2011, en økning fra 58,2 pst. i 2010.

Som følge av leveringsfritaket er antallet personlige skattytere som blir ilagt forsinkelsesavgift, vesentlig redusert. I 2009 ble 17 000 ilagt forsinkelsesavgift og 12 500 i 2010. I 2011 økte antall som leverte for sent til 23 000. Økningen gjelder i hovedsak personlige skattytere som driver næring, og derfor ikke er omfattet av leveringsfritaket.

Antallet upersonlig skattytere som ble ilagt forsinkelsesavgift, ble redusert fra 35 300 i 2009 til 22 100 i 2010, men økte til 31 100 i 2011.

Andelen rettidig innleverte selvangivelser fra upersonlige skattytere og personlige skattytere som driver næring var noe lavere enn i 2010. Resultatet ble 92,3 pst., og resultatmålet 95 pst. ble ikke nådd. Flere tiltak iverksettes for å snu den negative utviklingen.

Skatteoppgjøret for inntektsåret 2010

Nytt system for likning ble i 2010 innført som landsdekkende system, og 2011 var første år systemet leverte data til selvangivelsesproduksjonen. For inntektsåret 2010 utgjorde utskrevet forskudd 102 pst. av utliknet skatt. Dette er innenfor resultatmålet som er mellom 98 og 102 pst.

I 2011 ble det innført en ordning med å produsere skatteoppgjør for deler av lønnstakerne og pensjonistene også i august og september. Skatteoppgjøret for inntektsåret 2010 ble klart i juni

2011 for om lag 81 pst. av lønnstakerne og pensjonistene. Ytterligere 5,5 pst. fikk skatteoppgjør i august og september. På grunn av sambeskatning med næringsdrivende ektefelle eller på grunn av ytterligere kontroll, fikk de resterende 13,5 pst. skatteoppgjør i oktober 2011. I 2010 var andelen lønnstakere og pensjonister med skatteoppgjør i juni 84 pst. og oktober 16 pst. Også alle som selv driver næring, fikk skatteoppgjøret i oktober. Etterskuddspliktige skattytere (selskaper mv.) får alltid skatteoppgjøret i oktober.

Antallet forskuddspliktige skattytere med restskatt økte fra 705 500 i 2010 (18,6 pst.) til 732 400 i 2011 (18,9 pst.). Antallet med tilgodebeløp økte fra 2,7 mill. i 2010 til 2,9 mill. i 2011 (74 pst.). Gjennomsnittlig restskattebeløp var om lag 21 000 kroner, som er en liten økning fra 2010. Gjennomsnittlig tilgodebeløp var om lag 12 000 kroner. Dette er en liten nedgang fra 2010.

Det er et mål at 95 pst. av klagen på likningen skal behandles innen 3 måneder etter klagefristens utløp. I 2011 ble 93,2 pst. av klagen behandlet innen tre måneder. Behandlingstiden har hatt en positiv utvikling de siste årene, fra 85 pst. i 2009 og 89 pst. i 2010.

Sentralskattekontorene

Sentralskattekontoret for storbedrifter, som er underlagt Skatt øst, er opprettet for å ivareta spesielle områder innen bedriftsbeskatningen. Kontoret liknet i 2011 om lag 4 200 selskaper, og det ble fastsatt skatt for om lag 33,5 mrd. kroner. Dette er en økning på 1 mrd. kroner fra 2010. Antallet liknede selskaper har økt med om lag 600. Sentralskattekontoret likner i tillegg alle kraftverk med ytelse over 5 500 kVA, totalt 119 kraftproduse-

rende selskaper. For disse selskapene ble det fastsatt 11,6 mrd. kroner i skatt. Naturressursskatt og grunnrenteskatt utgjorde 8,3 mrd. kroner.

Sentralskattekontoret for utenlandssaker, som er underlagt Skatt vest, er opprettet for å ivareta spesielle områder innen beskatning av utenlandske selskaper og arbeidstakere med midlertidig tilknytning til landet. Kontoret liknet 56 478 lønns-takere og sjømenn i 2011. Dette er en økning på 10,4 pst. fra 2010. Ved den ordinære likningen for 2010 ble det fastsatt 2,36 mrd. kroner i skatt for forskuddspliktige. Dette var 20 mill. kroner mer enn ved ordinær likning for 2009. Kontoret liknet til sammen 580 selskaper og 3 115 forskuddspliktige næringsdrivende ved ordinær likning i 2011. For selskaper er dette 5,3 pst. mer enn i 2010. For selvstendig næringsdrivende er det en økning på 12 pst. fra 2010, men over en fordobling (136 pst.) fra 2009. Fastsatt skatt for etterskuddspliktige ved ordinær likning for inntektsåret 2010 var 1 015 mill. kroner. Dette er en økning på 246 mill. kroner fra 2010 og 362 mill. kroner fra 2009.

Oljeskattekontoret, som er administrativt underlagt Skattedirektoratet og faglig underlagt Finansdepartementet, er opprettet for å ivareta spesielle områder innen beskatning av petroleumsvirksomheten. Kontoret liknet 70 selskaper i 2011, og fastsatt skatt var 174,4 mrd. kroner. Dette er en økning på 29,3 mrd. fra 2010, jf. også tabell 5.8. Den samlede produksjonen av olje og gass var marginalt lavere i 2011 enn året før.

Merverdiavgift

Ved utgangen av 2011 var det registrert om lag 341 000 virksomheter i merverdiavgiftsmanntallet, og det ble behandlet knapt 1,6 mill. omsetningsoppgaver i løpet av 2011. 95,7 pst. av oppgavene ble levert rettidig (80 dager etter forfall). Dette er samme resultat som i 2010. Om lag 85 pst. av skjønnsfastsettelsene skjedde innen to måneder. Dette er en nedgang med i overkant av ett prosentpoeng fra 2010. Målet er 90 pst. Oppgaveløsningen har hatt en god resultatbedring de siste årene.

Arve- og gavemeldinger

I 2011 mottok Skatteetaten om lag 43 000 arve- og gavemeldinger. Dette er uendret fra 2010. Andelen saker som behandles innen seks måneder, var på 91,3 pst. ved utgangen av 2011 og innenfor resultatmålet på 90 pst. Resultatet i 2010 var 90,2 pst. og 71 pst. i 2009. Ved utgangen av 2011 var 63,7 pst. av klagen på vedtak i arveavgiftssaker

behandlet innen tre måneder. Resultatet er svakere enn i 2010 (73,2 pst.), men dette skyldes til dels uriktig registrering for mange av klagesakene. Målet er at 90 pst. av klagen skal behandles innen tre måneder.

I 2011 fikk arveavgiftssystemet funksjonalitet for maskinell behandling av enkle saker. Det var om lag 3 000 slike saker i 2011.

Skatteetatens og skatteoppkrevernes kontroll av næringslivet

En vesentlig del av Skatteetatens kontroll med næringslivet utføres i forbindelse med den årlige likningsbehandlingen og ved behandlingen av omsetningsoppgaver. I tillegg gjennomfører Skatteetaten og de kommunale skatteoppkreverne en rekke kontrollaktiviteter, herunder etterkontroller (avdekkingskontroller mv.). Det er en løpende utfordring å finne den riktige balansen mellom de ulike kontrolltypene. I 2011 endret Skatteetaten kontrollkategorier og kontrollbegreper.

Det har vært krevende for Skatteetaten å vri ressursene fra likningsarbeid til tyngre kontroller av næringsdrivende og selskaper. Spesielt utvidede kontroller av næringsdrivende under likning er redusert de siste årene. Utviklingen er ikke tilfredsstillende, og flere tiltak er iverksatt.

Av det samlede antall kontroller i 2011 ble det gjennomført i underkant av 15 000 etterkontroller og formal- og infokontroller. Dette er omtrent samme omfang som i 2010. Av disse ble om lag 6 200 gjennomført av skattekontorene, noe som er en økning på noe over 800 fra 2010. De kommunale skatteoppkreverne gjennomførte vel 8 700 kontroller, som også er en liten økning fra tidligere år (8 100 i 2010). Fra 2011 er det innført nye styringsparametre på kontrollområdet, og departementet forventer at disse vil tilrettelegge for en bedre balanse mellom de ulike kontrolltypene.

Skatteetaten gjennomførte i 2011 flere tyngre kontroller (etterkontroller) enn i 2010, men resultatmålet ble likevel ikke nådd. Imidlertid har kontrollen avdekket større beløp enn tidligere fordi etaten behandler flere større saker. Resultatmålene for gjennomsnittlig avdekket per kontroll for hhv. inntekt og merverdiavgift ble nådd. De store sakene er viktige både av hensyn til provenyet, opplevd oppdagelsesrisiko og etterlevelse.

Skatteoppkreverne er oppfordret til å etablere større kontrollmiljøer, og mange kommuner har etablert interkommunale kontrollordninger, med gode erfaringer.

I 2011 ble i overkant av 20 200 omsetningsopp-gaver for merverdiavgift kontrollert og resultat-målet nådd. Dette er samme nivå som i 2010, men en betydelig økning fra tidligere år. Gjennomsnitt-lig avdekket beløp tilsvarer 20 300 kroner, og resultatmålet ble nådd. Det forventes at den posi-tive utviklingen på området fortsetter.

For øvrig vises til omtalen nedenfor av etatens arbeid med å bekjempe skattekriminalitet.

Hovedmål 2: Skattene skal betales til rett tid

Innkreving av inntekts- og formuesskatt og avgif-ter til folketrygden (trygdeavgift og arbeidsgiver-

Tabell 5.10 Samlet aktiv restanse¹

	(mill. kroner)		
	2009	2010	2011
Skatt og arbeidsgiveravgift	21 267	25 553	23 543
Merverdiavgift ²	5 584	5 416	5 420
Arveavgift	392	322	533
Samlet aktiv restanse	27 243	31 290	29 496

¹ Med aktiv restanse menes restanse inklusive krav i konkursbo, men unntatt krav stilt i bero og utgiftsførte krav.

² Omfatter ikke innførselsmerverdiavgift fastsatt av Toll- og avgiftsetaten, eller krav på tilbakebetaling av merverdiavgift.

Skatt og arbeidsgiveravgift

Per 30. juni 2012 utgjorde samlede innbetalinger for forskuddsordningen (forskuddstrekk og utskrevet forskuddsskatt person) 99,8 pst. av de fastsatte krav for inntektsåret 2011, jf. tabell 5.11.

avgift) er lagt til de kommunale skatteoppkre-verne, med Skatteetaten som faglig overordnet myndighet. Skatteetaten er eneansvarlig for inn-kreving av innenlands merverdiavgift, petrole-umsskatt og arveavgift.

Aktiv restanse

Samlet aktiv restanse var 29,5 mrd. kroner per 31. desember 2011, om lag 1,8 mrd. kroner lavere enn året før, jf. tabell 5.10.

Innbetaling av restskatt for inntektsåret 2010 var noe høyere enn for inntektsåret 2009. Av arbeids-giveravgift fastsatt i 2011, ble 99,8 pst. innbetalt. Dette er tilsvarende resultat som for 2010. Depar-tementet vurderer resultatene samlet sett som til-fredsstillende.

Tabell 5.11 Skatt og arbeidsgiveravgift for inntektsårene 2009–2011

		(mill. kroner)		
Inntektsår		2009	2010	2011
Forskuddsordningen ^{1, 3}	Sum krav	346 263	365 188	392 807
	Innbetalt	99,7 pst.	99,8 pst.	99,8 pst.
	Aktiv restanse	1 077	890	590
Utskrevet forskuddsskatt (upersonlige skattytere) ^{2, 4}	Sum krav	46 387	54 525	
	Innbetalt	99,9 pst.	99,9 pst.	
	Aktiv restanse	49	20	
Restskatt (upersonlige skattytere) ^{2, 4}	Sum krav	18 419	22 816	
	Innbetalt	96,3 pst.	98,8 pst.	
	Aktiv restanse	621	124	
Restskatt (person) ⁴	Sum krav	13 982	15 342	
	Innbetalt	91,0 pst.	92,6 pst.	
	Aktiv restanse	1 244	1 041	
Arbeidsgiveravgift ³	Sum krav	119 787	123 516	130 807
	Innbetalt	99,7 pst.	99,8 pst.	99,8 pst.
	Aktiv restanse	347	282	113

¹ Forskuddsordningen er utskrevet forskuddsskatt person og forskuddstrekk.

² Utskrevet forskuddsskatt og restskatt i regnskapssystemet SOFIE er ikke direkte sammenliknbare med det som inngikk i den tidligere etterskuddsskatten i det gamle skatteregnskapet.

³ Målt per 30. juni – ½ år etter inntektsåret

⁴ Målt per 30. juni – 1½ år etter inntektsåret

Merverdiavgift

Per 31. desember 2011 var 99,3 pst. av merverdiavgift fastsatt for avgiftsåret 2010 innbetalt, jf. tabell 5.12. Resultatet er litt bedre enn foregående år. Resultatet vurderes som tilfredsstillende.

Tabell 5.12 Merverdiavgift for avgiftsårene 2008–2010

		(mill. kroner)		
Avgiftsår		2008	2009	2010
Sum krav ¹		191 911	190 488	199 680
Innbetalt ¹		99,2 pst.	99,2 pst.	99,3 pst.
Ikke innbetalt		1 557	1 482	1 336
Aktiv restanse ²		408	485	533

¹ Målt per 31. desember – 1 år etter avgiftsåret

² Eksklusive konkursbo, restkrav, avskrivninger og ettergivelser

Skattehjelpen

Arbeidet rettet mot vanskeligstilte skattytere er videreført. I alle regioner er det opprettet egne enheter, Skattehjelpen, som arbeider spesielt med denne målgruppen. Skattehjelpen har ansvaret for å koordinere regionens innsats overfor skattytere som av ulike årsaker ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ivareta sine rettigheter overfor skattemyndighetene.

Skattehjelpen skal arbeide både forebyggende og med vurdering av saker om endring av tidligere fastsetting eller helt eller delvis ettergivelse av skatte- eller avgiftskrav. Saker med skjønnsfastsatte krav (manglende egendeklaring) prioriteres. Skattehjelpen kan vurdere alle typer saker innenfor gjeldende lover og retningslinjer, men har ikke vedtakskompetanse.

På landsbasis har Skattehjelpen i 2011 tatt 1 169 saker opp til vurdering. Fastsatt likning og merverdiavgift er endret i 36 pst. av disse sakene og i 3 pst. av sakene er krav ettergitt.

Skatteoppkreverfunksjonen for kommune 2312 – Skatteoppkrever utland

Arbeidstakere og oppdragsgivere med midlertidig opphold eller oppdrag på land eller sokkel i Norge og som ikke har tilknytning til andre kommuner, knyttes til denne «kommunen». Sentralskattekontoret for utenlandssaker er likningsmyndighet for sokkelkommunen, mens skatteoppkrevingen utføres av Skatteoppkrever utland. Begge er underlagt Skatt vest.

Arbeidsoppgavene til Skatteoppkrever utland er spesielt krevende på grunn av debitorenes korte opphold i Norge. Totalrestansen ved Skatteoppkrever utland er som følge av iverksatte tiltak blitt noe redusert i 2011. I 2011 ble det innført nye måleparametre som erstattet den tidligere målingen av restanseutviklingen. Departementet er tilfreds med utviklingen i resultatene ved Skatteoppkrever utland, men forventer at direktoratet fortsatt følger opp dette området særskilt.

Skatteetatens kontroll av skatteregnskapet og faglige oppfølging av skatteoppkreverne

Kontroll av skatteregnskapet utføres av regionale kontrollenheter ved skattekontorene. I 2011 ble samtlige regnskap kontrollert, og det ble gjennomført stedlige kontroller av skatteregnskapet ved 82,6 pst. av skatteoppkreverkontorene.

Regionene har gjennomført en evaluering av skattekontorenes faglige oppfølging av skatteopp-

kreverne i 2011. 53 pst. av skatteoppkreverne sier seg helt eller delvis enig i at de får god faglig hjelp fra skattekontoret i kontrollarbeidet og 50 pst. mener at samarbeidet på kontrollområdet fungerer godt. Skattekontorene skal arbeide for å forbedre den faglige oppfølgingen av skatteoppkreverne på arbeidsgiverkontrollområdet.

Hovedmål 3: Folkeregisteret skal ha høy kvalitet

Et oppdatert folkeregister er avgjørende for en rekke sentrale samfunnsfunksjoner. For å oppnå et folkeregister med høy kvalitet er Skatteetaten blant annet avhengig av at andre instanser gir korrekte opplysninger til etaten og at endringer meldes raskt. I 2011 ble resultatmålene for saksbehandlingstidene nådd for fire av totalt seks styringsparametre, tilsvarende som i 2010.

Skatteetaten har samarbeidet med blant annet Statens kartverk og Statistisk sentralbyrå for å øke andelen personer med entydig boligadresse i flerbolighus. Dette har medført at målet om 95 pst. bolignummerdekning på landsnivå ble nådd i 2010. Resultatet er opprettholdt i 2011.

Hovedmål 4: Brukerne skal få god service

Skatteetaten legger stor vekt på å yte god service og gi god informasjon til de skattepliktige. Etaten har i senere år styrket veiledning og service til skattyterne. Den landsdekkende Skatteopplysningen har vært i drift fra 2008 og hadde i underkant av 2,7 mill. telefonhenvendelser i 2011. Etatens resultatmål om at minst 70 pst. av telefonhenvendelsene til Skatteopplysningen (ekskl. tilbakeringing) skal få svar innen 2 minutter, ble nådd i 2011. Resultatet i 2011 var 74 pst., en økning på 11 prosentpoeng fra 2010. Imidlertid økte gjennomsnittlig ventetid på telefon noe fra 2010 til 2011, og antall besvarelser gikk noe ned. I tillegg til å prioritere at skattepliktige skal få raskt svar, har etaten i 2011 gjennomført flere tiltak som forventes å øke kvaliteten på svarene.

Servicesenter for utenlandske arbeidstakere (SUA) i Oslo, Stavanger og Kirkenes hadde nesten 110 000 brukere i 2011, mot 102 000 i 2010 og 81 000 i 2009. Her kan både arbeidsgivere og utenlandske arbeidstakere få veiledning og behandling av søknader.

Skatteetaten gjennomfører jevnlig brukerundersøkelser blant lønnstakere og pensjonister og mot næringslivet. Brukerundersøkelser viser at publikum i hovedsak er fornøyd med servicen fra Skatteopplysningen. En undersøkelse gjen-

nomført blant lønnstakere og pensjonister, viser en jevnt god tilfredshet med etatens servicenivå.

Behandling av klager på skatte- og arveavgiftsvedtak

Tabell 5.13 viser antall klagesaker som er blitt behandlet ved skattekontorene og i nemndene. Etter ligningsloven § 9-5 nr. 5 kan Skattedirektoratet kreve at Riksskattenemnda overprøver vedtak truffet av skatteklagenemnda. Det framgår av forarbeidene, Ot.prp. nr. 1 (2006–2007), at adgangen til å overprøve skatteklagenemndas vedtak i Riksskattenemnda er svært begrenset og skal fungere som en sikkerhetsventil for avgjørelser som ikke bør bli stående uendret. Antall saker behandlet i Riksskattenemnda de siste årene er derfor redusert. Det høye antallet i 2011 skyldes gjenopptakelse av et stort antall saker som av formelle grunner ikke kunne behandles på skattekontor

eller klagenemnds nivå. Sakene gjaldt bortfallet av «automatisk» særfradrag for diabetikere.

Antall klager behandlet ved skattekontorene økte med nesten 20 000 fra 2010, blant annet som følge av nedbygging av restanser. I 2011 ble 91,9 pst. av klagen på likningsbehandlingen behandlet innen 3 måneder, noe under resultatmålet på 95 pst., men en resultatforbedring på 3,1 prosentpoeng fra 2010.

Ved utløpet av 2011 var 80,3 pst. av sakene til Klagenemnda for merverdiavgift behandlet innen 6 måneder. Dette er en forbedring fra 2010 (70,5 pst.), men fortsatt betydelig under målet på 90 pst. Antall saker behandlet i skatteklagenemndene er på samme nivå som i 2010, men saksbehandlingstiden har blitt kortere. Saksbehandlingstidene ved skatteklagenemndene har likevel et klart forbedringsbehov. Skatteetaten følger opp klagenemndene nøye for å redusere saksbehandlingstidene.

Tabell 5.13 Skatteetaten – antall behandlede klager på skattevedtak

	2009	2010	2011
Behandlet av skattekontoret selv i 1. instans ¹	66 652	68 006	87 568
Behandlet i de regionale skatteklagenemndene	3 169	3 852	3 848
Behandlet i Riksskattenemnda	11	6	118
Behandlet i Klagenemnda for petroleumsskatt	31	36	45
Behandlet i Klagenemnda for merverdiavgift	260	237	302

¹ Tallet omfatter både saker omgjort etter klage og etter eget initiativ.

Skatteetaten har ikke nådd resultatmålet for saksbehandlingstid for klager på arveavgiftsvedtak. I 2010 og 2011 ble hhv. 73,2 pst. og 63,7 pst. av klagen i arvesaker behandlet innen 3 måneder, vesentlig under målet om 90 pst. Det forventes en forbedring i 2012.

Samlet resultatvurdering

Finansdepartementet vurderer resultatene i 2011 på fastsettingsområdet i hovedsak som tilfredsstillende. Kvaliteten på opplysningene som etaten mottar som grunnlag for likningen blir stadig bedre, og en betydelig andel av grunnlagsdata rapporteres elektronisk. De store produksjonene er gjennomført til rett tid og med god kvalitet.

Skatteetaten har ikke i stor nok grad klart å flytte ressursene fra likningsarbeidet til tyngre kontroll av næringsdrivende og selskaper. Ressursbruken til næringslikningen, spesielt utvidede kontroller av næringsdrivende under likning, bør økes. Resultatene fra 2011 viser likevel

at etaten har gjennomført flere tyngre kontroller. Det er utfordrende å finne riktig balanse mellom de forskjellige kontrolltypene, men departementet er tilfreds med at etaten har dreid ressursbruken mot større kontroller og mer komplekse saker og at det avdekkes større beløp enn tidligere.

Resultatene på innkreivingsområdet er i hovedsak gode. Utviklingen i resultatene til Skatteoppkrever utland har vært positiv i 2011. Arbeidet med innkreivning fra Skatteoppkrever utland følges fortsatt opp særskilt.

Resultatene i 2011 på folkeregisterområdet innfrir i hovedsak fastsatte mål, men det er fremdeles et forbedringspotensial for enkelte meldingstyper.

Brukerundersøkelser viser at publikum er godt fornøyd med den veiledningen som gis fra Skatteopplysningen, og at lønnstakere og pensjonister er tilfreds med etatens servicenivå. Det er imidlertid fortsatt et behov for å redusere saksbehandlingstidene på enkelte områder, spesielt ved klagenemndene og klager på arveavgiftsvedtak.

Samlet sett vurderes Skatteetatens måloppnåelse for 2011 som god. Departementet forventer ytterligere resultatforbedringer.

Sentrale utfordringer og tiltak

Bekjempelse av skatte- og avgiftsunndragelser

Generelt

Skatter og avgifter utgjør inntektsgrunnlaget for velferdsstaten. Skatte- og avgiftsunndragelser rammer fellesskapet og svekker grunnlaget for velferdsstaten. Samtidig fører det til at de lovlige skatte- og avgiftsbetalerne må betale en større andel av fellesskapets utgifter. Dermed reduseres deres evne til å konkurrere med de useriøse aktørene. Det er også grunn til å anta at omfattende skatte- og avgiftsunndragelser i et samfunn bidrar til å svekke den generelle lojaliteten til skattesystemet.

Merverdiavgiftssystemet er basert på tillit mellom myndighetene og næringslivet og innebærer at den næringsdrivende selv deklarerer den avgift som skal betales eller refunderes. Både internasjonalt og i Norge avdekkes det hvert år omfattende merverdiavgiftssvindler. Skatteetatens og Toll- og avgiftsetatens erfaringer er at slike avgiftsunndragelser i økt utstrekning skjer gjennom transaksjoner i organiserte nettverk.

Regjeringen har i mange år prioritert arbeidet mot skatte- og avgiftskriminalitet høyt, og Skatteetaten har i perioden 2009–2012 fått økte bevilgninger blant annet for å styrke arbeidet innenfor merverdiavgiftsområdet, arbeidet mot skatteparadis, kontrollen av utenlandsk arbeidskraft, skattekriminalitet og bransjekontroller.

Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet (2011–2014) legger viktige premisser for Skatteetatens arbeid på dette området. Skatteetaten følger opp tiltakene og rapporterer årlig statusen til departementet.

Skatteetaten har de senere år lagt vekt på å skaffe seg bedre kunnskap om skatte- og avgiftsunndragelser, med sikte på stadig mer målrettet og variert virkemiddelbruk. For etaten er det viktig å arbeide i forkant for å oppnå riktigst mulig skatte- og avgiftsberegning gjennom informasjons- og veiledningstiltak. Det arbeides med å utvikle bedre risiko- og trusselvurderinger knyttet til alvorlig skattekriminalitet. På områder hvor det er avdekket betydelige unndragelser, arbeides det med å analysere omfang, årsaker og kjennetegn.

Innenfor sitt forvaltningsområde ser Skatteetaten en utvikling hvor unndragelsene stadig oftere skjer i organiserte strukturer. Samfunnsforhol-

dene har endret seg, og den teknologiske utviklingen har vært omfattende siden ligningsloven ble vedtatt. Økt aktivitet over landegrensene, konsern med virksomheter i ulike land, nettjenester mv. bidrar til større kompleksitet i sakene Skatteetaten arbeider med. Det utvikles mer komplekse metoder for skatte- og avgiftsunndragelser og som er vanskeligere å avdekke, for eksempel ved at de krever en betydelig grad av organisering eller inngår i større nettverk, ofte kombinert med andre typer kriminalitet. På denne bakgrunn har Finansdepartementet i Prop. 141 L (2011–2012) foreslått å endre og utvide Skatteetatens kontrollhjemler, slik at de samsvarer bedre med de utfordringer Skatteetaten står overfor. Forslaget er i hovedtrekk en oppfølging av Skatteunndragelsesutvalgets forslag i NOU 2009: 4. Departementet foreslår i størst mulig grad like kontrollbestemmelser i ligningsloven og merverdiavgiftsloven. For å gjøre kontrollene mer effektive, foreslår departementet blant annet en mer generell plikt til å gi opplysninger etter krav fra skatte- og avgiftsmyndighetene, spesielt for tredjeparter.

Skatteunndragelsesutvalget kom med forslag til endringer på en rekke områder, og flere av forslagene er tidligere fulgt opp med lovendringer. Dette gjelder blant annet tiltak mot bruken av kontante betalingsmidler, herunder forslag om å nekte næringsdrivende fradragsrett for utgifter som ikke er betalt via bank, og forslag om å gjøre kjøper av tjenester (og varer sammen med tjenester) medansvarlig for skatt og merverdiavgift som den som leverer tjenesten har unndratt dersom kjøpesummen overstiger 10 000 kroner, og kjøperen ikke har betalt via bank. I Prop. 141 L (2011–2012) foreslo departementet også å innføre en ordning med personalliste i utvalgte bransjer.

For å effektivisere og øke kvaliteten på etatens kontrollarbeid utvikles det en metodebok og et IT-basert hjelpesystem for kontroll. Systemet er planlagt ferdigstilt i 2013.

Bransje- og temakontroller

Bransje- og temakontroller er effektive og får ofte stor oppmerksomhet, noe som er med på å øke den allmennpreventive virkningen av slik innsats. Skatteetaten skal derfor, slik det er gitt føringer om i Regjeringens handlingsplan mot økonomisk kriminalitet, opprettholde kontrollaktiviteten i tillegg til å øke omfanget av forebyggende tiltak.

I bygg- og anleggsbransjen er det erfaringsmessig mye økonomisk kriminalitet. Dette er også den bransjen hvor frykten for å bli oppdaget av skattemyndighetene er minst. Seriøse virksom-

heter i bygg og anlegg er i stor grad utsatt for konkurransevridning fordi konkurrenter bruker svart arbeidskraft og ikke betaler skatt og avgift. I tillegg er det betydelig innslag av fiktiv fakturering. Mange av disse problemstillingene har en også i renholdsbransjen. Skatteetaten vil framover ha økt oppfølging av disse bransjene og særlig rettet mot merverdiavgiftssvindler.

Flere regioner har de senere år deltatt i Skatteetatens satsing mot skatte- og avgiftsunndragelser i fiskerinæringen. Etaten følger også næringsutviklingen i nordområdene for øvrig.

Feil- og underrapportering av omsetningen i kontantintensive bransjer er i dag et problem. Skatteetaten vil framover målrette tiltak som kan avdekke skatte- og avgiftsunndragelser i disse bransjene. Utviklingen i de siste årene viser at metodene som brukes for å holde omsetning utenfor regnskapet, har blitt mer avanserte og skjer ved hjelp av spesialtilpasset teknologi. Skatteetaten skal ved sine kontroller framover rette en særlig innsats mot manipulering og bruk av programvare i kassasystemer.

Fra 1. mai 2011 fikk mindre aksjeselskaper adgang til å velge bort revisor, jf. lov av 11. april 2011 om endring i revisorloven og enkelte andre lover (unntak fra revisjonsplikt for små aksjeselskap). Det er behov for å ha ekstra oppfølging av regnskapskvaliteten til virksomheter som velger bort revisjon. Skatteetaten har for å styrke arbeidet med veiledning og kontroll av mindre aksjeselskap fått økt bevilgning, jf. Finansdepartementets Prop. 1 S (2011–2012). Styrkingen innebærer at Skatteetaten har økt bemanningen på området, herunder til oppfølgingen av blant annet kontroll av innbetalt kapital, kjøp, salg og privat bruk av selskapets formuesgoder, ikke-reelle lån mellom eier og selskap og ulovlig utbytte. Dette arbeidet blir viktig framover.

Skatteetaten samarbeider med eksterne partnere

Generelt legger Skatteetaten stor vekt på samarbeid med andre myndigheter i inn- og utland. Det er et godt samarbeid mellom de nordiske skatteadministrasjonene. Utover dette samarbeider Skatteetaten med andre lands skattemyndigheter, blant annet ved utveksling av kontrollopplysninger om formue og inntekt og om innkreving, felles kontrollaksjoner og bistand i enkeltsaker. Etaten deltar også aktivt i OECD og IOTA (Samarbeidsorganisasjon for europeiske skatteadministrasjoner).

For å oppfylle internasjonale forpliktelser og som et ledd i effektiv myndighetssamhandling for-

ventes det at etaten i forbindelse med avdekking av skatte- og avgiftsunndragelser også har oppmerksomhet mot annen type kriminalitet. Skatteetaten samarbeider med andre etater for å få bedre kompetanse i arbeidet mot korrupsjon, bestikkelser og hvitvasking. Dette samarbeidet videreutvikles, og det samarbeides også godt med øvrige nordiske land. På området hvitvasking står Skatteetaten også overfor nye utfordringer, både når det gjelder teknologi, kompetanse, systemer og ikke minst regelverksutvikling.

Det er opprettet samarbeidsavtaler med en rekke etater for å arbeide for god informasjonsflyt og samhandling. Etaten viderefører det viktige samarbeidet med Toll- og avgiftsdirektoratet, Mattilsynet, Arbeidstilsynet, Fiskeridirektoratet, NAV, HELFO, UDI, politiet og påtalemyndigheten. Videre deltar etaten i «Kompetansegruppe for politiet/påtalemyndigheten og Skatteetaten i EMK-spørsmål» sammen med Økokrim og Riksadvokatembetet. For å bidra til effektiv etterforskning i anmeldte skatte- og avgiftssaker, videreføres den landsdekkende ordningen med bistandsrevisorer. Ordningen innebærer at skatte-revisorer bistår politiet i behandlingen av skatte- og avgiftssaker. Det operative samarbeidet med politiet bør videreutvikles.

Skatteetaten samarbeider også med en rekke arbeidslivs- og bransjeorganisasjoner gjennom blant annet «Samarbeidsforum mot svart økonomi» og «Seriositet i byggenæringen». Dette bidrar til økt etterlevelse og seriositet i næringslivet. Samarbeidet vil i 2013 videreføres og videreutvikles. Det samme gjelder samarbeidet med regnskapsførerorganisasjonene og revisorforeningen.

Offentlige myndigheter skal legge til rette for at arbeidsinnvandringen kan gjennomføres på en effektiv måte. Et tiltak er utvidet tverretattlig samarbeid. Det er en rekke norske bedrifter og nordmenn som har tilholdssted, handler med eller har eierinteresser i utlandet. Samtidig er det mange som kommer til Norge som lønnstakere, tjenesteytere eller selvstendig næringsdrivende. For alle disse gruppene håndterer Skatteetaten ulike problemstillinger i forbindelse med fastsetting av skatt og trygdeavgift, kontroll, innkreving og registrering (tildeling av fødselsnummer eller d-nummer, håndtering av meldinger om ut- og innvandring, registrering i manntall mv.), mens utlendingsforvaltningen håndterer oppholdsgrunnlag, oppholdstillatelser og beskyttelse (asyl) og Arbeids- og velferdsetaten håndterer arbeidstaker- og arbeidsgivermanntallet og trygderettigheter.

Arbeidsinnvandringen og flere nordmenn som oppholder seg i utlandet, har aktualisert behovet for god samhandling og utvikling av nye løsninger og praksis på tvers og mellom ulike deler av den offentlige forvaltningen, jf. også Dokument 1 (2009–2010) Riksrevisjonens rapport om den årlige revisjon og kontroll for budsjettåret 2008. Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten og Utlendingsdirektoratet arbeider med flere tiltak for å bedre informasjonsflyten, samordne rutiner og heve registerkvaliteten på dette området.

Internasjonalisering og digitalisering

Internasjonalisering og økt aktivitet på tvers av landegrensener innebærer at stadig flere nordmenn har inntekt fra eller formue i utlandet. Den teknologiske utviklingen har også medvirket til at det er enklere for illojale skatte- og avgiftspliktige å unndra beskatning ved å plassere formue i skatteparadis. Kontrollerfaringer viser at en stor andel av plasseringene av midler i skatteparadis ikke oppgis til de nasjonale skattemyndighetene. Skatteetaten deltar aktivt i OECDs arbeid med skatte spørsmål rettet mot skadevirkninger av skatteparadis og deltar videre i et felles nordisk prosjekt (etablert via Nordisk Råd) for å inngå bilaterale avtaler om utveksling av informasjon med skatteparadis.

I de senere år er det også gjort et omfattende arbeid med skatteavtaler og informasjonsutvekslingsavtaler med tanke på å sikre Skatteetaten innsyn i internasjonale transaksjoner og disposisjoner av betydning for norsk beskatning.

Bruk av internett som informasjonsportal og handelskanal har økt vesentlig senere år. Dette har ført til nye næringsformer og økt handel over landegrensene. For Skatteetaten er det utfordrende å tilpasse sin kontrollvirksomhet til denne type virksomheter.

Internprising er fremdeles et av de viktigste temaene innenfor internasjonal beskatning. Mange internasjonale konsern foretar skatteplanlegging for å minimere den globale skattebyrden. Finansdepartementet har derfor innført en særskilt oppgave- og dokumentasjonsplikt for transaksjoner i interessefelleskap. Dette er både et redskap for utvelgelse og et hjelpemiddel til gjennomføring av bokettersyn på området. Det utredes også forskjellige regelverksendringer om internprising, herunder innføring av regler om tynn kapitalisering samt bindende forhåndsuttalelser om prising, såkalte «advance pricing agreements» (APA).

Ny kunnskap om skatt og etterlevelse

Forskningsbasert kunnskap om skatt, etterlevelse og unndragelser er viktig for samfunnet og for Skatteetatens arbeid med å opprettholde den høye etterlevelsen i Norge. Skatteetaten tilstreber å være en profesjonell samarbeidspartner for forskningsmiljøer, blant annet gjennom å åpne for mer forskning som er basert på Skatteetatens data.

I 2011 startet Norges Handelshøyskole (NHH) og Skatteetaten et ettårig forprosjekt for å avklare grunnlaget for en større, flerårig satsing på fag- og miljøbygging innen skatt i NHH-miljøet. I 2012 har NHH etablert et senter for skatt og offentlig økonomi hvor både Skatteetaten og Norges forskningsråds skatteøkonomiske forskningsprogram bidrar til finansieringen.

Tilpasning til EUs sparedirektiv

For å sikre norske skattemyndigheter bedre tilgang til skatterelevante informasjon om norske skattyteres plassering av midler i utlandet, er det tatt initiativ overfor EU-kommisjonen om forhandlinger om norsk tilknytning til EUs sparedirektiv (direktiv 2003/48/EF). Norges tilknytning til direktivet er imidlertid noe forsinket som følge av at det innen EU forhandles om endringer i det gjeldende sparedirektivet.

Sparedirektivet tilrettelegger for at land og andre jurisdiksjoner i EØS-området automatisk kan utveksle data om individers renteinntekter i banker mv. Norsk tiltredelse til EUs sparedirektiv vil blant annet føre til at en større del av oppgavene fra utlandet kan nyttes til kontrollformål. Tilpasning til sparedirektivet vil også bidra til økt etterlevelse av skattereglene både i Norge og i utlandet, samt legge grunnlag for godt samarbeid med utenlandske skattemyndigheter om elektronisk utveksling av informasjon. Målet er primært å redusere skatteunndragelse.

Det utveksles i dag informasjon mellom norske og utenlandske skattemyndigheter på bakgrunn av bilaterale og multilaterale avtaler. Inntil Norge har tiltrådt EUs sparedirektiv, vil Skatteetaten hovedsakelig prioritere å sikre økt anvendelse av den eksisterende utenlandsinformasjon til kontrollformål. Det vises for øvrig til omtale av prosjektet for modernisering av grunnlagsdata (MAG).

For 2013 er det avsatt 11,7 mill. kroner til Skatteetatens tilpasninger til EUs sparedirektiv.

Skatteetatens arbeid med kvalitet og rettssikkerhet

Skatteetaten arbeider kontinuerlig med å heve kvaliteten i rettsanvendelsen og likningsbehandlingen. Sentralt i arbeidet er Skattedirektoratets årlige håndbøker som gir rettslige avklaringer og styringssignaler. I 2011 er det i tillegg gjennomført en rekke tiltak for å gi bedre likebehandling og rettssikkerhet for skattyterne. Det er blant annet utarbeidet nye felles rutiner for saksbehandlingen på skatte- og avgiftsområdet. Dette skal bidra til mer ensartet og samordnet saksbehandling ved skattekontorene og sørge for at skattyternes rettssikkerhet blir bedre ivarettatt. Retningslinjene for lemping av fastsatte skattekrav er også revidert. Retningslinjene følges opp for å påse likere praktisering i regionene. Det er også fastsatt nye retningslinjer for ileggelse av tilleggsavgift. Disse ble gitt virkning fra 1. januar 2012.

Kvalitetsheving av folkeregisteret

Kvaliteten på opplysningene i folkeregisteret bør fortsatt forbedres. Det stilles andre krav til innhold og registerkvalitet nå enn den gang folkeregisteret ble opprettet. Dette synliggjøres bl.a. gjennom utfordringene registeret møter ved fri bevegelse av arbeidskraft innen EØS og gjennom de spesielle utfordringene som er knyttet til bruk av falske identitetspapirer hos personer som kommer til Norge for å arbeide eller bosette seg. Et fødselsnummer eller d-nummer er nødvendig for å kunne samhandle med norske myndigheter og virksomheter. Registrering i det norske folkeregister er for mange attraktivt. Risikoen for at noen tilegner seg et fødsels- eller d-nummer på uriktig grunnlag, er økende. Fra 1. februar 2012 omorganiserte og styrket Skatteetaten identitetskontrollen av utlendinger som søker d-nummer eller fødselsnummer ved innflytting. Nå foregår identitetskontrollen ved 41 utvalgte skattekontorheter. Disse kontorene har fått teknisk utstyr for å kontrollere ID-dokumenter, og kompetansehevende tiltak er gjennomført. Det fører til en bedre ID-kontroll og saksbehandling samt økt likebehandling og bedre service til brukerne.

Det er også en utfordring å avdekke falske og fiktive flyttemeldinger. Innsatsen vil bli intensivert på disse områdene i årene som kommer.

Styrking av kompetanse innen områdene juss, forebygging og kontroll skal videreføres i 2013 for å sikre økt kvalitet i tyngre saksbehandling. For å gjøre folkeregisteret bedre i stand til å møte blant annet økende migrasjon, ID-kriminalitet og over-

gang til elektronisk kommunikasjon samt framtidens utfordringer, vil Skattedirektoratet modernisere folkeregisteret. Dette arbeidet har med en rekke offentlige og private interessenter, og målet er et folkeregister som i større grad enn i dag ivaretar samfunnets behov. Det er avsatt 14 mill. kroner til et forprosjekt i 2013. Det skal iverksettes en samfunnsøkonomisk analyse for å synliggjøre både nytte- og kostnadsvirkninger ved forskjellige løsningsalternativ og behovet for samordning mot andre relevante prosjekter og satsinger i offentlig sektor.

Bruk av formueskattegrunnlag i den kommunale eiendomsskatten

Det legges opp til at kommunene kan velge å bruke Skatteetatens formuesgrunnlag for bolig som utgangspunkt ved taksering for eiendomsskatteformål fra og med 2014. Ordningen innebærer en mer effektiv utnyttelse av tilgjengelig offentlig informasjon og bidrar til å redusere kostnadene ved taksering av bolig for de kommunene som velger å bruke det nye systemet. Særlig vil oppheving av kravet til å befare boligeiendommene og tilretteleggingen for bruk og uthenting av data kunne gi store besparelser for kommunene. Det vises til Prop. 1 LS (2012–2013) for nærmere omtale.

Å gjøre data tilgjengelig for kommunene vil medføre økte utgifter for Skatteetaten. I tillegg kommer utgifter som følge av økt klageomfang, som skyldes at klager på eiendomsskattegrunnlaget for bolig som takseres etter ordningen, ikke lenger rettes til kommunen, men til skattemyndighetene. Skatteetaten skal utvikle en portal som vil gi kommunene tilgang til eiendomsdataene på en sikker måte. Det er i 2013 satt av 25 mill. kroner til dette.

Elektronisk forvaltning

Nytt analysesystem for oljeselskapenes gassalgsavtaler

Det vises til Prop. 1 S (2009–2010) hvor det redegjøres for behovet for nytt analysesystem for oljeselskapenes gassalgsavtaler.

Ved behandlingen av Prop. 126 LS (2009–2010) Endringer i skatte- og avgiftsreglane mv. ble det innført en bestemmelse i petroleumsskatte-loven som pålegger oljeselskapene å gi Oljeskattekontoret opplysninger om salg av gass fra norsk sokkel. Formålet med opplysningsplikten er å gi likningsmyndighetene et bedre grunnlag for å kontrollere at oljeselskapene har fastsatt riktig

pris ved salg av gass til nærstående selskaper (internsalg). Det er forutsatt at de innsendte opplysningene skal inngå i en database som vil være til hjelp i arbeidet med å analysere og vurdere gassalgsavtaler. For å sikre hensiktsmessige løsninger samarbeider etaten med de enkelte oljeselskapene blant annet ved at enkeltelskaper som ønsker det, inviteres til møter og kan delta i testing.

Lovendringen trådte i kraft og forskrifter til bestemmelsen ble vedtatt 1. juli 2012. Utviklingen av databasen gjennomføres i to faser. Innrapporteringsløsningen med tilhørende analysegrunnlag og rapporteringsløsning (fase én) settes i produksjon i 2012. Fase én omfatter også en pilot. I denne fasen vil det være tett samarbeid med oljeselskapene som deltar i piloten for å sikre god kvalitet på innrapporteringen. Fase to vil etter planen starte i slutten av 2013 etter at en har fått erfaring med innhenting og analyse av denne type data.

Altinn II – tilpasning av eksisterende tjenester og utvikling av nye tjenester

I regjeringens digitaliseringsprogram er Altinn-løsningen framhevet som et viktig fundament – og en felles teknisk plattform for digitale tjenester. Løsningen har et potensial for store effektiviserings- og samordningsgevinster for både offentlig og privat sektor. Altinn II er et prosjekt for utvikling av felles infrastruktur i forvaltningen. Altinn II-prosjektet ledes av Brønnøysundregistrene, og Skatteetaten deltar aktivt i hovedprosjektet, jf. Prop. 1 S (2012–2013) for Nærings- og handelsdepartementet.

Altinn er en integrert del av Skatteetatens produksjonssystemer. Etaten tar sikte på å videreutvikle sine elektroniske tjenester mot publikum og næringsliv.

I 2012 ble alle Skatteetatens resterende tjenester bortsett fra selvangivelsen flyttet fra Altinn I og satt i produksjon i Altinn II. Selvangivelsen realiseres i regi av Altinn II-programmet i Brønnøysundregistrene i et eget prosjekt (WebSA 2013). Målet er at løsningen skal være realisert på Altinn II i 2013. Avklaringer og oppfølging av funn fra den såkalte Veritas-rapporten (Teknisk rapport – Vurdering av Altinn II-plattformen for Nærings- og handelsdepartementet – rapport nr. 2011-1239) vil være viktige aktiviteter i 2013. Skatteetaten vil bidra til at plattformen kan oppnå nødvendig ytelse, fleksibilitet og brukskvalitet. Løsningen skal kunne tilpasses behovene som er innmeldt i etatenes produksjonsplaner.

For 2013 er det avsatt 33,9 mill. kroner til Skatteetatens arbeid med Altinn II.

Metadataløsning for elektronisk samhandling

Metadata er en beskrivelse av et dataelement eller en samling av dataelementer, dvs. en data- og begrepsdefinisjon. I regjeringens arbeid med fornying og forenkling av offentlig sektor overfor næringslivet og innbyggere står gjenbruk og elektronisk samhandling sentralt. En viktig forutsetning for å få til ytterligere samhandling i årene som kommer, er at offentlige virksomheter har ensartede data- og begrepsdefinisjoner. I St.meld. nr. 17 (2006–2007) har regjeringen varslet at det må etableres nasjonale metadatarregistre for å håndtere elektronisk samhandling mot næringsliv og innbyggere. Utviklingen av felles metadataløsning for elektronisk samhandling (SERES) i Altinn ledes av Brønnøysundregistrene. Det vises for øvrig til omtale i Prop. 1 S (2012–2013) for Nærings- og handelsdepartementet. Skatteetaten samarbeider med Direktoratet for forvaltning og IKT (Difi) og andre etater for å avklare nasjonal strategi for metadata, nasjonale metoder, retningslinjer og standarder innen metaområdet. Basert på resultater fra akseptansetest av SERES i 2012 vil Skattedirektoratet igangsette arbeidet med å flytte og tilrettelegge informasjonsmodeller i SERES for etatens tjenester på Altinn II.

Skatteetaten arbeider samtidig med å etablere etatens egen generiske metamodell (GMS). I modellen beskrives etatens bruk av metadata med bakgrunn i sentrale strategier og føringer. Modellen skal bidra til å forenkle samhandlingen i etatens systemløsninger, inklusive alle grensesnitt og samhandlingsflater som går via Altinn II-løsningen.

For 2013 er det avsatt 12,5 mill. kroner til Skatteetatens arbeid med felles metadataløsning for elektronisk samhandling.

Utvikling av elektronisk ID (eID) og signatur (e-signatur)

Skattedirektoratet og Difi samarbeider om utvikling av ID-porten som en del av Difis program for utvikling av felles offentlig eID på sikkerhetsnivå tre og fire. Det vises i den forbindelse til omtale i Prop. 1 S (2012–2013) for Fornyings-, administrasjons- og kirke departementet. Skatteetaten er utsteder av felles offentlige PIN-koder til MinID (nivå 3-tjenester fra Difi).

Modernisering av grunnlagsdata (MAG)

Dagens grunnlagsdatasystemer i Skatteetaten skal erstattes med ett felles grunnlagsdatasystem, jf. Prop. 1 S (2011–2012). Grunnlagsdata er tredjepartsopplysninger som Skatteetaten mottar fra næringsliv, for eksempel banker og arbeidsgivere, og offentlig forvaltning. For Skatteetaten blir det en stadig større og viktigere oppgave å tilrettelegge for at informasjonen som innhentes, er fullstendig og holder tilstrekkelig kvalitet.

Bedre kvalitet og økt omfang av grunnlagsdata gir et riktigere skatteproveny og bedre rettsikkerhet for den enkelte skattyter gjennom bedre grunnlag for korrekt fastsettelse. Dette vil over tid styrke skattesystemets legitimitet og etatens omdømme. I tillegg kommer samfunnsmessige gevinster ved at arbeidet for skattyter reduseres ved økt forhåndsutfilling av selvangivelse og ved at flere kan benytte seg av leveringsfritak.

MAG etablerer en grunnstamme i etatens løsninger for elektronisk innhenting av informasjon fra næringslivet. Den nye systemløsningen vil blant annet være et viktig fundament for nye feljestjenester for arbeidsgiverne ved realiseringen av EDAG – se omtale nedenfor.

For 2013 er det avsatt 74,6 mill. kroner til utviklingen av nytt felles grunnlagsdatasystem. Prisjustert kostnadsramme for prosjektet er 227,5 mill. kroner for perioden 2012–2015. I tillegg kommer 29 mill. kroner som er anslått ressursbruk i Skattedirektoratets linjeorganisasjon i tilknytning til prosjektet. MAG-prosjektet skal også utvikle funksjonalitet for EDAG. Dette arbeidet kommer i tillegg og finansieres gjennom bevilgningen til EDAG.

Elektronisk skattekort (eSkattekort)

Elektronisk skattekort bidrar til at skattekortopplysninger sendes elektronisk direkte til arbeidsgiver. Det innebærer en forenkling for arbeidsgiver ved at all manuell håndtering av skattekort faller bort, og at opplysningene som hovedregel vil gå direkte til arbeidsgivers lønns- og personalsystem. Også for skattyter vil det forenkles ved at plikten til å levere skattekort til arbeidsgiver faller bort. Til erstatning for skattekortet vil skattyter motta en melding med informasjon om skattekutt, grunnlag for beregning mv. Skattyter vil få tilgang til opplysninger om hvilke arbeidsgivere som har hentet skattekort for henne. Kommunikasjonen vil være hel-digital for de som ønsker det. Ordningen vil på litt sikt kunne forenkles arbeidet

for Skatteetaten. Siktemålet er at ordningen innføres for inntektsåret 2014. Inntektsåret 2013 blir et overgangsår der arbeidsgiver på frivillig basis kan ta i bruk ny løsning for elektronisk skattekort.

Prosjektets prisjusterte kostnadsramme er 30,6 mill. kroner. For 2013 er det avsatt 18,8 mill. kroner til utvikling og drift av elektronisk skattekort.

Ny, felles ordning for arbeidsgiveres innrapportering av ansettelses- og inntektsforhold m.m. (EDAG)

Det er besluttet å innføre en ny, felles ordning for arbeidsgiveres innrapportering om ansettelses- og inntektsforhold m.m. til Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og Statistisk sentralbyrå (SSB), jf. Prop. 111 S (2011–2012) og lovforslag i Prop. 112 L (2011–2012). Ordningen er omtalt som EDAG (Elektronisk dialog med arbeidsgivere). Målet med ordningen er å samkjøre myndighetens informasjonskrav overfor arbeidsgiver i én felles ordning og legge til rette for at arbeidsgiver på en så enkel måte som mulig kan ivareta sin opplysningsplikt. Ordningen planlegges iverksatt i januar 2015.

I dag rapporterer arbeidsgivere til en viss grad de samme opplysningene til Skatteetaten, NAV og SSB på ulike måter og på forskjellige tidspunkt. Den nye ordningen innebærer at arbeidsgiver skal rapportere ett sett med pliktige opplysninger om hver enkelt ansatt minst en gang per måned. Opplysningene er ment å dekke det vesentlige av etatens behov for opplysninger på området, og arbeidsgiver skal ikke måtte gjenta rapportering av informasjon som allerede er gitt. Ordningen vil således erstatte flere av de oppgaver og skjemaer som arbeidsgiver i dag må levere; herunder lønns- og trekkoppgaven (LTO), terminoppgaven for arbeidsgiveravgift/følgeskriv til LTO, melding til Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret, skjema for inntekts- og skatteopplysninger til NAV og opplysninger til bruk for SSBs arbeid med å utarbeide lønnsstatistikker.

Den nye ordningen innebærer hyppigere rapportering av opplysninger enn i dag. For å unngå at dette skal gi økt belastning for arbeidsgiverne, legges det opp til at opplysningene i all hovedsak leveres elektronisk, og at de produseres av fagsystemer på lønns- og personalområdet. Arbeidsgivere som ikke benytter slike systemer, vil kunne anvende en internettbasert tjeneste, men det vil også være en begrenset mulighet til å levere på papir i en overgangsperiode. Den elektroniske kommunikasjonen med arbeidsgiver er tenkt løst gjennom tjenester i Altinn.

Ordnningen berører ulike etaters regelverk og ansvarsområder, og ordningen er derfor forankret i en særskilt lov (a-opplysningsloven) som gjør regelverket lett tilgjengelig for arbeidstakere og mottakere av lønn, pensjon m.m. Loven vil regulere arbeidsgivers opplysningsplikt, forvaltning av ordningen og etatenes innhenting av opplysninger. Lovforslaget er nærmere omtalt i Prop. 112 L (2011–2012).

Felles innhenting av opplysninger fra arbeidsgivere til Skatteetaten, NAV og SSB forutsetter etablering av en fellestjeneste for å ivareta helheten i ordningen. Skattedirektoratet vil bli ansvarlig for fellestjenesten, dvs. informasjon og veiledning til arbeidsgiver samt forvaltning av ordningen.

Gjennomførte analyser anslår en årlig innsparing for arbeidsgivere på om lag 500 mill. kroner når ordningen er etablert og utprøvd. Den endelige utformingen av ordningen vil kunne påvirke den reelle innsparingen, men ordningen vil uansett gi store økonomiske gevinster for arbeidsgivere. Arbeidsgiver vil i innføringsåret ha en ekstra kostnad ved å tilpasse seg den nye ordningen, herunder tilegne seg kunnskap om nytt regelverk, innføre nye rutiner og systemer. Arbeidsgiver kan derfor ikke forvente nettogevinst første driftsår.

Ordnningen innebærer at Skatteetaten, NAV og SSB får tilgang til et felles og oppdatert datagrunnlag som kan legges til grunn for beskatning, fastsettelse av ytelser og produksjon av statistikk. Dette vil gi grunnlag for økt effektivitet og bedre oppgaveløsning i etatene og samlet sett forenkle dagens prosesser for datainnhenting. Ordningen forventes å gi økt kvalitet på de data som legges til grunn for flere av NAVs ytelser og vil i tillegg være viktig i forbindelse med innføringen av uførereformen og automatisering av saksbehandlingen. Videre vil mer korrekt grunnlag for fastsettelse av ytelser kunne redusere omfanget av feilutbetalinger.

For mottakere av lønn, pensjon m.m. (lønns-mottakere) vil ordningen legge til rette for mulighet til løpende innsyn i den informasjon arbeidsgiver gir til myndighetene om deres ansettelses- og lønnsforhold. Videre vil ordningen medføre at oppdatert informasjon foreligger hos etatene og legge grunnlag for økt omfang av «selvbetjenings-løsninger», økt bruk av «digitale førstevalg» i lønsmottakeres kommunikasjon med etatene samt redusert behov for lønsmottakere å dokumentere inntekter og gjennomført trekk ved henvendelser til det offentlige.

Skatteetaten, NAV og SSB har i gangsett EDAG hovedprosjekt. Hensikten med prosjektet

er å utforme og gjennomføre den nye ordningen. Skattedirektoratet har ansvaret for at EDAG hovedprosjekt som helhet gjennomføres på en godt koordinert måte. Hovedprosjektet omfatter utviklingsarbeid og tilrettelegging av innføringen, etatsvise mottaksprosjekter, etablering av felles forvaltningsapparat og drift 2015 (første driftsår). Prisjustert kostnadsramme for prosjektet er på 597,8 mill. kroner for perioden 2012–2015, inkludert en usikkerhetsavsetning på 136,4 mill. kroner. Usikkerhetsavsetningen må blant annet ses på bakgrunn av at prosjektet er komplisert, involverer flere departementer og etater, krever at leverandørene av lønssystemene tilpasser disse til EDAG og at regelverket må på plass. Utviklingsarbeidet skal i hovedsak skje i Skattedirektoratet. For 2013 er det avsatt 153,9 mill. kroner. Av dette beløpet er 120,9 mill. kroner avsatt til Skatteetaten, herunder en usikkerhetsavsetning på 12,4 mill. kroner.

Mål og budsjett 2013

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for Skatteetaten for 2013:

- Skattene skal fastsettes riktig og til rett tid
- Skattene skal betales til rett tid
- Folkeregisteret skal ha høy kvalitet
- Brukerne skal få god service

Den underliggende målstruktur, kvalitative og kvantitative resultatmål, fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og Skatteetaten i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til etaten for 2013. Tilsiktede resultater i 2013 skal i hovedsak være like gode som eller bedre enn oppnådde resultater i 2011, jf. for øvrig omtalen foran der det blant annet framgår satsingsområder og områder med forbedringspotensial. Skatteetaten arbeider kontinuerlig med å forbedre kvaliteten i oppgaveløsningen. Det er imidlertid urealistisk å oppnå en helt feilfri saksbehandling. I praksis må arbeidet med å forbedre kvaliteten også avveies mot fastsatte effektivitetsmål. Skatteetatens budsjetttramme for 2013 foreslås satt til 5 009 mill. kroner. Dette er en økning på 5,7 pst. fra saldert budsjett 2012.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr mv. Posten dekker også betalingsformidlingsutgifter mv. i forbindelse med skattebetalingsordningen og midler til innkreving

av skatt på petroleumsforekomster. Beløpet inkluderer videre utgifter til regnskapsføring, innkreving og kontroll av skatt fra oppdrags- og arbeidstakere som er skattepliktige i Norge, men som ikke har tilknytning til noen kommune. Blant andre oppgaver som dekkes av posten, nevnes drift og forvaltning av etatens IT-systemer, tiltak mot svart økonomi og skattekriminalitet samt innsats overfor utenlandske arbeidstakere. For 2013 foreslås det bevilget 4 487,3 mill. kroner under post 01. Det er en økning på 3,0 pst. som i hovedsak skyldes lønns- og prisjustering.

Skatteetaten har enkelte inntekter i forbindelse med salg av tjenester til andre statsinstitusjoner og kommuner, og enkelte andre inntekter. På grunn av usikkerhet om størrelsen på inntektene ber Finansdepartementet om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1618, post 01 Driftsutgifter, med et beløp tilsvarende merinntekter under kap. 4618, post 02 Andre inntekter, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Posten omfatter Skatteetatens utgifter til innkreving av merverdiavgift mv. Skatteetatens andel av de kommunale skatteopprekvernes utgifter til innkreving av arbeidsgiveravgift, skatt og trygdeavgift, og omkostninger ved tvangsforretninger, tinglysing og garantistillelser. For 2013 foreslås det bevilget 150 mill. kroner under post 21.

Kap. 4618 Skatteetaten

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Refunderte utleggs- og tinglysningsgebyr	76 403	63 000	75 000
02	Andre inntekter	76 946	6 400	6 600
05	Gebyr for utleggsforretninger	23 118	23 000	23 000
07	Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	1 833	1 500	1 500
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	804		
16	Refusjon av foreldrepenger	41 973		
17	Refusjon lærlinger	5		
18	Refusjon av sykepenger	89 361		
	Sum kap. 4618	310 443	93 900	106 100

Post 22 Større IT-prosjekter, kan overføres

Posten omfatter bl.a. bevilgning til etatens eget arbeid med forvaltning av Altinn og med nytt analysesystem for gassavtaler, tilpasninger til EUs sparedirektiv, elektronisk skattekort, nytt felles grunnlagsdatasystem (MAG), metadataløsning og EDAG. Prosjektene er nærmere omtalt ovenfor. For 2013 foreslås det bevilget 275,2 mill. kroner under post 22.

For disse investeringsprosjektene kan det være behov for å inngå avtaler utover budsjettåret. Det bes derfor om at Skatteetaten gis fullmakt til å inngå slike avtaler innenfor de kostnadsrammene som er angitt foran, jf. forslag til romertallsvedtak VI.2.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter en avsetning til IT-formål, herunder utgifter til større IT-utskiftninger i etaten. Posten kan også benyttes til vedlikehold av etatens programvare. For 2013 foreslås det bevilget 96,5 mill. kroner under post 45.

I forbindelse med enkelte anskaffelser og prosjekter kan det være behov for å bestille for mer enn bevilget. Det bes derfor om en bestillingsfullmakt på 30 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak IV.

Post 01 Refunderede utleggs- og tinglysingsgebyr

Posten omfatter refusjon av gebyrer ved utleggsforretninger som utføres av de ordinære namsmenn, samt statens andel av de refusjoner skatteoppkreverne mottar fra debitor, jf. kap. 1618, post 21.

Post 02 Andre inntekter

Posten omfatter blant annet refusjoner for utførte datatjenester for andre statlige virksomheter, gebyrer for folkeregisteropplysninger og enkelte andre refusjoner.

Skatteetaten framleier en del lokaler. Ut fra den nære sammenhengen som det her er mellom utgifter og inntekter, vil nettoføring gi det beste uttrykket for de økonomiske realitetene. Finansdepartementet ber derfor om fullmakt til å nettoføre refusjonene som utgiftsreduksjon under kap. 1618 Skatteetaten, post 01 Driftsutgifter, jf. forslag til romertallsvedtak X.2.

Post 05 Gebyr for utleggsforretninger

Posten omfatter gebyrinntekter fra utleggsforretninger som skattekontorene selv utfører.

Post 07 Gebyr for bindende forhåndsuttalelser

Posten omfatter inntekter fra gebyrer for bindende forhåndsuttalelser fra Skattedirektoratet og skattekontorene.

Tilsagnsordningen ved oppfølging av konkursbo
For å sikre og følge opp krav i konkursbo som ledd i det offentlige innkrevingsarbeidet, ble det for 2011 gitt fullmakt til å stille nye, betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for inntil 8 mill. kroner. Ved utgangen av 2011 forelå betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for

nærmere 9,2 mill. kroner. Tilsagnsfullmakten er knyttet til kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter. Videre har skatteoppkreverne etter § 4-6 i skatteoppkreverinstruksen anledning til å gi tilsagn inntil 0,5 G til dekning av utgifter til videre bobehandling. Tilsagnet kan utvides til inntil 1 G etter godkjenning fra skattekontoret. Ved tilsagn som innvilges av skatteoppkreverne, belastes skatteregnskapet for utbetalinger. Skatteoppkrevernes tilsagn er ikke omfattet av rapporteringen her.

Tilsagn gis vanligvis når fortsatt bobehandling antas å kunne tilføre boet aktiva, men hvor det enkelte konkursbo ikke har evne til å bære risikoen for kostnadene. I særlige tilfeller er tilsagnet begrunnet med preventive hensyn. Dette gjelder blant annet når mistanke om økonomisk kriminalitet tilsier at konkursboet forfølger forholdet privatrettslig eller ved å overføre saken til påtalemyndigheten. Ordningen bidrar også til å avsløre overtredelser av skatte-, avgifts-, og regnskapslovgivningen og å motvirke bevisst økonomisk tapping av virksomheter.

Formålet med tilsagnsordningen er å tilføre skatte- og avgiftskreditorene verdier som medfører bedre dekning av skatte- og avgiftskrav som er meldt i boet. Skatteetaten opplyser at skatte- og avgiftskreditorene får en merdekning i konkursbo der det er gitt tilsagn om midler til videre bobehandling.

Både av innfordringsmessige og allmennpreventive grunner anser Finansdepartementet at tilsagnsordningen er viktig. Ansvaret for å gi nye tilsagn er delegert til Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet. Ordningen foreslås videreført i 2012 ved at Skattedirektoratet og Toll- og avgiftsdirektoratet gis fullmakt til å stille nye betingede tilsagn om dekning av omkostninger ved fortsatt bobehandling for inntil 8 mill. kroner, innenfor en samlet fullmakt for nye og gamle tilsagn på 25,2 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak VIII. Finansdepartementet vil fordele mellom de to direktoratene.

Tabell 5.14 Tilsagnsordningen ved oppfølging av konkursbo

	(i 1 000 kr)
	Tilsagn
Samlet ansvar per 1. januar 2011	7 284
Nye tilsagn i 2011	3 735
Tilsagnsreduksjoner som følge av utbetalinger i avsluttede bo	-10
Tilsagnsreduksjoner som følge av utbetalinger i ikke avsluttede bo	-1 455
Differanse mellom tilsagn og utbetalinger i avsluttede bo	-345
Samlet ansvar per 31. desember 2011	9 209
Fullmakt til nye tilsagn i 2012	8 000
Forslag til fullmakt til nye tilsagn i 2013	8 000
Forslag til samlet fullmakt i 2013 for nye og gamle tilsagn	25 209

Programkategori 23.30 Offisiell statistikk

Utgifter under programkategori 23.30:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
1620	Statistisk sentralbyrå	731 541	706 800	732 800	3,7
	Sum kategori 23.30	731 541	706 800	732 800	3,7

Kap. 1620 Statistisk sentralbyrå

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	536 162	502 200	521 600
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	192 166	194 800	201 200
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	3 213	9 800	10 000
	Sum kap. 1620	731 541	706 800	732 800

Hovedoppgaver

Statistisk sentralbyrå har hovedansvaret for å dekke behovet for statistikk om det norske samfunnet og har i tillegg en betydelig forskningsvirksomhet. Offisiell statistikk dekker de fleste samfunnsområder og gir viktig kunnskap om samfunnets struktur, utvikling og virkemåte. Statistikken er en del av grunnlaget for planlegging og styring. Statistisk sentralbyrås oppgaver er regulert i *statistikkloven* og omfatter:

- å kartlegge og prioritere behov for offisiell statistikk
- å samordne statistikk som blir utarbeidet av forvaltningsorganer
- å utvikle statistiske metoder og utnytte statistikken til analyse og forskning
- å gi opplysninger til statistisk bruk for forskningsformål og offentlig planlegging
- å ha det norske hovedansvaret for internasjonalt statistisk samarbeid

Statistikkloven fastslår at Statistisk sentralbyrå er en faglig uavhengig institusjon, administrativt underlagt Finansdepartementet. Uavhengigheten av myndigheter og interessegrupper er avgjørende for den tillit og autoritet offisiell statistikk må ha. Samtidig er datasikkerhet og personvern avgjørende forutsetninger for tillit hos oppgavегiverne og dermed for Statistisk sentralbyrås virksomhet.

Internasjonalt statistisk samarbeid får stadig større omfang. Samarbeidet gir føringer for virksomheten i Statistisk sentralbyrå, samtidig som det bidrar til å heve kvaliteten på norsk statistikk. Gjennom EØS-avtalen er Norge forpliktet til å oppfylle EUs statistikk- og rapporteringskrav og innføre EØS-relevante statistikkrettsakter i norsk rett. Den europeiske statistikkloven, som inneholder retningslinjer for utvikling, produksjon og formidling av europeisk statistikk, er gjennomført i norsk rett gjennom en forskrift til statistikkloven. Disse retningslinjene danner, sammen med FNs grunnleggende prinsipper for offisiell statistikk,

et internasjonalt rammeverk for Statistisk sentralbyrås statistikkproduksjon.

Organisering

Ved utgangen av 2011 hadde virksomheten 980 ansatte, hvorav 594 var lokalisert i Oslo og 386 i Kongsvinger. Statistisk sentralbyrå hadde også 196 intervjuere som arbeider med spørreundersøkelser. Bemanningen, utenom intervjuorganisasjonen, er anslått til 917 årsverk per 1. mars 2012.

Med hjemmel i statistikkloven oppnevner Finansdepartementet *styret* til Statistisk sentralbyrå for perioder inntil fire år. Styret består av leder, nestleder og fem ordinære medlemmer hvorav én er representant for de ansatte. De ordinære styremedlemmene har personlige varamedlemmer. I henhold til statistikkloven fører styret alminnelig tilsyn med utviklingen i offisiell statistikk og med Statistisk sentralbyrås virksomhet. Styret behandler også Statistisk sentralbyrås strategi, budsjettforslag og årlig arbeidsprogram etter forslag fra administrerende direktør. Styret legger disse sakene, samt årsmelding, fram for Finansdepartementet.

Statistikkrådet er et rådgivende organ for Statistisk sentralbyrå og andre produsenter av statistikk i Norge. Rådet skal, ifølge sitt mandat, bidra til å samordne produksjon og formidling av offisiell statistikk. Statistikkrådet ledes av administrerende direktør i Statistisk sentralbyrå og består for tiden av 25 statistikkprodusenter og registereiere. Statistikkrådet legger fram en årlig rapport om sin virksomhet.

Statistisk sentralbyrå har gjennom *rådgivende utvalg* for ulike statistikkområder løpende dialog og informasjonsutveksling med representanter for brukere og oppgavegivere. Utvalgene gir også råd om mål og prioriteringer innen statistikkområdene.

Sentrale innsatsområder

Statistisk sentralbyrås strategiplan gir retning for hvordan virksomheten skal utvikle seg de neste årene. Gjeldende strategiplan ble vedtatt i 2007. Prioriterte områder er:

- Statistikk speiler samfunnet
- Forskning av høy kvalitet
- Fornøyde brukere og motiverte oppgavegivere
- Samarbeid for bedre statistikk
- Kvalitet i alle ledd

Rapport 2011

I det følgende gis en nærmere omtale av sentrale resultatindikatorer for den løpende statistikkproduksjonen i 2011.

Aktualitet

Statistikkens aktualitet måles som antall uker fra referanseperiodens utløp til statistikken blir publisert. Som det framgår av tabell 5.15 økte produksjonstiden for både måneds- og kvartalsstatistikken fra 2010 til 2011. Økningen må ses i sammenheng med en metodeomlegging for målingen av aktualitet for statistikker som utgis flere ganger i løpet av et år. Den nye beregningsmetoden gir om lag én uke redusert aktualitet for månedsstatistikken. Justert for virkningen av omleggingen var det kun små endringer for månedsstatistikken fra året før, mens produksjonstiden for kvartalsstatistikken gikk ytterligere ned i 2011. Produksjonstiden for årsstatistikken økte fra året før. Det skyldes delvis at enkelte årsstatistikker har tatt igjen et større etterslep ved å publisere flere årganger av statistikken.

Tabell 5.15 Statistikkens aktualitet – antall uker fra referanseperiodens utløp til publisering

	2007	2008	2009	2010	2011 ¹
Månedsstatistikk	3,2	3,5	3,4	3,4	4,3
Kvartalsstatistikk	9,7	9,0	8,2	8,0	8,7
Årsstatistikk	38,3	41,5	40,6	37,2	38,9

¹ For 2011 er det tatt i bruk en ny målemetode. Omleggingen har ført til brudd i tidsserien og økt registrert gjennomsnittlig produksjonstid, spesielt for månedsstatistikken i 2011.

Punktlighet

Det stilles krav om at tidspunkt for publisering av offisiell statistikk er annonsert på forhånd. Indikatoren for punktlighet måler andelen statistikker

som kommer på det forhåndsmeldte tidspunktet. I 2011 var denne andelen i underkant av 90 pst., om lag som i de foregående årene. Av de statistikkene som ikke ble publisert på varslet tidspunkt, kom 1/3 av statistikkene for tidlig og 2/3 for sent.

Tabell 5.16 Frigivelse av statistikker – avvik i forhold til varslet tidspunkt

	2007	2008	2009	2010	2011
Andel avvik fra varslet tidspunkt (i pst.)	10	10	12	11	12

Svarprosent

For å lage statistikk med tilstrekkelig kvalitet er det viktig at svarprosenten er høy. Statistikkloven gir Statistisk sentralbyrå hjemmel til å benytte oppgaveplikt og eventuelt tvangsmulkt ved innhenting av data. Svarprosentene for Statistisk sentralbyrås undersøkelser med oppgaveplikt er gjennomgående høye og stabile, jf. tabell 5.17. De var godt i tråd med målet som var satt for 2011. I de frivillige undersøkelsene er svarprosentene lavere, og også lavere enn målet som var satt.

Utviklingen de seneste årene tyder dessuten på at svarprosentene er avtakende, noe også flere andre lands statistikkbyråer har erfart. Svarprosenten for de frivillige undersøkelsene i 2011 trekkes særlig ned av resultatene for flere frivillige engangsundersøkelser som Statistisk sentralbyrå har gjennomført på oppdrag for andre.

Statistisk sentralbyrå arbeider målrettet for å øke svarprosentene i de frivillige undersøkelsene. Samtidig utarbeides det metoder for at bedre representativitet kan opprettholdes i mindre utvalg.

Tabell 5.17 Svarprosent i undersøkelser fra Statistisk sentralbyrå

Undersøkelser:	2007	2008	2009	2010	2011
– Med oppgaveplikt	95	95	95	96	94
– Frivillige	73	72	74	67	61

Oppgavebyrde

Ifølge beregninger fra Oppgaveregisteret utgjør arbeid knyttet til rapportering til Statistisk sentralbyrå i underkant av 2 pst. av den totale oppgavebe-

lastningen for næringslivet. Som tabell 5.18 viser, avtok oppgavebyrden, målt i antall årsverk, videre i 2011.

Tabell 5.18 Oppgavebyrde knyttet til rapportering

	2007	2008	2009	2010	2011
I alt (årsverk)	177	177	146	137	126
– Næringslivet i alt	108	107	103	100	86
– Andre	69	70	43	37	40

I 2011 ble i alt 15 pst. av alle norske foretak bedt om å rapportere til Statistisk sentralbyrå, sammenliknet med 23 pst. året før da rapporteringen knyttet til landbrukstelingen var særlig stor. Store foretak blir mer belastet enn små. Blant foretak med 20 eller flere sysselsatte var i alt 90 pst. med i minst én undersøkelse, mens 11 pst. av foretak med færre enn 10 sysselsatte deltok.

Elektronisk innrapportering fra næringslivet

Satsingen på elektronisk rapportering består blant annet i at det ikke lenger sendes ut papirskjema i førstegangshenvendelser til bedrifter og foretak. Oppslutningen om de elektroniske innrapporteringsløsningene fortsetter å øke, jf. tabell 5.19. I 2011 ble totalt 77 pst. av næringslivets skjemaer til Statistisk sentralbyrå levert elektronisk.

Tabell 5.19 Andel oppgavegivere som rapporterer elektronisk

	2007	2008	2009	2010	2011
Elektronisk innrapportering (pst.)	48	53	63	65	77

Frigitte statistikker

I 2011 ble det i alt publisert 980 statistikker, 29 flere enn året før, jf. tabell 5.20. Det var i alt 10 nye statistikkfrigivinger i 2011.

Tabell 5.20 Frigitte statistikker

	2007	2008	2009	2010	2011
Frigitte statistikker	977	1 009	993	951	980

Øvrig rapportering

Folke- og bolig tellingen 2011

Folke- og bolig tellingen 2011 er fullt ut basert på administrative og statistiske registre. Sammenliknet med tidligere tellinger betyr dette en betydelig kostnadsreduksjon. Tellingstidspunktet var 19. november 2011. Folke- og bolig tellingen 2011 er hjemlet i en EØS-relevant EU-forordning og gjelder følgelig også for EØS-landene. Tabellene EU-forordningen krever er sentrale i publiseringen og vil bli tilgjengelige gjennom Eurostats formidlingssystem. Statistikk tilpasset norske brukere vil bli publisert på ssb.no. Her prioriteres tabeller for kommuner og deler av kommuner, som bydel og grunnkretser, samt framstilling på kart. Publiseringen vil finne sted i 2012 og 2013.

Landbrukstelling 2010

Landbrukstelling 2010 blir avsluttet i 2012 med resterende publisering, dokumentasjon og inter-nasjonal rapportering.

Statistikkproduksjon og formidling

Flere prosjekter for å modernisere og standardisere statistikkproduksjonen med sikte på å øke kvaliteten og tilgjengeligheten for statistikkprodukter, ble igangsatt eller videreført i 2011. Disse omfatter blant annet prosjektet for elektronisk publisering. Basert blant annet på brukerundersøkelser, løpende brukerkontakt og analyser av brukeratferd fortsetter arbeidet med å forbedre kvaliteten i 2012. Arbeidet med å digitalisere alle Statistisk sentralbyrås publikasjoner til elektronisk gjenfinnbar form vil bli fullført i 2012.

Statistisk sentralbyrås nettsted – ssb.no – ble etablert i 1995. Behov for videreutvikling og modernisering av Statistisk sentralbyrås elektroniske formidlingstjeneste lå til grunn for igangsettning av prosjektet Nye ssb.no i 2007. Lanseringstidspunkt har blitt utsatt flere ganger. Ved starten av prosjektet ble kostnadene anslått til vel 12 mill. kroner. Ved utgangen av juli 2012 summerer de samlede kostnadene seg til om lag 100 mill. kroner. Av dette er om lag 1/3 kostnader til innleide, eksterne eksperter og kjøp av utstyr og lisenser. I tillegg til forsinkelser har prosjektet fått større omfang og kompleksitet enn opprinnelig planlagt, blant annet ved forbedret integrering med statistikkproduksjonen.

På initiativ fra Statistisk sentralbyrå har Det Norske Veritas (DNV) evaluert prosjektet, og en rapport ble lagt fram for SSBs styre i juni 2012. Rapporten peker på en rekke svakheter i gjennomføring, oppfølging og ledelse av prosjektet. Prosjektet ble reorganisert tidlig i 2012. Blant annet ble det leid inn ekstern kvalitetssikrer og ekstern prosjektleder. Det er besluttet at prosjektet vil bli fullført. Prosjektplanen er revidert, herunder budsjettet for sluttarbeidet. Lansering er planlagt våren 2013, når blant annet driftsorganisasjonen er på plass.

Departementet ser alvorlig på svikten i planleggingen og styringen av prosjektet. Departementet vil følge det videre arbeidet i prosjektet tett, både gjennom den faste styringsdialogen og i en særskilt prosess. Departementet vil også se på om det er behov for å klargjøre og styrke styrets rolle og ansvar for å påse at virksomheten er drevet på en tilfredsstillende måte.

Forskningsvirksomheten

Forskningen i Statistisk sentralbyrå skal holde et høyt internasjonalt faglig nivå og bidra til ny kunnskap om økonomisk atferd og økonomiske virkninger av bl.a. politiske tiltak. Kunnskapen skal bidra til økt forskningsbasert kunnskap om det norske samfunnet, gi en kvalitativt bedre statistikk og gi analyseverktøy og resultater til bruk for offentlige organer og allmennheten. Hovedlinjene i forskningsvirksomheten ble videreført i 2011 og er blant annet knyttet til modellkontrakter og modellutvikling. Publiseringen av forskning var om lag som året før, både nasjonalt og internasjonalt. Samtidig holder forskerne foredrag som før.

Internasjonalt samarbeid

Internasjonalt samarbeid på statistikkområdet sikter blant annet mot økt sammenliknbarhet i statistikken for ulike land. Samarbeidet innebærer at det stilles krav til statistikkens innhold, omfang og kvalitet. For å møte kravene fra det internasjonale samarbeidet om statistikk må det løpende utvikles nye statistikker, og eksisterende statistikker må tilpasses internasjonalt fastsatte krav. Arbeidet med dette har økt over tid.

Det internasjonale statistiske samarbeidet er særlig knyttet til EØS, hvor kravene til statistikkens innhold kan være juridisk forpliktende for Norge. Statistisk sentralbyrå var representert på en rekke møter i det statistiske samarbeidet i EØS i 2011. Relevante statistikkforordninger vedtatt av EU, tas inn i EØS-avtalen og implementeres deretter i norsk lov. Til sammen om lag 300 statistikkforordninger vedtatt i EU var gjennomført i norsk rett ved utgangen av 2011.

Statistisk sentralbyrå er medlem av FNs statistiske kommisjon i perioden 2010–2013. Statistisk sentralbyrå leder FNs arbeid med å utvikle nye prinsipper og manualer for internasjonal energistatistikk.

Brukerfinansierte oppdrag

I tillegg til grunnbevilgningen over statsbudsjettet (statsoppdraget) finansieres Statistisk sentralbyrås virksomhet ved at offentlige og private oppdragsgivere betaler direkte for utvikling og tilrettelegging av statistikk og analyser (brukerfinansierte oppdrag). Departementer og andre statlige virksomheter er de viktigste oppdragsgiverne. Brukerfinansierte oppdrag utgjorde om lag 28 pst. av de samlede inntektene i 2011. I 2010 var denne andelen 29 pst.

Sentrale utfordringer og prioriteringer i statistikkproduksjonen i 2013

Statistisk sentralbyrå arbeider systematisk med å videreutvikle og forbedre det samlede statistikkproduktet. Det blir lagt vekt på å utvikle statistikk for prioriterte områder som er dårlig dekket. Det er stor etterspørsel etter ny og forbedret statistikk og analyse, bl.a. til områder som direkte eller indirekte beskriver samfunnsutvikling og levekår for ulike grupper. Samtidig skal kvaliteten på den løpende statistikken opprettholdes eller styrkes og aktualiteten bedres. Statistikkproduksjonen skal følge internasjonale krav og retningslinjer. Oppfølgingen av en rekke nye rettsakter fra EU, i første rekke innen finansstatistikk og nasjonalregnskap, men også innen personstatistikk, vil kreve betydelige ressurser i 2013. Med økende etterspørsel etter ny og bedre statistikk er det løpende behov for å modernisere og effektivisere statistikkproduksjonen. I 2013 vil dette arbeidet videreføres, særlig gjennom ulike standardiseringstiltak. Samtidig er det et mål å begrense den samlede oppgavebyrden for næringslivet.

For å samle effektiviseringsarbeidet har Statistisk sentralbyrå startet et program for kontinuerlig forbedring. Arbeidet skal gi kostnadsgevinster og rom for nye satsinger. Effektiviseringsarbeidet skal fortsette som en del av den daglige virksomheten også etter at innføringsprogrammet er sluttført ved utgangen av 2013.

Informasjonssikkerhet

Statistisk sentralbyrå arbeider løpende med å videreutvikle rutiner for sikkerhet og beredskap på alle områder. Virksomheten er tilpasset krav og retningslinjer i personopplysningsloven og sikkerhetsloven. Det skal gjennomføres øvelser og kontroller for å sikre at retningslinjene følges. Arbeidet med datasikkerhet vil ha høy prioritet også i 2013, og Statistisk sentralbyrå vil delta i relevante, sentrale øvelser hvor sikkerhet og beredskap er tema.

Elektronisk datafangst

Moderniseringen av datafangsten har pågått i flere år og har gitt gode resultater i form av bl.a. mer effektive arbeidsprosesser og bedre kvalitet på statistikken. Arbeidet med å standardisere og forbedre den elektroniske datafangsten fortsetter i 2013. Det legges særlig vekt på å erstatte skjema-basert innrapportering med mer effektive løsninger der det er mulig. Overgangen til Altinn II gir

muligheter for mer automatisert datafangst og bedre kommunikasjon med oppgavegivere, andre etater og statistikkprodusenter. Gjenbruk av data og utvikling av effektive rapporteringsløsninger bidrar til å holde oppgavebyrden lav.

Det er et mål at næringslivet bare skal rapportere samme informasjon én gang til én offentlig etat. Statistisk sentralbyrå deltar i den forbindelse i arbeidet med å innføre en ny, felles ordning for arbeidsgiveres innrapportering om arbeidstakeres ansettelses- og inntektsforhold m.m. til Skatteetaten, Arbeids- og velferdsetaten og Statistisk sentralbyrå. Ordningen er omtalt som EDAG (Elektronisk dialog med arbeidsgivere), jf. nærmere beskrivelse under kap. 1618 Skatteetaten. For 2013 er det avsatt 4,1 mill. kroner til Statistisk sentralbyrås del av EDAG hovedprosjekt. I tillegg er det avsatt 7 mill. kroner for å videreutvikle Statistisk sentralbyrås IT-plattform, både eksternt (i hovedsak Altinn-baserte løsninger) og internt for Statistisk sentralbyrås fagsystemer. Økt elektronisk samhandling, herunder utvikling av fellesløsninger, er en forutsetning for å oppnå effektiv utnyttelse av EDAG.

EU har vedtatt flere nye rettsakter som berører personstatistikk

Eurostat arbeider med flere kommisjonsforordninger som vil kreve omfattende omlegginger av innhold i administrative registre samt store endringer i Statistisk sentralbyrås egen datainnsamling og statistikkrutiner. Etablering av nye statistikker over arbeidsulykker og yrkessykdommer vil kreve nytt rapporteringssystem om dødsulykker fra relevante tilsynsmyndigheter i tett samarbeid med NAV. På levekårsområdet ble den nasjonale levekårsundersøkelsen i 2011 samordnet med Eurostats undersøkelse Survey on Income and Living Conditions (EU-SILC). I tillegg til faste nasjonale og europeiske moduler inneholder undersøkelsen årlige moduler som dekker ulike behov. I 2013 er livskvalitet tema for denne modulen.

Hovedrevisjon av nasjonalregnskapet mv.

Planleggingen av en ny revisjon av nasjonalregnskapet startet i 2012 og har som formål å innarbeide de reviderte FN-standardene (2008 SNA) gjennom tilpasning til EU-standard (ESA 2010). Eurostat har lagt opp til at det reviderte nasjonalregnskapet publiseres høsten 2014. Samtidig skal en revidert manual for utenriksregnskap fra IMF tas i bruk. Det samme gjelder den reviderte manualen for direkteinvesteringer fra OECD og

nye retningslinjer for internasjonal tjenestehandel. I samband med økt internasjonalisering og globalisering er det behov for tilpasninger og utvidelser i finansstatistikken og nasjonalregnskapet, både med hensyn til aktualitet, hyppighet, større spesifikasjonsgrad og internasjonal sammenliknbarhet. Dette skjer blant annet på bakgrunn av nye krav fra EU og en aksjonsplan som er utarbeidet av de 20 største økonomiene (den såkalte G 20-gruppen) om styrket statistikkunderlag.

Sysselsettings- og lønnsstatistikk

Videreutvikling av sysselsettings- og lønnsstatistikk vil skje i sammenheng med satsingen på EDAG. EDAG vil gi utvidet og kvalitativt bedre grunnlag for statistikkene og økt aktualitet for sysselsettingsstatistikken. I 2013 vil Statistisk sentralbyrå etablere et nytt produksjonssystem for sysselsettings- og lønnsstatistikk. Det er planlagt en pilotversjon i 2014 i forkant av den planlagte lanseringen av EDAG i 2015. Det vil bli lagt vekt på å samordne revisjon og bearbeiding av lønns- og sysselsettingsdata for å spare ressurser og sikre konsistens i sluttproduktene. En gjennomgang av Arbeidskraftundersøkelsen (AKU) vil starte i 2013, blant annet for å vurdere og planlegge hvordan Statistisk sentralbyrå også på dette området kan utnytte bedre og hyppigere registerbaserte sysselsettingsdata gjennom EDAG når denne er etablert. EUs tilleggsundersøkelse til AKU vil i 2013 omfatte yrkesskader og yrkessykdommer.

Svalbardstatistikk

Arbeidet med å beskrive samfunnsutviklingen, inkludert miljøsituasjonen, på Svalbard videreføres. Nasjonal regionalfordelt statistikk vil inkludere Svalbard som egen region der det er naturlig, og det vil bli gjennomført særskilte undersøkelser for Svalbard. I 2013 vil prisstatistikk, befolkningsstatistikk, næringsstatistikk, miljøstatistikk, reiseliv og samferdsel, samt FoU-statistikk bli videreført. Det legges også opp til å publisere en ny forbruksundersøkelse for Svalbard i 2013.

Forskning og analyse i 2013

Statistisk sentralbyrås forskningsvirksomhet skal bidra med ny kunnskap om økonomisk atferd og økonomiske virkninger av ulike begivenheter, herunder politiske tiltak. Forskingen skal dessuten gi tilbakevirkninger til statistikken. Forskningsinnsatsen fortsetter i 2013 i hovedsak i

samme spor som i tidligere år, men aktivitetene vil særlig være knyttet til utfordringer på områder som miljø, pensjon og levekår. Prioriteringen innenfor ulike områder av forskningen er nærmere beskrevet nedenfor.

Skatteanalyser og offentlig økonomi

Skatte- og pensjonsmodellene oppdateres og utvikles videre. Tjenester overfor forvaltning og partiene på Stortinget opprettholdes. Fordelingsanalyser vil bli videreutviklet med vekt på inntekts- og formuesfordeling og effekter av offentlige velferdsordninger.

Ressurs- og miljøøkonomi

Studier av avtaler og virkemiddelbruk i miljø- og energipolitikken prioriteres sammen med analyser av hva teknologitvilling og teknologivalg betyr for utslipp og miljø.

Mikroøkonomiske analyser

Statistisk sentralbyrås analyser av atferden til bedrifter, foretak, individer og husholdninger videreføres. Det legges vekt på å inkludere resultater fra denne forskningen i modellene. Tema som prioriteres er bl.a. utdanningsvalg, pensjoneering og faktorer som påvirker tilstrømming til trygdesystemet.

Makroøkonomiske analyser

Arbeidet med konjunkturanalyser, makromodeller og modelloppgaver for forvaltningen og Stortinget videreføres. Også arbeidet med langsiktige studier av sammenhengen mellom demografi, statsfinanser og økonomisk utvikling fortsetter.

Befolkningsanalyser og levekårsforskning

Arbeidet med å publisere årlige befolkningsprognoser fortsetter. Analyser av innvandring og dødelighet prioriteres, og samspillet mellom befolkningsutvikling og levekår studeres.

Budsjett 2013

Det foreslås en budsjetttramme for Statistisk sentralbyrå i 2013 på 732,8 mill. kroner. Forslaget innebærer om lag uendret aktivitetsnivå fra 2012 til 2013.

Følgende hovedmål gjelder for Statistisk sentralbyrås løpende virksomhet:

- å utvikle statistikk for prioriterte områder som har mangelfull dekning
- å opprettholde omfanget av den løpende statistikkproduksjonen med minst like god kvalitet som før
- å bedre aktualiteten i statistikkformidlingen
- å begrense oppgavebyrden
- å holde forskningsstandarden på et høyt internasjonalt nivå
- å satse videre på brukervennlig og effektiv formidling av statistikk og forskningsresultater på Statistisk sentralbyrås nettsider

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter, utgifter til opplæring, utgifter til leie og drift av kontorlokaler, reiser, kontorutstyr mv. For 2013 foreslås det bevilget 521,6 mill. kroner under post 01 – en økning på 3,9 pst. fra saldert budsjett 2012. Økningen skyldes i hovedsak lønns- og prisjustering.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Spesielle driftsutgifter er knyttet til brukerfinansierte oppdrag. For 2013 er omfanget av slike oppdrag anslått til 201,2 mill. kroner.

Ved brukerfinansierte oppdrag blir utgiftene postert på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter. Inntektene fra slike oppdrag skal dekke utgiftene og blir postert på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter.

Statistisk sentralbyrå kan overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvarer merinntektene på kap. 4620, post 02 Oppdragsinntekter. Eventuelle ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21, jf. forslag til romertallsvedtak II.2.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen vil i hovedsak bli brukt til investeringer for å videreutvikle datasikkerhet og datakapasitet på Statistisk sentralbyrås teknologiske plattform.

Kap. 4620 Statistisk sentralbyrå

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Salgsinntekter	602	300	300
02	Oppdragsinntekter	207 236	194 800	201 200
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	128		
16	Refusjon av foreldrepenger	6 242		
18	Refusjon av sykepenges	10 656		
85	Tvangsmulkt	16 791	10 000	10 000
	Sum kap. 4620	241 655	205 100	211 500

Post 01 Salgsinntekter

Posten omfatter inntekter fra salg av publikasjoner.

Oppdragsinntektene i 2013 er anslått til 201,2 mill. kroner.

Post 02 Oppdragsinntekter

Posten omfatter inntekter fra eksternt finansierte statistikk-, analyse- og forskningsoppdrag. Se også omtale under kap. 1620, post 21.

Post 85 Tvangsmulkt

Ved manglende overholdelse av oppgaveplikten har Statistisk sentralbyrå med hjemmel i statistikkloven adgang til å ilegge tvangsmulkt. Inntektene fra tvangsmulkt er budsjettert til 10 mill. kroner. Inntektene tilfaller statskassen.

Programkategori 23.40 Andre formål

Utgifter under programkategori 23.40, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
1632	Kompensasjon for merverdiavgift	16 109 234	16 950 000	20 170 000	19,0
1634	Statens innkrevingsentral	310 554	289 700	294 200	1,6
1637	EU-opplysning	4 800	5 000		-100,0
1638	Kjøp av klimakvoter	270 499	513 500	638 700	24,4
1645	Statens finansfond	2 000	10 300	10 600	2,9
	Sum kategori 23.40	16 697 087	17 768 500	21 113 500	18,8

Kap. 1632 Kompensasjon for merverdiavgift

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
61	Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i>	14 561 999	15 400 000	18 500 000
72	Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 547 235	1 550 000	1 670 000
	Sum kap. 1632	16 109 234	16 950 000	20 170 000

Post 61 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, overslagsbevilgning

Med virkning fra 1. januar 2004 ble det innført en generell ordning hvor kommuner og fylkeskommuner kompenseres for merverdiavgift på anskaffelser av varer og tjenester. Hensikten med ordningen er at merverdiavgiften i minst mulig grad skal påvirke kommunenes beslutninger om å produsere avgiftspliktige tjenester med egne ansatte eller kjøpe dem fra private. Ordningen er finansiert gjennom en reduksjon i kommunenes frie inntekter. Den generelle kompensasjonsordningen erstattet en begrenset kompensasjonsordning som ble innført i 1995.

I saldert budsjett for 2012 ble det lagt til grunn en utgift på 15 400 mill. kroner i momskompensa-

sjon til kommuner og fylkeskommuner. På grunnlag av regnskapstall hittil i 2012 og anslåtte utbetalinger resten av året anslås momskompensasjonen til kommuner og fylkeskommuner i 2012 nå til 15 000 mill. kroner.

Som en del av skatteopplegget for 2013 foreslås det å oppheve merverdiavgiftsfritakene for omsetning av tjenester som gjelder offentlig vei og baneanlegg fra 1. januar 2013. Innføring av merverdiavgift på tjenester til offentlig vei vil gi økte merverdiavgiftskostnader for kommuner og fylkeskommuner som de kompenseres for gjennom momskompensasjonsordningen. Det vises til nærmere omtale i Prop. 1 LS (2012–2013) Skatter, avgifter og toll 2013.

Samlet momskompensasjon til kommuner og fylkeskommuner i 2013 er anslått til 18 500 mill. kroner.

Kommunene innberetter oppgaver over merverdiavgiftskompensasjon til avgiftsmyndighetene annenhver måned slik som i det ordinære merverdiavgiftssystemet, men det er også mulig å levere oppgaver på årsbasis. Utbetalingene skjer fortløpende og innen tre uker. Dokumentasjonskravene i forbindelse med innsending av kompensasjonskrav er forenklet ved at kravene kun skal vedlegges revisorbekreftelse. Kompensasjonskrav fra private tjenesteprodusenter kan sendes direkte til avgiftsmyndighetene. Det er en minstegrense på 20 000 kroner for kompensasjonsbeløp per år for at virksomheter skal komme inn i ordningen. Ordningen gjelder også enkelte private og ideelle virksomheter, og det er en egen tilskudds-post for disse, jf. post 72.

Post 72 Tilskudd til private og ideelle virksomheter, overslagsbevilgning

For ikke å skape konkurransevidringer mellom kommunal og privat produksjon av sentrale velferdstjenester, er også private og ideelle virksomheter omfattet av ordningen. Dette gjelder private og ideelle virksomheter som utfører slike sosiale tjenester og helse- og undervisningstjenester som kommunene ved lov er pålagt å utføre. Det er på disse områdene det antas at kommunene i størst grad gjennom kompensasjonsordningen vil kunne få en konkurransefordel framfor private virksomheter uten avgiftsplikt. De private og ideelle virksomheter som omfattes av ordningen, skal sende krav etter samme kriterier som kommunene (jf. post 61), men direkte til det lokale skattekontor.

I saldert budsjett for 2012 ble det lagt til grunn en utgift på 1 550 mill. kroner på denne posten. Ved behandlingen av Prop. 111 S (2011–2012) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2012 ble bevilgningen økt til 1 600 mill. kroner. Det foreslås bevilget 1 670 mill. kroner under denne posten for 2013.

Kap. 1634 Statens innkrevingsentral

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	281 879	268 100	278 100
45	Større utstysanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	28 675	21 600	16 100
	Sum kap. 1634	310 554	289 700	294 200

Formål, hovedoppgaver og organisering

Målet for Statens innkrevingsentral (SI) er å sørge for effektiv og korrekt innkreving på vegne av oppdragsgiver. SI har som primæroppgave å innkreve straffekrav utstedt av justismyndighetene og avgifter, gebyrer og misligholdte krav for andre statlige virksomheter. Videre skal virksomheten drifte og videreutvikle et felles saksbehandlersystem for SI og de alminnelige namsmenn (SIAN), forvalte en database for samordning av utleggstrekk og levere økonomitjenester til politi- og lensmannsetaten (PLØS).

Virksomheten er lokalisert til Mo i Rana og hadde per 1. mars 2012 en bemanning tilsvarende 347 årsverk. Per 30. juni 2012 hadde SI 36 statlige

oppdragsgivere og 167 ulike kravtyper til innkreving.

Mål og resultater 2011

SIs driftsresultater vurderes ut fra fire fastsatte hovedmål for virksomheten, jf. nedenfor.

Hovedmål 1: Innkrevingen skal være effektiv

SI skal sikre at andelen innkrevde straffekrav utstedt av justismyndighetene og andelen innkrevde avgifter, gebyrer og misligholdte krav for andre statlige virksomheter er høy (være formåls-effektiv). SI skal ha god ressursutnyttelse (være kostnadseffektiv).

Tabell 5.21 Statens innkrevingsentral – registrerte krav og innkrevd beløp per år¹

	2009	2010	2011
Antall registrerte krav (i hele 1 000)	1 180	1 211	1 190
– Straffekrav	313	338	316
– Andre kravtyper	867	873	874
Totalt innkrevd beløp (i mill. kroner)	3 197	3 482	3 785
– Straffekrav	1 234	1 405	1 357
– Andre kravtyper	1 963	2 077	2 428

¹ Etter innføring av standard kontoplan er begrepsbruken for straffekrav noe endret. Det er derfor små avvik i tallene fra 2009 og 2010 sammenliknet med tilsvarende tabell i Prop. 1 S (2011–2012).

Tabell 5.21 viser en reduksjon i antall registrerte krav fra 2010 til 2011. Det er størst reduksjon i antall registrerte straffekrav. Her var det størst reduksjon for automatisk trafikkontroll. Av andre kravtyper ble misligholdt kringkastingsavgift og rettsgebyr sterkest redusert. Det var en kraftig vekst i antall misligholdte krav på årsavgift for motorkjøretøy. Innkrevd beløp økte til tross for reduksjonen i antall registrerte krav. Dette skyldes dels en ny kravtype fra Finanstilsynet, dels at SI har effektivisert innkrevningen av misligholdte krav.

Formåls effektivitet

For å kunne vurdere virksomhetens formåls effektivitet er det satt mål for andel krav per kravtype som er oppgjort (løsningsprosent) og innbetalt (innbetalingsprosent) innen ett år etter at innkrevningen ble iverksatt. I tillegg måles resultater per kravtype for noen krav enten etter tre eller fem års innkrevning. Definisjonen av styringsparametre for formåls effektivitet er noe endret f.o.m. 2010. Dette vanskeliggjør sammenlikning med tidligere år. Resultater for 2010 og 2011 er vist i tabell 5.22.

Tabell 5.22 Statens innkrevingsentral – innkrevningseffektivitet (løsnings¹- og innbetalingsprosent²)

Alder på krav	Kravtype	Løsningsprosent			Innbetalingsprosent		
		Resultat 2010 (pst.)	Resultat 2011 (pst.)	Resultatmål 2011 (pst.)	Resultat 2010	Resultat 2011 (pst.)	Resultatmål 2011 (pst.)
1 år	Bøter	85,4	87,0	87	84,9	86,5	86
	Erstatninger	70,1	24,5	13	70,0	24,3	12,5
	Inndragninger	24,1	45,7	45	24,1	45,7	44
	Misligholdte studielån	8,5	7,9	10	7,0	7,1	9
	Regresskrav	17,5	21,7	23	21,3	21,7	22
	Forsinkelsesgebyr etter regnskapsloven	80,9	69,1	70	68,8	59,0	64
	Trafikantsanksjoner	86,6	86,7	85	86,6	86,6	85
	Gebyr etter skipssikkerhetsloven				98,0	98,6	98
	Misligholdt årsavgift på motorvogn				72,9	74,1	70
	Misligholdt kringkastingsavgift				55,5	57,1	50

Tabell 5.22 Statens innkrevingsentral – innkrevningseffektivitet (løsnings¹- og innbetalingsprosent²)

Alder på krav	Kravtype	Løsningsprosent			Innbetalingsprosent		
		Resultat 2010 (pst.)	Resultat 2011 (pst.)	Resultatmål 2011 (pst.)	Resultat 2010	Resultat 2011 (pst.)	Resultatmål 2011 (pst.)
3 år	Regresskrav	26,4	26,5	26	24,4	24,9	25
	Forsinkelsesgebyr etter regnskapsloven	91,0	90,5	90	74,0	75,4	73,5
	Trafikantsanksjoner	93,5	94,8	93	92,9	92,2	93
	Gebyr etter skipssikkerhetsloven				99,5	98,8	99
	Misligholdt årsavgift på motorvogn				94,2	83,5	82
	Misligholdt kringkastingsavgift				96,0	96,2	75
5 år	Bøter	97,9	98,1	98	94,8	95,4	95
	Erstatninger	41,0	50,4	52	38,0	48,9	50
	Inndragninger	77,1	66,3	66	64,7	61,5	62
	Misligholdte studielån	36,2	33,6	36	24,4	25,9	26

¹ Andel oppgjort (innbetalt og avskrevet) av beløp til innkreving per kravtype innen 5 år, 3 år og 1 år etter at innkreving ble iverksatt.

² Andel innbetalt av beløp til innkreving per kravtype innen 5 år, 3 år og 1 år etter innkreving ble iverksatt.

Formåls effektiviteten i SIs innkreving vurderes som tilfredsstillende. Der hvor resultatmålene ikke er nådd, er avvikene generelt sett små. Det er store forskjeller i løsningsprosent og innbetalingsprosent for de enkelte kravtypene, og rapporteringen er fra og med 2012 endret slik at resultatene sammenliknes på tvers av kravårganger. Resultatet for studielån som er vedvarende misligholdt, er vesentlig lavere enn for de øvrige kravtypene. Dette skyldes blant annet at disse kravene allerede har vært misligholdt i tre år før de overføres

til SI for innkreving, samt at hvert krav representerer store beløp som det tar lengre tid å få oppgjort enn mindre beløp.

Kostnadseffektivitet

Det ble for 2011 anvendt tre produktivetsindikatorer for å belyse virksomhetens kostnadseffektivitet, jf. tabell 5.23. Det generelle målet er at produktivetsutviklingen skal være positiv.

Tabell 5.23 Statens innkrevingsentral – produktivetsutvikling

Indikator	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011
Innkrevd beløp per årsverk (i mill. kroner)	11,7	12,2	12,7
Driftsutgifter per innkrevde 1 000 kr ¹	71,4	62,9	59,0
Antall behandlede saker per årsverk ²	4 054	4 586	4 039

¹ Fra og med 2010 er investeringene ikke med i driftsutgiftene. Dette er hensyntatt i tabellen, og resultatene for 2009 og 2010 avviker derfor noe fra Prop. 1 S (2011–2012).

² Det ble oppgitt feil antall behandlede saker per årsverk for 2010 i Prop. 1 S (2011–2012). Dette er korrigert i tabellen.

De to første indikatorene viser en positiv utvikling fra 2009 til 2011, mens antall behandlede saker per årsverk har sunket. Dette skyldes i noen grad at SI de senere årene har styrket innkrevingen av store krav, blant annet for å sikre større grad av likebehandling. I tillegg samordnes utlegg gjort av SI og alminnelig namsmann. Høyere effektivitet hos alminnelig namsmann og økt mislighold av krav medvirker til at uprioriterte krav med små

beløp hos SI tar lengre tid å kreve inn. Samlet sett indikerer resultatene etter departementets vurdering en fortsatt kostnadseffektiv drift.

Hovedmål 2: Innkrevingsarbeidet skal ha god kvalitet

SI skal vektlegge likebehandling og rettssikkerhet i innkrevingsarbeidet.

Tabell 5.24 Korrekt saksbehandling

Indikator	2010	2011
Minimum 95 pst. av saksbehandlingen ved frivillig innkreving skal være feilfri	90,9	95,0
Minimum 99 pst. av saksbehandlingen ved tvangsinnkreving skal være feilfri	99,4	98,2

Resultatmålet for kvalitet i saksbehandlingen ved tvangsinnkreving ble ikke nådd i 2011. SI har planlagt og iverksatt flere tiltak for resultatforbedring på området. Departementet er stort sett tilfreds med resultatene på dette området.

Hovedmål 3: Virksomheten skal være serviceorientert

SI skal balansere hensynet til oppdragsgiver og hensynet til skyldner slik at innkrevingsarbeidet er serviceorientert.

Tabell 5.25 Statens innkrevingsentral – servicegrad

Fagområde	Resultatmål	Resultat 2009	Resultat 2010	Resultat 2011
Frivillig innkreving	Min. 75 pst. av tlf. henvendelser besvart innen 1 minutt	81 pst.	79 pst.	78 pst.
	Behandlingstiden for skriftlige henvendelser maks. 4 uker	Innen fristen	Innen fristen	Få avvik
Tvangsinnkreving	Min. 75 pst. av tlf. henvendelser besvart innen 1 minutt	73 pst.	75 pst.	75 pst.
	Behandlingstiden for skriftlige henvendelser maks. 3 uker	Innen fristen	Innen fristen	Innen fristen
	Behandlingstiden for klagesaker maks. 3 uker			Få avvik

Departementet er stort sett tilfreds med resultatene på dette området.

god kvalitet. Fastsatte mål for faglig utøvelse av denne delen av virksomheten i 2011 ble nådd. Svarprosenten på telefonhenvendelsene til PLØS har i gjennomsnitt vært 98, mens svarprosenten på telefonhenvendelser til SIAN/UB var 96. Av registrerte saker ble hhv. 97 pst. (PLØS) og 96 pst. (SIAN/UB) løst i løpet av en uke. Det ble i 2011 gjennomført brukerundersøkelser for både PLØS og SIAN. Disse undersøkelsene viste at brukerne stort sett var fornøyd med tjenestene.

Hovedmål 4: Driftssentralfunksjonene skal ha god kvalitet

SI skal sikre at virksomhetens økonomitjenester til politi- og lensmannsetaten (Politiets økonomisystem – PLØS, system for regnskapsføring av ikke statlige midler – RIM og system for elektronisk fakturabehandling – CI), saksbehandlerløsning for SI og de alminnelige namsmenn (SIAN) og forvaltningen av utleggsdatabasen (UB) holder

Departementet vurderer SIs driftssentralfunksjoner for PLØS, SIAN og UB som tilfredsstillende.

Samlet resultatvurdering

Departementet vurderer driftsresultatene i 2011 som tilfredsstillende. Formåls effektiviteten i innkrevingsarbeidet er gjennomgående god, med hovedsakelig små avvik der hvor målene ikke ble nådd. Departementet vurderer driften av SI som kostnadseffektiv. Innkrevd beløp per årsverk økte, samtidig som driftsutgifter per innkrevd krone ble redusert. Kvaliteten på saksbehandling og lovanvendelse anses som tilfredsstillende, men med forbedringsbehov på antall avvik i saksbehandling ved tvangsinnkreving. SI nådde i 2011 alle mål for servicegrad og svarprosent på telefon. I all hovedsak holdes fristene for saksbehandlingstid på skriftlige henvendelser. Departementet vurderer SIs service overfor skyldnerne som tilfredsstillende. Også resultatene for driftssentralfunksjonene er tilfredsstillende. Alle mål er nådd for svarprosent og servicegrad for økonomisystemtjenestene til politiet og lensmannsetaten, saksbehandlingsløsning for alminnelig namsmann og utleggsdatabasen.

Sentrale utfordringer og tiltak

Utvidet registrering av utleggsforretninger og samordning av utleggstrekk

Det vises til omtale av utvidet registrering av utleggsforretninger og samordning av utleggstrekk i Prop. 1 S (2009–2010) for Finansdepartementet. Alle utleggsforretninger, med unntak for utleggsforretninger avholdt av SI med resultat «intet til utlegg», skal registreres i Løsøreregisteret, slik at dette blir et godt verktøy for kredittvurderinger. Registrering og oppslag for de ulike namsmyndighetene vil koordineres av SI og viderefremmes fra SI til Løsøreregisteret.

Fase 1 og 2 i tilretteleggingen ble gjennomført i 2008 og 2009. Fase 3 omfatter utleggsforretninger for øvrige særnamsmenn, dvs. NAV Innkreving, Skatteetaten og kommunale skatteoppkrevdere. For Skatteetaten og kommunale skatteoppkrevdere var løsningen i produksjon i desember 2011. NAV Innkreving planlegger å komme i drift i løpet av 2012.

Elektronisk samhandling ved tvangsfullbyrdelse

Det ble høsten 2006 gjennomført en analyse av gevinstpotensialet for elektronisk samhandling (forsendelser) mellom alminnelige namsmenn og større inkassobyråer i forbindelse med begjæringer og forliksklager. Analysen viste flere gevinster for staten, blant annet gjennom kortere registre-

ringstid, raskere innkreving, bedret kvalitetssikring og færre feilregistreringer, reduserte porto-utgifter og fjerning av fysisk arkiv mv. Også inkassobransjen vil etter hvert kunne få innsparinger i form av reduserte utgifter til porto og utskrifter ved overgang fra papirbasert til elektronisk registrering.

Høsten 2007 inngikk SI samarbeid med et inkassobyrå for å kartlegge en løsning for elektronisk samhandling og avklare hvilke krav til forskriftsendringer dette vil stille. Løsningen innebærer å overføre forliksklager og begjæringer elektronisk mellom inkassobyråene og de alminnelige namsmenn.

Forskrift om elektronisk kommunikasjon i saker om tvangsfullbyrdelse og i saker for forliksrådet trådte i kraft 25. juni 2010. SI benytter Altinn som portal for den elektroniske tjenesten og ga i første omgang adgang til å sende inn begjæringer og forliksklager i elektronisk form for et begrenset antall brukere (ett inkassobyrå og to namsmannskontor) for å teste løsningen. Pilotdriften fungerte tilfredsstillende, og det er nå åpnet for alle alminnelige namsmenn og for flere inkassobyråer. SI tilbyr også en webservice-løsning til de inkassobyråene som ikke benytter Altinn-løsningen.

Elektroniske tjenester

SI har etablert et prosjekt for å utvikle elektroniske tjenester på nett. Arbeidet har vært basert på at forvaltningen skal legge til rette for at digitale løsninger skal være førstevalget for borgerne i møte med det offentlige. SI har med utgangspunkt i dette utviklet et nytt nettsted der brukerne tilbys effektiv og funksjonell selvbetjening, samt råd og veiledning tilpasset brukerens situasjon og muligheter.

De elektroniske tjenestene på nett skal omfatte tjenester for debitor (skyldner), tjenester for kreditor (oppdragsgiver), tjenester for trekkpliktige (arbeidsgivere og NAV) og åpne tjenester.

Tjenester for debitor har blitt prioritert, og de første tjenestene ble satt i drift i mai 2012. Modul for elektroniske tjenester for oppdragsgivere er under utvikling og planlegges satt i drift ved årsskiftet 2012–2013. Deretter vil løsningen bli videreutviklet i 2013, blant annet med tjenester rettet mot arbeidsgivere.

Mål og budsjett 2013

Finansdepartementet har fastsatt følgende hovedmål for Statens innkrevingsentral for 2013:

- Innkrevingen skal være effektiv
- Innkrevingsarbeidet skal ha god kvalitet
- Virksomheten skal være serviceorientert
- Driftssentralfunksjonene skal ha god kvalitet

Den underliggende målstruktur, kvalitative og kvantitative resultatmål, fastsettes i styringsdialogen mellom Finansdepartementet og SI i forbindelse med utforming av departementets tildelingsbrev til virksomheten for 2013. I hovedsak vil styringsparameterne for 2013 tilsvare dem som ble anvendt for 2011. Tilsiktede resultater i 2013 skal generelt være like gode som, eller bedre enn, oppnådde resultater i 2011. Statens innkrevingsentral arbeider kontinuerlig med å forbedre kvaliteten i løsningen av oppgaver. Det er imidlertid urealistisk å oppnå en helt feilfri saksbehandling. I praksis må arbeidet med å forbedre kvaliteten også avveies mot fastsatte effektivitetsmål.

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter lønnsutgifter og øvrige driftsutgifter. For 2013 foreslås det bevilget 278,1 mill. kro-

ner under post 01. Dette er en økning på 3,7 pst. fra saldert budsjett for 2012. Økningen gjelder lønns- og prisjustering.

Statens innkrevingsentral har utgifter i forbindelse med tjenester som utføres for eksterne oppdragsgivere. Finansdepartementet ber om fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1634, post 01 Driftsutgifter, mot tilsvarende merinntekter under kap. 4634, post 02 Refusjoner, jf. forslag til romertallsvedtak II.1.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Posten omfatter anskaffelser til IT-formål, herunder større vedlikehold og utskiftninger i virksomhetens IT-infrastruktur. For 2013 foreslås det bevilget 16,1 mill. kroner.

I forbindelse med enkelte anskaffelser kan det være behov for å bestille for mer enn bevilget. Det bes derfor om en bestillingsfullmakt på 5 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak IV.

Kap. 4634 Statens innkrevingsentral

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
02	Refusjoner	42 662	34 500	35 700
16	Refusjon av foreldrepenger	2 531		
18	Refusjon av sykepenger	6 277		
85	Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	269 058	240 000	240 000
86	Bøter, inndragninger mv.	1 322 694	1 225 000	1 300 000
87	Trafikantsanksjoner	79 759	70 000	70 000
88	Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	256 321	200 000	200 000
	Sum kap. 4634	1 979 302	1 769 500	1 845 700

Inntektene på kap. 4634 Statens innkrevingsentral er generelt vanskelig å budsjettere. Dette skyldes særlig at de krav som skal inndrives, genereres av andre. Ileggelsen av straffekrav fra politi og domstoler varierer mye fra år til år.

Post 02 Refusjoner

Posten omfatter refusjoner for virksomhetens utgifter i forbindelse med tjenester som utføres

for oppdragsgivere. Dette gjelder i hovedsak innkreving av misligholdt kringkastingsavgift.

Post 85 Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning

Posten omfatter inntekter fra innkreving av misligholdte lån som er tapsført i Statens lånekasse for utdanning.

Post 86 Bøter, inndragninger mv.

Posten omfatter inntekter fra bøter (forenklede forelegg, vanlige forelegg og bøter som er ilagt ved dom), inndragninger og saksomkostninger.

Post 88 Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret

Posten omfatter innbetaling av forsinkelsesgebyr, ilagt av Regnskapsregisteret.

Post 87 Trafikantsanksjoner

Posten omfatter inntekter fra trafikkgebyr, parkeringsgebyr og overlastgebyr, utstedt av politiet og Statens vegvesen.

Kap. 1637 EU-opplysning

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
70	Tilskudd til frivillige organisasjoner	4 800	5 000	
	Sum kap. 1637	4 800	5 000	

Tilskuddsordningen for informasjonsarbeid om EU omfatter tilskudd til organisasjonene Europa-bevegelsen og Nei til EU. Forvaltningen av denne

tilskuddsordningen overføres fra 2013 til Utenriksdepartementet, jf. omtale i Prop. 1 S (2012–2013) for Utenriksdepartementet.

Kap. 1638 Kjøp av klimakvoter

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 654	8 500	8 700
21	Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	255 264	500 000	630 000
22	Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, <i>kan overføres</i>	9 580	5 000	
	Sum kap. 1638	270 499	513 500	638 700

Rapport**Bakgrunn**

Regjeringens målsetting i klimapolitikken er å redusere nasjonale klimagassutslipp samtidig som Norge bidrar internasjonalt gjennom forhandlinger og gjennom direkte tiltak for å redusere utslippene av klimagasser i andre land. Deltakelse i EUs kvotesystem (EU-ETS), CO₂-avgift og andre klimabegrunnede skatter og avgifter er hovedvirkemidlene for å redusere nasjonale klimagassutslipp.

Gjennom Kyoto-avtalen har Norge fått tildelt klimakvoter tilsvarende et utslippsnivå på 50,1

mill. tonn per år i perioden 2008–2012. Dette tilsvarer Norges utslippsforpliktelse under Kyoto-protokollen. I tillegg har Norge på frivillig basis varslet at vi vil overoppfylle Kyoto-avtalen for inneværende periode (2008–2012) med 10 pst. Dette tilsvarer om lag 5 mill. tonn per år. Regjeringen har valgt ytterligere å overoppfylle med 1,5 mill. tonn CO₂ per år ved å avstå fra å bruke kvoter som stammer fra tilvekst av skog.

Når en tar hensyn til de kvoter Norge har fått tildelt gjennom Kyoto-avtalen, og de kvoter de kvotepliktige bedrifter må levere som oppgjør for sine utslipp, har Norge et anslått overskudd på 2,9 mill. kvoter som et årlig gjennomsnitt for perioden

2008–2012. For å bidra til overoppfyllelsen av den norske forpliktelsen i Kyoto-perioden kjøper staten i tillegg kvoter fra prosjekter i andre land. På denne måten fører statens kvotekjøp til en netto reduksjon i de globale utslippene av klimagasser. Innenfor rammen av målet om å overoppfylle Kyoto-forpliktelsene med 10 pst. legges det opp til å kjøpe kvoter svarende til om lag 19 mill. tonn CO₂ for perioden 2008–2012 sett under ett, eller i underkant av 4 mill. tonn CO₂ i gjennomsnitt per år. Finansdepartementet har så langt kontrahert 28 mill. kvoter. Selv om leveransene fra hvert enkelt prosjekt er usikre, ligger Norge godt an til å nå målet om overoppfyllelse.

De fleste internasjonale analyser peker på karbonprising som det viktigste virkemiddelet i arbeidet mot menneskeskapte klimaendringer. Karbonprising motiverer til å redusere utslipp og stimulerer til utvikling av ny teknologi. I Klimameldingen varsler regjeringen at Norge skal være en pådriver i arbeidet for å utvikle og organisere internasjonale karbonmarkeder. Dette arbeidet vil bli ytterligere videreutviklet og styrket i årene framover.

Kvotehandel skjer på grunnlag av Kyoto-avtalens fleksible mekanismer, som i hovedsak består av Den grønne utviklingsmekanismen, som er prosjektsamarbeid i utviklingsland (Clean Development Mechanism, CDM). Den grønne utviklingsmekanismen bidrar til å utvikle verdens karbonmarkeder og stimulerer til klimavennlige investeringer i land der det ellers ikke er en pris på utslipp av CO₂. Denne mekanismen gir dermed et bidrag til mer klimavennlige investeringer i utviklingsland.

Finansdepartementet kjøper bare FN-godkjente kvoter. Kvoter betales som hovedregel når disse er godkjent og utstedt av FN og overført til statens konto i kvoteregisteret.

FNs prosess for å sjekke at utslippsreduksjoner er blitt generert i samsvar med de godkjente prosjektdokumentene er grundig og tar derfor tid. Det stilles krav til at utslippsreduksjonene er verifisert av en uavhengig tredjepart som er forhåndsgodkjent av FN. Gjennomføringen av prosjekter overvåkes systematisk gjennom målinger og bokføring av relevante data. CDM-prosjekter og verifiserte utslippsreduksjoner må godkjennes av styret i CDM (CDM Executive Board), som også utsteder kvoter. En regner med at mange kvoter som er generert i perioden 2008–2012, først blir utstedt og levert i 2013. Nye kjøp av kvoter generert i perioden 2008–2012 skjer hovedsakelig gjennom kontrakter med modne prosjekter eller ved kjøp av utstedte kvoter.

Kontraktsporteføljen

Finansdepartementet har inngått kontrakter om levering av om lag 28 mill. kvoter som er generert i Kyoto-perioden 2008–2012. Selv om et stigende antall av prosjektene i kontraktsporteføljen er blitt godkjent av FN, er det fortsatt usikkert hvor mange kvoter som faktisk vil bli levert. Dette vil avhenge av utviklingen i hvert enkelt prosjekt. Kontraktsporteføljen analyseres regelmessig for å anslå forventet levert volum fra prosjektene i porteføljen. Forventet levert volum for Kyoto-perioden 2008–2012 anslås nå til om lag 19 mill. kvoter og tilsvarende dermed behovet for kvoter i denne perioden. Oppgjøret for Kyoto-protokollens første forpliktelsesperiode finner først sted våren 2015.

Finansdepartementet har også inngått avtaler om levering av kvoter som blir generert etter 2012. Disse kvotene kommer først og fremst fra fond som Finansdepartementet deltar i, herunder Verdensbankens to fond, Prototype Carbon Fund (PCF) og Carbon Partnership Facility (CPF), og fra to fond administrert av Det nordiske miljøinvesteringsselskap (NEFCO). Ettersom en større andel av kvotene antas å komme fra fond som er under utvikling, spesielt CPF, er det vanskelig å gi et samlet anslag på hvor mange kvoter som vil bli levert i perioden etter 2012.

Kvoter Finansdepartementet mottar fra PCF er forhåndsbetalt over Utenriksdepartementets budsjett med til sammen 10 mill. USD. En forventer at dette fondet vil levere om lag 1,2 mill. kvoter for perioden 2008–2012. Per 31. august 2012 er om lag 489 000 av disse kvotene levert statens konto i kvoteregisteret. Finansdepartementet har også overtatt ansvaret for oppfølgingen av The Baltic Sea Region Testing Ground Facility (TGF), som blir forvaltet av NEFCO. Kvoter fra dette fondet er forhåndsbetalt over Olje- og energidepartementets budsjett med til sammen 19 mill. kroner. En forventer levering av om lag 280 000 kvoter fra fondet. Per 31. august 2012 er om lag 60 000 av disse levert til statens konto i kvoteregisteret. Kvoter fra andre fond og prosjekter blir i hovedsak først betalt når de leveres til statens konto i kvoteregisteret.

En oppdatert oversikt over inngåtte kontrakter ligger på Finansdepartementets hjemmeside.

Salg av kvoter i EUs kvotesystem

De norske tildelingene for inneværende Kyotoperiode (2008–2012) ble godkjent av ESA i april 2009, og salget av klimakvoter inn i EUs kvotehandelssystem startet 18. mai 2009. Inkludert

lystgass (N₂O) fra mineralgjødseleksproduksjon tilsvarende den norske kvotemengden for 5-årsperioden 2008–2012 rundt 75 mill. tonn CO₂-ekvivalenter. Av disse blir om lag 40 mill. tonn tildelt vederlagsfritt til norske virksomheter. I tillegg er det blitt avsatt en kvotereseerve på 4,2 mill. tonn til høyeffektive kraftvarmeverk, dvs. verk som leverer både elektrisitet og varmt vann/damp. Kvoter som ikke tildeles vederlagsfritt, skal selges i det europeiske markedet. I 2012 legges det opp til å selge inntil 9,8 mill. EU-kvoter, inkludert

inntil 3,25 mill. ubenyttede kvoter fra kvotereseerven.

Barclays Capital gjennomfører salget av EU-kvoter på vegne av Finansdepartementet. Kvotene blir solgt med et jevnt daglig volum. Prisen er basert på publiserte børsindekser for EU-kvoter for strakslevering – og for levering i desember 2012. Indeksene publiseres henholdsvis av kvotehandelsbørsene Bluenext og Intercontinental Exchange (ICE). På denne måten oppnås en gjennomsnittlig markedspris til lave kostnader.

Tabell 5.26 Kvotesalg til og med 31. august 2012

Måned	Kontraktstype ¹	Salg (tonn)	Gjennomsnittspris (euro)
Mars	Lev. desember	562 426	7,17
April	Lev. desember	1 068 598	7,07
Mai	Lev. desember	1 237 324	6,79
Juni	Lev. desember	1 068 598	7,33
Juli	Lev. desember	1 237 324	7,52
August	Lev. desember	1 237 324	7,48
Total		6 411 594	

¹ Finansdepartementet har også anledning til å selge kvoter med umiddelbar levering, men har så langt i 2012 kun solgt kvoter med levering i desember 2012.

Prisforutsetninger

I budsjettet for 2013 er det lagt til grunn en kvotepris på 56 kroner per tonn CO₂ ved salg av kvoter i EUs kvotesystem. Siden kvotene i all hovedsak blir eksportert, er inntektene budsjettet uten merverdiavgift. Prisforutsetningen for nye kjøp av kvoter er 25 kroner per kvote uten merverdiavgift, noe som tilsvarer om lag 30 kroner inkludert merverdiavgift. Til sammenlikning er gjennomsnittsprisen for inngåtte kontrakter rundt 75 kroner, inkludert merverdiavgift. Anslagene for salgs- og kjøpsprisene i 2013 er basert på markedspriser i august 2012. Det er store prissvingninger i klimakvotemarkedene, med priser i august 2012 som ligger på et svært lavt nivå sammenliknet med historiske priser.

Post 01 Driftsutgifter, kan overføres

Posten omfatter utgifter til kjøp av eksterne tjenester og andre driftsutgifter i forbindelse med arbeidet med kjøp og salg av kvoter. Det foreslås bevilget 8,7 mill. kroner under post 01.

Ved salg av klimakvoter vil det påløpe transaksjonskostnader som er vanskelig å anslå på for-

hånd. Finansdepartementet er derfor siden 2009 gitt fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 1638, post 01 Driftsutgifter, tilsvarende salgsutgiftene. Fra 2013 må staten selge kvotene gjennom et auksjonssystem som er felles for de fleste EU-land. Kostnadene ved dette er ikke endelig avklart. Videre kan det som ledd i forvaltningen av kontraktporteføljen bli aktuelt å selge CDM/JI-kvoter, jf. omtalen under post 21. Driftsutgiftene til salg av klimakvoter er derfor usikre, og departementet ber om at fullmakten videreføres, jf. forslag til romertallsvedtak III.2.

Post 21 Kvotekjøp, generell ordning, kan overføres

På FNs klimakonferanse i Durban i 2011 ble det enighet om å etablere en ny periode under Kyoto-protokollen fra 2013. Planen er at vedtak om innholdet i en ny avtale skal fattes av Partsmøtet under Protokollen i desember 2012. Norge har, i likhet med EU, Sveits og noen andre land, meldt inn et forhandlingsgrunnlag til FN. En ny forpliktelse under Kyoto-protokollen der Norge er med, gir behov for statlige kvotekjøp. Størrelsen på det statlige kjøpsbehovet er fortsatt usikker. Dette føl-

ger blant annet av at verken Norges utslippsforpliktelse eller lengden på den neste Kyoto-perioden er avklart. Kostnaden ved statlig kvotekjøp vil i tillegg til størrelsen på forpliktelsen bli bestemt av markedsprisen på kvoter. Prisene er for tiden lave. I Nasjonalbudsjettet 2013 omtales enkelte forhold som kan påvirke kostnadene ved statens kvotekjøp framover. Regjeringen vil komme tilbake med en mer utførlig beskrivelse av kjøpsstrategien for årene framover i Revidert nasjonalbudsjett 2013, når forhandlingene om en ny forplikelsesperiode under Kyoto-protokollen skal være ferdigstilt. En vil da ha et klarere bilde både av internasjonalt ramme- og regelverk på dette området framover og det statlige kjøpsbehovet. I denne sammenheng vil regjeringen også vurdere hvordan arbeidet med statens kvotekjøp bør organiseres framover.

Arbeidet med å sikre leveranse av kvoter for perioden etter 2012 har pågått parallelt med kjøpet av kvoter for Kyoto-perioden 2008–2012. Gjeldende fullmakt til å inngå avtaler om levering av kvoter etter utløpet av Kyoto-perioden 2008–2012 er på 1 000 mill. kroner. Ved utgangen av august 2012 var det inngått avtaler om framtidige leveranser for om lag 400 mill. kroner innenfor denne fullmakten. Kvoter som blir levert under disse avtalene, ventes å komme fra og med budsjettåret 2013 og vil fordre betalinger etter hvert som de blir levert til statens konto i kvoteregisteret. På usikkert grunnlag er det budsjettet med utbetalinger på 300 mill. kroner for leveranser under allerede inngåtte kontrakter og for nye kontrakter som vil bli inngått. Betalinger for kvoter som er generert i Kyoto-perioden 2008–2012, men som først blir levert og betalt i 2013, er anslått til 330 mill. kroner.

Markedet for klimakvoter er preget av stor usikkerhet og forventninger om et overskudd av kvoter sammenliknet med beregnet etterspørsel. Prisene er for tiden lave. Lave priser antas å føre til at det blir igangsatt få nye klimaprojekter. Finansdepartementet vil fortsatt kun kjøpe kvoter som er godkjent av FN. FNs godkjenningskrav bygger bl.a. på at det bare er prosjekter som ellers ikke ville blitt realisert, som godkjennes.

Som hovedregel skal kvoter først betales når disse blir sertifisert for levering og levert til statens konto i kvoteregisteret. Som omtalt i Finansdepartementets budsjettproposisjon for 2010, side 106, ønsker en imidlertid å kunne betale en viss andel på forskudd ved deltakelse i fond under Verdensbanken. I Verdensbankens fond, CPF, prøver en også ut nye mekanismer der det er risiko for at kvoter som leveres, ikke blir godkjent av FN.

Det kan ta lang tid fra kontrakter inngås til kvoter leveres. Selv om en legger opp til at det i 2013 inngås kontrakter om kjøp av kvoter, antas det at bare en mindre del vil bli levert og betalt i 2013. På usikkert grunnlag anslås bevilgningsbehovet til 630 mill. kroner under post 21. En har da tatt hensyn til betaling av kvoter som er generert i Kyoto-perioden 2008–2012, men som først blir levert og betalt i 2013.

For å dekke behovet for kvoter i perioden 2013–2020 foreslås på usikkert grunnlag en fullmakt til å inngå nye avtaler om levering av kvoter i denne perioden på 1 000 mill. kroner, jf. forslag til romertallsvedtak V. I samsvar med det opplegget en tidligere har skissert for statens kjøp og salg, legges det til grunn at transaksjonene gjennomføres så jevnt som det er praktisk mulig uten å ta noen posisjon på framtidig utvikling i kvoteprisene.

Det kan vise seg hensiktsmessig å endre sammensetningen av statens portefølje. Dette kan gjøres ved å videreselge kontrakter på enkelte prosjekter, ved å selge framtidige volumer fra enkeltprosjekter som et andrehåndssalg mellom Finansdepartementet og en motpart eller ved å selge uspesifiserte kvoter i markedet for kvoter med garantert levering (andrehåndsmarkedet). Denne typen salg kan være ønskelige for å gjøre tilpasninger i porteføljen, for eksempel for å oppnå en bedre risikospredning ved å kjøpe fra prosjekttyper og land som er underrepresenterte i porteføljen, eller for å tilpasse volumet til oppdaterte anslag for levering og kjøpsbehov. Som varslet i Prop. 1 S (2009–2010) for Finansdepartementet kan det også være aktuelt å styre denne eksponeringen gjennom avledede instrumenter, for eksempel bytteavtaler. Finansdepartementet ber derfor om fullmakt til å selge kvoter og å bruke salgsinntekten til å kjøpe nye kvoter utover gitt bevilgning, jf. forslag til romertallsvedtak III.3.

Post 22 Kvotekjøp, statsansattes flyreiser, kan overføres

Fra 2012 ble de fleste flyvninger med avgang eller landing i EØS-området underlagt kvoteplikt gjennom det europeiske kvotesystemet. Da de aller fleste tjenestereiser heretter foregår på strekninger hvor flyselskapene må svare kvoter for utslipp, bortfaller forutsetningen for at staten skal kjøpe klimakvoter for de utslippene reisen forårsaker. Ordningen er derfor avvirket.

Kap. 4638 Salg av klimakvoter

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2013
		2011	Saldert budsjett 2012	
01	Salgsinntekter	639 407	1 100 000	345 000
	Sum kap. 4638	639 407	1 100 000	345 000

EUs reviderte kvotedirektiv, med underordnede rettsakter, ble innlemmet i EØS-avtalen i juli 2012. Den norske tildelingsplanen for perioden 2013–2020 skal sendes EU-kommisjonen høsten 2012 for godkjenning. Reglene for kvotetildeling er fra 2013 harmonisert på EU-nivå og innebærer blant annet at kvoteplikten utvides til å gjelde flere sektorer og klimagasser. En godkjent norsk tildelingsplan vil inngå i tallgrunnlaget for etablering av det felleseuropeiske kvotesystemet. Kvoter som ikke tildeles gratis, skal selges i det europeiske markedet. Mengden av kvoter som skal selges, vil bli bestemt når den totale mengde vederlagsfrie kvoter er fastlagt. Kommisjonen vil deretter fordele mengden av kvoter som kan selges etter en bestemt fordelingsnøkkel.

Ifølge det reviderte kvotedirektivet skal salg av kvoter skje ved auksjoner. Fra 2013 vil Norge

delta i en felleseuropeisk auksjonsplattform der kvotene vil bli solgt til høystbydende gjennom jevnlig auksjoner.

På usikkert grunnlag er det antatt et årlig salg på om lag 6,1 mill. tonn i perioden 2013–2020. Med utgangspunkt i prisene sommeren 2012 legger en til grunn en pris på 56 kroner, noe som gir en inntekt på om lag 345 mill. kroner i 2013.

Finansdepartementet skal levere kvoter til den statlige ordningen for frivillige kjøp av kvoter som er etablert av Klima- og forurensningsdirektoratet, jf. omtale i St.prp. nr. 59 (2007–2008). Inntektene fra salg av kvoter til dette formålet vil bli ført under kap. 4638, post 01. De utgifter som knytter seg til kjøp for slike leveranser, vil i prinsippet påvirke anslagene under kap. 1638, postene 01 og 21. Disse utgiftene antas å utgjøre et beløp som ligger innenfor usikkerhetsmarginen i anslagene.

Kap. 1645 Statens finansfond

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap		Forslag 2013
		2011	Saldert budsjett 2012	
70	Tilskudd til drift	2 000	10 300	10 600
	Sum kap. 1645	2 000	10 300	10 600

Statens finansfond ble opprettet ved lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond. Bevilgninger ved opprettelsen av fondet ble gitt ved Stortingets behandling 26. februar 2009 av St.prp. nr. 40 og Innst. S. nr. 158 (2008–2009). Det vises til nærmere omtale i Meld. St. 24 (2011–2012) Finansmarknadsmeldinga 2011, kap. 9.

Statens finansfonds vesentligste driftsutgifter er lønn, husleie, kontordrift og konsulentbistand. Per 1. juli 2012 hadde fondet en bemanning på to personer, begge i deltidsstillinger.

Statens finansfond utbetalte i 2009 kapitalinnskudd til 28 banker på til sammen ca. 4,1 mrd. kroner. Sju banker tilbakebetalte innskudd i løpet av 2011. Ved utløpet av 2011 gjensto kapitalinnskudd på om lag 631 mill. kroner. Ytterligere tilbakebetalinger har skjedd i 2012.

Finansdepartementet foreslår at det bevilges et driftstilskudd på 10,6 mill. kroner for 2013. Utgiftsbehovet er usikkert og avhenger blant annet av den videre utvikling i norske og internasjonale finansmarkeder.

Programområde 24 Statlig gjeld og fordringer, renter og avdrag mv.

Programkategori 24.10 Statsgjeld, renter og avdrag mv.

Utgifter under programkategori 24.10, fordelt på kapitler:

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
1650	Statsgjeld, renter mv.	17 244 880	14 924 200	12 836 900	-14,0
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning	46 150 000		66 544 000	
	Sum kategori 24.10	63 394 880	14 924 200	79 380 900	

Det oljekorrigerede underskuddet på statsbudsjettet, slik det anslås ved nysalderingen av budsjettet, blir finansiert ved overføring fra Statens pensjonsfond utland. Statsbudsjettets finansieringsbehov, blant annet avdrag på statens gjeld og netto utlån og kapitalinnskudd til statsbankene mv., blir finansiert ved låneopptak i markedet og/eller ved trekk på statens kontantbeholdning.

Det er lagt opp til at statens finansieringsbehov blir dekket ved opptak av nye lån innenlands. Av hensyn til statspapirmarkedet legges det normalt opp til å glatte ut den langsiktige opplåningen over flere år. Den kortsiktige opplåningen skal sikre at staten har tilstrekkelig likviditetsreserve til å dekke daglige betalinger. Finansdepartementets fullmakt til å låne i markedet fastsettes av Stortinget på grunnlag av den årlige stortingsproposisjonen om lånefullmakter, jf. Prop. 33 S (2011–2012).

Stortinget ga høsten 2008 Finansdepartementet fullmakt til å sette i verk ordningen med bytte av statspapirer mot obligasjoner med fortrinnsrett. Formålet var å bedre likviditeten og tilgangen på finansiering for bankene, slik at bankene kunne opprettholde normal utlånsvirksomhet til husholdninger og foretak. Ordningen innebærer at staten gir fra seg statskasseveksler i bytte mot

obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Deltakerne i ordningen disponerer vekslene fritt i perioden. Når vekslene forfaller innenfor bytteavtalens løpetid, må deltakerne kjøpe nye vekslere av staten til en pris som er bestemt av markedskursen på vekslene. Denne rulleringen gjøres hver sjette måned gjennom hele avtaleperioden. Ved utløpet av bytteavtalen er deltakerne forpliktet til å kjøpe tilbake OMF fra staten til samme pris som staten betalte.

Finansdepartementet tilbyr deltakerne i bytteordningen førtidig innfrielse av bytteavtalene. Det første tilbudet ble framsatt i forbindelse med rulleringen i mars 2011. Ved førtidig innfrielse må bankene/kredittforetakene betale et særskilt vederlag fastsatt som nåverdien av statens forventede netto kontantstrøm for den gjenstående delen av bytteavtalen (tilsvarende 0,4 pst. per år av pålydende beløp). Bankene/kredittforetakene må kjøpe tilbake obligasjonene med fortrinnsrett til samme pris som staten betalte. Det er ikke mulig å gi noe godt anslag på omfanget av eventuelle førtidige innfrielser, og en har derfor ikke innarbeidet dette i budsjettet.

Tabell 5.27 viser den innenlandske statsgjelden per 31. desember 2011, inklusive kontolån fra ordinære fond i statskassen.

Tabell 5.27 Innenlandsk statsgjeld per 31. desember 2011

Type lån	Beløp (mill. kr)
Faste innenlandske lån	210 406
Statskasseveksler	206 166
Kortsiktige kontolån	140 839
Kontolån fra ordinære fond ¹	141 625
Sum	699 036

¹ Gruppe 81 i Statsregnskapet. Denne er ikke omfattet av de ordinære lånefullmaktene.

Kap. 1650 Statsgjeld, renter mv.

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	37 814	35 900	36 700
89	Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	17 207 066	14 888 300	12 800 200
	Sum kap. 1650	17 244 880	14 924 200	12 836 900

Post 01 Driftsutgifter

Posten omfatter driftsutgifter ved statens gjelds- og likviditetsforvaltning. Dette gjelder bl.a. utgifter til informasjons- og analysesystemer, utgifter som Norges Bank og Verdipapirsentralen (VPS) har i forbindelse med behandlingen av statens lån, samt utgifter knyttet til ratingbyråenes vurdering av Norge. Videre dekker denne posten betaling til Norges Bank for tjenester som banken yter Finansdepartementet i forbindelse med forvaltning av statens gjeld og likviditet, samt til drift og forvaltning av statens konti i Norges Bank.

For 2013 foreslås bevilgningen økt med 0,8 mill. kroner til 36,7 mill. kroner.

Post 88 Renter og provisjon mv. på utenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Det siste utenlandslånet forfalt i 2004. Departementet har ikke bedt om fullmakt til å ta opp nye lån i utenlandsk valuta, og det er derfor ikke budsjettert med rentebetalinger på denne posten.

De fleste utenlandslånene var ihendehaverlån, og midler knyttet til uavhentede obligasjoner og rentekuponger står hos betalingsagenter. Ved foreldelse av lånet skal agenten tilbakeføre uavhentede midler. Tilbakeføringen av slike midler inntektsføres på kap. 1650, post 88. Eventuelle senere krav fra obligasjonseiere etter foreldelsesfristens utløp utgiftsføres på denne posten.

Post 89 Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

(mill. kr)				
Underpost	Underpostens betegnelse	Regnskap 2011 ¹	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
89.11	Faste lån	10 818	8 732	9 029
89.12	Gjenkjøps- og rentebytteavtaler	-1 784	-1 615	-2 464
89.13	Kontolån	163	88	40
89.14	Kontolån fra ordinære fond	1 602	1 643	1 690
89.15	Statskasseveksler	6 408	5 429	3 014
89.17	Nye, faste lån		613	1 492
	Sum kap. 1650, post 89	17 207	14 888	12 800

¹ I regnskapet føres faste lån og nye faste lån samlet.

Anslaget for renteutgiftene på statsgjelden er dels basert på lån som allerede er tatt opp, og dels på antatt behov for låneopptak i 2012 og 2013. Renteutgiftene påvirkes av omfanget av ny opplåning, førtidige innfrielser i bytteordningen og av endring i statens portefølje av rentebytteavtaler. Videre påvirkes renteutgiftene av utviklingen i markedsrentene. Anslaget for renteutgiftene er beheftet med vesentlig usikkerhet.

Underpost 89.11 Faste lån

Under denne posten budsjetteres renteutgifter på statens obligasjonslån som er tatt opp før 1. januar 2012. Ved opptak av statsobligasjonslån kan det på grunn av forskjell mellom kupongrenten på det aktuelle lånet og markedsrenten på lånetidspunktet oppstå en over- eller underkurs. For å gi et mer korrekt bilde av statens årlige finansieringskostnader, blir ikke en slik over-/underkurs inntekts-/utgiftsført på lånetidspunktet, men avregnet mot en balansekonto i statsregnskapet (gruppe 77) og inntekts-/utgiftsført på post 89.11 over lånets gjenværende løpetid. Anslaget for renteutgiftene på faste lån i 2013 framkommer dermed som kupongrenten, justert for den delen av over-/underkursen som inntekts-/utgiftsføres i 2013.

Renteutgiftene på faste lån er beregnet til 9 029 mill. kroner i 2013.

Underpost 89.12 Gjenkjøps- og rentebytteavtaler

Posten omfatter renteutgifter i forbindelse med utlån (gjenkjøpsavtaler) av statspapirer til primær-

meglerne (repoavtaler). Staten betaler rente på kontantinnskuddet som mottas som sikkerhet av primærmeglerne i utlånsperioden. I tillegg budsjetteres nettoeffekten på renteutgiftene av inngåtte rentebytteavtaler i norske kroner på denne posten. I de inngåtte avtalene mottar staten en fast langsiktig rente og betaler en kortsiktig pengemarkedsrente. Som følge av forventninger om fortsatt lav pengemarkedsrente er det anslått en nettoinntekt på denne posten på 2 464 mill. kroner i 2013.

Underpost 89.13 Kontolån

Stat og statsrelaterte institusjoner skal etter avtale plassere ledige midler som innskudd (kontolån) i statskassen. For de fleste av disse innskuddene betaler staten renter. Kontolånsplasseringer basert på overskuddslikviditet i forbindelse med skatte- og avgiftsbetalinger blir ikke forrentet. Renteutgiftene på kontolån anslås til 40 mill. kroner i 2013.

Underpost 89.14 Kontolån fra ordinære fond

Innestående kontolån fra ordinære fond (gruppe 81 i Statsregnskapet) var ved utgangen av 2011 på om lag 142 mrd. kroner (inkl. kapitaliserte renter), hvorav Fondet for forskning og nyskaping utgjorde nær 81 mrd. kroner. Forskningsfondene ble avvirket med virkning fra 2012. For 2013 anslås renter på kontolån fra ordinære fond til 1 690 mill. kroner.

Underpost 89.15 Statskasseveksler

Den ordinære kortsiktige opplåningen i markedet skjer gjennom auksjon av statskasseveksler. Dette er rentebærende papirer uten kupongrente, der rentekostnaden følger av underkursen som papirene blir lagt ut til. Den effektive renten på statskassevekslene vil følgelig avhenge av kursen som staten oppnår i auksjonene.

Ordningen med bytte av statspapirer mot obligasjoner med fortrinnsrett innebærer at staten og bankene bytter statskasseveksler mot obligasjoner med fortrinnsrett (OMF). Ordningen har medført en vesentlig økning i utestående volum av statskasseveksler. Ved utgangen av juni 2012 var det utestående statskasseveksler for 144 mrd. kroner i OMF-ordningen. Deltakerne mottar den løpende statskassevekselrenten fra staten i hele avtaleperioden, og denne utgiftsføres under post

89.15. Eventuelle førtidige innfrielser av bytteavtaler er ikke tallfestet, da det ikke foreligger noe godt grunnlag for å anslå omfanget av disse transaksjonene.

Statens samlede renteutgifter under denne posten anslås til 3 014 mill. kroner i 2013.

Underpost 89.17 Nye, faste lån

Underposten omfatter renteutgifter på innenlandske obligasjonslån med faste rente- og avdragsterminer tatt opp etter 1. januar 2012. Kupongrenten betales årlig og etterskuddsvis, og det er derfor beregningsmessig lagt til grunn at faste lån tatt opp i 2013 ikke gir renteutgifter i 2013. Over-/underkurs ved de enkelte låneopptak er budsjettert som omtalt under post 89.11. For 2013 er renteutgiftene på nye, faste lån anslått til 1 492 mill. kroner.

Kap. 1651 Statsgjeld, avdrag og innløsning

Post	Betegnelse	(i 1 000 kr)		
		Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
98	Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	46 150 000		66 544 000
	Sum kap. 1651	46 150 000		66 544 000

Post 98 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, overslagsbevilgning

Posten omfatter avdrag på langsiktige statsobligasjonslån. Det er ikke mulig å gi noe godt anslag på omfanget av eventuelle tilbakekjøp og førtidige

innfrielser, og en har derfor ikke innarbeidet dette i budsjettet. Det er heller ikke ønskelig å gå ut med konkrete anslag, da dette kan redusere statens forretningsmessige handlefrihet i markedet. Det er forfall av et stort obligasjonslån i 2013, og avdragene anslås til 66 544 mill. kroner.

Programkategori 24.20 Statlige fordringer, avsetninger mv.

Den nordiske investeringsbank (NIB)

Den nordiske investeringsbank (NIB) ble opprettet i 1975, etter avtale mellom regjeringene i de nordiske landene. Avtalen er senere revidert i overenskomst av 23. oktober 1998. Fra 1. januar 2005 ble Estland, Latvia og Litauen medlemmer av banken. NIB har sitt hovedkontor i Helsingfors, Finland.

Nærmere om låne- og garantiordningene i NIB

Hovedtyngden av bankens virksomhet består av ordinære investeringsutlån og garantier. NIBs ordinære utlån finansieres på grunnlag av bankens grunnkapital. Foruten ordinære utlån og garantier yter banken også lån til prosjektinvesteringer utenfor Norden (PIL) og miljølån til medlemslandenes nærområder (MIL). Garantiavtalene knyttet til grunnkapitalen, PIL og MIL innebærer at Norge er forpliktet inntil avtalene oppheves.

Grunnkapitalen

Grunnkapitalen består dels av innbetalt kapital, dels av garantikapital fra medlemslandene. I 2011 ble NIBs grunnkapital styrket med 2 milliarder euro ved en utvidelse av medlemslandenes garantiforpliktelse overfor banken. Norges garantiforpliktelse ble økt med 527 700 000 euro til 1 243 659 651 euro. Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2013 for Norges andel av NIBs grunnkapital, fratrukket innbetalt kapital, innenfor en samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 1 243 659 651 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VII.1.

Prosjektinvesteringslån (PIL)

Gjennom PIL gir banken lån til å finansiere prosjekter i land med relativt god kredittverdighet, først og fremst i Asia, Sentral- og Øst-Europa, Latin-Amerika og Afrika. NIB rapporterer jevnlig om engasjementene under PIL. NIB bevilger også

lån til bedriftsinvesteringer innenfor OECD-området.

Utlånsrammen for prosjektlåneordningen (PIL) er 4 000 mill. euro. Medlemslandenes garantiansvar er begrenset til 90 pst. av kredittrisikoen ved hvert lån innenfor et samlet beløp på 1 800 mill. euro. Styret i NIB har vedtatt at banken skal dekke eventuelle tap under PIL, opp til et beløp avsatt på et eget fond. Fondet er bygget opp gradvis. I 2008 satte banken av 43,7 mill. euro av overskuddet i 2007 til dette fondet.

Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2013 for lån fra NIB i forbindelse med PIL innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på inntil 340 991 000 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VII.2.

Miljølåneordningen (MIL)

Gjennom MIL gir NIB lån til miljøprosjekter i medlemslandenes nærområder. Medlemslandenes nærområder omfatter Polen, den russiske eksklaven Kaliningrad og Nordvest-Russland. Formålet er å redusere miljøbelastningen til medlemslandene fra nærområdene. Ordningen garanteres 100 pst. av medlemslandene. Finansdepartementet tilrår at Stortinget gir Finansdepartementet fullmakt til å stille garantier i 2013 for lån fra NIB under MIL innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på inntil 63 500 000 euro, jf. forslag til romertallsvedtak VII.3.

Samlede avsetninger til tapsfond for miljølåneordningen er på 45 mill. kroner, som utgjør i underkant av 10 pst. av Norges garantiansvar for ordningen.

Den nordiske investeringsbank er et felles nordisk-baltisk foretagende. Regler for økonomiforvaltningen i den norske statsforvaltningen kan derfor ikke uten videre gjøres gjeldende. Forvaltningen av Norges garantiforpliktelser under PIL-ordningen og MIL-ordningen oppfyller ikke økonomireglementets bestemmelser om forvaltning av statlige garantier. Dette gjelder reglene om at garantiordningen skal være selvfinansierende og at staten skal stille som simpel kausjonist, og videre kravene om lineær nedtrap-

ping av garantiansvaret, pro rata risikofordeling og valutaslag.

I tabell 5.28 er det gitt en samlet oversikt over garantiordningene for Den nordiske investeringsbank.

Tabell 5.28 Garantiordninger for Den nordiske investeringsbank

	(i 1 000 kr)			
	Utbetalt pga. tap i 2011	Samlet garantiansvar 31.12.2011 ¹	Samlet fullmakt i 2012 for nye og gamle garantier ²	Samlet fullmakt i 2013 for nye og gamle garantier ²
1. Grunnkapital fratrukket innbetalt kapital fra Den nordiske investeringsbank	-	9 643 337	9 066 279	9 066 279
2. Prosjektinvesteringsslån gjennom Den nordiske investeringsbank	-	2 644 044	2 485 824	2 485 824
3. Miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank	-	492 379	462 915	462 915
Sum garantier under Finansdepartementet	-	12 779 760	12 015 018	12 015 018

¹ Omregnet fra euro 31. desember 2011 (kurs 7,754)

² Omregnet fra euro 28. august 2012 (kurs 7,29)

Kap. 5341 Avdrag på utestående fordringer

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
91	Alminnelige fordringer	285		
95	Avdrag på lån til andre stater	188	200	200
98	Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner	6 000 000		6 000 000
	Sum kap. 5341	6 000 473	200	6 000 200

Post 91 Alminnelige fordringer

På denne posten posteres eventuelle avdrag på lån, blant annet til næringsvirksomhet.

Post 95 Avdrag på lån til andre stater

Det ble i 1983 gitt lån til Jugoslavia på 40 mill. norske kroner, jf. St.prp. nr. 92 (1982–83) og Innst. S. nr. 262 (1982–83). Lånet var et avdragslån med endelig forfall i august 1999. Det ble betalt avdrag til og med terminen 1. februar 1991 og renter til og med terminen som forfalt 1. februar 1992.

Etter oppløsningen av Jugoslavia ble lånet fordelt på de enkelte republikkene. Låneforpliktelsene for Kroatia, Slovenia og Bosnia-Hercegovina

er gjort opp. På bakgrunn av en avtale i Paris-klubben fikk Serbia og Montenegro ettergitt 51 pst. av gjelden i 2002 og begynte å betale renter i 2003. I tråd med samme avtale ble ytterligere 30 pst. av gjelden ettergitt i begynnelsen av 2006. Første avdrag på lånet ble betalt i 2008. For 2013 er avdragene beregnet til 0,2 mill. kroner.

Post 98 Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner

Posten omfatter avdrag som staten mottar på egenbeholdning av statsobligasjoner som benyttes til markedspleieførmål. Det er forfall av et stort obligasjonslån i 2013, og avdragene anslås til 6 000 mill. kroner.

Kap. 5351 Overføring fra Norges Bank

Ifølge retningslinjer for Norges Banks årsoppgjørdisposisjoner, fastsatt ved kgl.res. 21. desember 2000, skal eventuelt overskudd avsettes til bankens kursreguleringsfond inntil fondet utgjør en viss størrelse av bankens innenlandske og utenlandske aktiva som innebærer en kursrisiko for banken. Eventuelt overskudd etter avsetninger til kursreguleringsfond avsettes til et overføringsfond. Ifølge retningslinjene skal det ved hvert årsoppgjør foretas en overføring fra overføringsfondet til statskassen med et beløp svarende til en tredjedel av inntærende midler i overføringsfondet.

Basert på beregninger av risikoen for svingninger i resultatet til Norges Bank i årene framover, er størrelsen på kursreguleringsfondet satt til 40 pst. av netto internasjonale fordringer og 5 pst. av bankens beholdning av innenlandske verdipapirer. Retningslinjene er nærmere omtalt i St.prp. nr. 40 (2002–2003). Regnskapet for 2011 tilsier at kursreguleringsfondet må bygges opp til 110,2 mrd. kroner før det blir overført midler til overføringsfondet. Ved utgangen av 2011 var kursreguleringsfondet på 72,6 mrd. kroner. Det er per i dag ikke midler i overføringsfondet, og det ventes ikke overføringer fra Norges Bank til statskassen verken i 2012 eller 2013.

Kap. 5605 Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
80	Av statskassens foliokonto i Norges Bank	917 962	705 300	1 002 200
81	Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	278	1 000	300
82	Av innenlandske verdipapirer	1 806 181	1 595 500	1 097 200
83	Av alminnelige fordringer	52 632	79 600	30 000
84	Av driftskreditt til statsbedrifter	219 144	214 400	201 700
85	Renteinntekter fra bytteavtaler mv.	5 989 473	4 731 400	3 265 800
86	Renter av lån til andre stater	394	400	400
87	Renteinntekter mv. fra Statens finansfond	160 939	65 000	38 700
89	Garantiprovisjon	35 777	96 000	45 400
	Sum kap. 5605	9 182 780	7 488 600	5 681 700

Post 80 Av statskassens foliokonto i Norges Bank

Ved utgangen av 2011 var statens kontantbeholdning i Norges Bank om lag 82 mrd. kroner, mot 137 mrd. kroner ved utgangen av 2010.

Alle betalinger til og fra staten blir avregnet mot statens foliokonto i Norges Bank. Det er store daglige svingninger på statens konti, bl.a. som følge av skatteinnbetalinger og overføringer til Statens pensjonsfond utland. Utviklingen i kontantbeholdningen er beheftet med vesentlig usikkerhet.

Renten av inntærende på statskassens foliokonto beregnes på bakgrunn av renten Norges Bank får på sine utenlandske fordringer. For 2013 anslås de samlede renteinntektene under denne posten til 1 002,2 mill. kroner.

Post 81 Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta

Posten omfatter blant annet renter på statens bankinnskudd til bruk på utenriksstasjonene. For 2013 anslås renteinntektene under denne posten til 0,3 mill. kroner.

Post 82 Av innenlandske verdipapirer

Posten omfatter i hovedsak renteinntekter som staten mottar på sin egenbeholdning av statspapirer for markedspleieformål.

For å gi et mer korrekt bilde av de årlige renteinntektene på egenbeholdningen og dermed av statens årlige netto finansieringskostnader, vil over-/underkurs føres etter samme prinsipper som for statens gjeld, jf. omtale under kap. 1650, post 98. For 2013 anslås renteinntektene under denne posten til 1 097,2 mill. kroner.

Post 83 Av alminnelige fordringer

Posten omfatter renteinntekter av statens regnskapsføreres innskudd i banker utenom konsernkontoordningen, utlån som forvaltes av Finansdepartementet og andre departementer, og øvrige renteinntekter av alminnelige fordringer.

For 2013 anslås renteinntektene under denne posten til 30 mill. kroner.

Post 84 Av driftskreditt til statsbedrifter

De regionale helseforetakene kan ta opp lån i statskassen til investeringsformål. Foretakene skal ikke betale renter i den perioden lånene trekkes opp. Renter i denne perioden skal i stedet kapitaliseres og tillegges lånene gjennom en egen lånebevilgning for opptreksrenter under Helse- og omsorgsdepartementet, jf. kap. 732, post 83 og kap. 732, post 91. Post 84 her er den motsvarende inntektsposten. Renter på lånene etter opptreksperioden skal innbetales fra foretakene og inntektsføres på egne poster under fagdepartementet.

I 2009 ble de regionale helseforetakenes driftskreditter i private banker omgjort til driftskreditter i staten, jf. kap. 732, post 86 under Helse- og omsorgsdepartementet. Foretakene betaler renter av trekkene på driftskredittrammen, og disse rentene inntektsføres under post 84.

For 2013 anslås renteinntektene under denne posten til 201,7 mill. kroner.

Post 85 Renteinntekter fra bytteavtaler mv.

Ordningen med bytte av statspapirer mot obligasjoner med fortrinnsrett innebærer at staten og bankene bytter statskasseveksler mot norske boliglånsobligasjoner – obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) – i en periode på opp til fem år. Deltakerne mottar den løpende statskassevekselrenten fra staten under hele avtaleperioden, jf. kap. 1650,

post 89, og betaler en markedsrente basert på NIBOR. Renteinntektene føres under kap. 5605, post 85. Eventuelle førtidige innfrielser av bytteavtaler er ikke tallfestet, da det er vanskelig og uhen-siktsmessig å anslå omfanget av disse transaksjonene.

For 2013 er statens inntekter under denne posten anslått til 3 265,8 mill. kroner.

Post 86 Renter av lån til andre stater

Renteinntekter av lån til Serbia og Montenegro, jf. kap. 5341, post 95, føres under denne posten. For 2013 anslås renteinntektene til 0,4 mill. kroner.

Post 87 Renteinntekter mv. fra Statens finansfond

Statens finansfond ble opprettet ved Stortingets behandling 26. februar 2009 av St.prp. nr. 40 og Innst. S. nr. 158 (2008–2009).

Inntektsanslaget for Statens finansfond for 2013 er usikkert. Dersom alle kapitalinnskuddene opprettholdes på samme nivå som per 1. juli 2012, og bankene får tilstrekkelig overskudd til å betale renter i henhold til avtalene om kapitalinnskudd, kan renteinntektene for Statens finansfond for 2013 anslås til 38,7 mill. kroner. Anslaget for 2013 er lavere enn i saldert budsjett 2012, blant annet fordi fondet på grunn av tilbakebetalinger har innskudd i færre banker enn tidligere.

Post 89 Garantiprovisjon

Island inngikk 19. november 2008 en avtale med Det internasjonale valutafondet (IMF) om et stabiliseringsprogram. For å finansiere programmet gikk Norge sammen med Danmark, Finland og Sverige om å tilby langsiktige lån på til sammen 2,5 mrd. USD. Det norske lånet er organisert som et lån fra Norges Bank til den islandske sentralbanken med garanti fra den islandske og den norske stat. Stortinget ga 14. mai 2009 Finansdepartementet fullmakt til å stille statsgaranti, jf. St.prp. nr. 47 (2008–2009) og Innst. S. nr. 221 (2008–2009). Låneavtalene ble undertegnet 5. juli 2009.

Det totale beløpet for de nordiske lånetilslagene er omregnet til euro og fastsatt til 1 775 mill. euro. Den norske andelen utgjør 480 mill. euro, dvs. om lag 3 500 mill. kroner basert på valutakursen per 9. august 2012. De nordiske lånene har like vilkår. Løpetiden er 12 år med fem års avdragsfrihet. Staten mottar en garantiprovisjon på 2,5 pst. pro anno av utestående lånebeløp.

Da stabiliseringsprogrammet med IMF ble avsluttet i august 2011, hadde Island fått utbetalt halvparten av lånebeløpet, som for Norges del tilsvarte 240 mill. euro. Den siste halvdelen av lånet ble utbetalt i desember 2011, og utestående beløp ved utgangen av 2011 var dermed 480 mill. euro. I løpet av første halvår 2012 valgte Island å betale tilbake til sammen 281 mill. euro i ekstraordinære avdrag, fordelt på 99 mill. euro 20. mars og 182 mill. euro 18. juni. Utestående beløp er etter dette 199 mill. euro. Siden Island betalte avdrag før tiden, er neste ordinære avdrag på lånet forskjøvet fra siste kvartal 2014 til første kvartal 2019.

Basert på valutakursen per 9. august 2012, anslås garantiprovisjonen til staten til om lag 56 mill. kroner i 2012 og 45,4 mill. kroner i 2013. Det er da tatt hensyn til at beløpene for fjerde kvartal i både 2011 og 2012 av tekniske årsaker blir inn-tekstført året etter.

Kap. 5692 Utbytte av statens kapital i Den nordiske investeringsbank

Den nordiske investeringsbank utbetaler utbytte til medlemslandene i forhold til innskutt kapital. Utbyttets størrelse vedtas av bankens styre på grunnlag av regnskapsmessige resultater av virksomheten foregående år. Bankens overskudd var på 211 mill. euro i 2010 og 194 mill. euro i 2011. Ut fra ønsket om å styrke egenkapitalen har banken besluttet at den heller ikke i 2012 skal betale utbytte.

Etablert budsjetteringspraksis for utbytte fra Den nordiske investeringsbank er for kommende år å føre opp sist utbetalte utbytte. For 2013 foreslås det derfor ikke budsjettert med utbytte fra banken.

Kap. 5693 Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap	Saldert	Forslag
		2011	budsjett 2012	2013
85	Utbytte fra Folketrygdfondet	1 200	1 000	900
	Sum kap. 5693	1 200	1 000	900

Det er tidligere lagt til grunn at staten skal ha normalt utbytte av den innskutte ansvarlige kapitalen i Folketrygdfondet, jf. Prop. 1 S (2009–2010) for Finansdepartementet. I tråd med dette er det for

2012 fastsatt et utbyttekrav på 927 000 kroner. Utbyttekravet er fastsatt med utgangspunkt i en femårig statsobligasjonsrente. For 2013 er det derfor budsjettert med et utbytte på 0,9 mill. kroner.

Del III
Andre saker

6 Likestilling og mangfold

Nedenfor gis det en oversikt over status for arbeidet med likestilling og mangfold på Finansdepartementets område, jf. likestillingsloven § 1 bokstav a. Som nevnt i pkt. 1.1 i del I omfatter denne proposisjonen av praktiske årsaker også programkategori 00.30 Regjering som Statsministerens kontor har ansvaret for, og likestillingsstatus gis derfor også for denne programkategorien.

Budsjettkapitlene på Finansdepartementets område gjelder i det alt vesentlige administrasjon og statens gjeld og fordringer. Disponeringen av disse bevilgningene har liten betydning for kjønns- og likestillingsforhold. Departementets arbeid med for eksempel skatte-, avgifts- og pensjonsspørsmål har i noen tilfeller likestillingskonsekvenser. Det samme gjelder departementet og underliggende etaters personalpolitikk.

6.1 Finansdepartementet

Finansdepartementets personalpolitikk bygger på prinsippet om likeverd og like muligheter uavhengig av kjønn, alder og etnisk tilhørighet.

57 pst. av departementets medarbeidere er i aldersgruppen 30-49 år. Videre er 18 pst. i gruppen 50-59 år, 15 pst. er under 30 år, og 10 pst. er over 60 år.

Kvinneandelen i Finansdepartementet var 46 pst. per 1. oktober 2011. Andelen kvinnelige ledere var 33 pst. På mellomledernivå var kvinne-

andelen 34 pst. På seniorsaksbehandlernivå var kvinneandelen 37 pst., og på juniorsaksbehandlernivå var den 63 pst.

Blant de som nylig har fått barn, tok mødrene i snitt ut 43 uker foreldrepermisjon og fedrene 15 uker. En tredel av fedrene tok ut mer enn 10 uker.

Finansdepartementet tilrettelegger for at allerede ansatte og nye medarbeidere med varig eller midlertidig redusert funksjonsevne kan bruke sin kompetanse og erfaring.

Ved utgangen av 2011 hadde om lag 4 pst. av de ansatte innvandrerbakgrunn. Andelen søkere med innvandrerbakgrunn har steget jevnt i de senere årene, og i 2011 var den 14 pst. For stillinger med krav til utdanning i økonomi, juss eller samfunnsvitenskap var andelen 13 pst., mens den var 22 pst. for stillinger innen kontorstøtte.

6.2 Finansdepartementets underliggende etater

Tabell 6.1 viser en oversikt over den prosentvise kvinneandelen og andelen kvinnelige ledere per 1. oktober 2011 i Finansdepartementets underliggende virksomheter. I tillegg viser tabellen den prosentvise andelen ansatte med innvandrerbakgrunn per 31. desember 2011. Tabell 6.2 viser aldersfordelingen i disse virksomhetene. Nedenfor gis en kort omtale av status på disse områdene.

Tabell 6.1 Likestilling og mangfold i Finansdepartementets underliggende etater

	Skatteetaten	Toll- og avgiftsetaten	SSB	DFØ	SI	Finans-tilsynet
Antall ansatte	6 301	1 928	1 007	364	368	276
Andeler i pst.:						
Kvinner i etaten	62	48	53	60	71	52
Kvinnelige ledere, hele etaten	51	32	36	57	74	48
Kvinnelige toppledere inkl. regiondirektører	36	20	27	33	57	43
Kvinnelige mellomledere	53	33	38	63	80	50
Ansatte med innvandrerbakgrunn	5,5	4,7	7,1	5,5	3,0	4,0

Tabell 6.2 Aldersfordeling i Finansdepartementets underliggende etater

	Skatteetaten	Toll- og avgiftsetaten	SSB	DFØ	SI	Finans-tilsynet
Andeler i pst.:						
16-20 år	0,2		0,5	1,1		
21-29 år	4,3	11,7	9,2	5,5	7,8	10,9
30-39 år	17,1	21,8	20,8	22,4	21,6	27,9
40-49 år	33,4	33,2	21,6	36,7	43,1	33,4
50-59 år	28,6	25,8	28,9	25,1	20,7	18,7
60-69 år	16,5	7,5	19,1	9,3	6,8	9,1

Skatteetaten

Om lag halvparten av Skatteetatens ledere er kvinner. Etaten har blant annet som mål at ansatte med innvandrerbakgrunn skal utgjøre minst 4,5 pst. av årlige nytilsetninger. Tiltakene omfatter blant annet kurs i mangfoldsrekruttering, behovsanalyser innenfor egne tjenesteområder for å se på alternative språkkrav ved ansettelser, vektlegging av flerspråklighet og minoritetskvalifikasjoner samt tilbud om praksisplass i etaten. I 2011 hadde 8,3 pst. av de nyansatte i etaten innvandrerbakgrunn. I Skatt Øst hadde 20 pst. av alle nytilsatte i 2011 innvandrerbakgrunn.

Om lag 7 pst. av etatens medarbeidere opplyste å ha nedsatt funksjonsevne. Etaten har som mål at 5 pst. av årlige nytilsetninger skal være personer med nedsatt funksjonsevne. Tiltakene omfatter blant annet deltakelse i traineeprogram for personer med nedsatt funksjonsevne, IA-plas-

ser/praksisplasser, tilbud om sommerjobber, kontakt med utdanningsinstitusjoner og samarbeid med Telenor Open Mind. I 2011 var i underkant av 2 pst. av de nytilsatte personer med nedsatt funksjonsevne.

Toll- og avgiftsetaten

Om lag en tredel av etatens ledere er kvinner. I etatens mangfoldstrategi er det bl.a. mål om en balansert kjønnsammensetning, seniorpolitikk og at antallet medarbeidere med flerkulturell bakgrunn og nedsatt funksjonsevne skal økes. Det legges til rette for målrettede stillingsutlysninger og prioritering av kvinnelige kandidater og kandidater med minoritetsbakgrunn til lederopplæringsprogram. Etaten har tatt i bruk muligheten for utlysning av alle stillinger på nettsider for å nå underrepresenterte grupper. Det er utarbeidet en rekrutteringsveileder og et lederopp-

læringsprogram, der mangfold er med som eget tema.

Statistisk sentralbyrå (SSB)

I overkant av en tredel av SSBs ledere er kvinner. SSB følger utviklingen i kjønns sammensetningen nøye og har i de senere årene arbeidet spesielt med å rekruttere flere kvinnelige ledere. Virksomheten har gjennom mange år rekruttert ansatte med høyere utdanning og innvandrerbakgrunn og har nå en innvandrerandel på 7 pst. Det gis fortløpende tilbud om norskundervisning for denne gruppen medarbeidere. Statistisk sentralbyrå har via Arbeids- og velferdsetaten mottatt og lagt til rette for personer med nedsatt funksjonsevne.

Direktoratet for økonomistyring (DFØ)

Vel halvparten av etatens ledere er kvinner, og på mellomledernivå er nær to tredeler av lederne kvinner. Andelen medarbeidere med innvandrerbakgrunn er 5,5 pst. Etaten tilstreber å ansette medarbeidere med nedsatt funksjonsevne når medarbeidere med ellers like kvalifikasjoner skal tilsettes. Målet er at det til enhver tid er ansatte med nedsatt funksjonsevne i hver region, inklusive sentralenheten.

Statens innkrevingsentral (SI)

SI har en kjønnsfordeling på ledernivå som avspeiler kjønnsfordelingen i virksomheten. SI har som

mål å oppnå en jevnere kjønnsfordeling mellom kvinner og menn og vil ta i bruk de virkemidler dagens likestillingsregelverk angir. Andelen medarbeidere med innvandrerbakgrunn er nå 3 pst. På bakgrunn av vurderinger fra Arbeids- og velferdsetaten kan personer med nedsatt funksjonsevne ansettes i SI.

Finanstilsynet

Om lag halvparten av etatens ledere er kvinner. Medarbeidere med innvandrerbakgrunn er representert i alle avdelinger og utgjør nå 4 pst. av Finanstilsynets ansatte. Tilsynets handlingsplan for likestilling opererer med et utvidet likestillingsbegrep og omfatter også rekruttering og tilrettelegging for innvandrere og funksjonshemmede.

6.3 Legemeldt sykefravær i Finansdepartementet og underliggende etater

Legemeldt sykefravær

Tabellene nedenfor viser utviklingen i legemeldt sykefravær for staten, Finansdepartementets samlede ansvarsområde, Finansdepartementet (FIN) og departementets underliggende etater i perioden 2007–2011.

Tabell 6.3 Legemeldt sykefravær – totalt

	Staten	FINs område	FIN	Skatteetaten	Toll- og avgiftsetaten	SSB	DFØ	SI	Finanstilsynet
									(pst.)
2007	4,6	4,9	2,6	5,0	5,0	4,6	5,0	5,3	4,4
2008	4,7	4,9	2,3	5,4	4,5	4,5	4,9	4,0	4,0
2009	4,9	5,0	2,3	5,4	4,9	4,4	4,8	4,8	4,1
2010	4,4	4,6	2,0	4,9	4,8	4,2	4,4	5,1	2,2
2011	4,6	4,9	2,4	5,4	4,7	3,7	4,7	5,8	2,3
Snitt	4,6	4,9	2,3	5,2	4,8	4,3	4,8	5,0	3,4

I 2011 var det legemeldte sykefraværet på Finansdepartementets ansvarsområde noe høyere enn for staten generelt, jf. tabell 6.3. Fraværet var høy-

est i Statens innkrevingsentral og lavest i Finanstilsynet.

Finansdepartementet har i flere år hatt lavt legemeldt sykefravær og hadde til tross for en liten økning i 2011 det laveste legemeldte sykefraværet blant departementene.

Sammenliknet med 2010 økte det legemeldte sykefraværet i 2011 i Finansdepartementets

underliggende etater – med unntak av Toll- og avgiftsetaten og Statistisk sentralbyrå.

Finansdepartementet og underliggende etater følger opp sykefraværet ut fra de utfordringer som ligger i oppgaveløsning, demografi og lokale muligheter.

Tabell 6.4 Legemeldt sykefravær – kvinner

	(pst.)								
	Staten	FINs område	FIN	Skatte-etaten	Toll- og avgiftsetaten	SSB	DFØ	SI	Finans-tilsynet
2007	6,4	6,2	3,9	6,2	7,0	5,9	6,9	6,3	6,5
2008	6,4	6,3	4,3	6,7	6,1	6,3	5,7	4,6	5,1
2009	6,8	6,4	3,6	6,8	6,5	6,0	6,2	5,8	4,9
2010	6,3	6,0	3,2	6,2	6,4	6,0	6,1	6,3	3,1
2011	6,4	6,3	4,6	6,7	6,3	4,8	7,0	6,8	2,8
Snitt	6,4	6,2	3,9	6,5	6,5	5,8	6,4	6,0	4,4

I 2011 var det legemeldte sykefraværet for kvinner på Finansdepartementets ansvarsområde litt lavere enn for staten generelt, jf. tabell 6.4. Fra-

været var høyest i Direktoratet for økonomistyring og lavest i Finanstilsynet.

Tabell 6.5 Legemeldt sykefravær – menn

	(pst.)								
	Staten	FINs område	FIN	Skatte-etaten	Toll- og avgiftsetaten	SSB	DFØ	SI	Finans-tilsynet
2007	2,4	3,1	1,7	3,2	3,5	3,2	2,3	3,0	2,4
2008	2,4	3,0	1,0	3,4	3,1	2,5	3,7	2,6	2,9
2009	3,3	3,1	1,5	3,3	3,5	2,7	2,9	2,3	3,3
2010	2,9	2,7	1,1	2,8	3,4	2,2	2,2	2,1	1,4
2011	3,1	3,0	0,8	3,4	3,3	2,6	1,5	3,5	1,9
Snitt	2,8	3,0	1,2	3,2	3,3	2,6	2,5	2,7	2,4

I 2011 var det legemeldte sykefraværet for menn på Finansdepartementets ansvarsområde litt lavere enn for staten generelt, jf. tabell 6.5. Fravæ-

ret var høyest i Statens innkrevingsentral og lavest i Finansdepartementet.

Tabell 6.6 Legemeldt sykefravær i 2011 – fordelt på aldersgrupper

	FINs område	FIN	Skatte-etaten	Toll- og avgiftsetaten	SSB	DFØ	SI	Finans-tilsynet
16-20 år	2,0		0,1		0,4			
21-29 år	2,8	0,5	2,8	3,4	2,2	9,3	3,7	1,1
30-39 år	4,8	3,2	5,5	4,2	3,2	5,9	8,1	2,6
40-49 år	4,3	2,7	4,8	4,3	3,4	3,3	4,4	1,5
50-59 år	5,2	2,6	5,6	5,7	3,8	4,5	6,3	4,3
60-69 år	6,4	1,9	6,9	5,8	5,6	6,4	9,3	1,6

Når en ser Finansdepartementets ansvarsområde under ett, øker det legemeldte sykefraværet med alderen, jf. tabell 6.6. Aldersgruppen 30-39 år har imidlertid noe høyere sykefravær enn aldersgruppen 40-49 år. Kvinner har med enkelte unntak høyere legemeldt sykefravær enn menn i alle aldersgrupper. I de yngre aldersgruppene kan en del tilskrives svangerskapsrelatert sykefravær, mens det i de eldre aldersgruppene er mer sammensatte årsaker. I Finansdepartementet og Finanstilsynet har for øvrig de eldste lavt sykefravær.

tikk. Kontoret legger vekt på å gi kvinner og menn samme mulighet til utvikling i oppgaver og kompetanse, og gjennom dette også samme mulighet til lønnsutvikling.

Tilstandsrapport kjønn

Alle tall i tilstandsrapporten er tall per 1. oktober 2011. For at det ikke skal være mulig å identifisere enkeltmedarbeidere, er opplysninger om deltid, bruk av midlertidige ansatte og foreldrepermisjon ikke spesifisert per stillingskategori.

6.4 Programkategori 00.30 Regjering

Statsministerens kontor

Statsministerens kontor har som mål å fremme likestilling og mangfold gjennom sin personalpoli-

	Pst. menn og kvinner		Lønn i pst. av gj.snitt	Lønn i pst. av gj.snitt		Kvinner lønn i pst. av menns lønn
	M	K	Alle	M	K	
Alle ansatte	53	47	100	99,6	100,4	100,8
Toppledelse	42,9	57,1	217	74	101	137
Adm. ledergruppe	67	33	123	98	103	105
Seniorrådgivere	69	31	83	116	64	55
Øvrige saksbehandlere o.a.	22	78	77	104	99	95
Sjåfører	100	0	67	100	0	-

Det er et mål å beholde den jevne kjønnsfordelingen blant kontorets ansatte, selv om kjønnsfordelingen kan forbedres innen visse grupper. Dette

gjelder spesielt sjåførgruppen og gruppen øvrige saksbehandlere og støttefunksjoner. Her var det totalt 32 medarbeidere, hvorav 16 sekretærer (15

kvinner og en mann). I sjåførgruppen var alle fast ansatte menn i 2011 (en kvinne har tiltrådt i 2012). I toppledelsen var det tre menn og fire kvinner.

På ledernivå har kvinner noe høyere gjennomsnittslønn enn menn. Gjennomsnittslønnen for menn og kvinner i andre grupper varierer, avhengig av fagområder, kompetanse og arbeidserfaring.

Det er 8 pst. av de ansatte som etter eget ønske arbeider deltid. Ingen av disse er menn.

Det var to midlertidige ansatte vikarer i 2011. Det var to menn som var vikarer for fast ansatte i foreldrepermisjon. Fire menn og to kvinner tok ut foreldrepermisjon i 2011. 29 pst. av totalt antall permisjonsdager ble brukt av mennene og 71 pst. av kvinnene.

Det legemeldte sykefraværet i 2011 var 3,5 pst. for menn og 6,3 pst. for kvinner.

Statsministerens kontor hadde i 2011 sju ansatte over 62 år – fire kvinner og tre menn.

Tiltak for å fremme likestilling og mangfold

Ved utlysning av stillinger i de gruppene der det er skjev kjønnsfordeling, blir det underrepresenterte kjønn oppfordret til å søke. Målet er at en på sikt kan få til en bedre kjønnsfordeling i alle grupper.

Funksjonshemmede og personer med innvandrerbakgrunn blir oppfordret til å søke ledige stillinger ved Statsministerens kontor. Dersom det finnes kvalifiserte søkere med innvandrerbakgrunn, blir minst en søker innkalt til intervju. Tilsvarende gjelder dersom det er kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne.

Statsministerens kontor er IA-virksomhet. Kontoret legger vekt på å tilpasse den fysiske arbeidsplassen, samt utstyr og arbeidsoppgaver og arbeidstid for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne eller andre med behov for særskilt tilrettelegging, for eksempel pga. graviditet eller omsorgsoppgaver. Etter angrepet på regjerings-

kvartalet 22. juli 2011 har Statsministerens kontor etablert seg i faste, midlertidige lokaler på Akershus festning. Alle ansatte har i denne forbindelse fått tilbud om tilpasning av ny arbeidsplass.

Statsministerens kontor vil legge til rette for gode arbeidsvilkår for ulike faser i livet. I IA-avtalen er det tatt inn flere tiltak for å forebygge tidlig avgang fra arbeidslivet. Dette omfatter både holdningsskapende arbeid og andre generelle seniorpolitiske tiltak. Disse tiltakene gjelder likt for menn og kvinner.

Statsministerens kontor har regelmessige undersøkelser av arbeidsmiljøet. Framtidige undersøkelser vil bli utformet slik at de kan gi ansatte grunnlag for å ta opp eventuelle praksiser som oppfattes som diskriminerende. Det er utarbeidet egne rutiner for varsling av kritikkverdige forhold ved kontoret. Disse rutineene omfatter også forhold som diskriminering.

Arbeidsmiljøutvalget ved Statsministerens kontor har en årlig gjennomgang av likestillings-situasjonen og vil framover i tillegg til likestilling på grunnlag av kjønn, også drøfte mulige diskriminerende praksiser og tiltak som kan fremme likestilling på andre grunnlag.

Regjeringsadvokaten

Likestilling og mangfold

Regjeringsadvokaten har som mål å fremme likestilling og mangfold gjennom sin personalpolitikk, innen områder som bemanning, ledelse, faglige utfordringer, lønn mv.

Tilstandsrapport kjønn

Alle tall i tilstandsrapporten er tall for faste ansatte per 31. desember 2011. For at det ikke skal være mulig å identifisere enkeltmedarbeidere, er opplysninger om deltid, bruk av midlertidige ansatte og foreldrepermisjon ikke spesifisert per stillingskategori.

	Pst. menn og kvinner		Lønn i pst. av gj.snitt	Lønn i pst. av gj.snitt		Kvinner lønn i pst. av menns lønn
	M	K	Alle	M	K	
Alle ansatte	44	56	100	121	84	84
Ledergruppen	50	50	159	176	141	80
Advokater og adv.fullmektiger	65	35	116	117	114	97
Rådgivere og saksbehandlere	30	70	64	69	63	91
Sekretærer	0	100	56		56	
Praktikanter (studenter)	12	88				

I den faste ledergruppen er det tre kvinner og tre menn. Regjeringsadvokaten har gjennom flere år arbeidet aktivt for å øke kvinneandelen blant advokatene, men det har vist seg vanskelig. Regjeringsadvokaten har årlig mange studentpraktikanter, som nærmer seg slutten av jusstudiene. Ordningen anses viktig i rekrutteringssammenheng, og praktikantenes kjønnsfordeling er derfor tatt med i oversikten. Lønn er lik for alle praktikantene.

Samtlige 11 sekretærer hos Regjeringsadvokaten er kvinner. De ansatte som er kategorisert som sekretærer, utfører også diverse saksbehandlingsoppgaver og støttefunksjoner. Det er dessverre svært få mannlige søkere til disse stillingene og vanskelig å få endret kjønnsfordelingen.

Kvinnelige advokaters lønn utgjorde 97 pst. av mannlige advokaters lønn. Differansen skyldes først og fremst tilfeldigheter, der gjeldende sammensetning mht. alder og ansiennitet i hver kjønnsgruppe har stor betydning. Hos Regjeringsadvokaten får advokatene et betydelig lønnshopp når de får møterett for Høyesterett. Tildeling av prøvesaker for Høyesterett følger i stor grad ansiennitet og vil således alltid skje på kjønnsnøytrale premisser.

Gjennomsnittslønnen for menn og kvinner i gruppen med rådgivere og saksbehandlere varierer avhengig av fagområde, krav til kompetanse og utdanning mv.

Fire ansatte (7 pst.) hadde ved utgangen av 2011 etter eget ønske deltidsstilling. Samtlige var kvinner. Enkelte medarbeidere har i noen grad tilrettelagt arbeidsplass og -tid grunnet funksjonshemming eller nedsatt arbeidsevne.

Fire menn og en kvinne tok ut foreldrepermisjon i 2011. Så å si samtlige mannlige ansatte som tar ut foreldrepermisjon hos Regjeringsadvoka-

ten, er borte lenger enn den lovbestemte permisjonen.

Samlet legemeldt sykefravær i 2011 var på 2,2 pst., fordelt med 0,5 pst. for menn og 3,8 pst. for kvinner.

Regjeringsadvokaten hadde i 2011 en ansatt (en mann) over 62 år.

Tiltak for å fremme likestilling og mangfold

I samtlige kunngjøringer som gjelder administrative stillinger, er målet om å rekruttere for et større mangfold understreket. Dersom det finnes kvalifiserte søkere med innvandrerbakgrunn, blir minst en søker innkalt til intervju. Tilsvarende gjelder dersom det er kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne.

For å rekruttere flere kvinner til advokatstillingene har det ved flere anledninger vært jobbet særlig med å finne fram til og oppmuntre kvinnelige jurister til å søke.

Regjeringsadvokaten er IA-virksomhet og er opptatt av å tilrettelegge best mulig for medarbeidere med nedsatt funksjonsevne eller som har andre særlige behov. Dette innebærer både fysisk tilrettelegging av arbeidsplass og at arbeidsgiver er fleksibel mht. arbeidstid og -oppgaver.

Regjeringsadvokaten forsøker også å ivareta de ansatte i ulike faser i livet. Særlig antas relativt stor frihet til å styre egne arbeidsdager å bety mye for advokatene i småbarnsfasen.

Regjeringsadvokaten har utarbeidet egne rutiner for varsling av kritikkverdige forhold, og disse rutinene omfatter også forhold som diskriminering. På de halvårlege møtene i Regjeringsadvokatens arbeidsmiljøutvalg er det lagt opp til en fast gjennomgang av status mht. likestilling og mangfold.

7 Miljø- og ressurs spørsmål

Bevilgningene til rene miljøtiltak på Finansdepartementets område anslås til 10 mill. kroner for

2013, jf. tabell 7.1. I tillegg kommer bevilgninger til kjøp av klimakvoter.

Tabell 7.1 Bevilgning til miljøtiltak

(i 1 000 kr)			
Kap.	Betegnelse	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
1600	Finansdepartementet	2 000	2 000
1620	Statistisk sentralbyrå	8 000	8 000
	Sum	10 000	10 000

7.1 Finansdepartementet

7.1.1 Oppfølging av arbeidet med bærekraftig utvikling

Nedenfor redegjøres det for Finansdepartementets arbeid med bærekraftig utvikling.

Bærekraftig utvikling

Finansdepartementet har et sektorovergripende ansvar for å legge grunnlaget for effektiv ressursforvaltning. Gjennom arbeidet med den økonomiske politikken vil Finansdepartementet medvirke til at den økonomiske utviklingen skjer på et miljømessig forsvarlig grunnlag.

Direkte miljørelaterte bevilgninger knyttet til departementets eget driftsbudsjett i 2013, anslås til 2 mill. kroner, og gjelder bl.a.:

- Finansiering av klimarelatert økonomisk forskning og utredning
- Videreføring av departementets arbeid i tilknytning til de internasjonale klimaforhandlingene
- Handel med klimakvoter

I tillegg kommer direkte utgifter i forbindelse med kjøp og salg av kvoter.

Handel med klimakvoter

Den norske stat har som følge av Kyoto-protokollen påtatt seg en forpliktelse knyttet til utslipp av klimagasser i perioden 2008–2012. Når en tar hensyn til netto tilførsel av kvoter gjennom det europeiske kvotesystemet, har staten et årlig overskudd i forhold til forpliktelsene i Kyoto-avtalen svarende til om lag 2,9 mill. tonn CO₂ årlig.

Det er vedtatt at Norge skal overoppfylle Kyoto-avtalen for inneværende periode (2008–2012) med 10 pst., noe som tilsvarer 5 mill. tonn CO₂-ekvivalenter årlig. I tillegg har regjeringen valgt å overoppfylle med 1,5 mill. tonn CO₂ årlig gjennom å avstå fra å bruke kvoter som stammer fra skogtilvekst. På FNs klimakonferanse i Durban i 2011 ble det enighet om å etablere en ny periode under Kyoto-protokollen fra 2013. Planen er at vedtak om innholdet i en ny avtale skal fattes av Partsmøtet under Protokollen i desember 2012. Norge har, i likhet med EU, Sveits og noen andre land, meldt inn et forhandlingsgrunnlag til FN. En ny forpliktelse under Kyoto-protokollen der Norge er med, gir behov for statlige kvotekjøp. Størrelsen på det statlige kjøpsbehovet er usikker. Dette følger blant annet av at verken Norges utslippsforpliktelse eller lengden på den neste Kyoto-perioden er avklart.

For 2013 foreslås det en bevilgning på 630 mill. kroner til kjøp av klimakvoter og en fullmakt til å inngå avtaler om kjøp av utslippskvoter innenfor en samlet ramme på 1 000 mill. kroner, jf. omtale i

del II under kap. 1638 Kjøp av klimavoter. Det vises også til at Finansdepartementet skal forestå salg av klimavoter, jf. nærmere omtale i del II under kap. 4638.

Sektorovergripende miljøvirkemidler

Finansdepartementet har det overordnede ansvaret for innretning av avgifter i miljøpolitikken. Avgifter utgjør, sammen med omsettelige utslippskvoter og direkte reguleringer, de mest aktuelle virkemidlene som myndighetene benytter for å redusere miljøproblemer. Riktig utformede avgifter gir incentiver til at utslippsreduksjonene gjennomføres der hvor det er billigst og sikrer at forurensere betaler. Det legges derfor stor vekt på miljø- og energigjavgifter. Samlet har miljø- og energirelaterte avgifter økt med om lag 1,7 mrd. kroner fra 2005 til 2012.

Samtidig er det gjennomført en provenynøytral omlegging av engangsavgiften fra 2007. Det er en av faktorene som har bidratt til en kraftig nedgang i CO₂-utslippene fra førstegangsregistrerte biler. Arbeidet med omlegging av bilavgiftene i mer miljøvennlig retning blir videreført i 2013. I 2007 ble engangsavgiften for førstegangsregistrering av kjøretøy i Norge lagt om ved at CO₂-utslipp som hovedregel erstattet slagvolum som avgiftsgrunnlag. For å framskynde nedgangen i CO₂-utslippene fra førstegangsregistrerte kjøretøy er CO₂-komponenten styrket hvert år siden 2009. CO₂-utslippene fra nye kjøretøy er redusert fra et nivå på 177 g/km i 2006 til 131 g/km i første halvår 2012. For 2013 foreslår regjeringen en ytterligere styrking av både CO₂-komponenten og NO_x-komponenten. Dette blir motsvart av lavere avgiftssatser for kjøretøyenes effekt. I tillegg er det foreslått at vrakpanten økes med 500 kroner.

Som en oppfølging av regjeringens klimamelding er det foreslått å øke CO₂-avgiften for petroleumssektoren på norsk kontinentalsokkel med 200 kroner per tonn CO₂. Det foreslås også at fiske og fangst ilegges en CO₂-avgift tilsvarende 50 kroner per tonn CO₂.

7.2 Statistisk sentralbyrå

Statistikk over utslipp til luft er et prioritert område. Statistikken over utslipp av klimagasser er særlig knyttet til oppfølging av Kyoto-protokol-

len og statistikken over langtransportert forurensing til Gøteborgprotokollen. I tillegg inkluderes nå også tall for utslipp fra internasjonal luft- og sjøfart og opptak av CO₂ i skog. Videreutvikling av utslippsstatistikken med tanke på kvalitetskontroll og bedret datagrunnlag er viktig. Arbeidet med å få konsistens i utslippsstatistikken ved bruk av rapporterte energidata fra SSB og utslippsdata fra Klif vil fortsette. Det er behov for bedre og mer aktuelle tall for opptak av CO₂ i skog og over utslipp fra internasjonal sjøfart og luftfart. Utvikling av statistikk over virkemiddelbruk, blant annet avgifter og utslippskvoter, videreføres. Statistikk for miljørelaterte skatter vil ferdigstilles i 2013 for å møte nye rapporteringskrav fra EU.

Innen klimaforskning vil det fortsatt bli lagt vekt på samspillet mellom ulike virkemidler og teknologiutvikling, og på utvikling av internasjonale klimaavtaler og framtidig utforming av markedet for utslippskvoter. Indikatorer for bærekraftig utvikling videreutvikles

Statistikk over avfall og gjenvinning skal møte rapporteringskrav fra EU og dekke nasjonale behov. Statistikken over rensing og utslipp av kommunalt avløpsvann utvikles videre.

Arealstatistikken for Norge (arealbruk og arealressurser) og de øvrige mer analysepregede temastatistikken på areal skal oppdateres og publiseres slik at man kan synliggjøre virkningen av nasjonal arealpolitikk, med tilhørende målsettinger og tiltak.

Sentrale statistikker som integrerte miljø- og økonomiregnskap, kommunal miljøforvaltning (KOSTRA) og arealbruk, vil bli videreført. Det vil også bli arbeidet videre med statistikk over støvforurensning og kjemikaliebruk.

Etterspørselen etter miljøstatistikk til internasjonale publikasjoner og indikatorsystemer, spesielt i EU og OECD, er økende. Fra 2013 trer ny EU-forordning for miljøregnskaper i kraft, og tall for næringsfordelte utslipp etter nasjonalregnskapsstandard (NAMEA), miljørelaterte skatter og materialstrømsregnskap (MFA) skal innrapporteres til EU. Nye internasjonale rapporteringsforpliktelser til Eurostat forberedes på flere områder, som for eksempel for miljøvern-utgifter, statistikk for miljørelaterte varer og tjenester (miljønæringer) og næringsfordelt energibruk etter nasjonalregnskapsstandard. Både kvalitetsmessig og ressursmessig vil dette bli krevene å få på plass.

Finansdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2012–2013) om statsbudsjettet for år 2013 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et
framlagt forslag.

Forslag

Under Finansdepartementet føres det i Prop. 1 S (2012–2013)
Statsbudsjettet for budsjettåret 2013 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 20–51 og 1600-1651, 3021–3051, 4600–4638, 5341, 5580, 5605 og 5693

I

Utgifter:

Kap.	Post		Kroner	Kroner
		Regjering		
20	Statsministerens kontor			
	01 Driftsutgifter		91 450 000	91 450 000
21	Statsrådet			
	01 Driftsutgifter		147 800 000	147 800 000
24	Regjeringsadvokaten			
	01 Driftsutgifter		54 800 000	
	21 Spesielle driftsutgifter		16 900 000	71 700 000
	Sum regjering			310 950 000
		Stortinget og underliggende institusjoner		
41	Stortinget			
	01 Driftsutgifter		793 600 000	
	32 Kjøp av leiligheter, <i>kan overføres</i>		51 000 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>		115 300 000	
	70 Tilskudd til partigruppene		158 600 000	
	72 Tilskudd til Det Norske Nobelinstituttets bibliotek		1 400 000	
	73 Kontingenter, internasjonale delegasjoner		12 000 000	1 131 900 000
42	Ombudsmannsnemnda for Forsvaret			
	01 Driftsutgifter		6 600 000	6 600 000
43	Stortingets ombudsmann for forvaltningen			
	01 Driftsutgifter		54 350 000	54 350 000
44	Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste			
	01 Driftsutgifter		10 100 000	10 100 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
51	Riksrevisjonen			
	01	Driftsutgifter	481 600 000	481 600 000
		Sum Stortinget og underliggende institusjoner		1 684 550 000
		Finansdepartementet		
		Finansadministrasjon		
1600	Finansdepartementet			
	01	Driftsutgifter	313 500 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	52 200 000	
	70	Forskning og allmennopplysning om finansmarkedet	12 200 000	377 900 000
1602	Finanstilsynet			
	01	Driftsutgifter	321 800 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	12 000 000	333 800 000
1605	Direktoratet for økonomistyring			
	01	Driftsutgifter	330 700 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	19 300 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	28 400 000	378 400 000
1608	Tiltak for å styrke statlig økonomi- og prosjektstyring			
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	16 400 000	16 400 000
		Sum finansadministrasjon		1 106 500 000
		Skatte- og avgiftsadministrasjon		
1610	Toll- og avgiftsetaten			
	01	Driftsutgifter	1 479 100 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	54 700 000	1 533 800 000
1618	Skatteetaten			
	01	Driftsutgifter	4 487 300 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	150 000 000	
	22	Større IT-prosjekter, <i>kan overføres</i>	275 200 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	96 500 000	5 009 000 000
		Sum skatte- og avgiftsadministrasjon		6 542 800 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Offisiell statistikk			
1620	Statistisk sentralbyrå		
	01 Driftsutgifter	521 600 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	201 200 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 000 000	732 800 000
	Sum offisiell statistikk		732 800 000
Andre formål			
1632	Kompensasjon for merverdiavgift		
	61 Tilskudd til kommuner og fylkeskommuner, <i>overslagsbevilgning</i>	18 500 000 000	
	72 Tilskudd til private og ideelle virksomheter, <i>overslagsbevilgning</i>	1 670 000 000	20 170 000 000
1634	Statens innkrevingssentral		
	01 Driftsutgifter	278 100 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	16 100 000	294 200 000
1638	Kjøp av klimavoter		
	01 Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 700 000	
	21 Kvotekjøp, generell ordning, <i>kan overføres</i>	630 000 000	638 700 000
1645	Statens finansfond		
	70 Tilskudd til drift	10 600 000	10 600 000
	Sum andre formål		21 113 500 000
Statsgjeld, renter og avdrag mv.			
1650	Statsgjeld, renter mv.		
	01 Driftsutgifter	36 700 000	
	89 Renter og provisjon mv. på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	12 800 200 000	12 836 900 000
1651	Statsgjeld, avdrag og innløsning		
	98 Avdrag på innenlandsk statsgjeld, <i>overslagsbevilgning</i>	66 544 000 000	66 544 000 000
	Sum statsgjeld, renter og avdrag mv.		79 380 900 000
Sum departementets utgifter			110 872 000 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Regjering			
3021	Statsrådet		
	01 Leieinntekter	300 000	300 000
3024	Regjeringsadvokaten		
	01 Erstatning for utgifter i rettssaker	13 400 000	13 400 000
	Sum regjering		13 700 000
Stortinget og underliggende institusjoner			
3041	Stortinget		
	01 Salgsinntekter	7 540 000	
	03 Leieinntekter	1 660 000	
	40 Salg av leiligheter	20 000 000	29 200 000
3051	Riksrevisjonen		
	01 Refusjon innland	2 100 000	
	02 Refusjon utland	650 000	2 750 000
	Sum Stortinget og underliggende institusjoner		31 950 000
Finansdepartementet			
4600	Finansdepartementet		
	02 Diverse refusjoner	2 000 000	
	85 Avkastning fra Finansmarkedsfondet	7 400 000	
	95 Fondskapital	206 700 000	216 100 000
4602	Finanstilsynet		
	03 Prospektkontrollgebyrer	10 000 000	
	86 Vinningsavståelse og overtredelsesgebyr	500 000	10 500 000
4605	Direktoratet for økonomistyring		
	01 Økonomitjenester	44 900 000	44 900 000
4610	Toll- og avgiftsetaten		
	01 Særskilt vederlag for tolltjenester	6 400 000	
	02 Andre inntekter	2 400 000	
	03 Refundererte pante- og tinglysingsgebyr	2 000 000	
	04 Diverse refusjoner	3 100 000	
	11 Gebyr på kredittdokumenter	32 100 000	
	85 Overtredelsesgebyr – valutadeklarerer	5 000 000	51 000 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
4618	Skatteetaten		
	01 Refunderte utleggs- og tinglysningsgebyr	75 000 000	
	02 Andre inntekter	6 600 000	
	05 Gebyr for utleggsforretninger	23 000 000	
	07 Gebyr for bindende forhåndsuttalelser	1 500 000	106 100 000
4620	Statistisk sentralbyrå		
	01 Salgsinntekter	300 000	
	02 Oppdragsinntekter	201 200 000	
	85 Tvangsmulkt	10 000 000	211 500 000
4634	Statens innkrevingsentral		
	02 Refusjoner	35 700 000	
	85 Misligholdte lån i Statens lånekasse for utdanning	240 000 000	
	86 Bøter, inndragninger mv.	1 300 000 000	
	87 Trafikantsanksjoner	70 000 000	
	88 Forsinkelsesgebyr, Regnskapsregisteret	200 000 000	1 845 700 000
4638	Salg av klimavoter		
	01 Salgsinntekter	345 000 000	345 000 000
	Sum Finansdepartementet		2 830 800 000
	Ymse inntekter		
5341	Avdrag på utestående fordringer		
	95 Avdrag på lån til andre stater	200 000	
	98 Avdrag på egenbeholdning statsobligasjoner	6 000 000 000	6 000 200 000
	Sum ymse inntekter		6 000 200 000
	Skatter og avgifter		
5580	Sektoravgifter under Finansdepartementet		
	70 Finanstilsynet, bidrag fra tilsynsenhetene	323 800 000	323 800 000
	Sum skatter og avgifter		323 800 000
	Renter og utbytte mv.		
5605	Renter av statskassens kontantbeholdning og andre fordringer		
	80 Av statskassens foliokonto i Norges Bank	1 002 200 000	
	81 Av verdipapirer og bankinnskudd i utenlandsk valuta	300 000	
	82 Av innenlandske verdipapirer	1 097 200 000	
	83 Av alminnelige fordringer	30 000 000	
	84 Av driftskreditt til statsbedrifter	201 700 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner	
	85	Renteinntekter fra bytteavtaler mv.	3 265 800 000	
	86	Renter av lån til andre stater	400 000	
	87	Renteinntekter mv. fra Statens finansfond	38 700 000	
	89	Garantiprovisjon	45 400 000	5 681 700 000
5693		Utbytte av aksjer i diverse selskaper mv.		
	85	Utbytte fra Folketrygdfondet	900 000	900 000
		Sum renter og utbytte mv.		5 682 600 000
		Sum departementets inntekter		14 883 050 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2013 kan:

1.

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 1600 post 21	kap. 4600 post 02
kap. 1602 post 01	kap. 4602 post 03
kap. 1605 post 01	kap. 4605 post 01
kap. 1610 post 01	kap. 4610 postene 01 og 04
kap. 1618 post 01	kap. 4618 post 02
kap. 1634 post 01	kap. 4634 post 02

2. overskride bevilgningen til oppdragsvirksomhet på kap. 1620 Statistisk sentralbyrå, post 21 Spesielle driftsutgifter, med et beløp som tilsvare alle merinntektene på kap. 4620 Statistisk sentralbyrå, post 02 Oppdragsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten.

Driftsutgifter, for å iverksette nødvendige sikkerhetstiltak for regjeringen.

2. Finansdepartementet i 2013 kan overskride bevilgningen på kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 01 Driftsutgifter, til dekning av honorarer, transaksjonskostnader og utgifter til faglig bistand i forbindelse med salg av klimavoter.

3. Finansdepartementet i 2013 kan overskride bevilgningen på kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 21 Kvotekjøp, generell ordning, med et beløp som tilsvare inntekter fra salg av klimavoter som er regnskapsført på kap. 4638 Salg av klimavoter, post 02 Salg av innkjøpte kvoter.

III

Fullmakter til overskridelse

Stortinget samtykker i at:

1. Statsministerens kontor i 2013 kan overskride bevilgningen på kap. 21 Statsrådet, post 01

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

IV

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2013 kan foreta bestillinger utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1602		Finanstilsynet	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	10 mill. kroner
1610		Toll- og avgiftsetaten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	40 mill. kroner
1618		Skatteetaten	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	30 mill. kroner
1634		Statens innkrevingsentral	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	5 mill. kroner

V

Kjøp av klimavoter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2013 kan inngå avtaler om kjøp av klimavoter ved bruk av Kyoto-mekanismene innenfor en samlet ramme på 1 000 mill. kroner for gamle og nye forpliktelser under kap. 1638 Kjøp av klimavoter, post 21 Kvotekjøp, generell ordning.

VI

Fullmakt til å inngå avtaler om investeringsprosjekter

Stortinget samtykker i at:

- det i 2013 kan gjennomføres de investeringsprosjektene som er omtalt i Prop. 1 S (2012–2013) under kap. 41 Stortinget, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, innenfor den kostnadsrammen som der er angitt.
- Finansdepartementet i 2013 kan gjennomføre de investeringsprosjektene som er omtalt i Prop. 1 S (2012–2013) under kap. 1618 Skatteetaten, post 22 Større IT-prosjekter, innenfor de kostnadsrammer som der er angitt.

VII

Garantifullmakter

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2013 kan gi garantier for:

- grunnkapitalen til Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar som ikke må overstige 1 243 659 651 euro.
- lån fra Den nordiske investeringsbank vedrørende ordningen med prosjektinvesteringsslån innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 340 991 000 euro.
- miljølån gjennom Den nordiske investeringsbank innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt garantiansvar som ikke må overstige 63 500 000 euro.

VIII

Fullmakt til fortsatt bobehandling

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet for 2013 kan bestemme at det under ordningen med oppfølging av statens krav i konkursbo pådras forpliktelser utover gitte bevilgninger, men slik at totalrammen for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger 25,2 mill. kroner. Utbetalinger dekkes av bevilgningene under kap. 1610 Toll- og avgiftsetaten, post 01 Driftsutgifter, og kap. 1618 Skatteetaten, post 21 Spesielle driftsutgifter.

Andre fullmakter

IX

Fullmakt til å korrigere uoppklarte differanser og feilposterings i tidligere års statsregnskap

Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2013 i enkeltsaker kan korrigere uoppklarte differanser i regnskapene og feilposterings i statsregnskapet som gjelder tidligere års regnskaper, ved postering over konto for forskyvninger i balansen i statsregnskapet i det inneværende års regnskap. Fullmakten gjelder inntil 1 mill. kroner.

X

Nettobudsjetteringsfullmakter
Stortinget samtykker i at Finansdepartementet i 2013 kan:

1. trekke direkte utgifter i forbindelse med auksjonssalg fra salgsinntektene før det overskytende inntektsføres under kap. 4610 Toll- og avgiftsetaten, post 02 Andre inntekter.
 2. nettoføre som utgiftsreduksjon under kap. 1618 Skatteetaten, post 01 Driftsutgifter, refusjoner av fellesutgifter og liknende der Skatteetaten framleier lokaler.
-

Vedlegg 1

Ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak

1 Norges Bank

Sentralbanksjefen er tilsatt på åremål for seks år for perioden 1. januar 2011 til 31. desember 2016. Sentralbanksjefen leder også Norges Banks hovedstyre.

Sentralbanksjefens lønn utgjorde 1 768 349 kroner i 2011. Verdien av andre fordeler utgjorde samme år 147 264 kroner. Sentralbanksjefen er medlem av Norges Banks pensjonskasse med de til enhver tid gjeldende vilkår for denne.

2 Folketrygdfondet

Folketrygdfondet er organisert som særlovsselskap, jf. lov 29. juni 2007 nr. 44 om Folketrygdfondet. I 2011 utgjorde lønn for administrerende direktør 2 108 000 kroner, pensjonsutgifter 260 450 kroner og annen godtgjørelse 45 048 kroner.

Folketrygdfondet er medlem av Statens pensjonskasse, og administrerende direktør har rett til ordinær alderspensjon fra fylte 65 år på 66 pst. av pensjonsgivende lønn inntil 12 G.

Ordinær oppsigelsestid er seks måneder. Administrerende direktør har rett til etterlønn til-

svarende 12 måneders pensjonsgivende lønn regnet fra oppsigelsestidens utløp dersom hun sies opp eller selv sier opp etter avtale med styret. Etterlønnen fastsettes til 18 måneders pensjonsgivende lønn regnet fra oppsigelsestidens utløp dersom oppsigelsestiden utløper etter fylte 62 år. Administrerende direktør har 12 måneders konkurranseforbud.

3 Statens finansfond

Statens finansfond ble opprettet ved lov 6. mars 2009 nr. 12 om Statens finansfond. Administrerende direktør ansettes av styret. Styret fastsetter også administrerende direktørs lønnsvilkår. I 2011 var det ansatt en administrerende direktør i halv stilling. Direktøren hadde en bruttolønn på 643 283 kroner. I tillegg ble utgifter til abonnement på to aviser dekket.

Administrerende direktør har i tillegg til sin stilling i Statens finansfond en deltidsstilling i Banklovkomisjonens sekretariat.

Administrerende direktør er ansatt i et engasjement som utløper uten oppsigelse 30. april 2013.

Offentlige institusjoner kan bestille flere eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Opplysninger om abonnement, løssalg og pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på www.regjeringen.no

Trykk: 07 Xpress AS 10/2012

